

غرض نقشیست کز ما باز ماند

صورت مؤلف

که هستی را نمی بینم بقائی

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بيحد على الاتصال* وثنای بیعد بلا انفصال* مخصوص ودور برخالق ذوالجلال عدیم المثاله* که سیمرغ خیاله اوج ذات بی‌زوالنه پروازایتمك محال* وطوطی مقال صفاتنی وصف ایتمکده چون بلبل خزان‌دیده لال‌دور* وشکر نامحدود بی‌شمار لایق وسزاواردر برخالق ارض وسما* وفالق حب ونوی* ومثمر اثمار* ومجری انهار* ومدیر خزان وبهاره‌که ریاضده باش ویرن ازهار* کمال قدرتین اظهار ودرخت عریانه الوان الوان رخت عطا بویور ماقلوقی نهایت عطوفتین آشکار ایدور* وصلوات متواترات بلا نهایات شایسته دور بر اشرف مخلوقات وزبدهٔ موجودات حضرت ختمی مأبه که کل جبینیندن شبنم آسا توکلن عرقدن عماله کلش کللرین هر بر ورقی

معرفت کردکار ایچون بر کتاب* وهر صفحه‌سی بر باب‌در* «شعر» برك درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقش دفتریست معرفت کردکار * وآل واصحاب کرامینه که باغبانان کلشن هدایت* ومیرابان چمن سعادت‌درلر* خصوصاً ریاض العاشقین بلبل‌لرینك ورد زبانی * حدیقهٔ رسالتین غزلخوان اولان عندلیب خوش الحانی* ولی حضرت سبحانی* امیر مؤمنانه «شعر» شه‌سریر ولایت علی عالیقدر * محیط عالم دانش جهان حلم ووقار» «بهشت شاخ کلی ازحدیقهٔ احسان * جحیم مشت خسی درشکنجهٔ عصار» بعد بلبل ترانه سنج شاخسار بی نوائی* وعندلیب هزار آوای بوستان نغمه سرائی* بندهٔ درکاه یزدان باقی محمدبن میرزا صدرای قره‌باغی احباء روحانی* واصدقاء جانی* محضرلرینه بیله عرض ایلیور که اوایل عمریمده لعل بدخشان‌کبی درخشان اولان لالئ دریای فکرتدن بعضی‌سنی غواص طبع الندە معاینه ایدوب مشتری اولماقه کوره «شیشه» ایچره بولونان عرفای نیك فن* وشعرای شیرین سخنلریله الفت ایتمکی اوزیمه واجب ولازم حساب ایدوب مصاحبت ومجالست ایدیردیم وسحاب طبعلرینده مانند باران بهار توکلن اشعار آبدارلره ودرج دهنلریندن درّشاهوار کبی نثار اولان کفتارلره صدف آسا وجودیمی سراپا کوش ایدوب فراموش اولماماسنه کوشش قیلوردیم* وشو دوره‌ده مسلسل بوخیالی شانهٔ خاطریمدن تار زلف دلدار حقیقی‌تك چکروردیم‌که خداوند اعظم براسباب فراهم قیلیدی که اوزون کیجه‌لری شمع تك سوز کدازیله اکله‌نن ناظملرك رشتهٔ نظمه چکان سوزلرینی ومه‌روی مشکین موی اولان غزال غزلخوانلرین نرکس فتانلرینك فکریله یاتموب وزلف چلیپا وطرّهٔ مطرّالرینین خیالیله پیچیده اولان عاشقلرك شعرلرینی معشوقلرین شعرلری‌کبی پریشان قویموب بریره جمع قیلدیم* وبر تذکره یازماق لوقیله عکس‌لریندن صکره منتخبات نظملرینی قلم اعانتیله دفتره ثبت وضبط ایده‌یدیم تا اینکه بواسطهٔ تغیر زمان وانقلاب دوران اسم ورسملری لوح خاطردن محو اولوب صفحهٔ روزکاردن بوزولماسون* وکتاب نظملری کل دفتری تك اوراق اولوب پایمال حوادث آفاق اولماسون* غرض شوتمنّامین صورتی مرأت ضمیریمده جلوه‌کر ایدی تا اینکه هجرتین مین اوچ یوز ایکرمی بشنده بر

کون جناب سرکار اسکندر بك رستم بك اوفکه جملهٔ اعیان ولایتدن و دارای زکاوت ومعرفت ایدی و اقلیم دانش وکیاستده واقعاً اسکندر زمان وظلمات قره‌باغ ایچره اباًعن جدٍّ چون آب حیات منبع جود احسانیدیلر حضورینه مشرف اولوب آینهٔ قلبمده مصوّر اولان مدّعامی نشان وروب وشرایط بنده‌لیکی یرینه یتوردیم* معظم الیه ایسه زبان کوهر نثاریله بویوردیلرکه کرك بر تخم یادکار مزرعهٔ روزکاریده اکمك که ابنای وطن اوندان نفع بردار اولسونلر و مطالعه‌سندن فایده تحصیل ایدنلر مؤلفنه رحمت اوخوسونلر* و بر مجموعه یازیلماق کرکدورکه هر صفحه‌سی غیرت عارض حور* وهر سطری رشك زلف غلمان بهشت بی‌قصور اولا ورؤیت ایدنلر مایل وغملری زایل اولوب بو سوزلره مترنّم اولسونلر

وَه‌وَه بونه ریاضدر ورای عندلیب جان* بوخسا بهشت قطعه‌سیدور اولمیور خزان
هر برکلین که دفترین اوراق ایدور صبا* وصف رخ نکاری حکایت ایدور نهان
هر روضه‌سنده واردی نیچه بیت بی‌قصور* آچدوقچه باب‌باب ویرور حورسین نشان
یوخسا نکار خانهٔ چیندور بو بیتلر* بتلر تصوره کتوریر سیر ایدن زمان
بو سوزلری که رشتهٔ نظمه چکوب خیال* الفاظی درلو درلو معانی ایدیر بیان

خلاصه حقیر ایسه امتثالاً لامره بابتمدن آز وقتده شو دیار خلد آثارده بولونان شعرالرین بقدر مقدور بیمثال اولان شعرلرینی تمثاللریله بیله جمع ایدوب بر تذکره تألیف ایدوب اتمامنه اهتمام ایتدیم* وچون شامایدی صفحات مسرّت آیات قره‌باغین شعرالرینك احوالاتنه فلهذا ریاض العاشقینه موسوم* وایکی روضه‌یه بر باغچه‌یه مقسوم اولوندی. اولمجی روضه‌ده بیان اولونور متقدّمینك کیفیات حالاتی* ومنتخبات ابیاتی* وایکنجی روضه‌ده ذکر ایدیلیور متأخرین ومعاصرینك احوال واطواری ومنتخبات اشعاری* و باغچه‌ده فقط درج اولنور مؤلّفین احوالی ونتایج خیالی* بهرحال معانی کلشنین کلچینلریندن متمنی‌ام که هرکاه برسهوه مطّلع اولسالر عنایت وشفقّت نظر ایله آنك اصلاحنده سعی وکوشش ایله‌سونلر

اولمجی روضه سکنا ایتدیکی دیار مینو آثاردن
رحلت ایدوب دار القراره قرار ویرن
صاحب طبعلرین احوال و اطوار
و منتخبات افکار و ابکارلرین
بیاننده‌در

طوطی

« طوطی نکوید از تو دلاویز ترسخن »
« باشهد میرود زدهانت بدر سخن »

بوشعره مخاطب اولمغا قلوقه سزاوار اولان طوطئ شیرین زبان وشکرکفتار قره‌باغ والیسی ابراهیم خلیل خان جوانشیرك فرزندار جمندی ابوالفتح خاندن عبارتدور اوایل عمرینده بوکل کلشن خلیل* ونهال بوستان خان بی عدیل* تربیه تاپوب والد

ماجدینك حضورینده بعد از آن پدر بزرکوارینك صلاحدیدیله توپراقی رشك هندوستان اولان ایران توپراقینه رخت سفر باغلیوب و عزیمت ایدور* وهمان سرزمینده ولیعهد مغفور شاهزاده عباس میرزا نایب السلطنة طاب الله ثراه حضرتلرینه تقرب تام بتوریر وسنه مین ایکی یوز اللی بش هجریده طایر روح پرفتوحی قفسهٔ بدنده دایانمیوب نخل طوبی اوزره آشیان طوتمغچون شاخسار روضهٔ رضوانه طرف پرواز قیلور* خلاصه صاحب طبع ایمش نتایج خاطر شریفندن انتخاب ایتدیکمز ایکی غزل واوچ فردك ذکریله اکتفا اولوندی

غزل

او کون کیم حسرت ایله اول بت زیبادن آیرلدم   قالوب بر صورت بی حس کبی معنادن آیرلدم
چکوب ال خلقدن مجنون صفت صحرایه یوز قویدم   کسلمش صبر وتابم وصلت لیلادن آیرلدم
بکا شمشاد سروی باغبان عرض ایتمه کیم هرکز   یوقومدر میل کلشن قامت طوبادن آیرلدم
نولور شام وسحرنی تك صیزلدار سینهٔ زارم   مریض بستر هجرم، دم عیسادن آیرلدم
فراقك شدتندن لال اولور بو طوطیٔ طبعم   مزاقم تلخدور کیم لعل شکرخادن آیرلدم

غزل دیکر

شبی بخواب که عکس جمال رویتو دیدم   زکاینات تعلق بهرکه بود بریدم
قسم برو یتو کردم که جز تو یار نجویم   بحوریان بهشتی اکر دهند نویدم
هنوز ازمی وصلت پیالهٔ نکشیده   زدست ساقیٔ هجران چه زهرها که چشیدم
امید زنده کیم بود آب تیغ تو خوردم   هوای وصل توام بود فرقت تو کزیدم
رقیب ازمنش آزرده است ومن زرقیبش   دریغ کو بمرادش رسید ومن نرسیدم

بجرم آنکه مرادل بغیر دوست نه بستم   کشند بیکنهی را ندیدم و نشنیدم
حقوق عشق نکر پای مردیش زانکو   زجور هرچه مراسر شکست پانکشیدم

بسی زوصف لبت کفته اند لیك کسی را
درین رموز چوطوطی حریف حرف ندیدم

فردیات

روز کاری پیش یاری اعتباری داشتم   اعتباری داشتم خوش روز کاری داشتم

دیدن تراودل بتو دادن کناه من   دل رابه حرف غیر شکستن کناه کیست

دارم اندر هوس وصل خیال عجبی   چه خیال عجبی فکر محال عجبی

آغا بکم آغا

مرحومهٔ مشارالیها (ابراهیم خلیل خان جوانشیر) لك کریمهٔ عفت وسیمه سی وابوالفتح خان طوطی تخلصك همشیرهٔ فخیمه سیدر. آقا محمد شاه قاجار حضرتلری اوایله که سنه ۱۲۱۲ هجریده بوسر زمینده مغلوب اولوب و تخت سلطنتی تختهٔ خاکه بدل ایتدی آذربایجانك ایلکاهی وکرجستانك خانلری هربریسی بر طریق ایله راه توسل وطریق اطمینان فتحعلی شاه جنتمکانه حاصل ایتدیلر* ابراهیم خلیل خان ایسه بو مه جمال فرشته خصالی حرمسرای خاصه ودولتسرای سلطنته رواکوردی* وهمان سایه آسوده لك تاپدی، وبو بانوی محترمه وخاتون معظمه دارالعصمه

وارد اولان کی عقلنك پایه‌سی آرتق اولمقلغه کوره جمیع اهل حرم ایچون بیوك اولوب وبانوی خرملك لقبیله ملقب اولدی .

آتیده‌کی بو ایکی بیت بر غزلندن مفرزدر .

خرم انکو بسر کوی تو حالی دارد
که سرکوی تو خوش آب وهوائی دارد
به سفر رفت دلم شد جرس ناقهٔ او
رسم اینست که هر نافه درائی دارد .

واقف

بوغفران پناه ورضوان جایکاهك اسم شریفلری ملا پناه ومولد و منشأی قزاق محالی ومحل اقامتی پناه خان آباد ایمش پناه آباد شهرندن عبارت دور * هانسیکه شمدی «شیشه» آدیله آدلانور مشار الیه ایّام جوانلغنده که موسم عیش و زندکانلوقی ایمش برعکس پریشان روزکار اولوب کسب معیشت ایچون ترك وطن مألوف ایدوب عازم قره باغ اولور و بو سر زمینده پریشانلیق ایله روزکار کچورمکه مشغولیدی عاقبت الامر علم مذنیتی سایه‌سنده سنه ١٢٧٦ هجری‌ده ابراهیم خلیل خان حضرتلرینه الك درجه‌ده تقرّب یتوروب ایشیك آقاسی لق منصبنه نائل اولدی . کونی کوندن خان حضرتلرینك محبت ومودّتلری معظّم الیهه متزاید اولدی * بیله که شمدیده دیللرده ضرب المثل * دورکه هراوقویان ملاّ پناه اولمز * خلاصة الکلام سنه ١٢١٢ هجریده آقا محمد شاه قاچار دوباره قره باغ طرفنه هجوم آور اولدیغنده ابراهیم خلیل خان ایسه عدم مقاومت جهتنه (جابلکانه) فرار ایتدی آقا محمد شاه

«شیشه» شهرینه متصرّف اولان کبی ملاّ پناهی و اوغلی علی آقائی محبوس ایتدیروب که صبحدم مقصّرلر جرکه‌سنده قتله یتورسون نهایت بموجب (العبد یدبر والله یقدر) قضّیه بر عکس اولوب همان کیجه‌سی آقا محمد شاهك اوزنوکری صفر علی نام شادمز بوری اوز رختخوابی ایچره قانیله هم آغوش * وچراغ عمرنی خاموش ایتدی * ولسان قضاء آنك حالینه مناسب شو فردی اوقودی .

چراغی کو بشب روشن شود مغرور نتوان شد
فنائی هست درپی صبحدم شمع شبستانرا

خلاصه ایلکه صبح مطلب کون کبی واضح اولدیغندن صکره حبسخانه‌دن خلاص اولوب ذیلده درج اولنمش افرادی اوز معاصری وهم وطنی اولان ودادی تخلصه کوندردی * و بر نیچه کون آندن صکره محمد بك مهر علی بك اوغلی هانسیکه آقا محمد شاهك امریله خانلق ایدرمش جزئی عداوت سببنه ملاّ پناهی و اوغلی علی آقائی قتله یتوردی * مجملاً بو ذاتك حسن الفاظی وموزونیت طبعی کلام فصاحت انجامندن اکلاشلور * (مشك اودرکه اوز عطرنی اظهار وآشکار ایتسون)

ای «ودادی» کردش دوران کج رفتاره باخ … روزکاره قیل تماشا کاره باخ کرداره باخ
اهل ظالمی نیجه برباد ایلدی برلحظه‌ده … حکم و عادل پادشاه قادر وقهّاره باخ
صبح سوندی شب که خلقه قبله ایدی برچراغ … کیجه‌کی اقبالی کور کوندوزده‌کی ادباره باخ
تاج زردن تا که آیرلدی دماغ پرغرور … پایمال اولدی تپکلرده سر سرداره باخ
عبرت ایت آقا محمد شهدن ای کمتر کدا … تا حیاتك وار ایکن نه شاهه نه خونکاره باخ
باش کتور بو اهل دنیادن اياق دوتدو قچه قاچ … نه قیزه نه اوغله نه آشنانه یاره باخ

واقفا کوز یوم جهانك باخمه خوب و زشتنه
یوز چویر آل عبایه احمد مختاره باخ

معشرات

ای بت طوطی زبان كل كیم مقالك ایسترم   تشنهٔ دیداركم آب زلالك ایسترم
ناز كرم و غمزهٔ چشم غزالك ایسترم   یوزبیاضنده سنك اوزخط خالك ایسترم
مطلع وجهكده ابروی هلالك ایسترم   سایهٔ سروقدو طوبی مثالك ایسترم
دم بدم ذوق تماشای جمالك ایسترم   تار زلف مشكبوتك ورد آلیك ایسترم
قالمشام هجریكده كلذار وصالك ایسترم   ای بت طوطی زبان كل كیم مقالك ایسترم

كل كه آچلمش بوكون عیش نشاطك وقتیدور   كوشهٔ كلزارده فرش بساطك وقتیدور
تازه‌دن تجدید عقد ارتباطك وقتیدور   بزم عید وصله ترتیب نشاطك وقتیدر
انقضای فصل كل‌دی احتیاطك وقتیدور   علت عشقه علاج بو قراطك وقتیدور
روضهٔ رضوان ایچون سیدصراطك وقتیدر   عاشق معشوق آراخوش انبساطك قتیدور
هرزمان شیرین شیرین اختلاطك وقتیدور   ای بت شیرین زبان كل كیم مقالك ایسترم

راه عشقنده سنك بن جان وسردن كچمشم   پاره پاره قلمشم كوكلی جكردن كچمشم
یانمشم پروانه‌لرتك بال وپردن كچمشم   هرسمن ساطرده‌دن هرسیم بردن كچمشم
دلبر غنچه دهن نركس نظردن كچمشم   لاله‌دن ال چكمشم كل برك تردن كچمشم
ترك ایدوب دهریك صفاسین خیروشردن كچمشم   دیشلری چون مخزن دركهردن كچمشم
كوثری اونوتمشام شهد شكردن كچمشم   تشنهٔ دیدار كم آب زلالك ایسترم

بن سنك بر عاشق بی اختیاریك اولمشام   بی دل بی جان وبی صبر وقراریك اولمشام
شانه‌وش مشتاق زلف تابداریك اولمشام   انجه‌له بر ساعت بساعت تارو ماریك اولمشام

اوزون ایللر پای بند رهكذاریك اولمشام   ره كذاریك اوزره سرویم خاكساریك اولمشام
واله خال زنخدان وعذاریك اولمشام   بر توكنمز دردمند انتظاریك اولمشام
شوخ نكاهكدن سنك شیرشكاریك اولمشام   ناز وكرم غمزهٔ چشم غزالیك ایسترم

چونكه مشتاق اولمشام سن سروسیم اندامه‌من   ایلرم مژكانمی خون ایله زرین خامه‌من
یازه‌رم هركون سنكا مهرو وفادن نامه‌من   چوخ دیدم هرنك اولوم اول عارض كافامه‌من
قویماز اماچرخ كردون سورنم بوكامه‌من   یوخ عجب دیسم سیه روكردش ایامه‌من
دوشمیشم سر حلقهٔ زلفك اوجندن دامه‌من   نه شراب لاله كونه مایلم نه جامه من
تكمشم كوز روز وصلندن كلن بایرامه من   مطلع وجهنده ابروی هلالیك ایسترم

تا كلور كه كه بكا بادصبادن كاغذیك   جانمی مدهوش ایدر عنبرهوادن كاغذیك
برك كل تك دوشمز اول عطرفضادن كاغذیك   صانكه بر عطاردور كاش ختادن كاغذیك
دم اورار عیسی كبی عمر بقادن كاغذیك   بر عجب سر مشق دورمهرووفادن كاغذیك
ایشله‌سون قاصد كلمه‌سون آرادن كاغذیك   كم دكلدور لوح طومار قضادن كاغذیك
ایله سن زینت اكر مشك سیادن كاغذیك   یوز بیاضنده سنك اوزخط خالیك ایسترم

كوستروبدور بلمرم لعلیك نه لذت كوكله   دونه دونه آنی ذكر ایتمكدورعادت كوكله
آندن اوزكه كلیور شرین حكایت كوكله   فرقتندن قالمیوبدور صبر وطاقت كوكله
قامتندن آیری ظاهر دور قیامت كوكله   وعدهٔ وصلنده ویرسون استمالت كوكله
سن اوزیك تا ایتمنجه بر اعانت كوكله   چوخ یتر اغیاردن جور اهانت كوكله
آفتاب شوقك آرتیرمش حرارت كوكله   سایهٔ سرو قد طوبی مثالیك ایسترم

چون مرادخاطرم دور لعل لبدن سود عشق   ایلر م هردم قره باغریمی صو خون لود عشق
عرشه باشمدن چیقار توك باشنه بيك دود عشق   صور کیمدور آب سودادن دولو بر رود عشق
زاهد بی مغزتك بن اولمزم مردود عشق   وار امیدم کیم اولام بن مقتدای جود عشق
واقفم صالدی بنی آتشلره نمرود عشق   قالمشم هجرکده کلزار وصالك ایسترم

ایضاً معشرات

ای رنك رخ آلنکه حیران کل ولاله   جان قربان اوله سن کبی بر قاشی هلاله
وه جلوهٔ حسنك یتیشوبدر نه کمانه   تحسین کتورر کوکده ملایك بو جماله
سیر ایلمیشم چوخ صنم وحور مثاله   امّا نه دیم اولمامشم بنده حواله
بر سن کبی شکرّ دهن وطوطی مقاله   تا عاشق اولوبدر کوکل اول عارض آله
هم سلسلهٔ کاکله هم دانهٔ خاله   دائم جکرم صبحه کبی هر کیجه ناله

*
* *

سندن که جدا نوش ایدرم ساغر کلنار   تند اولمادونیم کوزلر یکا اوزکه سبب وار
عرض ایلدیم اولطرّهٔ عنبرکل رخسار   قلمش بنی بر مشکل اولان دردة کرفتار
اما ینارم آتشه پروانه کبی زار   یعنی که اولالی سنکا بن عاشق دیدار
هر کز دکل احوالمه بر کمسه خبردار   ناچار ایدرم درد دلم ساقی‌یه اظهار
لعلیك که دوشر یادمه ای کوزلری خمّار   بو ذوق ایله کاهی ایچرم نچه پیاله

*
* *

مینا وصراحیده که واردر بو لطافت   کرچکمیه‌لر قامت کردن سکا نسبت
هر کز بن ایدر دیمی دخی اونلره الفت   هجرینده یتر جانمه چوخ محنت و کلفت
ایسترسه بکا کونده چکه تیغ سیاست   اولدورمك ایچون یوزقویه قاتل کبی فرقت
شیرین دهنك تا اوله بردم بکا قسمت   صابر اولارم وار نقدر جانده سلامت
سن سیز نه روادر ایلیم عیش ایله عشرت   بسدر بنکا شوقیم که اولور جام وصاله

اوخشار دیو بن لبلر ینکا بادهٔ کل کون   آنکچون اولور هردم آکا رغبتم افزون
معذوردوت اولدیم بیله شوریده جکرخون   چوخ اولموشم آشفته پریشان دل محزون
زیراکه سنك دانهٔ خالیکده کی افزون   دل مرغنی ایتمش کره زلفکا مفتون
جمع اولسه اکر بریره لقمان و فلاطون   یوخ چاره دخی باددن اوزکه بکا اکنون
هجران کونی دل خسته اولان دمده بو معجون
بر واسطه دو دفع غم و درد وملاله

واقف کمی کیم دم اورارم زلف سیادن   اعضامه دوشر ناله دمادم بو نوادن
طنبور صفت جوش ایدرم ضرب هوادن   شمدی بنی هر سن کوریر اولورسه شنادن
بر تاره برابر دوتار اول چنك دوتادن   قانون بیله دور فرقهٔ عشاقه بنادن
سن جاهل ایسك یوخ هله علمك بوادعادن   یوخدر خبریك هیچ دیمز سن فقرادن
بر کره دوشنده خبر آل باد صبادن   ساچك هوسی کورکه بنی سالدی نه حاله

ولله ایضاً مخمس

بن جهان ملکنده مطلق دوغری حالت کورمدیم   هرنه کوردم اکری کوردیم اوزکه بابت کورمدیم
آشنالر اختلاطنده صداقت کورمدیم   بیعت واقرار وایمان ودیانت کورمدیم
بی وفادن لاجرم تحصیل حاجت کورمدیم

خواه سلطان خواه درویش و کدا بالاتفاق   اوزلریك قالمش کرفتار وغم درد فراق
جیفهٔ دنیایه درهر احتیاج و اشتیاق   مونجه که ایتدیم تماشا سوزلره آصدیم قولاق
کذب و بهتاندن سوای بر حکایت کورمدیم

خلق وعالم بر عجب دستورد وتمش هرزمان   قمسی غملو کویکلی کیم سن ایدر اولسن شادمان
او سکا البته که بد کوایفی ایلربی کمان   هرکسه هرکس که ایتسه یخشلیق اولور یمان
بولمادیم بر دوست که آندان بر عداوت کورمدیم

عالم وجاهل مریدو مرشد وشاکرد پیر　　نفس اماره الندە سربسر اولمش اسیر
حقّ باطل ایلمیشلر ایشلنور جرم کبیر　　شیخلر شیّاد عابدلر عبوساً قمطریر
هیچ کسده حقه لایق بر عبادت کورمدیم

ایلین ویرانه جمشید جمین ایوانتی　　یوله صالمش بلکه بزم عشرتین چندانتی
کیم قالوبدرکه آنك غم توکمیوبدر قانتی　　دونه دونه امتحان ایتدیم فلك دورانتی
اونده بن برعکسلکدن غیری عادت کورمدیم

هرکسی هرشیئ سودی آنی بهترایستدی　　کیمی تخت وکیمی تاج وکیمی افسرایستدی
پادشەلر دمبدم تسخیر کشور ایستدی　　عشقه هم چوخ کمسه دوشدی وصل دلبرایستدی
هیچ برینده عاقبت برذوق وراحت کورمدیم

کون کبی هرشخصه کونده خیرویرسون صد هزار　　ذرّه جه ایتمزلر آنلر شکر نعمت آشکار
قالمیوبدر غیرت وشرم وحیا ناموس وعار　　دیدیلر که اعتبار و اعتقاد عالمده وار
آندن اوتری بنده چوخ کزدیم نهایت کورمدیم

بن اوزیم چوخ کوز کاری کیمیا کرایلدیم　　سکّه لندردیم غبار تیره نی زر ایلدیم
دانهٔ خر مهره ئی درّه برابر ایلدیم　　قاره داشی دوندروب یاقوت احمر ایلدیم
قدرو قیمت ایستیوب غیر از خسارت کورمدیم

مختصر کیم بیله دنیادن کرك ایتمك حذر　　اوندان اوتری کیم دکلدر اوزیرنده خیروشرّ
عالیلر خاك مذلّتده دنیلر معتبر　　صاحب زرده کرم یوقدر کرم اهلنده زر
ایشلین ایشلرده احکام لیاقت کورمدیم

دولت واقبال ومالك آخرین کوردیم تمام　　حشمت وجاه جلالك اخرین کوردیم تمام
زلف وروی وخط خالك اخرین کوردیم تمام　　همدم صاحب جمالك آخرین کوردیم تمام
باشه تك بر حسن صورت قدوقامت کورمدیم

کوز آغاردی روزکاریم اولدی کون کوندن سیاه　　ایتمدیم صد حیف کیم برماه رخساره
قدر بیلمز همد میله ایلدیم عمری تباه　　واقفه یار بنا اوز لطفکی ایله
سندن اوزکه کمسه ده لطف وعنایت کورمدیم

تفلیسك ووالی تفلیسك مدحنده

وه بوباغك نه عجب سرودلا رالری وار　　هرطرف تازه آچلمش کل رعنالری
آچلوب تازه وتر لالهٔ حمرالری وار　　یعنی تفلیسك عجب دلبر زیبالری
ای کوکل سیر ایله کیم طرفه تماشالری وار

مرحبا تفلیس ایمش جنتی دنیا یرینك　　یغلوبدور آکا جمعیتی حور و پری
بن بوشهرك نه دیم وصفی دلبرلرینك　　فی المثل شکل و شمائلده بلی هر بری
مه تابانه برابر سرو سیمالری وار

اول قدردربت نازك بدن و اینجه میان　　ایلمك اولمز آنك وصفی معلوم عیان
هربری نازونزاکت ایله بیك آفت جان　　جمله برجلوه د برشیوده خوش سرورو
مست طاووس کبی کردن مینالری وار

یوزلری پرتو مهر جهان آرا کبی در　　صفحهٔ سینه لری سیم مصفا کبی در
لذت لهجه لری نطق مسیحا کبی در　　اللری معجزهٔ حضرت موسی کبی در
دلربالقده عجایب ید بیضالری وار

الا کوزلرسوزیلوب نرکس سیرابه دونوب　　آق قباغنده خم ابرولری محرابه دونوب
لعل تك لبلرینك رنکی می نابه دونوب　　دوکیلوب کردنه صاچلر اوجی قلابه دونوب
صونا جقاسی کبی زلف مطرّلری وار

نه قدر وارایسه بوخاق وزنخدان ویناق　　تازه کل یاپراعی تك قرمزیدر نازك و آق
بربرندن کوتوروب شعله سنی مثل چراغ　　کورمیوب کمسه بیله قاش وکوز ودیش دوداق
اوزکه بابت صفت صورت واعضالری وار

يدّى حمّام نه حمام كه سرّ منزل حور   هشت جنت كبى هر كوشه‌سى بر مطلع نور
بر عجب آب روان كرم قيلوب آنده ظهور   شكر تقدير ينه اى قادر و قيوم و غفور
لطفكك بنده‌لره نعمت عظمالرى وار

منبع جود و كرمدن آچلوب درّ خوشاب   باصفا حوضه دمادم دوكيلور مثل كلاب
كورسه بر كرّه آنى بن كبى برخانه خراب   كيتمز آندن دخى بر جانبه مانند حباب
كيتسه‌ده باده‌باشى منزل مأوالرى وار

كرچه اى خضر بولوب سن شرف فيض ازل   ويرميوبدور كوكل آسايشى امّا سكا ال
ايسته‌سن عمر دوباره كوره‌سن طرفه كوزل   برجه تشريف كتور تقليسك حمامنه كل
كورنجه راحت جان بخش تن آسالرى وار

بو اوجاق بيله اوجقدر كه ايشيق آيه صالور   كون كبى شعله‌سنى جملهٔ دنيايه صالور
هر كيمك باشنه كيم مرحمت سايه صالور   تيردوتار خائن بدخواهلرى .ايه صالور
اويله بيلسون اولارك دين ايله دنيالرى وار

باغ رضوانده اكر حورى و غلمان چوخدور   بو كوزللر كبى مقبول و مزيّن يوخدور
نسل باالنسل كوزلليك بولره بويروقدر   بن كورنلركه ملكدن پريدن آرتقدر
هله ديرلركه بولردن دخى اعلالرى وار

قالمشم وله و مات و متحير ديلى لال   اى خداوند جهان كزلو دكلدر سكا حال
بونجه سيب زنخدان بونجه زيب جمال   كه ويروب سن بولره سن بو قدر حسن و كمال
نيجه كيم وارجهان صورت اعضالرى وار

بدن ياك چكوب آب روان تك صولره   آغاروب تازه و ترجمله دونوبدور قولره
آب كر نسبت ايدوب بويلرينى قار قولره   نيجه شيدز بيله ظاهر كه خدانك بولره
نثار مرحمت ولطف هويدالرى وار

برى حمامكه قدرتدن اولوب بذل برات   برى كر سوكه هر جرعه‌سى بر آب حيات
برى اهليدر آنك جمله‌سى پاكيزه صفات   برى اولدور كه نجيب اصلده عالى درجات
عالمك سرورى والى كبى آقالرى وا[ر]

واقفاسنده‌كه يوخدر بيلورم زهد و ريا   شرط اخلاص كرك ايليه‌سك شمدى ادا
ايله بو واليه اوغلانلرينه خير دعا   ساخلاسون آنلرى اوز حفظ پناهنده خدا
حاصل ايتسون نقدر دلده تمنالرى وار

نازيله تا اول بت زيبا كليسادن چيقار   سركش و خندان و بى پروا كليسادن چقار
شاهدر كويا كيوب ديبا كليسادن چقار   آچو بن طلعت كونش آسا كليسادن چقار
شعله سالمش عالمه كيم تا كليسادن چقار

لحظه لحظه ايلديقجه ماه رخسارى ظهور   لمعه لمعه زير برقعدن دوشر دنيايه نور
آنى بر كرّه كورن ديندن اولور البته‌دور   نيجه كيم جنت سرايندن چقار غلمان و حور
اولشكل بود ختر ترسا كليسادن چقار

شانه‌وش صيقل ويروب زلف بنفشه‌نسبته   پرده مطلق دوتموب سيماو صدر و صورته
قيل تماشا كردنه سير ايله قدّ و قامته   قاش و كوز غمزه معاذالله دونوبدر آفته
ايتمكه دين ملكينى يغما كليسادن چقار

كل كبى نرميله نازك پير هنده آغ بدن   بلمرم كيم شعله‌در يا خرمن برك سمن
ديشلرى غلطان صدف چون آغزيدر لعل يمن   ق قباقده بركز آنك طاق ابروسين كورن
ميل مسجد ايلمز حاشا كليسادن چقار

واقفم ناكه كوزيم آنك ساتاشدى قاشنه   ايستدى محراب و مبزدن خيالم داشنه
شمدى بيلديم كيم نه كلميش شيخ صنعان باشنه   يا بودر كيم تقليسى غرق ايلرم كوز ياشنه
اولصنم وصلى بنيم ايچون يا كليسادن چقار

وله ایضا مخمس

یوزندن اول کونش رخساره کیم معجر چکوب دورمش   اوزین برکوشیه آندن مه انور چکوب دورمش
ملکدر اوج اعلاده سناسن پر چکوب دورمش   کلستان ایچره کویا بر صنوبر سر چکوب دورمش
جبیننده کمان ابرولرین خوشتر چکوب دورمش

زنخدان چوره سنده زلف مشك افشانمی دریارب   کلك یاننده یوقسه دسته ٔ ریحانمیدر یارب
اونازك لعل لب برغنچه ٔ خندان میدر یارب   صدف اغزندکی دردانه ٔ دندانمیدر یارب
ویا صرّاف نظمه برنچه کوهر چکوب دورمش

نهان برکوز اوجیله ایلدی ناکه نکه چشمی   بنی اولدورمکه آین ایدر نابت کنه چشمی
بیله برناز وغمزه اوله بیلمز پادشه چشمی   زرافشان تیر مژکان ایچره اول شوخ سیه چشمی
سناسن رحمسیز جلادّ درخنجر چکوب دورمش

رخی اظهار ایدوبدور خوش حرارت نم کلور آندن   مکر کل برکدورکیم قطره ٔ شبنم کلور آندن
دننده معجز عیسی بن مریم کلور آندن   نسیم جانفزا هر لحظه وهر آن کلور آندن
سراسر طرّه ٔ طرارنه عنبر چکوب د رمش

سوزی شرین جوانین حسنی کیتسه لذتی کیتمز   شکر بستی در اول دوردوکچه قدر قیمتی کیتمز
کسلمز ذوقی خاطردن صفای الفتی کیتمز   اولاله یوزلونك بندن که داغ حسرتی کیتمز
جفاسین جاندا واقف تادم محشر چکوب دورمش

وله ایضاً مخمس

آلدی جانم ناز ایله برکوزلری شهلا پری   لبلری غنچه یناقی لاله وحمرا پری
جسمی کل باشدان ایاقه قامتی رعنا پری   سرودن موزون صنوبردن دخی بالا پری
زلفی عنبر آغزی شکرّ کردنی مینا پری

آل کیر الوان لچك اورتر کلاب افشان چخار   کوئیا برج حملدن برمه تابان چخار
سیر نه عالم سراسر هر طرف هریان چخار   عقل اوچار باشدن یورك اوینار جسددن جان چخار
کوز اوجیله هر کسه ایلر نهان ایما پری

ای بنم ماهم سکا بو شهر بو ایللر فدا   باسد وقیك طوپراغه هردم لاله وکللر فدا
زلفطیك هرموینه یوز ساچی سنبللر فدا   لهجه ٔ کفتار یکا کلشنده بلبللر فدا
قاشیك هر طاقنه قربان ایکی دنیا پری

کزمشم هر شهرده ماه منور چوخ اولور   غمزه سی قانلار توکن مژکانی خنجر چوخ اولور
نازایلن جانلار اوزن قدّی صنوبر چوخ اولور   حورصورتلو ملك سیمالی دلبر چوخ اولور
یوخ نضیریك من نه بی همتاسن ای زیبا پری

واقفم جانم سکا هر دم فدالر ایلرم   قیورولوب هجرنده قارقونك صدالر ایلرم
ایشکنده ایتکا چوخ التیجالر ایلرم   کیجه کوندوز عمر یکا ای مه دعالر ایلرم
ساخلاسون دهریك بلاسندن سنی مولا پری

وله ایضا مخمس

ای ماه شرف مهر وفالر کتوروب سن چوخ لطف وکرم جورو جفالر کتوروب سن
خورشیدکبی نور صفالر کتوروب سن بو شهره که تشریف بقالر کتوروب سن
سن خوش کلوب سن و صفالر کتورب سن

ای ذات شریفکده اولان جلوهٔ تحسین هجریك بزی ایتمشدی بسله خسته و غمکین
نه دردکا حدّوارایدی نه جورکا تخمین بز منتظر راهیسك ایدك کوزیمز آیدین
خاك قدمیکده طوتیالر کتوروب سن

ای صاحب تعظیم سروجان سکا پیشکش دردانهٔ چشم کهر افشان سکا پیکش
بو تختکه سینهٔ سوزان سنکا پیشکش مجموعـهٔ ملك دل نالان سکا پیشکش
خوش معدلت عقد کشالر کتوروب سن

ای نسخهٔ فرّج رقم منشیٔ قدرت ابروی لطیفك خط منشور سعادت
سرلوح رخك مصدر دیباچهٔ فطرت مضمون وجودك بلی امداد عنایت
مخلص لره احسان و سخالره کتوروب سن

ای جان معلی محل و سرور واقف فغفور فریدون و جم قیصر واقف
املاك سعادتده سعید اختر واقف دیدار کا مشتاقدی چشم تر واقف
المنة لله جلالر کتوروب سن

تفلیس والی سندن جواهر خانمی که کوهر آغانیٔ مرحومه نك والده‌سی در ابراهیم خلیل خان ایچون خواستکاراق ایدن زمان انشاد ایدب

باش آچیقده اکر اولسه بر دلبر بو نشانه‌لر آنده معین کرك
اندامی آینه قدّی معتدل سبه زلفی قامتنه تن کرك

یناغی لاله‌نك بهاری کبی لبلری یاقوتك کناری کبی
بر دانه ناسفته مرواری کبی باشدن ایاقه دین آق بدن رك

تمیزلکه اولا میل و هوسی اولمیه عاشقه نازو غمزه‌سی
کل تکی قوخـو یا نطق نفسی زلفی بنفشه یاسمن کرك

قولی صادق اوله هر فعلی حلال بلمیه کیم فتنه ندر مکر و آل
شمع کبی قبا قنده نطقی لال کسلسه‌ده باشی دینمین کرك

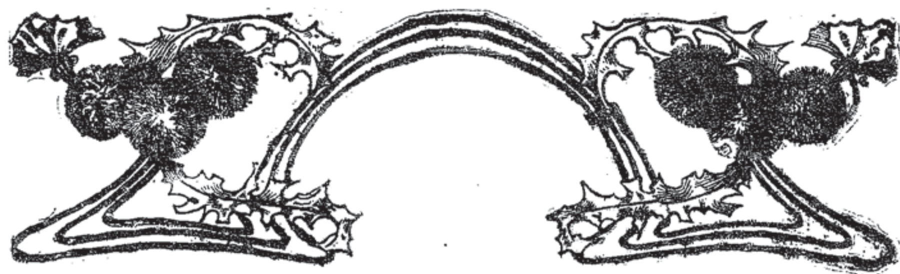
نورسته اون دورت اون بش باشنده عیب اولمیه کبر کنده قاشینده
حیاسی اوزنده عقلی باشنده آغزی بورنو نازك یوزی کن کرك

طاووس کبی جلوه‌لنه هر سحر بزك ووره جمالنه سربسر
دندرمه‌مش ویره کوکلدن خبر اشاره آنلیوب حال بیلن کرك

یشادقجه جوانلا نا بکلنه بو حجابدا بر پرده‌ده اکلنه
نطق و نفسندن جانلار دیکلنه قوللو قده صحبتده مستحسن کرك

یخشی جانان کرك واقف جان ایچون چوخ چالشمق نه‌در بو جهان ایچون
بر کوزل لازم در بزم خان ایچون والی قوللو قنده عرض ایدن کرك

نیمتنه بارەسنده انشاد ایتدوکی مستزاد

بر نیمتنه کیم تا اولا زربفت نیکوتر
دیبا آکا محتاج
متننده تمام رابط موزون سراسر
نك حاشیه قیقاج

اوستنده آنیك صورت معشوق مصوّر
ال شوقنه منهاج
بلدوره شبه نقشی پری کبی اخضر
نظاره یهاج

تیر نظری اهل تماشایه مقرر
هر بوطه‌سی آماج
ایچنده آنیك شعله ویره طلعت دلبر
تابندهٔ وهاّج

کورن دیه بوماهدراول چرخ پراختر
یابحر پر امواج
کعبه ایونك اورتوکنه دوته برابر
سیماسنی حجاج

کردوشه اتکی اله البته تر ایلر
بزدن غمی اخراج
اندیشه نه ایتدور چقه برده چکه‌لشکر
کوکلی ایده تاراج

شانی شرفی خلعت شاهاندن آرتوق
پیرایهٔ شوقك
فرّوفرحی سیب عروساندن آرتوق
سردفتر زینت

طمع طرب نشاء بیامه‌دن آرتوق
ذوقی‌می جنت
زردوکمه کریبانه دردانه‌دن آرتوق
منظوم اوله البت

عقلی کید، سرخوش کنزه دیوانه‌دن آرتوق
آنی کین عودت
تا دونه آنك باشنه پروانه‌دن آرتوق
ایشلر تاپا صورت

زلف بو دونم سرما شاال شاندن آرتوق
جاندان چچه حسرت
اوخونا بوجافلرده کتب خاندن آرتوق
احکام شریعت

تعریفی دوشه دلّره افسانه‌دن آرتوق
تا روز قیامت
جمع اولسه اکر بر یره بوز صانع اکبر
جمله‌سنه سرتاج

آنوقت که شد حاظر موجود محبا
این رخت دل آویز
بایدکه فرستاده‌شودذوربانجا
از پیك سبك خیز

از بهر حضورش نبشین فکر بفرما
کن چارهٔ تجویز
نعلین بپاپوش زاهن بکف اما
درکیر عصا تیز

زیر قدم افکن همه مخلوق سراپا
بانیك بد آمیز
میپرس زهر ملت هر جنس مفرما
از مردم تیرنز

روز حمت امروز بکش از پی فردا
ای پور دل آویز
نه غصهٔ زپس خور نه ازپیش غم اصلا
بی پرده وپرهیز

تن‌ده بقضا باش بیا از پی سودا
منکر بدکر چیز
تا آنکه برای پسری ای ابو جعفر
چون دختر سراّج

ظاهرکه بکا طعن تعرض تین ایلر
یعنی که فلانی
شمدی کره آرایش اسباب زن ایلر
طور صفهانی

بو بدعتی نه لزکی ونه شاهسون ایلر
نه کور کولانی
دیرلردیکه آکارینه پیرهن ایلر
کرباس کتانی

اویله دکلدی کوره‌سن کیم ندن ایلر
کیم آز ویروب آنی
سیران کلستان مکرکیم کلن ایلر
تغیر هوانی

اوزيككه قوجالمش كبی چون كتورن ايلر ريشخند ايدو بن دخی نچون چوپ درن ايلر
اوغلان زنانی حاتم خان آقانی

نيلوم دوتارام بش غلط آنی دين ايلر بله بويوروبدر ار ايده عورته زيور
فرمان خدانی اول خالق الأزواج

واقف آلان عورته حيران نيجه اولمز حيرانكه اولور بندهٔ فرمان نيجه اولمز
چاق ايتسه دماغين سوزيك سويله ساقين

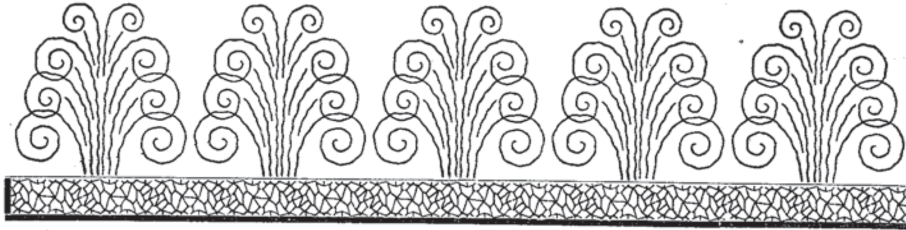
سومزمی ديلی سينه سی سوزان نيجه اولماز دونمزمی حبابه ايوی ويران نيجه اولمز
پروانه چراغين يخمازمی او طاقيك

همدم سيزا يكيت چاك كريبان نيجه اولمز آل قانه بويار غرقهٔ طوفان نيجه اولمز
آچماز نيجه باغين كوز قاره سين آقن

غنچه دهنين كورمه سه لرزان نيجه اولمز اول خانه خرابك جكری قان نيجه اولمز
خندان دوداغين بوش كورسه قوجاقن

پيشكش بيله يولداشنه باش جان نيجه اولمز كتورمش اولا چكننه پيغمبر سرور
آنككه آياقين اول صاحب معراج

علی آقا

فوق الذّكر ملا پنـاه واقف تخلصيك فرزند ارجمنديدر* بارهٔ نسـخه لرده آثار ابيات واشعارندن آكلاشيلوركه شو ذات پاكيزه صفاتكده طبع شـعرلری وار ايمش امانه او درجه ده كه مرحوم ملاپنـاهك موزونيت طبعی ملاحظـه اولنور بله كه آقا محمد شـاه قاجار (شيشه) شهرينه متصرّف اولمادن قباق قلعـه اطرافنـده نزول اجلال بيوروب وابراهيم خليل خانه بر تهديدآميز مكتـوب كونده رور هانسيكه همان كاغذده شو فرد درج اولنمش ايدی

زمنجنيق فلك سنك فتنه ميبارد
تو ابلهانه كرفتی ميان شيشه قرار

ملا پناه ايسه فوراً جواب كاغذده بو فردی يازوب ترسيل ايدييور

كرنكه دارمن آنستكه من ميدانم
شيشه را دربغل سنك نكه ميدارد

خلاصـه كيفيت رحلتی ايسـه آتاسی ايله بر يرده اتّفاق دوشوب ومشهور دركه آنلری معرض عتـابه آپاران وقت علی آقا آتاسندن سؤال ايدييوركه آيا

بزی نرەیه آپارورلر مرحوم ملا پناه ایسه جواب ویریور أویره که بزلر چوخ آدملری اورایه کوندرمشیك باری نتایج خواطر شریفندن همان جوابه قانع اولورزکه پدری نیمتنه بارەسنده یازوب حقیرده آنفاً درج ایتمیشم

جواب واقف

ای خواهش ایدن نیمتهٔ پروزر و زینت   آخر کرك البته بو نیمتنیه نسبت
قیلدك بزه فرمان   بر مهوش دوران

یعنی که اولەبیله لباسی کین عورت   اکنینه آنك ایله یاراشه تزه خلعت
سر دفتر خوبان   کورن اولا حیران

بر وقته چکوب نازیله سرو وسهی قامت   کیم کورسه دیه کیم نه عجایب نه قیامت
اولانده خرامان   اولوم آکا قربان

هر لحظه قدم یره باسانده قویه منت   ایله که قباقده اوتوره ایلیه صحبت
تا کیم ایده جولان   واله اوله انسان

هر اهلنه ایله کوزلی ایلیه قسمت   سوزی بتون اوله ایده هرعهدینه بیعت
اولقادر سبحان   سندرمیه پیمان

باشدن آیاقه کیدیکی اکنینه یراشه   الوان ککینوب نازایله شال ساریه باشه
زیبالنه هردم   نازك بیله هردم

هر زینت ایدنده کیده بر طرز قماشه   اسباب مطلاسنه کوز باخه قماشه
دیباجدن اعظم   حیران اوله آدم

هر بر کورنی ایله سالا داغیله داشه   اول لیلی صفت باخمیه بو کوزدکی یاشه
مجنون اولا اولدم   رحم ایلیەهردم

زلف سیهی کردنه سرماشه دولاشه   برسیل کی ایلەکه کرداب اولا داشه
زنجیرلنه محکم   کوزدن کیده چون نم

کر اولمسه ارزکەسی ایله کیده سواشه   دوشسەاوزمانچونکەاله کشتی نصرت
اوندان اولا درهم   طوفان اوله طوفان

پیدا شود ازمثل چنین دلبر مەرو   بازینت باصورت باروی سمن بو
آندم شود احسن   محبوب مزیّن

باشوکت باعزت باخلعت نیکو   یارب بکه قسمتشده اینشوخ ملك خو
بازیب معین   ظاهر کنی برمن

خوش باشد برحال کسیکه شبی باأو   پیدا شود کربتو این غمزهٔ جادو
تا روزکه روشن   ای عارف پرفنّ

میخواید بربستر برکشته زپرقو   باید بروی بهر حصولش تو بهر سو
میباشد یکتن   باعجل دویدن

بنکر تو بهر شهر بهر منزل هرکو   مقدور شود بلکه ترا این مه طلعت
کربشنوی ازمن   از شفقت یزدان

هرکیمون الینه دوشه بو وصفده دلبر   بر لحظه آنکله اوتوره یعنی برابر
ساله بر اوطاقه   قباق قباقه

آندن دخی دولانوب آنكباشینه یکسر   نیجه دولانوب هرکجه تاصبح مقرر
دوروبن ایاقه   پروانه چراغه

کوکسینه باسوب ایلیه صدرینه مصدر   بردم کله مشوقه قویه وهم ابی کوثر
آلوب قوجاغه   دوداق دوداقه

اول آل زنخدان آله هم بوسه مکرر   بردم کوره سن نازقیلوب اولدی مکدّر
کوك دوشه ینٔاقه   یتشدی دماغه

طرح ایلیوبن آدمه هم اول پری پیکر   یالواروبن ایده سن آکا چوح کنه منت
یوز دونه قراقه   تا کیم اوله خندان

عفو ایله سوزوم ایلمشم جرمی اظهار   اول واقفیك البته بوسوزدن بکا زینهار
قیلدیم چو حسابی   دوتماسون عتابی

بیلسون بو خلایق دیورم بن دخی اشغار   آنك سوزینه قارشو دیمکه نه حدیم وار
هم بیله جوابی   آچام بو حجابی

اودر بو جهانده بلی هرعلمه خبردار   بن هم بیلورم اوخومشام درس ایله تکرار
یوخدر دخی بالی   قرأن کتابی

کس آتیه سوز قایتاره محشر کونی قهار   بونکتمه مقبولدرر ایله دیم اظهار
چوخ ویرور عذابی   هم راه صوابی

خانك که اکر لطفی اوله بندیه بربار   کنجینهٔ دلدن ساچلور کوهر حکمت
دلدن آچه بابی   مملو اولو هریان

ودادی

بو فصاحت کلشنینك بلبلنك آدی ملا ولی* ومحل مادرزادی قزاق محالیدر* سنه بیك یوز آلتمش دوقوز هجریده ملاپناه واقف تخلص ایله بر برد. ترك وطن مألوف قیلوب قره باغ توپراقنی قدوم میمنت لزوملریله مزیّن ایدوب لر* ودیدهٔ ارباب کمالی مهر محبتلریله روشن* روایته کوره بو ایکی ذات حمیده صفاتلر اوایل

عمرلرنده بر نچه مدت پریشانلق ایله روزکار کیچوررمشلر* بعده علم ومعرفتلری سایه سنده انظار مردمده نور واحد کبی عزیز محترم دولانورمشلر* علی الخصوص ابراهیم خلیل خان مرحومیك نظر کیمیا منظرنده* خلاصه صاحب طبع سلیم وسوزلری مطابق مضمون کلام کریمدر بیله که مضامین ابیاتی شاهد حال وکواه بو مقالدر.

کل چکمه جهان قیدنی سن جان بیله قالمز   چوخ آغلا ماقان دیدهٔ کریان بیله قالماز
کل وقتی کیچر سیر کلستان بیله قالمز   هرلحظه کوکل خرّم وخندان بیله قالماز

بر جام یتور ساقی که دوران بیله قالمز
تن برکون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

ازبس بو جمال ایچره که جانان اوله فانی   بو شیوه ایله قدّ خرامان اوله فانی
بوکردن خوش زلف پریشان اوله فانی   بو احسن صورتده که انسان اوله فانی

بر جام یتور ساقی که دوران بیله قالمز
تن برکون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

سلطان جهان اولسه کیدر جانه اناّنمه   برکون یوزولور شوکت دیوانه اناّمنه
چون باقی دکل ملك سلیمانه اناّنمه   کرعا قلسن کردش دورانه اناّنمه

بر جام یتور ساقی که دوران بیله قالمز
تن برکون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

یوز موسم خوش خرّم اولوب ایللر آچلسه   یوز لاله بتوب سنبل سوسنلر آچلسه
یوز باغ جهان تازه لنوب کللر آچلسه   کوکلم که آچلماز نیچه مشکللر آچلسه

بر جام یتور ساقی که دوران بیله قالمز
تن برکون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

آه آلدی بنی دردفراق و غم حسرت   سرمست خراب ایتدی بنی بادهٔ حیرت
بر مهر وفا ایتمه‌لی یوخ کیم اوله رغبت   فوت ایلمه کل وار ایکن الده‌دم فرصت

بر جام یتور ساقی‌که دوران بیله قالمز
تن بر کون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

فکر ایتسن اکر دهرك ایشی بحر بلادر   بر درّ کر انمایه‌سی بیك جانه بهادر
هر نقشی بر آینهٔ اثبات خدادر   مقصود دو عالم کنه تحصیل رضادر

بر جام یتور ساقی‌که دوران بیله قالمز
تن بر کون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

فهم ایله وادی‌که جهان بر قورو سسدر   بر دمده کچر ایله که فریاد جرس‌در
بو بزم فساده بونه هنکام هوسدر   کل دورمه‌که عمرم یتوب انجام نفسدر

بر جام یتور ساقی‌که دوران بیله قالمز
تن بر کون اولور خاك ایله یکسان بیله قالمز

عاشق علی

اصلاً کلبر اهلندن اولوب بر مدتدن صکره کلوب بو دیارمینو آثاری اوزی ایچون مسکن قرار اتمش * وملا پناه واقف تخلص ایله بر عصرده بولونوب مناظره ایتمکه مشغول وار ایمش * بعضی نسخه‌لرك مشاهده‌سی بو ایکی ذات عالی مقدارنك هر بریسنك شیفتهٔ حسن بر معشوق مجازی اولماسنی معلوم و آشکار ایتدی * واقف تخلص ایسه مدینه نامه مقیدّ و مفتون ایمش * بیله که آتیده‌کی نچه سوزلری شاهدنك مدینه نام اولماقنه شاهد و کواهدور *

ای کعبه‌م کربلام مکه‌م مدینه‌م   هر زمان کویکا زیارتمدر
قبله دیوب قاشلاریکا باش اکمك   کیجه کوندوز بنم عبادتمدر

وعاشق علی ایسه سکینه نامه عاشق وپای بند ایمش بیله‌که محبوبهٔ پری رخساره‌سی (شیشه) شهرینه وارد اولان زمان بو سوزلری واقف تخلصه یازوب کونده‌روب

علی جکر کیجه کوندوز آه وزار
کسلدی مداوا کیتدی اختیار
واقف اولسون بو معنادن خبردار
مدینه کوینه سکینه کلمش

خلاصه صاحب طبع ایمش اشعارندن فقط فوقده‌کی درج اولونمش سوزلره اکتفا ایدرز .

آقا میرزا علی قاضی

شو جناب مستطاب فضایل ومعارف اکتساب مرحوم ابراهیم خلیل خان جوان شیره فوق‌العاده مقرب اولان میرزا حق ویردی مرحومك ولد ارشد یدرى هانسیکه سنه ١٢٢١ هجریده ابراهیم خلیل خان حضرتلری مقتول اولان وقت معظم الیهده قانی خان مزبورك قانندن آییرمامش ایدی . خلاصه حقیر «الولد سرّ ابیه» مضمونی نظره آلوب قاضی مرحومیك مدحندن صرف نظر ایتدیم . شورادہ نامنك تخلیدنه وسیله اولور امنیه‌سیله طبیعت شاعرانه‌سندن کاه کاه تولد ایدن اشعار آبداردن نمونه اولمق اوزره انتخاب ایتمش اولدیغمز اشبو فرد ایله سبب تنظیمنه عائد وقعه‌یده لأجل الأیضاح درج ایتمکی مناسب کوردك .

شويله كه :

بر كون دولت خانه‌سنده اهل عيال ايله فارغ بال اكلشمش ايكن زهره نامنده اولان صبيۀ مرضيه‌سى‌نك صورتى شاهدين غيرعدلين صورتنده حضرتلرى ايچون ظاهر و نمايان اولور همان ساعت شو حاله مناسب بو كوزل فردى حجلۀ خاطرندن ظهوره كتورور.

فرد

كربدين صورت بماند تا ابد   زهرۀ مار انباشد مشترى

آصف لبزانى

بو جنابك مسقط الرأسى شيشه شهرندن اون ايكى فرسخ مسافه‌ده واقع اولمش لبزان قريه‌سندن عبارتدر بو وحيد عصر و فريد دهرك تركجه شعر كولقده سرآمد شعرا اولمسى حقيرك ازجمله اعتقاداتندندر هانسكه ذيلده‌كى اشعارى كواه صدقدر اما افسوس هزار افسوس بو طور اهل معرفت و صاحب بصيرت شخصك سركذشت احوالاتى و كيم اولمسى حضرتلرى كبى هموطن وغيرهم وطنلرندن مخفى و پوشيده‌دور .

نچه ايللردر كوكل بو خاك درده جان اوزر   بر اوزولمز رشته‌نى كور كيم نجه آسان اوزر
درك تدبير ايله پيوند ايلمك ممكن دكل   بر امل سررشته‌سين كيم چرخ سركردان اوزر
چاك چاك اولمق كرك خارندامتدن مدام   كيمكه بو كلزاردن برقاچ كل خندان اوزر
تيره باران غم اولدم عشق غوغاسنده چوخ   اوخ دكر اوخ سندرار پيكان دكر پيكان اوزر
آتش محنت بزى كوندن كونه موم ايتمسه   مشيتمز كوه اندورر انكشتمز سندان اوزر
كوهر طالع كه الدن دوشدى آنى بولمقه   مردم چشمم ايكى غواص در كيم قان اوزر

آصف پاكيزه الحانك نثار شعرنه
رشتۀ نظم ثريانى فلك يكسان اوزر

جسلك ديمى بيلمم كورونور پيرهن ايچره   يا روح رواند رمى دولانور بدن ايچره
كويكده يوز ايل زلفه اسير اولسم او صانمام   ازبسكه قرا كون بكا خوشدور وطن ايچره
بر شعر نمك ريزله آغزيكدن اوپرديم   كيزلين كيده بيلسيدم اكرچه سخن ايچره
مژكانلرك ايچره سنك اول چشم سياهك   بر نركس تر دركه بتبدر تكن ايچره

آصف كل رخسارنى كورمشمى نكارك
غنچه دهنى آچله قالمش چمن ايچره

اول كلرخ و شكرلب فتح ايله جك دوداغن   نظم كهرغه هركز آچماز صدف قولاغن
دوريندوه واره يوخ اولدى هرنه‌و آرم   بلمن نه كوردى بندن ساقى چكر آياغن
عشقمدن اول پرينك مستغنى در جمالى   كيم تابمادى بر آتش ياندرمغه اوجاغن
ويردى سلام جانان يوز ناز عشوه برله   بسم الله ايتدى قصاب چكدى روان بوچاغن

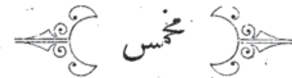
آصف كه ترك مهرمه رولر ايتدى دون شب
كوياكه اوز اليله سوندوردى اوز چراغن

اول آهووش كه زلفى هريان آتار چخار   علار چين قناقنه وارين ساتار چخار
كيسولرك آرارخ پرزيورك سنك   ابر ايچره بر كونش كبى در كيم باتار چخار
غمزۀ خدنكين اهل نظردن دريغ دوت   الندن اى صنم ديمك اولمز خطر چخار

اى آصف اول كلن خم زلفه اسيركيم
اوردوقجه شانه آهو وشم مشك تر چخار

چوخ سعادت دى يته يار الى دلدار الينه   نه كه دلدارين الى يتمسون اغيار الينه
ال اوزاتديم كه ايدم شانه او زلف سيهى   بيلمديم ويرديم اليمى كنه شهمار الينه
اوخكه قورتولدى كماندن كيده جك چاره‌سى يوخ   دخى كلمز اوكيدن تير كماندار الينه

مخمس

غم هجریك ایله حالم دلبرا دشوار کیچسنمی   نه‌دیرسن روزکارم بیله‌هر کون تار کیچسنمی
تمدن هرزمان طعن او خلاری صدبار کیچسنمی   تمام عمر باغرم قان کوزم خونبار کیچسنمی

ایکی سرچشمه‌دن دریاچهٔ زخّار کیچسنمی

بخام جیش بلا چنکنده برله چاك قاسونمی   اوزم حیران ایشم افغان کوکل غمناك قالسونمی
هین بوکردش وارون ایله افلاك قالسونمی   کدورت کوشه‌سنده عاشقك ای پاك قالسونمی

غم هجریك ایله حالم دلبرا دشوار کیچسونمی

پریشانم همیشه تار زلف مشکبو نیکدن   بلاز نجیریدر بوینومده هر بر تارمو یکدن
توکندی صبرو طاقت جان او زلدی جستجو یکدن   قالوب شام فراقنده جدا خورشید رویکدن

نه دیرسن روزکارم بیله هر کون تار کیچسونمی

سارالدی رنك رویم موسم فرقت خزانیله   بهار وصلدن ویرمز خبر نرکس نشانیله
اولوبدر دردسیزلر شاد عشاقك فغانیله   روا درمی تین ناقابلك شصت زبانیله

تمدن هرزمان طعن او خلاری صدبار کیچسونمی

شب هجرنده بر پروانه‌ام یانمش پروبالم   رخك شمعی تمّناسنده یوخ بر ذرّه اهمالم
بلا ردرد برله یتدی پایانه مه و سالم   نولور سیل سرشکم باغریمه‌رحم قویوب ظالم

تمام عمرباغرم قان کوزوم خونبار کیچسونمی

طریق نظم دوتماق آصفابیهوده بی‌حاجت   کلام پنج مصرعدن نه حاصل شرح اولامحنت
علامت بس دکلی شعله چکمش آتش حسرت   تعجب برله کوزیاشم کورن سویلر قالوب حیرت

ایکی سرچشمه‌دن دریاچهٔ زخّار کیچسونمی

یوسف کوسه

قره باغ شعرالرندن بری حساب اولنور بیله که مرحوم حاجی لطفعلی خان آذر تخلص آتشکده آدلانان تذکره‌سنده ذکر ایدوبدر بو کوزل فرد او جنابدندر .

خون‌شد دل من درطلبت خون‌شد نی بود * آن به که زبید ادتوشدچون شدنی بود

فرخی

بو مرحوم مغفورك که اسم سامیسی فرّخ وابوی‌سنك اسم کرامیسی مشهدی مسیح دور تولد ایدوب شیشه شهرنیده وایّام جوانلقنده بودیارده سفر آخرتی اختیار ایدوب صاحب طبع در اشعارندن بو بر فرده اکتفا ایدرز .

دل بدزدش آشنائی میکند   راحتی از جان جدائی میکند

عارف

اسم شریفی آقا حسین مولد ومنشائی دارالسلطنهٔ تبریز محل اقامتی شیشه شهریندن عبارتدر* اکثر نسخه‌لرین ملاحظه‌سی. وهم چنین بعضی تذکره‌لرین مطالعه‌سندن مثل نکارستان که اوز معاصری مفتون تخلص جمع و تألیف ایدوب شو عارف دانشمندك علم ریاضیدن بهره‌مند اولدوقندن سوا* وهم چنین سنه بیك

ایکی یوز یکری منجی هجریده عمرنك شیشه‌سی شیشه شهرینده طاشا توخونماقلقدن ماعدا حقیر ایچون بر معلومات ویرمدی باری صاحب طبع ایمش اشعاروابیاتی قوهٔ طبعینك نه درجه‌ده اولماسنی ایضاح ایدر .

کونش نوری دکل پرتوسالوب کون مکان اوزره * یوزیك نوریدر اول ایمه‌دوشوب عکس آسمان اوزره
روان اول جانب بستانه ایسرو روان تاکور * یوزك توپراغه قویمش سر وسرکش بوستان اوزره
سارالدی نرکس مستك غمندن ناتوان نرکس * یوزك کل کوردی خجلتدن فراردی کلستان اوزره
کوتورکج پرده یوزدن شورش غوغا بلند اولدی * قیام ایتدی قیامندن قیامتلر جهان اوزره
قدم باس باشینه تا پایمال ایت سرفراز اولسون * قویوب باش خسته عارف پاسبانك آستان اوزره

وله

صبا غمخواریم اول غمخواریمه درد دل اظهار ایت * خبردار اولماسان غمخواریمی غمدن خبردار ایت
یتوشجك سایه‌وش توپراغه‌دوتی غمخواریمه سویله * غم هجرکده حال زاریمی اظهار غمخوار ایت
که ای پیمان شکن مهر وفاسی اولمیان دلبر * تغافل ایلمه بر لحظه عزم کوی دلدار ایت
النده اوپ آیاغین شرح ایله احوال پریشانی * ایاغنه دوشوب اوز باشیك ایچون یاره اظهار ایت
که کلمش عاشق بیچاره یانینه ن صبا سویلر * که ای غمخوار خواب نازدن جانانی بیدار ایت
اجل ویرمزاماز جان نقدینی آلمق دیلر سندن * بو فردی نالهٔ فریاد ایله هر لحظه تکرار ایت

که حسرت کیتدی عارف کورمدی یارن بو دنیاده
رقیبی بار آلهی بن کبی محروم دیدار ایت

ممکن اولماز یاری کورمك بر زمان اغیار سیز * کلستان ایچره کورونموب بر کل اولسون خوارسیز
دوری دونمش دور دوران بولمادی کامجه آه * چرخ کجرفتاری بر دم کورمدیم آزارسیز

قدر قیمتلر تاپوب کوینده یارین غیرلر * لیك بن قالدیم غم هجران آرا غمخوارسیز
غم بنی پامال قیلدی ای مسلمانان هرای * اولماسون کافرده یارب بن کبی غمخوارسیز

قبرمك داشینه یاز ای اهل دل بو مصرعی
ویردی عارف جانی بیك حسرت ایله یارسز

میرزا حسن

شو صاحب وجه حسن و عاشق وجه حسن میرزا جعفر مرحومك خلفی وعلی محمد آقانك نبره‌سی در* ومرحوم علی محمد آقا ایسه ابراهیم خلیل خان جوانشیرك اك مقرّبلرندن بریسیدر* اوایل سننده ترك وطن مألوف ایدوب شکی شهرینه مسافرت قیلور و روس دفتر خانه‌سنده منشی لیك امرینه مشغول اولور* وهمان سرزمینده ارتحال دارنعیم ایدر عزیز قوم اولمقلغنه کوره اویوسف مصر ملاحت ایچون هموطنی اولان شعرا هر بریسی برلحن ایله شاخسار محبتده مترنّم اولوبلر* اوجمله‌دن میرزا ابوالحسن شهید تخلص بو فردی او مرحومك مادهٔ تاریخنده دییوب مناسب اولماقنه کوره درج اولندی شهیدکفت به‌سال وفاتش این مصرع* هزار آه از ابن قامت هزار افسوس . خلاصه وصیه‌سنه کوره جنازه‌سنی وطن اصلی‌سی شیشه شهرینه حمل ایدوب برویرست شهردن کناره دفن ایدرلر همان مرغزن مرحومك آدیله آدلانور که الآن میرزا حسن قبرستانلوقی دییلور* بهرحال صاحب طبع ایمش بیله که وطنده اولان دلبر شرین سخنندن آیرلان وقت بوغزلی انشاء ایدر .

الاای شوخ شیرین کاربی مروت خدا حافظ   غم عشقکده بسدر چکدیکم ذلت خداحافظ
نکارا دورروبكده رقیبم شادکام اولدی   بنم انجق اولان آوارهٔ غربت خدا حافظ
کوکل‌لر ازدحامی شانه جوری قویمادی‌کوکلم   ایده رلفکده بر آسایش راحت خدا حافظ
دریکده شاد بولسن پاسبانك خاطری یتمز   بو کوندن بیله نالمدن اوکاز حمت خدا حافظ

حسن بو ماه رولردن وفا ومهر آزایسته
که‌جور اتمك اولور مهوشلره عادت خدا حافظ

میرزا مریض

شو محترم اولان وجودك اسم شریفی میرزا محرّم بیکدر هانسیکه کثرت استعماله کوره میرزا مریض اولوب اوایل عمرنده پدری حاجی بیك مرحومك معاونیله مسلمان وروس علملرینه بقدر کفایت‌دارا اولور برمدت‌دن‌صکره ترك وطن مألوف ایدوب قزاق محالنه رخت سفر باغلیور واو مکانده عبدالله آقانك که اورانون معتبرلریندندر صبیهٔ مرضیه‌سین حبالهٔ نکاحنه کتورر بعداز آن توطن قصدیله تفلیس شهرینه عزیمت ایدر و همان سر زمینده علم ومعرفتی سایه‌سنده سردار اکرم وارانسوف حضرتلرینه مقرّب اولور* خلاصه حکیم الاطلاقك امرینی یرینه تیور مکلیك که باعث قرب محبوب حقیقی در سنه ۱۲٦٤ هجریده مریض اولوب جام(کل نفس ذائقة الموت‌دن) اولم شربتین نوش ایدر غرض صاحب طبعدز دیوانی بو اوراقك رتبنده نظره لندی الحق اشعاری شرین وابیاتی نمکین در غزلیاتی کلاً بی تخلص دیرمش منتخباتندن بر نچه غزله اکتفا اولندی .

نموده یوسفی رسوای عالم آنچنان مارا   که یوسف شهرهٔ عالم نموداز غم زلیخارا
قدم بکذار از بهر تماشای کل کلشن   میان کلستان بین نالهٔ مرغان شیدارا
درعمرخودمسیح ارمردهٔرازنده‌میکرده   توبا حرفی توانی‌زنده کردن صد مسیحارا

مترسان‌می پرستان‌بدوزخ هر زمان‌واعظ   چه‌باك از آتش‌محشر بودرندان‌رسوارا
نمی خندن هرکز برقد هچون هلال من   اکر بینند خلق شیوهٔ آن قدّ بالارا
من حسرت کشیده. عاشق بیچاره ام جانا   که از روی تونتوانم دمی قطع تماشارا

بهار دلکشا آمد چمن شدکوشهٔ جنت
بیاساقی بده جام پیاپی هر زمان

بدست غم چرادادم ندانم دامن خودرا   که‌هرلحظه‌بکردون‌می‌رسانم‌شیون خودرا
جفاکاری نکرکان بیوفا صیاد من یکدم   نمی پرسد فغان عندلیب کلشن خودرا
ز حال‌عاشقان‌غافل شدی ای‌بیوفا هردم   ببزم خویشن‌محرم‌چه‌سازی دشمن‌خودرا
نمودم آك قدر فریاد از بهر کرفتاری   که‌درکنج قفس‌کردم‌در آخرمسکن‌خودرا
نبردم عاقبت ره جانب صبح وصال او   دریدم کرچه درشام‌غمش پیراهن خودرا
ترحمّ آرهم بر حال مرغ بینوای خود   مشومغرور آخربازوی صیدافکن‌خودرا

مپرسیدای عزیزان شورش قلب حزینم‌را
که درآتش‌نمودم‌من زهجرش‌مسکن‌خودرا

کوئی‌که ملك را بنود هم کذر آنجا   آیاکه برد از من مسکین خبر آنجا
فرصت ند هددر قفسم نالهٔ مرغان   تا اینکه سرخود بکشم زیر پر آنجا
شاید که ببزم تو مراهم نکذارند   هم شام کذر میکنم وهم سحر آنجا
دردا که فغان می‌کنم از حسرت بزمی   کز حال دلم نیست کسی را خبر آنجا
رفتم زسرکوی تو ازقربی اغیار   امید ندارم‌که بیایم دکر آنجا
صد آه کشیدم زدل خویش به‌بزمش   آکاه نشد یار زحالم مکر آنجا

درکوئی تو کرازهمه جا تیغ ببارد
من هم سرخود میکنم از جان سپر آنجا

قرار نیست در آن زلف تابدار امشب — که کشته ام من آشفته بیقرار امشب

زناله‌زار کنم پاسبان کوی ترا — اگر بوکوی تو افتد مرا گذار امشب

به حیرتم که غم خویشتن که را گویم — بلب رسیده مرا جان زانتظار امشب

فغان که کس نشد آگه زبی قراری من — نه خواب بود مرا ونه اختیار امشب

هزار گریهٔ دل سوز کرده ام چون شمع
بیاد محفل وصلت من فکار امشب

احوال مرا که دیدنی نیست — هم درد دلم شنیدنی نیست

شب راز غم توزنده مانم — با عشق تو آرمیدنی نیست

دردمن ناتوان مپرسید — کاین دردمرا کشیدنی نیست

صد سنگ زنند اگر پرم را — از گلشن او پریدنی نیست

جان برلبم آمده‌ست از غم — بر حال دلم رسیده نی نیست

سنگین دلی ای گل از غم تو — پیراهن دل دریدنی نیست

مردم بهزار گونه حسرت
زهر غم تو چشیدنی نیست

گرمیزنم بدامن آن گلعذار دست — یابم من ستم زده برروزگار دست

از پیرمی فروش شنیدم که دوش گفت — نازندهٔ زد امن ساقی مدار دست

آخر بیار مژدهٔ وصل ای نسیم صبح — تا کی زنم بسر ز غم هجر یار دست

آخر روا مدار که در گوشهٔ فراق — یابد غم جهان به من از هر کنار دست

دستم بدامنش نرسد از جفای غیر — بنگر چگونه یافت بمن روزگار دست

زنجیر فکر کرده بگردن درا فکنم — گرمیرسد مرا بدو زلف نگار دست

هر چند خاک ره شده ام درغمت ولیك
عشقت نمی کشد زمن بیقرار دست

چشمت بیك کرشمه دل ازعاشقان گرفت — با جلوهٔ رخ تو قرار از جهان گرفت

هوشی که بود در سرم آن دلستان ربود — صبری که داشتم به دل آن نوجوان گرفت

میخواستم که از غم دل آگهت کنم — پیش تو لب مرا نگشوده زبان گرفت

آهو وشی که صبر و قرارم گرفته بود — از من رمید مهر به دیگر کسان گرفت

از سر هوای باغ و چمن را بیرون نمود — مرغ دلم به نخل تو چون آشیان گرفت

آخر عزیز هر دو جهان شد میان خلق — در آستان میکده هر کس مکان گرفت

نگذاشت تا به گلشن وصل تو رو کنم
هجر تو اختیار من از دل چنان گرفت

جانم بلب رسیده زدست جفای چرخ — یارب کسی مباد چو من در بلای چرخ

ای دلخور فریب بعهد جهان که هیچ — کس را وفا نکرد دل بیوفای چرخ

گر کشته‌می شوم زتو دل برنمی کنم — من داده ام زعشق تو تن برقضای چرخ

ایکاش روز کارز آهم شود خراب — من هم زخون دیدهٔ وهم خون بهای چرخ

کاهم ذلیل ساز دوگاهی اسیر غم — این بود چون کنم من ازکینه رائی چرخ

کاش ازآن زمان که آمدم از هیچ بر وجود — می مردمی ندیدمی هرگز جفای چرخ

سنگ ستم ببارد از این زال فتنه جو
فریاد بر دلی که شود آشنای چرخ

دامن مکش زدستم ای ماه سرو قامت — نادا منت نگیرم در عرصهٔ قیامت

آرام خواطر خلق ازوصل قامت تست — از هر بلا خدایت دایم کند سلامت

من پر شکسته مرغم دور از چمن فتاده — جای دگر ندارم جز کو شبهای بامت

روزم چو شام بگذشت با صد فغان وناله — گر بگذرد چو روزم ای دل فغان زشامت

بر حال بیقرارم رحمی بر آر یکدم
تا چند نالم ازتو ای من فدای جانت

بکش بر حنجر من خنجری چند　　که در پشت زنم بال و پری چند
قیامت در جهان کویند نبود　　من از هجر تو دیدم محشری چند
نمید انند رسم دلربا یی　　فغان از لبرّی دلبری چند
زمستی سر نیارم تا قیامت　　اکر نوشم زوستش ساغری چند
زبیر حمی میازار عاشقا نرا　　ترّحم آر بر خم بروی چند
دلاجان می دهی بر شوخ چشمان　　وفا خواهی مکر از کافری چند.

بین عیاّرئی آن طفل بدخو
که‌ویران کرده از غم کشوری چند

در فرافت زار و کریانم چو شمع　　از غمت پیوسته سوزانم چوشمع
دشمنان محرم به بزم وصل او　　من بحال خویش حیرانم چو شمع
وزغم زلفش مپرس احوال من　　کز جفای او پریشانم چو شمع
خر از دّستت نخواهم برد جان　　من زاوّل روز میدانم چو شمع
بسکه خون کریم بیاد لعل او　　غرقهٔ خون کشته دامانم چو ضمع
از شرار سینهٔ پر آتشم　　دود آید از کریبانم چو شمع
بر شب هجران کرفتارم خود　　تا سحر که درغمش مانم چو شمع

می زهری چشیدم در قره باغ
که رجان میر سیدم در قره باغ

نصیبم کن الٓهی شهر دیکر　　که روز خوش ندیدم در قره باغ
بکام دل زکلزار وصالت　　کل حسرت بچیدم در قره‌باغ
تو در شهر دکر آسودهٔ من　　چه‌ها بی‌تو کشیدم در قره باغ
فغان ازحسرت درد جوانی　　قد خودرا خمیدم قره باغ
بیاکز آرزری دیدن تو　　بجان آخر رسیدم در قره‌باغ
نو رفتی وزپی زاغباز بدکو　　چه هابی تو شنیدم در قره باغ

مرامی کشد انتظاری که دارم　　چه سازم ازاین بیقراری‌که دارم
بیاد لبت بسکه‌خون کریم ازدل　　شد دجلهٔ خون کناری که دارم
بکش تیغ خودرابکش بیقرارم　　که دردست تست اختیاری که‌دارم
الٓهی بکا فرمکن هم نصیبش　　زهجران ا روزکاری که دارم

تو برمی کشی دامن خود زد ستم
که‌بر تست این جان سپار ی‌د که‌دارم

مریض چشم آهوی تو باشم　　قتیل تیغ ابروی تو باشم
کرفتار غم زلف تو کردم　　غلام خال هندوی تو باشم
کمانم کرده از غم قامت تو　　اسیر قدّ دل جوی تو باشم
به فردوسم اکر خوانند صدبار　　زشوق دل دوان سوی توباشم
مرانکذاشت این شرم جکرسوز　　که یکدم مائل روی تو باشم
فدای شیوهٔ قد تو کردم　　پریشان حال کیسوی تو باشم

در آندم می خوری افسوس برمن
که خاك کلشن کوی نو باشم

ساغری

بو ساغری تخلص اولان * وساغر معرفتدن بی نصیب اولمیان * و ساغری لفظندن سال وفاتی آکلاشیلان شخصین نام نامی‌سی و هم چنین ساغر عمری مستط الرأسی اولان شیشه شهرینده طاشه تو قو نوب وسنان ذات عالی مقدارنك اسم کرامیسی آخوند ملا زین العابدین در معظم الیه اوایل

سندن حدکاله یننه‌کی هموطنی اولان علمای عظاملرین وهم چنین ابوی والامقامی آخونه ملا صادق مرحومك قوللقنده تحصیل کمالات ایچون بوانورمش* وسنه بیك ایکی یوز اوتوز منجی هجریدن عمرك آخرینه تك مدرسلقه و شعر کولقه هانسیکه سبب قوام‌ربوح‌جسم روحددر مشغول واریمش خلاصه صاحب دیوان در فارسی وترکی دیوانندن منتخب اولان اشعار شونلردرکه بطریق یادکار ثبت دفتر اشعار اوالندی .

ای کوکل محو ایله‌دلدن وصل جانان‌صورتین نقش قیل قلبنده بوندن بویله هجران‌صورتین
عادت‌ایله‌ای کوکل هجران اودینه یانمقه کل‌فراموش ایله‌اول مهردرخشان‌صورتین
یوخ وفاسی دلبرك هرکز وفا ایتمزسکا ایامه هرکز تمنا مهر جانان صورتین
کافر اولدك زلف پرچینندن‌ای‌دل‌توبه‌قیل کل چیقاردلدن‌بوکون‌زلف پریشان‌صورتین
ای کوکل‌عشق حقیقتدن‌دم‌اور برحق تاپ خواطرکدن محو قیل‌اول‌ماه کنعان‌صورتین
یاندیدی پروانه تك بال پرین هجر اودینه ایتمیه هرکس‌جهانداشمع سوزان صورتین

کل حیاتکدن کوتور الساغری خوشدر ممات
آرزو قیلمه لب ولعل زنخدان صورتین

دل دوشوب زلف پریشانه کرفتار اولمش تیشوب مطلبه کوکلوم بکا اغیار اولمش
باق کریبانیمه ای کا فربی رحم سقن کوزومك قانلو یاشنداں نجه کلزار ارلمش
کورمه‌مشدیم یوزنی کوردوم او کل چهره‌سنی کل کلشن کوزیمه هر بری بر خوار اولمش
باغه سیر ایلدی اول کلرخ پاکیزه که کل کوروب چهره‌سنی عاشق دیدار اولمش
طره‌دروندده بکا اولمادی بر کون راحت شانه و باد کوکل مرغنه خونخوار اولمش
بدنیم تاب‌تب‌آتش هجرانه دوشوب ایده کور قطع حیاتك بله‌کیم زار اولمش
ای اجل تاپ منی سن ایله بو غمدن آزاد دلبریم ترکیم ایدوب غیره کیدوب یار اولمش

ساغری قیلمه شکایت که بکا یوخ غم خوار
تیر پیکانی کوکلده بکا غم خوارا ولمش

ترحم ایلمز هرچند کلرخ یاره یالوارم ندیم برکلدن‌اوتری‌هر زمان‌مین خاره یالوارم
وصالندن اولوب محروم هجران آتشی اوزره فغان ناله ایله یاش دوکوب اغیاره یالوارم
سنی کورمك بکا ممکن دکل بررحم یوق سنده سر کویکده هر لحظه در دیواره یالوارم
سالوبدر عقرب زلفون قمر دورنده سیر ایلر قیلوب کوکلوم پریشان زلف عنبرباره یالوارم
کوکل مرغنی صید ایتدی‌ایکی جلاد جادوسی خلاص ایتمز ندیم اول غمزهٔ خونخواره یالوارم
صباح شامی قیلمش برابر زلف رخساری کهی اول صبحه کاهی طرهٔ طره یالوارم

دوبوبدر ساغری جانه دیون دردینی جانانه
اولوبدر خانه ویرانه کیدوب کفاره یالوارم

کوکل مرغنی من‌اول طرهٔ طراره تاپشوردم دل دیوانی اول‌زلف عنبر باره تا پشوردم
زبس فریاد قیلدی مرغ دل سینه‌ده قان اولدی کوکل پرکاله‌سین اول‌غمزهٔ‌خونخواره‌تاپشوردم
بنم جان‌دلم هرکز جهاندا کورمدی راحت طریق عشقده جان ودلی بن یاره تاپشوردم
کوکل کل توبه‌قیل‌کیم بت‌پرستلکدن نمریوقدر دخی‌بسدرسنی بن نجه ایل دلداره تاپشوردم
بکا مشکل‌که بوندن بیله قالماق دار دنیاده کلیمی‌او زالیمله بن ویروب بر خاره تاپشوردم
آتاندا غمزه اوخین سینمه بیك نار ایله جانان خدنك تیر پیکا نك دل بیماره تاپشوردم

آلوبدر دین ایمانمی الدن ساغری اول بت
ایدوب غفلت عجب ایمانمی کفاره‌تاپشوردوم

کوزك تك کوزلریم نوری‌بنم بیماردر کوکلوم جمالك کلشننده عندلیب زاردر کوکلوم
حذرقیل‌اورمه‌شانه زلف پرچینه سن ای‌لیلی مسلسل‌زلف‌پرچینکده‌مجنون‌واردر کوکلو
لب وچشمك‌خیالی قانه‌دوندرمش کوکل‌ملکین ایاغ‌باد تك قاندان‌دولوب سرشاردر کوکلوم
خیال طرهٔ پرچین ایله شامم صباح اولماز قسم‌اول طرهٔ مشکینه‌دایم تاردر کوکلوم
سرکوا یتلرینه هرنه وار تقسیم قیلدیم بن تصور ایلمه ای‌دلربا کیم واردر کوکلم
کوزیمده خوابله بر استراحت یوق بکاهردم سنك فکرخیالیکله عجب بیداردر کوکلوم

قوجالق یایه دوندردی قدك ای ساغری لیکن
کوکل هرکز قوجالماز عاشق دیداردر کوکلوم

دهنك وار يوخين هيچ كمان ايتمز ايديم   بلسيديم آنى يوخ باغريمى قان ايتمز ايديم
بلسه ايدمكه غم عشق اولاجق خلقه عيان   هر يتن خامه غم عشق عيان ايتمز ايديم
كر بليديم دل بيمارمه ايلر درمان   درد عشق بو كوكل ايچره نهان ايتمز ايديم
بسلمديم طعنهٔ اغيارى سر كوينده   حاشالله كه دخى اوندا مكان ايتمز ايديم
آكلاسيديم كلهجك يانمه بيك عشوه ايله   كوزياشم صفحهٔ رخساره روان ايتمز ايديم
وصل مقدور بكا اولسه ايدى عالمده   ميل فردوس برين قصد جنان ايتمز ايدم

بيلمهديم يار بنم حالمه اولمش واقف
ساغرى بيلسه ايديم آه فغان ايتمز ايديم

يوزكدن آل نقابين ساليره كل شرمسار اولسون   كلستان ايچره كللر حسرتندن خوار زار اولسون
كوكل مرغى پريشان زلف راهيچ ارلمادى ايمن   بنم كوكلم كبى يارب اوزلفى بيقرار اولسون
رقيب روسيه قيلدى بنى محروم وصلندن   كوروم كيم خانهسى كوكم ايويتك تارمار اولسون
غنيمت بيل بهار ايامنى ايدل فغان ايله   وفا يوقدر بوعمره ايل دولانسون نوبهار اولسون
يوزيك كوردون نچون جان ويرمدك اى عاشق صادق   طريق عشقدر جاندان كچيرلرسنده عار اولسون
سز روشديم اهل دلدن عاشق معشوق رفتارين   ديديلر اولميوب عالمده عاشق بختيار اولسون
اجل پيكى كريبانم دوتوب جانم آلان وقته   رقم قيلديم بو شعرى تا جهانده يادكار اولسون

دخى نظم ايلمه اى ساغرى شعر غزل بسدر
جهان اهلينه سرّ قورخورام كيم آشكار اولسون

اور شانه نى اول زلف پريشانه داغلسون   دللر دوكولوب جمله بيابانه داغلسون
كل ويرمه بكا وعدهٔ وصلى حذر ايله   قورقوم بودر كم خلقه بوافسانه داغلسون
چاك ايلمه قتلمده كريبان عذارك   آچه او قدر رويكى بيكانه داغلسون
جمع ايلمه زلفى يوزيكه ايله پريشان   قوى ابر كبى مهر درخشانه داغلسون

…ن محن هجرده ياندى دل زاريم   اى وصل مدد قيل كه بوكاشانه داغلسون
…ك دل جمع اولوب زلف پريشانكا بنسيز   قوى آه چكوم هر برى بريانه داغلسون

هجران المى قيلدى فراموش وصالى
اى ساغرى آه ايله بو ويرانه داغلسون

…شانه او تان طرهٔ افشانه دكمه   جانم چيقار اول زلف پريشانه دكمه
…ه كونمى قاره بنم زلف حذر قيل   چين چين دوكاوب مهر درخشانه دكمه
…سرمه حيا ايله كونم ايلمه تيره   چشم سيه نركس فتانه دكمه
…زلف حيا قيل منىسن ايتمه پريشان   هر دم دوكولوب اول مه تابانه دكمه
…ت قاپوسين باغلامه سن عاشق زاره   اى باد صبا چاك كريبانه دكمه
…ى جانمى چيقسون بكا رحم ايلمه جراح   ال اورمه بكا ناوك پيكانه دكمه

يقمه اونى ساغرينك باد حذر قيل
هر لحظه اسوب سيب زنخدانه دكمه

…ى اوكوندن كيم نظردن ماه رخسارم كيده   وصل ايوين ويران ايدوب قهر ايله دلداريم كيده
…كيم بوقدر قراريم برزمان دلدارسز   قطع اولور بالله حياتم ترك ايدوب ياريم كيده
…سه جانم جسمدن مشكل دكل هر كز بكا   بر قيامتدر بكا كر زلف زناريم كيده
…كوكلم آل وصالندن مقام وصلدر   قورقارم دور فلكدن يار غمخواريم كيده
…ر غنيمتدر دولان باشينه ايدل دلبرك   خوفم اونداندر كوكل بو سرو رفتاريم كيد
…كر زوم ايله نظر رخساريارهقورقارم   كيم بنى تنها قويوب اول چشم خماريم كيده

ساغرى اولدى كباب هجران اوينده آتشه
ترسم اونداندر كوكلدن نالهٔ زاريم كيده

عنبرین زلفدی یا شام غریباندر بو　دوشوب آی چهره‌سنه زلف پریشاندر بو
بیلمرم چشمدی یا فتنهٔ مردم زر　مست خون ریزدی یا نرکس فتاندر بو
طاق محرابدی یا قبلهٔ اهل دلدر　آی کی زلفك آراسنده نمایاندر بو
صفدر قلب شکندرکه چکوب خنجرنی　نیزه وتیردی یانادك مژکاندر بو
لاله‌در یاسمن نسترن باغ بهشت　بو نه منظردی نه عارض نه کلستاندر بو
عقد شبنمدی دوشوب غنچهٔ سیراب اوزره　یوقسه پروینیدی یا کوهر دنداندر بو
آغزنی درك ایده بیلمك بکا چوق مشکلدر　وه نجه درك ایده‌یم نکتهٔ پنهاندر بو

سالك راه محبت آدینی عشق قویوب
ساغری بن نه بیلوم آتش سوزاندر بو

زلفدر سلسلهٔ مودر بو　مشکدر طرهٔ کیسودر بو
قوسدر قوس قزحدر یوقسه　طاق پیوستهٔ ابرودر بو
ایکی بیماردی طاق آلتنده　تکیه قیلمش ایکی آهودر بو
ید بیضادی بو یا وجه حسن　کل نسرینـدی یا رودر بو
فتنه‌در نرکس شهلادی کوزك　ایکی سحاردی جادودر بو
بیلنی درك ایده بیلمز دیده　نجه درك ایده آنی مودر بو
سوردیم آغزنی بکاویردی جواب　یوقدی برشیٔ که دیوم بودر بو

کوز قره سیدی دوشوب چهره‌سنه
ساغری خالیدی هندو در بو

وصلده قهر قیلوب عاشقه جانان کیتدی　روح ایدی جسمم آرا جسمی قویوب جان کیتدی
روزیمی تیره قیلوب زلف پریشانی کبی　نظرمدن اوزمان کیم مه کنعان کیتدی
باد هجران ستم اسدی کلستانمزه　فصل کلزار خزان اولدی کلستان کیتدی
قیلمامش شرح غم هجری بت کافرکیش　زلفی تك کوکلمزی قیلدی پریشان کیتدی

رخت کوکلون ایله رخش اوزره نکاریم کوردیم　نظریمدن دیه سن آتش سوزان کیتدی
وصلدن ایلدی محروم بنی دور فلك　اوله‌جق برده دیوم شکرکه هجران کیتدی

سوز هجرانه سالوب جانمی اول ماه لقا
ساغری عیش ایوینی ایلدی ویران کیتدی

ایمرغ دل بکوکه کرفتار کیستی　فریاد میکنی توچنین زار کیستی
بال وپرت شکسته وغلطیدهٔ بخون　مجروح تیغ غمزهٔ خونخوار کیستی
تنها کذاشتی تو مرا رفتی از برم　ای مرغ پر شکسته به کلزار کیستی
فریاد میکنی که طبیبم بیاورید　می پرسمت بکوکه تو بیمار کیستی
یکجا وطن نکردهٔ ای روسیاه دل　آکه نشد کسی که پی کار کیستی
سر زیر بال خویش نهادی چنین چرا　ای پر شکسته خستهٔ دیدار کیستی

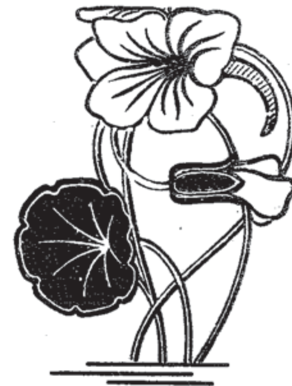
پرسید مرغ دل زمن ناتوان بکو
ای ساغری تو خویش کرفتار کیستی

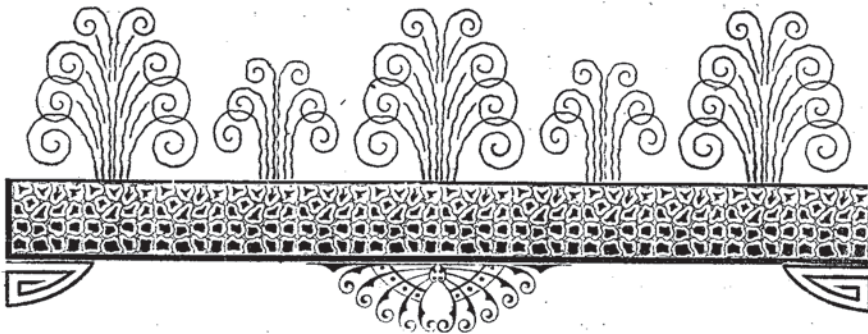
عنان دل ز کفم در ربود کل روی　فرشته خوی پری روی عنبرین مویی
قرار نیست بدل روز شب پریشانم　زتاب زلف سیاهی و تار کیسویی
بدست مانبود اختیار خود اکنون　عنان بدست ندارم کشد به هر سویی
به کلستان رخ تو زآنکه کل چیند　بروی خوب تو خال است یا که هندویی
حذرز چشم سیاه تومی کنند همه　علی‌الخصوص زقدت که سرو دلجویی
امید نیست بود خوب زخم دل مارا　کشیده است از آن زلف مشکبو بویی

زچشم دوست مشو ساغری دمی غافل
بجای خلف زمی خانه باده‌می جویی

بسکه در فرقت تونالهٔ وافغان کردم   همه‌را چون سر زلف تو پریشان کردم
شود از جنس محبت بوداین مارابس   تن خودرا هدف ناوك پیــکان کردم
تو مپندار که رفتم به کلســتان بیتــو   با خیــال رخ تو ســیر کلستان کردم
ترسم ازمرك‌نباشد نکنم خوف زتیغ   خضرسان نوش از آن چشمهٔ حیوان‌کردم
مکن آزاد بکش تا برهم از غم دل   دست بر دامن توای شــه خوبان کردم
کریه‌در روز وصال‌توزمن‌نیست عجب   دم وصــل تو خیــال شب هجران کردم

ساغری مست شدم بی‌می باده اکنون
چون تصوّر می لعل لب جانان کردم

شــو وجود جلیل القــدرك اسم شریفی آقا عبدالرّحیم ابن ملا محمد باقر بن ملا اسماعیل ابن ملا حافظ ابن ملا مصطفی ابن ملا محمد بن ملا محمد شریف ابن ملا مؤمن علی ابن ملا یسن ابن ملا محسن‌در* آخوند ملا اسماعیل هانسـکه حقیرك جدّی آقا عبدالرحیم مجتهد مرحومك جدّا مجدی حســاب اولنور* ایام جوانلغنده شیشه شهرینی وطن اصلیسنه ترجیح ویرر وطن اصلیسی و مسقط الراسی‌ایسه (زنکه‌روز) توپزاقنده واقع‌اولمش (چولوندور) آدلانان یردن‌عبارتدر* غرض علمدن بی‌بهره اولمامقلق معظم الیهك ارث پدر اولمـاقلقنه کوره بموجب (ومن یشا به‌ابه فماظلم) ابوی‌والامقامیسی آخوند ملامحمد باقر مرحومك حضورینده مقدماتی تمام ایدر بعداز آن کسب کمالات ایتمکچون عتبات‌عالیاته مشرف اولوروا‌و اماکن متبرّکه‌ده بقدر مقسوم جناب شیخ احمد بحرینی مرحوم اعلی‌الله مقامه‌دن و سائر علمای عظام و فقهای ذوی‌العزّ والأحترامدن تحصیل علوم ایدر درجــهٔ

اجتهاده چاتاندن صکره بمفاد*حب الوطن من الایمان* ملاحظه بیوروب وطن اصلیسی اولان شیشه شهرینه مهر ومحبت سائوب معاودت بیوردیلر * بعد الورود علم ومعرفتی سایه‌سنده ابنای وطن ایچره افتاب عالمتاب کبی مشهور و مرجع کلّ اولماقلغی جهتنه محسود نزدیك ودور اولور* بمضمول* شب بیره کروصل آفتاب نخواهد* رونق بازار آفتاب نکاهد* غرض بعضی صاحب غرض شخصلرك باطنی اولان مرضلری معظم الیهك ایمپراطور اعظم و جانشینی سردار اکرم حضرتلرینك نظرلرنده متهم اولماسنه باعث اولور (سردار اکرم) (وارنسوف) جنابلری ایسه مدّعیلرك بهتان اولان سوزلرینه باور ایدوب تحت الحفظ حضوره طلب اولنماسنه حکم ویریور معظم الیه دارالسرور اولان تفلیس شهرینه وارد اولان کبی حقنده دیلن بهتانلری جانشین حضورنده اوزیندن دفع و رفع ایدره بعده وطنه عودت ایتمکنه اذن ایستیور سردار اکرم ایسه هر ایلده بیك یوط چلتك ویدی یوز آلتمش آلتی مناط نقد پول مستمری قرار قویوب انصرافنه اذن ویرور هانسیکه انك ورثه‌لری همان مواجبدن بی بهره دکلر خلاصه نچه مدت شیشه‌ده قالاندن صکره بعضی علته کوره هانسکه شو نسخه‌ده درج اولنماسی حکیم اولان شخصلرك مزاجنده ناخوش دوشردی شیشهٔ محبت ریشه‌دن قطع علاقه ایدوب قصد توطنیله شیروان بهشت نشانه طرف رخت سفر باغلادی* و او سرزمینده سکز آی اقامت ایتدکدن صکره محرم الحرام آینك دوقوزنجی کوننده عالم بقایه رحلت ایدر* وروحنی عاشورا کوننده کوفی و شامیلر النده ذبح اولنان غریب کربلا اعنی جناب سیدالشهدا علیه التحیة والثنایه فدا ایدر* وهمان کونیك شامی او غریب ایچون شام غریبان اولور

شماخی اهلی ایسه اهل اولوب وجزئی انس دوتما قلو قلرینه کوره کلاً وطراً تشییع جنازه‌ده حاضر اولولر ولازمهٔ احترام که لازمهٔ انسانیت‌در او جنابك حقنده عمله کتورولر بیلکه ابوی مرحومه ترسیل اولنان تعزیت نامه‌نك ذیلده درج

اولونمش صورتی صورت حالی بیان ایدر * باری برنچه مدتدن صکره شماخی حاکمی غوبر ناطور (کنیاز طرخان) اوفك خرجیله نعشنی عتبات عالیات عرشی درجاته حمل ایدرلر* بهرحال صاحب طبع وتصانیف ایمش نتایج خاطر شریفندن فقط تعزیت نامه‌دن صکره ثبت اولونمش قصیدیه اکتفا ایدوب درج ایتدم

تعزیت نامه‌نك صورتی

عالیجناب قدوسی القاب فضایل وکمالات نصاب جلی الأنساب معارف انتساب نکین خاتم فراست وخاتم نکین زکاوت غرهٔ جبههٔ بنیش جبههٔ غرهٔ دانش نور حدقهٔ دقاقت ونور حدیقهٔ صداقت معدن الفواضل و الفوایض ادام الله شانه وفضله* از انجاکه از فراز بارکاه ایجاد آوای بلند کل شیٔ هالك الاوجهه بمسامع قاف تاقاف کل کاینات رسیده وکتابهٔ جلی (کل من علیها فان) برایوان وجود هر مخلوق نقش کردیده پس جمیع طبقات مکونات راحتمی استکه از مشربهٔ (کل نفس ذائقة الموت) شربت موت را باید چشند وعموم انفس و آفاق رالزومی است که بحکم و ماکان لنفس ان تموت الاباذن الله کتاباً مؤجلاً سفر آخرت را لابد کشند مع هذا دوات را ازخامه دست بردل وقلم را ازسیاهی پای کدورت در کل که بامداد کدام خامه وقلم خبر وفات جناب تقدس مأب عبادت نصات شهدا ثواب علیین ثبات موحد کوشه نشین ومجرد خلوت کزین عارف معارف حق و الیقین شارح تفاسیر موعظة للمتقین آقای معظم ومکرم ومفخم آقای میرزا عبدالرحیم آقا اعلی الله مقامه را بتوقف بیان آورده بانجناب سعادت مآبکه پرتو آن کوهر

وشعشعهٔ آن اختراست اعلام نماید وزبان‌راچه طاقت‌که بمطیهٔ آن‌نطق کشاید باید ملول واشکبار ماندن ودمبدم سلام و رحمت بان مبرور فردوس مقام خواندن بعداز محنت وحسرت بسیار وپس ازحزن وحیرت بی شمارا یمعنی راتوان کفت چون حکیم ملك وملکوت وخالق حی‌لایموت از قرار حکمت وصلاح وازدر رحمت وفلاح مسافران عالم پاکرا بدین منزل آب و خاك جهة تحصیل فضایل نفسانی وتکمیل خصایل انسانی وکسب مواد استعدادات وسعادات فرستاده که چند روزی در قابلیت‌وشایسته‌کی خودکوشیده‌بمفاد (خیرالزاد التقوی) زادمعاد ذخیرة المعادر ابمعرفت باری و پرهیزکاری سرانجام کرده بوطن‌اصلی‌وعالم‌علوی مراجعت نموده داخل مضمون (فادخلی فی‌عبادی وادخلی جنتی) کردند پس‌توقع بقا از مهربی و تاعین‌محال وطلب زنده‌کی دراین‌محل فنا امری‌دو راز خیال بنای ابدان رابر ابدان عمر روان کذاشته اند واجسام را بجامهٔ عاریت روح برپاداشته پس همهٔ افراد انس و آحاد جنس را ناچار است‌که وداع متاع حیوة فانی‌نموده مستعارات‌این‌جهانی رار دکرده التبه بدار القرار قرارکیرد ازان‌است‌که ان‌فاضل بهشت مقام بدعوت عالم غیب که حقیقت بنیان جوهر نفس‌الأمر نشاءٔ فانی رار هکذر عالم باقی دانسته اند بعالم ارواح پاك رحلت کرده وچون وفات آن جنت مکان در روز نهم شهر محرم الحرام سنه ١٢٧٤ و یوم پنجشنبه واقع بودوهمای روح سعادت سایش از ساحت دنیا بفضای آخرت وکلزار جنت در آن تاریخ‌طیران نموده پس مادهٔ تاریخ وفات آنسعادت مندار جمند در اینمصرع مرتب شد (همائی رفت از دنیا بجنت) ولی نظر باینکه آن عزیز درعلم وکمال وفصاحت وموعظه بسر حدکمال بود مناسب شد که تاریخ وفات‌آنواعظ راهنما همین (واعظ‌راهنما) باشد وچون آن متکلم من‌الحق الی‌الحق فی‌الحق للحق درایام شهادت ومصایب‌حضرت امام حسین مظلوم علیه‌السلام وفات کرد از عین‌سعادت

خاصه تاریخ وفات او (یاحق یا حسین مظلوم) انسب‌واولی افتاد وچون امرا واعیان واشراف واشخاص شهر شماخی کلا در تعظیم وتکریم‌نعش آن جناب حاضر بودند دراین صورت چون غبار اثر غربت بر آینهٔ احوالش نه نشسته بود از آنجهة(لاالغریب) تاریخ وفات او شد والحاصل دعای خیر اززبان همهٔ افراددر بارهٔ آن مرحوم مغفور جاریشدکه رحمت خدا بود باوپس سال تاریخ وفات آنجناب همین شد (رحمت خدا باو بود) وزمانی که درحول ضریح اقدس امام زاده علیهم السلام برسم امانت مدفون شد باز همهٔ ناس درسر قبرش دست بر داشته دعا کردندکه عطرالله مضجعهم با سعادت روحانیه سال وفات آن بهشت مقام همین (عطرالله مضجعهم) تاریخ افتاد در اینصورت

بجناب شماهمین اولی که از وقوع این مصیبت بطریق دل‌بستکان عالم صورت خاطر حقیقت ناظر را بیتابی نداده مسند آرای انجمن تسلیم ورضا باشند* (ان الله یحب الصابرین*) ومذاق شکیب را بشکرشکر * لئن شکرتم لازید نکم* شیرین سازند * (انالله وانااليه راجعون) مخلص حقیقی محمود اقا

زنور ذات خداوند قادر معبود — محمد عربی و علی وصی موجود
بحمد شکر اللهی ونعت آن محمود — ملایك رسل انبیا زبان بکشود

علی ولی خدا و خدا ولی علی ست

کنند جمله خلایق بقدرت جبار — زعرش کرسی ولوح قلم همه اشجار
بروج عالم علوی شموس با اقمار — وحوش‌جن‌وملایك‌بصدق این‌اقرار

علی ولی خدا و خدا ولی علیست

دیکر صفوف ملایك بعالم لاهوت — صنوف جمله خلایق سرادق ناسوت
حجاب ارض‌سماوات‌جامع جبروت — خطاب کرد بکفتا بسامع ملکوت

علی ولی خدا وخدا ولی علیست

بنفشه نرکس وسوسن شقایق ازهار　　شعاع شمس وقمر بلکه جملهٔ انوار
به طابق حکم خداوند عالم اسرار　　برغم آنف متافق چنان نمود اظهار
علی ولی خدا و خدا ولی علیست

بذوق عشق توای سرورمه خوبان　　بسوخت جان ودل عاشقان سرکردان
حیات بخش شده هم قصور در رضوان　　نجات داد علیلش زحیرت نیران
علی ولی خدا و خدا ولی علیست

(حاجی میرزا علیقلی)

شو عالم وعامل و فقیه کامل تولد ایدوبدر شیشه‌ده و اوایل سننده تربیت تابوب ابوی‌سی میرزا یوسف مرحومك و شهرینك سائر علمالرنك حضورنده صکره اکمال تحصیل ایچون عتبات عالیاته مشرف اولوب* سید جلیل وعالم نبیل جناب حاجی سید کاظم رشتی اعلی الله مقامه نك حضور پرنورلرنده تحصیلك کماله یتورندن صکره وطن اصلی‌سی اولان شیشه شهرینه مراجعت بیوروب احکام دین مبین سید المرسلین صلی الله علیه وآله‌ك بیشرفتنده وچهارده معصومك فضائل ومناقبنی کشف اتمکده خادم شریعت غرّا اولوب فضائل آل محمّد علیه السلامده نیچه جلد کتابلر عرب و فارس دیلنده تصنیف بیوروب فروعات باره‌سنده‌ده رسالهٔ عملیه یازوبلر و انواع اقسام خطبه‌لر توحیدده عربجه انشاء بیوربلر و اون ایکی امامك فضایلنده دوآزده امام طریقی ایله مختلف وزنلرده نیچه دوازده امامیلر عربجه اوز طبع شعرلرنك آثارندن یادکار قویوبلر اکرچه مرحومك اشعار و منظومه‌سی الده دکل که متعدد قصیده‌لر ذکرو قید اولنه انجق بو حالده دوازده امامیلرندن بریسی الده اولدیغه کوره بروجه آتی

قید اولندی هر چند مرحوم غفران پناهك تاریخ ولادت ووفاتی الده دکل که عیناً درج اولنه نهایت تحقیقاته کوره آز عمر ایدوب و مکهٔ مشرفه‌ده داعی حقه لبیك دیوب اجابت امر حق ایدوب وحق تعالی‌یه ابدی مهمان قالمشلر .

(رحمة الله تعالی علیه)

صلّ یاربّ علی شمس الضحی　　نور حق وسراج العالمین
و علی البدر المنیر بعده　　حجة الله امیر المؤمنین
وعلی المعصومة المظلومة　　فاطم الزهراء ام الأطیبین
وعلی نجم الهدای طود النهی　　حسن الخلق عماد العارفین
وعلی کهف النجاة و التقی　　و شهید صابر الممتحنین
وعلی سر الخضوع والخشوع　　سید الأبرار زین الساجدین
وعلی محی العلوم و السنن　　باقر العلم ملاذ العالمین
وعلی کاشف اسرار الحکم　　منبع الصدق ورکن الصادقین
وعلی باب الهدی نور الدجی　　کاظم الغیظ امان الخائفین
وعلی الراضی بتقدیر القضاء　　وارث الحوض وساقی المتقین
و علی الحبل المتین الاتقن　　صاحب الجود جواد الصالحین
وعلی الشافع فی یوم المعاد　　هادی الخلق ومنجی الهالکین
و علی الحصن المنیع الحسن　　معدن الفیض مناص اللائذین
وعلی السر المصون الغائب　　ناصر الدین وعون المسلمین

بابا بك

شو جنت مکان وخلد آشیان تولد ایدوب (مهر بانلو) قریه‌سنده نیچه‌که معلوم اولور بوذات عالی مقدار ونیکو اطوار بودیارده جملهٔ عرفادن وزمرهٔ شعرادن

محسوب اولورمش بيله‌كه مرحوم قاسم بك ذاكر تخلص معظم اليه‌ك وفات ايتديكى وقت بو تأسف آميز سوزلره مترنم اولور.

ديغا كتدى بربردرد بلنلر فردمن قالدم   جهاندا خاطرى غمكين دلى پردردمن قالدم
متاع جان خريدايتدى رقيبان كرم ايكن بازار   پوزولدى رونق آنجق قالدى آه سردمن قالدم
ايدر سير كلستان بقا آق كونلولر هريان   قره كون ايچره كل برك خزانتك زردمن قالدم
حقيقت منزلينه يتديلر مردره عالم   بكا بوعار يتمزمى همين نامرد من قالدم
خيالات اهلى خاك كمانك ناپديد اولدى   دوتوب راه عدما كسيرطبعان كردمن قالدم
كوروب دهرك وفاسك چكديلر ال عيش دنيادن   بو ويران ملكده صد حيف تن پرو ردمن قالدم
وزير شاه رخ دوتدى پياده خانهٔ فرزه   سمندو فيل لنك اولدى پوزولدى ترد من قالدم
مصيبت سالنك تاريخى اولدى سال تاريخى   كوچوب استاد ذاكربى هنرشا كردمن قالدم

خلاصه صاحب افكار وابكاردر وبو شعر آبدار آنك نتايج خاطرندن بطريق يادكار ثبت دفتر اولندى.

مشك بازارك كشادايلريتورسه كر صباحى   اهل چينه نكهت كيسوى عبر باريكى

نوا

بو منبع جود وسخا* ومعدن فيض وعطاكه خوان نوالى و سفرهٔ احسانى غدّ وعشا* و صبح ومساجمع فقرا* وموقع مساكين وضعفادر* تلّ خاكسترى مطبخ جوديندن آتلان خاكستروانجم واختر آنك آد قازانان اولان قدورداسياتنك زيرندن چيقان شرارهٔ واخكردر نام نامى و اسم كرامى سى جنت مكان وخلد اشيان جعفر

قليخان مرحوم كه محمد حسن آقاى جوانشيرك شبلى در* و محمد حسن آقاى مغفور ايسه ابراهيم خليل خان مبرورك اولنجى اوغليدر* كه فراست و لياقت جهتنه او جناب اوز يچون جانشين انتخاب ايتمش ايمش ولكن بمضمون (العبديد بر والله يقدر) خان حال حياتده ايكن پيمانهٔ اجلى نوش ايدوب مختصر بو شيربچه‌كه جوانشيرلر ايچره جوان شيركبى شجاعت وصولتى واريمش و(يلان) ودليران بى پروا آنك شمشير آتشبارينك دمندن شيرقباقندن پروانه فرار ايدن كبى قاچارمشلر جدّ بزركوارى (ابراهيم خليل خان)ك كلشن عمرى خزان اولاندن صكره بعضى جهاته كوره (دولت عليهٔ ايرانه) ملحق اولوب ومرحوم فتحعلى شاهه تقرب يتوروب وحضرت شاهك ركابنده نمايان فتحلر ايتدكدن صكره وطن مالوفه مراجعت قيلوب وبر آز مدتدن صكره حسب الامر امپراطور اعظم معظم اليه تحت الحفظده (پطربورغ) پاى تختينه آپاررلر و مدت سكز ايل اوراده قالدقدن صكره منصب (كنرالقه) نائل اولوب دوباره قلعه‌يه عودت بيوروب وسنه بيك ايكى يوزهشتاد دورده كرك اجل چنكالنه كرفتار اولوب خموش آباد عدمه وارد اولور (بلى)

دنيا بمثال كوزهٔ زرّين است   كه آب در او تلخ كهى شيرين است
پر غرّهٔ مشوكه عمرمن چندين است   اين اسب اجل مدام زير زين است

خلاصة الكلام صاحب طبع روشن و خداوند كلام مستحسن دركه او جمله‌دن ميرزا حقويردى صفا تخلص مرحومه ويرديكى جوابى و حضرت سيد الشهدا عليه السلام مصايبنده انشاد ايتديكى ترجيع بندك بر بندينه اكتفا اولندى.

جواب ميرزاى حقويردصفا تخلص

سوى ياران وفا بيشه سلامى دارم   غله ودلهٔ عجب طرفه كلامى دارم
رخ نمى پوشم ازاين عرض كنم فرض العين   چونكه درپيش شما شهرت تامى دارم

کرچه ماتیم و پیاده‌زچنبن کردش چرخ　　اسب دزد برده و دردست لجامی دارم

نیست در شیشهٔ مافرق حلالی زحرام　　کرقبولش بکنی رخش حرامی دارم

غرض من همه شوخیست ونه صدق صفا　　پرمتر سید که از کاهٔ لامیدارم

ای نوا کر نکنی راضی دان قاضی‌را

با توتا روز جزا بحث مدآمی دارم

(وله)

ماه محرم آمد و پر شد دلم ز آه　　دود دلم کرفت رخ چرخ و مهرو ماه

چون ابرنو بهار فلك‌را احاطه کرد　　چند انکه در فلك بملك می ندآد رآه

جبریل از تردد افلاك باز ماند　　کفتا بحیرتی که خدایا ترا پناه

آیاچه شدکه چاك کریبان نمود صبح　　پوشیده شب لباس عزار ابه بر سیاه

آمدنداز هاتف غیبی که یا امین　　بنکر بد شت کرب بلا سوی قتلکاه

امروز روز قتل حسین ابن مرتضی ست

امروز روز ماتم مجموع انبیا ست

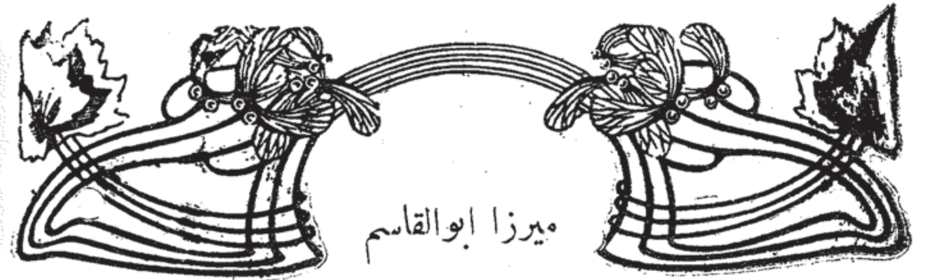
(فنا)

بو رضوان جایکاه وغفران پناه جناب میرزا بك بابا میرزا علی یار مرحومك اوغلی ومغفور میرازا بك بابانك نوه‌سی ومبرور میرزا طاهرك نبیره‌سیدر میرزا بك بابا طاهر زاده ایسه اصلاً قره داغك سرآب محالنك کرمه رود

قصبه‌سندن درکه یکرمی سننده شیشه شهرینه دیارندن هجرت ایدوب مرحوم محمد حسن آقانی جوانشیرك حضورنده امر میرزا لقه مباشر اولوب مختصر بوفنا تخلص شیشه شهرنده تولد ایدوب ایضاً بو دیارده تعلیم وتربیه تابوب ازجملهٔ عرفا و شعرای ممتازدن بری سیدر وبویوك خان جنت مکانك خدمتنده منشی و صاحب احترام شخصلرك بریسی اولوب تقریباً هشتاد یاشنده ایکن سنوات مسیحیه‌نك بیك سکز یوز آلتمش یدینجی سنده عالم فنادن دآر بقایه رحلت بیوروب خلاصه بو فرد او مرحومندرکه بطریق یادکار صفحهٔ روزکارده مسطور اولندی .

هرکه خواهدکه شود پادشه ملك‌جهان　　مدتی بردر این شاه کدائی بکند

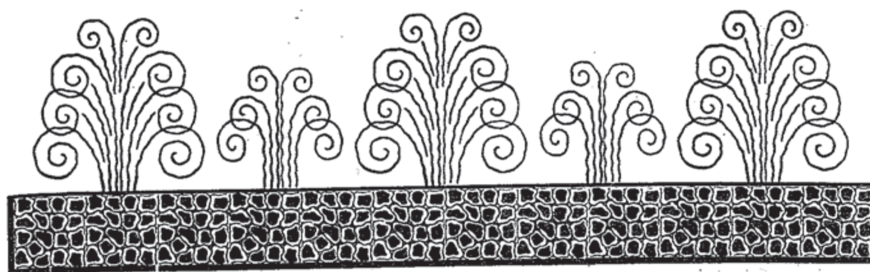
الملقب بملك شو جناب جلالتمآب وجلی الأنساب مرحوم میرزا علی قاضی جنابلرینك خلف الصدقدر هانسکه احوالاتی شو صحیفه‌لرده سابقاً ذکر اولندی معلوماته کوره بو بهشت درجات او ایل‌شبابلغنده کسب کمالات ایتمك ایچون اصفهان فردوس نشانه طرف عازم اولور و او سرزمینده لازمی قدر مرحوم حاجی ملا احمد نراقی وسائر افاضل حضورلرینده تحصیل علوم واکتساب معارف عموم ایدیور قریب باجتهاد اولان زمان عتباته مشرف اولوب برزماندن صکره ترك غربت ایدوب وطن اصلی سی که شیشه شهرندن عبارتدر عودت ومراجعت بیورور بعدالورود اجل معهودی منقضی اولان کبی قضاوت امرینه مشغول اولور وهجرتك بیك ایکی یوز هشتاد ورودینه داعی حقه لبیك دیور غرض صاحب طبع غرّا وکلاملری عیوباتدن مبرّا ادر بیله که آتیده‌کی ایکی عربیجه انشاد ایتدیکی دوازده اماملر شاهدین عدلین کبی کوز قباغنده دوروب ادای شهادت ایدیور

دوازده امام

ربنا صل علی شمس الازل — من به نورت عین الکائنات
مبدء الأکوان ختم الانبیاء — منتهی الآثار قطب الممکنات
احمد المحمود فی عرش الأله — نور حق قدانی بالمعجزات
و علی منبع اسرار الوجود — مطلع الغیب اللهی الصفات
العلی والولی و الوصی — مظهر الأیات کشف البینات
وعلی الزهرآء بنت المصطفی — مرج البحرین درّ الزاهرات
وعلی شمس الوجود الحسن — والحسین الممتحن با الکربات
وعلی السجاد عزالأولیاء — و علی الباقر سرالمنزلات
وعلی الصادق مفتاح العلوم — وعلی الکاظم نوراً للهدات
وعلی ارکان علم و یقین — الرّضی باالقطاء روح الحیات
وعلی المشرق جود اونقی — حسن الخلق توام الحسنات
وعلی المهدی وجه الأحدی — رحمة الله ظهیراً للنجات
عین حق و یدالله وجنب — معنی التنزیل تأویل السمات
یا ابا القاسم صبراً با المحن — و تمدّ بهدا هم سنوات
وطلب الرحمة لیلاً ونهاراً — و نجاتاً بهم فی العرصات

اسئل الله بمن کان شفیعاً للبشر — الذی تاب به آدم فاز وافتخر
مظهر الحق نبور هومن علی — ناظم الامة والشیعة من نارالسقر
حسن الخلق خلبق نعظیم الخلق — وله الحسن وفی الخلق حسیاً قدظهر
ساجدالحق وفی الأدم مسجودالملك — باقرالعلم وباالصادق من قول امر
کاظم الغیظ حلیم وسلم النفیس — رحمة الله رضی بقضاً وقدر
صاحب الجود جوادٍ ونقی هادی — قایم غاب عن العین تجلی باثر
یغفرالله به الشیعة من امته — منهم الناظم ابولقاسم راجٍ بنظر
بنیٍ و ولی و وصی و وفی — ارحم اللهم من آمن باالاثنی عشر
آل یس وطه الذین طهروا — المحبین نحوا فی عرصات المحشر

عبدالله جانی زاده

شو عارف عالی مقدار شعر سرالقده سکنا ایتدیکمز دیار بهشت آثارده اولان شعرالرك مابینده اول منجی حساب اولنور * هانسیکه افکار ابکارندن معلوم و آشکاردر معظم الیه صاحب معرفت اولماغنه کوره عموم اعیان واشراف ولایت ایچره بالانهایت عزیز و محترم ایمش خصوصاً مرحوم جعفر قلی خان نوا تخلصك حضورنده عالی قدر ومقرب بر ذات ایمش روایته کوره مرحوم بدیهه کولقده ید بیضاسی وار ایمش بیله که بر تعلیم خانه‌ده اکلشمش ایکن رفیقی معلم مکتبی موقتاً واکذار ایدر اکا معظم الیه ایسه اطفاله سرمشق ویردیکی وقت بر شاکرد خوش سیما عزیز نامك سرمشقنده بو رباعیه‌یی انشاء ایدر

قلم آرم ترا شددل غم نورسته میرزائی　　که خط عشقش انداز دم اهردم بسودایی
هزاران یوسف مصری به پیش بارمن شاید　　بپا ایستاده کوید یا عزیزی انت مولایی

وهم چنین بر کون معتبرین ارامنه‌دن بر نفر جمشید بك نامه بر جفت جوراب تقدیم ایدر جمشید بك ایسه قبولنده امتناع ایدر معزی الیه فوراً بر فرد مجلهٔ خاطرندن ظهوره کتوروب انشاد ایدر فرد

کر به پای سرو من جوراب باشد عیب نیست　　قول مشهور راست کوید ارمنی جوراب را

خلاصه هجرت نبویه‌نك بیك ایکی یوز آلتمش یدنجی ایلنده جانی جان تسلیم ایدوب غرض نتایج خاطر شریفندن اله کان ومیسر اولان کلاً نه قلم مشکین رقم اولدی

جواب مکتوب میرزا حسن بك وزیراوف

حسنا صاحب وجه الحسنا سیم تنا　　درکلستان وفا تازه کل وی...
راقم دفتر شاهی بدبستان کمال　　مظهر در معانی بنظام سخ...
وقت تحریر رموزات حروفات خطوط　　عنبر افشان قلمت بر سرمشك خ...
آفتابا قمرا دسته کل تازه ترا　　طاقت تاب دلامونس روح الب...
مسکنت کشت شکی بی شك و بی شبهه وریب　　توی در شهر شکی ماه زمین و زم...
نامه ات واصل ما حاصل ما کشت سرور　　بمقالات لب طوطی شکر شکنا
چه روا یوسف مادور شود از بر من　　همچو یعقوب شوم ساکن بیت الحزنا
چه روا دل شود از آتش اندیشه کباب　　من دراین شیشه کنم کریه شوم ناله ز...
ای نثار قدمت کوهر دردانهٔ اشك　　وی فدای تو شود جان جهان در بدنا
چون سر زلف تو سودای غمت در سر ماست　　حال ماشام سحر هست پریشان شدنا
یا بکش یا بسرم سایه فکن بر سر راه　　یا بکو عاشق سرکشتهٔ عشقم به من...
یعنی مشتاق توام حب" وثنای خواهم　　که رسی سن بمنا یا برسم من به س...

غزل منه

معطر قیلدی عشق اهلین دهانك نفی واثباتی　یقین اولدی بکا کم وار یوقدندر آنك ذاتی
نه شیریندر دهانك صحبتی لعل لبك حرفی　که تلخ اولمش لب لعلکدن آیرومیلر اوقاتی
جهان ظلمت سرایك روشن ایتمزدی اکر یوزکز　یوزکدن کسب انوار ایتمسیدی شمس مرآتی
داغتدی عقد زلفك دور رویکدن صبا کویا　طلوع صبحکاهی نوردن فرق ایتدی ظلماتی
کوزك کوردیم خطادن اولمادیم خالی مسلمانلر　خدا کفاره مرجوع ایتسون هم بیله آفاتی
مقالات لبك بابنده ناطق عیسی و مریم　خط وخال ورخك حقنده نازل مصحف آیاتی
لب لعلك سونلر ایتمدی کوثر تمناسین　سر کویك کورنلر شوقدن ترك ایتدی جناتی
نه ممکن کاکلندن عمر کوتاهیله کام آلماق　کوکل باشدن چیقار طول ایتمه بو باطل خیالاتی
دهانك ظلمت پنهانه چکدی آب حیوانی　غبار خط رویك حسرتی تار ایتدی مراتی
بلاپیکانی دولمش جانه یوزقات ای کوزیم نوری　خدنکك ساخلا اوندن کم دموردندر آنك قاتی
هوا سقفنده قوشلر کامیاب اولمق خدنکیکدن　حسددن سچرییوب افلاکه چیقدی آهمین آتی
خدنك چشم مستك سینهٔ مجروحه مرهمدر　تغافل قیلمه عبدالله مرسول ایت بو سوقاتی
سك کوینه نذر ایتمش جکر پرکاله سین کوکلم
سعادتدر آکا مقبول درکاه اولسه خیراتی

مرحوم جعفر قلیخان جوانشیر سبیره کونده ریلن زمان انشاد ایتمش

آه کیم قالمادی، جان جسمده جانان کیده لی　اولدی هر یرده که جانان کیده لی جان کیده لی
دوتدی ظلمت کوز ایوین شمع شبستان کیده لی　اولدی ویرانه کوکل کشوری سلطان کیده لی
یعنی سردار جهان سرور دوران کیده لی
کون اوزین کورمیه لی اولمادی خندان کللر　شمع او دلاره یانوب باشنه قویدی کللر
زلفی سوداسی ایله درهم اولوب سنبللر　نجه فریاد و فغان ایلمسون بلبللر
که اولوب خاریله همدم کل خندان کیده لی

چرخ رحم ایلمدی دیدهٔ کریانمزه　قویدی حسرت بزی اول شمع شبستانمزه
آتش هجریله اود سالدی بزم جانمزه　سانجلوب ناوك غم سینهٔ سوزانمزه
کوشهٔ چشمدن اول کیرکی پیکان کیده لی
چیقدی چون شیشه دن اولماه لقامثل کلاب　شیشه اهلینه بو وجهیله حرام اولدی شراب
سندی باشلارده هوا شیشه سی مانند حباب　اولدی عالمده فرح کلشنی بالمره خراب
یوزی کل کاکلی سنبل خطی ریحان کیدلی
چکه لی بزمدن اول لبلری می کون آتکین　دولدروب قانیله ساغر دل پرخون اتکین
اشك سیلابی دوتار عاشق محزون اتکین　نوله فریاد فغانم دوته کردون اتکین
که قرا اولدی کونیم اول مه تابان کیده لی
نیّم اول قمری مسکین که سالوب عالمه سس　سر و کوکو دیرم حزنیله تا قطع نفس
آب دانم الم غصه یریم کنج قفس　بر زمان ایلمزم سیر کلستانه هوس
صحن کلزاریدن اول سرو خرامان کیده لی
مقصدیم روضهٔ کویکده بودر شام سحر　که بوله فیض و صالیك له ضیادیدهٔ تر
اوله خاك قدمك سرمهٔ ارباب بصر　قیله سن کلشن کویکده اولان موره نظر
کوره سن کیم نجه در حالی سلیمان کیده لی

وله ایضا مخمس

ایکه ظلمتکه زلف ایچره یوزیك مثل چراغ　مست وسرخوش کوزیکا قارشو یمان کوزلره آق
اولماسون خاکدریك کوشهٔ چشممدن اوزاق　لبلرییدن دهنم دردده دوا ایتدی سوراق
سویلدی آغزیمه عناب لب و سیب بوخاق

باخدی مردم یوزیکا سالدی نظردن آنی   قیلدی خم شهرت ابروی لطیفـك یانی
قدر وقیمتده دکل لعل لبك همتـانی   هوس زلف سیاهکه اولوب سودانی

که چکوب سـلسلهٔ کاکل طرّاره دراق

کورونور چهرەلرك لالیه کلکون کله آل   قویمادی ل ایله رویك دل آئینەده حال
سرمەئی شوخ کوزك فتنیه سالدی فی الحال   قیلدی اظهار شرف کعبهٔ رخساریده خال

ورق اوز صورندی قدمکاهکه کلکونه یکاق

کاکلیك شانەلنور زینت دوش ایتمك ایچون   خوش کلور خلقه لبك حرفی نیوش ایتمك ایچون
دل دیلر شربت کفتاریکی نوش ایتمك ایچون   خلقدن وصف بنا کوشکی کوش ایتمك ایچون

بحر آچدردی صدفدن در غلطانه قولاق

کل خطاب ایتسه سکا غنچه اوکا ایله عتاب   غنچه کیمدرکه سکا قارشو دوروب ویره جواب
باخسه هردم یوز یکاشرمدن اولمازمی کلاب   نەدر آئینه کورن دمده سنی ایلیه تاب

عکس رخسارك اوکا اولماسا معناده دیاق

دورسه آئینه مقابل یوز یکا قیلسه نظر   آکایوزویرمه نظردن سال آنی شام وسحر
غازەدن قویمـه اولادور یکا قنـدء اثر   وسمه وسرمه کوز وقاشکا میل ایتسه اکر

سرمەئی سحره سالوب وسمیه قیل قاش قباق

حسنکا عاشق صادق دیمه هر کمراهی   عاشق اولدر یاخه چرخی دل آتشـکاهی
امتحـان ایله شب هجرده عبد اللهی   شعلهٔ آهنه کریا نمسـه چرخین ماهی

تیغ چك باشنی کس شمع کبی آتشـه یاق

کوهر آغای مرحومەنك مسجدینك تاریخنده انشاد ایدوب

بانی مملکت شیشـه کەدر حشمت وجاه   طعنه زد قبهٔ تخت اش بسر اپردهٔ ماه
یعنی سر دتر فلك شوکت ابراهیم خان   کەدرش بر همه خانان جهان بود پنـاه
کوهری داشت درخشنده وفیروزکه بود   پرتو ماه رخش بر سر خورشید کلاه
بانی مسجد محراب شـد آن کوهر پاك   اهل فردوس برین جمله برین کشت کواه
قـلم اهـل دعا زد رقم تاریخ اش   باد پیوسته کهر در صدف لطف الله

وله ایضا

ای ایکی کوزم قیل بیله شهبازه تماشـا   موسمدی کشاد ایت ایکی دروازه تماشا
بو ناز نزاکتده سر افرازه تماشا

کورنجه کوزلدر   محبوب ازلدر   لیـلایه بدلدر   مجموعـه محلدر
خوشبویه تماشـا   آهویه تماشـا   کیسویه تماشا   ابرویه تماشـا
خنجر نه کرادر   هرباره سی کویچك   هر مویه تماشا   خوش صوت خوش الحان
خوش اوازه تماشا
کولکلم قوشی پرواز ایله پروازه تماشا

ای بلبل جان چخ بیله رفتـارنه برباخ   قیل سیر سـیاحت کل کلزارینـه برباخ
یوز جان آلجی عشوهٔ رخسارینه برباخ

کورکم نجـه جاندر   جان ایچره نهاندر   منظور جهاندر   هر غمزەسی قاندر

بن اولدم اماندر   شرین لبه برباخ   نازك بیله بر باخ   شمشاد اله بر باخ
مشکین تله برباخ   عنبر نه کرادر   کوثر نه کرادر   رخساره‌سی کویچك
کیتمه هله بر باخ

حیواسنه شماسنه نارنیه برباخ   قوینوندانه الوان بزه‌نوب تازه تماشا
برکوزلری خمار زنخدانی عجایب   بردیشلری مرواردی رخشانی عجایب
برتنك دهان غنچهٔ خندانی عجایب

کور بونه ادادر   جانم نه فدادر   بر حورلقادر   پر جور و جفادر
یانور خدادر   اخلاقی عجایب   دورماقی عجایب   بو خاقی عجایب
دوداغی عجایب   قمر قمرنه کرادر   کوهرنه کرادر   نظاره‌سی کویچك
اوطاقی عجایب

ایدل ایده‌ین کسب بو میدانی عجایب   تفصیل بهار اولدی بویور یازه تماشا
بو سروقدیك قامت رعناسیده خوشدر   شهباز صفت زلف مطراسیده خوشدر
دورنا کبی هم کردن میناسیده خوشدر

یانجم درر در   یا شمس قمر در   اکسیر نظردر   یاندم نه خبردر
باخماسیده‌خوشدر   سوداسیده‌خوشدر   زیباسیده‌خوشدر   اعضاسیده خوشدر
اخکرنه کرادر   مجمر نه کرادر   هم‌قاره‌سی کویچك   بیضاسیده خوشدر
کل ابندی سن ایت بو برشه نازه تماشا

یوز پسته لب‌لعل بدخشان بوکا پیشکش   یوز لاله عذار آفت دوران بوکا پیشکش
جمله نقدر وار ایسه خوبان بوکا پیشکش

بو حور ملك‌در   غلمانه کومك‌در   بو سیم بیلك‌در   رضوان‌نه دیمکدر

رضوان‌بوکاپیشکش   بستان بوکا پیشکش   ریحان بوکا پیشکش   جوهرنه کرادر
سیم زر نکرادر   خونخواره‌سی کویچك   بوجان بوکا پیشکش   عبدالله کبی نیچه
غزل خوان بوکا پیشکش
دور صحبت‌می خانیه کل سازه تماشا

کربلای صفی واله تخلص کربلای معلادن مراجعت ایدن وقت بطریق شوخی انشاد ایدوب

ای‌صفی شاه نجف کوئی سکا مسکن ایکن   نیچون اول روضه‌ئی ترك ایتدك اکر آدم ایدك
کون کبی اولمادی یارك سرکوینده برك   سن مکر اهل وفا بزمنه نا محرم ایدك
سست رأیك سنی محروم وصال ایتمزایدی   ره‌عشق ایچره اکر ثابت مستحکم ایدك
قرب اولاد علیدر سبب رحمت حق   سن بو معنی‌ده مکر جاهل لایعلم ایدك
کهفك اصحابنی ترك ایتمدی‌سك بر ساعت   سنکه انسان‌ایدك ایشك‌مکراوندن کم‌ایدك
آدم اولسیدك اکر شوقیله تاشام سحر   یار کوینده صداقتله سزن همدم ایدك
دست‌اخلاص‌ایله جانان‌اته‌کین دوتسه ایدك   سرور رتبه‌ده سلطان قمو عالم ایدك
مستقیم اولسه ایدی عشقله طبعك دایم   حلقه‌نك درکه مولاده بسی محکم ایدك

ایکنجی جواب

واله نه عجب زمزمهٔ صوت خرك وار   فخر ایله که قانون هنردن خبرك وار
غرباله قویوب آردیکی بازارده ساتدك   سوداکرایسن‌خیلی‌جه‌سوداده‌سرك وار
آلداتدی سنی بلیکی باسدی حاجی زاده   سونجوقلاما بوندن بیله زخم کمرك وار
هرکز سنه آدم دیمرم ای ....   انسان صفت کرك طبیعت اثرك وار
برقدریده‌اولسیدی‌قولاقون‌اوزون‌ای‌خر   استردیرم چونکه اورنك کهرك وار

واله

اسم شریفی کربلای صفی و (خانقلی) مرحومك خلفیدر . مشارالیه اباً عن جدٍ (کلابلو) قریه سندندر مرحوم جانی اوغلی عبدالله ایله معاصریمش وهمه اوقات بربرلرینه اشعار یازوب کوندەریرمشلر بیله‌که معزّی‌الیه کربلای معلادن مراجعت ایدن وقت بوسوزلری جانی زاده یازوب کوندردیکی اشعارین جوابنده دیوب وترسیل ایدوب .

نه سببدن صفی محروم دَرِ حیدردر　　کیم بلور پردەده‌کی زشت ویا احمردر
صفینك ضدّی عزازیل ازل عبداللهدی　　اوکاباش‌اکمدی‌لعنت اوخونور مضطردر
اولا بوجهل رسولین نکین اسکلده بلور　　دایما ذمّ نبی دلده آنك از بردر
نجه کافرده‌که پیغمبره ابتر دیدیلر　　تحقیق علمنده اولر ایمدی اوزی ابتردر
ارشنه اللی کرن آند ایچنی کورکه بکا　　ایله‌سویلرکه کورندیر اوزی پیغمبردر
سنك آتان‌که نانورسان آنی یخشی بندن　　سیرت ظاهره باخما اوره‌کی عنتردر
اوروسان لاف وارام بنده اوابن جانی　　برنچه شاهدیله بیلدیم آتان عسکردر

والهك ایکنجی جوابی

ای بیج سنك جانیدن اوزکه پدرك وار　　اوندن صدف سینه‌ده پنهان کهرك وار
انجنمدی‌هیچ آجی سوزندن دل شیرین　　چون نخل‌حرام توشه سن‌آجی‌ثمرك‌وار
آتام دیوبن جانیه غم خوار دورارسن　　اوندن آخطادیده سنك نه خبرك وار
برین کبی‌شاعرکیشی‌نك نطفه‌سی سن‌سن　　بو شعر فصاحتده‌که بونجه هنرك وار
آغزینه‌یارا شمزجانینك سن کبی اوغلان　　برسنکبی‌اوغلان کوکی‌اوغلی غظرك‌وار

ایضا والهك اوز شاکردی قنبره دیدیکی شوخ آمیز سوزلر

بوطبع طبا تبلکی برکس بیله حاشا　　ای قنبر مجنون
درمانلر یکی کورسه قالور محو مقوا　　لقمان و فلاطون
کوزدن و نظردن سنی حفظ ایلیه مولا　　دانای پر افسون
برسن کبی جرّاح دخی خلق ایتمیوب اصلا　　اول قادر بی‌چون
الله شکر کوزلریمك یوقدر آزاری　　آخمز بوچولاغی
برکوزکی آوب باق یوزیکه سن سنی تاری　　کورکورجه بولاغی
هجوینه کوره کوزلری کور اولمیه باری　　کار درده قولاغی
عادتدیکه ساغلار کوره کلمکدی مداری　　ویرمکدی قناغی
برکون کوزیمز قاره دوشنده نه کلور سن　　کوکلك‌نه‌اولور شاد
ایللر اوزونی بس نیه بورنوکی سلور سن　　سن ای ایوی برباد
کوز آغریسنه پرهیز و غذاکه بیلور سن　　ای کامل و استاد
بس نیه قره مال کبی چاهه یخلور سن　　کر اولماسه ارشاد
یاغمز بیله قار برده دخی کوز دوشه قاره　　آدم اوله رنجور
کوراولمسه کوز قاردن اکر دوشسه‌آزاره　　تیزدن‌اولور پرنور
اوز عیبکی کورسن دخی چوق سویلمه یجا　　دانشمه بومضمون
ساق کوز لونی کور هجوایلمك ایلدی‌رسوا　　دوشدی تازه قانون
قرخ یدی قلم کوز دواسین ایلیه پیدا　　کوزدن‌اوله مغبون
اولمز چره کوز یوز چره‌لوب قیلسه نظاره　　کورمك اوکامقدور
دیرمش سن ایسن قیله‌رم من کوزه چاره　　قرخ‌ایلدن‌اوله کور
صدآفرین اول اوزی طبیب کوزی نه بینا　　کپرکلری‌بوزقون

برجه دوا وارصاقلامشم پنهان آنی من   ایمدی ویره‌رم قان
شاکردسن اکرمندن ایشیت اول بونی اوکرن   اولسون سکا درمان
چوخ کورکورنده ایله او درمانیله روشن   قیل اوزیکا احسان
پنهان نه دیوم چرتاقوجین سوسن ازرسن   قوی آجیسین اوندن
دولدور کوزیکا کوزلریك اولسون کنه بینا   کزمه بیله محزون
واله اوزماندن که اولوبدر سکا یولداش   اول خوش قدمندن
یو خمادن اولوب کوزلری مانندهٔ خفاش   کرك قاچه کوندن
ساق کوز کوره‌جکدر کنه برقدر کیدریاش   حقین کرمندن
ای بینوا باشکاسنك ایله دوشوب داش   دوران ستمندن
کورمك سکا اولمز دخی من بعد مهیا   صددورایده‌کردون

قنبر ولد علی

شو مرحوم کربلای صفی واله تخلصك شاکردی وهم وطنی در صاحب طبع ایمش بیله که آتیده‌کی مستزادی اوستادنك کوزلری آغرین وقت بطریق شوخی انشاد ایدوب هانسیکه جوابده آنفاً ذکر اولندی .

کوك داش ایله دوز قوی اوکازك باغلا قوروم قات   ای واله مشهور
زرنیخ و کوکردی کتور تیزلکله ایسلات   جیوه ایله مقدور
نوشادری تنباکویه قات آندوری قاینات   هم سرکهٔ انکور
شور ایله سیر آب پیاز قدرده باتبات   بر قدرده نیل اور
باغلا کوزیکیك نورینه چکمه دخی هیهات   قویمه که اوله کور

تریاك ایکی مثقال یاریم سود یکن ایله   ایران قرا اوت
مالیك اودینی روغن قاره تکان ایله   ازوای ایله ایسدوت
چرتدا قوشی از سوینی اونلره تن ایله   ملحق ایله بر نوت
داریشکنه‌ئی نارین ایله هم کتن ایله   قاتران ایله کاکوت
مجموعنی جمع ایت کنه بر کاسه‌ده قاینات   قویمه داشه ساوور
قوآمه کلوب قایناسون اون یدی مداوا   دوشور یره اولدم
چکمه دخی کوز غمینی خوف ایلمه اصلا   درست ایله مرهم
خام پزه یاخوب قدریده پنبه ایله پیدا   باغله اونی محکم
کورمز کوزك آزار قیامت اوله برپا   هیچ کلمز اوکانم
کورسه کوزیکك کورمکین عالم قاله هم مات   اولماز بیله پرنور
غذائی دیوم صبحده نهار ایله ایران   نان جویله سن
ترش نار شرابك ایچکلن اوستن ایکی فنجان   یازنسخه‌سین اوکرن
چاشته یکان جاد قاتیق ترپ ایله سوغان   صحت تاپه بدن
شامه یکان بالیق قیشرون در اغان   ای عارف پر فن
عمرك نقدر واریسه صحت کچور اوقات   اولمه دخی رنجور
دنیاده نقدری اوله اول ماه جمالون   کیم شیطانه اوخشار
هم مجلس محفلده اولان عقل کمالون   لاپ مردانه اوخشار
کر بهتان ایسه بوینوما اولسون وبالون   اول سفیانه اوخشار
ترکیب تمام ایله اورنك رخ آلون   بیل خوردانه اوخشار
قارقودالی کتور بکا سویله اونی پاردّات   هر عیبدن اول در

کربلائی قهرمان

بوشاعر پرهنرکه شیشه ایچره (حیدر) اوغلی قهرمان مشهوردر مرحوم جانی اوغلی عبدالله ایله معاصر ایمش و بداهتاً سوز انشادا تمکده ید بیضاسی وارایمش بیله‌که رضوان مکان (ابراهیم‌خلیل)خان جوانشیرك صبیهٔ عفت وسیمه‌سی کوهر آغای مرحومه‌ئی غفران پناه (خان کیشی) بك حبالهٔ نکاحه‌کتورن وقت مشارالیه مشارالیهمائی یکدیکرینه کفوٌ حساب ایتمیوب بو بکر مضمونلو فردی‌که عروس سخنان ایچره زیباو عیبدن مبرّادر مشاطه طبعی زینتلندروب حجلهٔ خاطرندن ظهوره کتورر .

فرد

خر مهریه لایق اولمیان خر   صد حیف جهانده تاپدی کوهر

الحاصل غوّاص طبعی دریای فکرتدن ساحله سالدیغی سوز صدف آغزندن چخان درّشاهوار ولوء لوء آبدار کبی پر قیمت اولماقنه کوره کوچه و بازارده

صرّاف جواهر روایت دهنندن افواه والسنهٔ خریدارلره دوشوب عاقبت چون کوش وآره کوهر آغای مرحومه‌نك کوش زدی اولور کوهر آغای مرحومه ایسه مرحوم جانی اوغلی عبدالله‌دن بدکمان اولوب فی‌الفور حضوره طلب ایدوب عتاب انکیز سوزلر ایله جنابنی خطاب ایدر معظّم الیه ایسه فوری شو اوچ فردی انشاد ایدوب بانوی معظمه و خاتون مکرمیه جواب ویرور

آغا بخداوند تعالی و یکانه   اصلا خبرم نیست ازاین نقل فسانه
دیریست که‌من هیچ نکویم سخن امّا   کویند بنامم سخن ابنای زمانه
شهباز تذروی‌که به چنکال درآرد   آوازبرآرد همه کنجشك و سمانه

ترابی وخاکی

شو ایکی تخلص ایله متخلص اولان فردوس منزلت و علیین رتبت میرزا (عباس) جنابلرندن عبارتدرکه حاجی میرزا (علی‌قلی) سابق الذکرك خلف ارجمندیدرکه‌تولد تاپوبلر(شیشه) شهرینده‌وتحصیل‌علومه مشغول‌اولوبلر اوزمرحوم آتاسنك خدمتلرینده آتاسی رحمت خدایه واصل اولدقدن صکره برنیچه ایلده (سالیان) شهرینه تشریف آپاروب اوراده معتبر عالملرك یاننده اکمال تحصیل ایدندن صکره اوز وطنلرینه معاودت بیوروب مدت عمرلرینی وطن مألوفلرینده مدرّسلك عنوانایله باشه‌کتوروب(٦٣)سنده وفات‌ایدوب شهرك مشهور میرزا حسن قبرستاننده دفن اولنوبلر رحمة الله تعالی مرحومك عربی دوازده امام‌لریندن و قصایده یازدقلری منظومه‌لردن برنیچه‌سی ذیلده مذکور اولندی

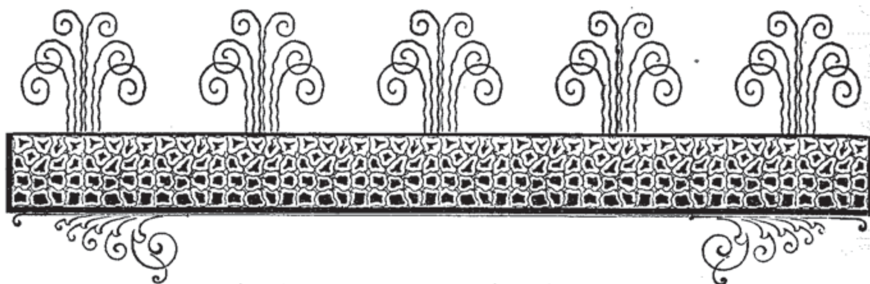

دوازده امام

صلی یارب علی مهبط وحی الأزّلی   رحمة الله علی العالم وجه الاحدّی
وعلی من هو قطب لمدارالکون   محور الایجاد بالخلق من الله ولیّ
وعلی فاطمة الزهراء ام الاولیاء   وعلی المرأت للحسن الجمیل الصمدی
وعلی الشاهد بالخلق وفی الله شهید   وعلی التسعه من ولدالحسین بن علی
سیما القائم با الأمر ولی الکل   قامع الکفر هو الواقف بالسّرالخفی
وهم المظهر للفیض شموس للهدی   طلعت انوارهم من اوج برج العلوی
یوم لاینفع مال و بنون غیر من   قداتی الله بقاب مطلع النور الجلی
ربنا اغفرللتراب واعف عن جرمله   بنبی هاشمی عربّی مدنی

ایضا منه رحمة الله

ربنا صلی علی احمد قطب الممکنات   الذی کان ولی الکل محمود الصفات
فلك العصمة شمس الحسن مرآت الازل   شاهد الخلق من الحق شهید العبرات
ساجد الاوّل لله و من سجدته   کان للحق من الخلق رسوم السجدات
مظهر الفیض مفیض الکل مصباح العلوم   صادق القول امین الله منجی الهلکات
سرّ والشمس سراج الحق فی فیض الوجود   کاظم الغیظ رضیّ بجمیع الکربات
معدن الجود نقیّ المهتدین   حجة الرحمن للخلق شفیع العرصات
و علی العترة من صلبه انوار الهدی   الذین حبهمّ فی الحشر خیر الحسنات
هم ولاة الامر ابواب الفیوضات لنا   بغضهم کان من المنکر شرّ السیئات
بالغدّو و العشا کان التراب مادحا   ربنا اغفره بهم صلّ علیهم صلوات

منه رحمه الله فی مدح امیر علیه السلام

سحرگاهی شدم بیدار چون از خواب غفلت   چه دیدم صبحی روشن تر ز مهر خاوری نسبت
فروزان درّهای کوکب اندر دشت مینائی   عروس چرخ آویزان بگردن عقد پر قیمت
افق را چهره از گلگونهٔ نور و شفق حمرا   برای کاروان شب رسیده موسم نهضت
سپاه ظلمت شب سر بجیب و پای در دامن   کشیده دست از دنیا گرفته گوشهٔ عزلت
علمدار سپه سالار جیش روز فیروزی   علم بر قلهٔ کوه افق زد از ره شوکت
نگه کردم در اوضاع جهان اوضاع دیگر بود   فرح افزا و دل افروز چون محبوب مه طلعت
گل گلزار خندان بلبل از شادی غزل گویان   شده مسدود بر خیل سپاه غم ره فرصت
گل حمرا که محبوب دل آرائیست بلبل را   بخود داده ز میروارید شبنم زیور و زینت
جمیع سیم دار آن چمن اطباق و سیم و زر   بسر برداشته ایستاده اند در موقف خدمت
که در وقت طلوع خسرو خورشید عالم گیر   کنند ایثار بر یمن قدومش از سر همت
نظر بر هرچه افکندم مهیای فرح دیدم   فتاد از نجهته کشتی دل در ورطهٔ حیرت
که یارب باعث شادی ذرّات جهان از چیست   بفرق عالم افتاد از کجا این سایهٔ دولت
که ناگه هاتفی گفتا در آن حیرت بگوش جان   که فیض معجز شاه عرب گسترد این بسطت
وصیّ احمد مختار امام الکل آن شاهی   که هست او صاحب علم لدنی و مظهر قدرت
مفیض فیض مطلق از خدای قادر مطلق   بامر حقّ باشد خلق را از حق در رحمت

شه مسند نشین هل اتی و انّما تاجی   سلونی تخت سالاری امیر لو کشف رتبت
بانوار الٓهی مطلع محرم بر اسرارش   کلام‌الله ناطق شیر یزدان شافع امت
نبی‌را صهر و ایزدراولی و خلق‌را رهبر   شفیع محشر وساقی کوثر وقاسم جنت
بود وجه‌الله باقی که از فیض بقای او   شود باقی جمیع کاینات ازنورو ازظلمت
عجب نایدکه فیض ظلمت ازدرکاه‌وی باشد   برای مؤمنان رحمت بود برکافران‌نقمت
بودمحبوب حقّ ازنصّ پیغمبرکه درخیبر   بدستش‌دادرایت‌راکه آن‌سرداردی‌صولت
نظر برپشت ناکرده قدم را پیش نهاده   کشدمرحب کنددررامنافق‌رادهدخجلت
محل فعل سبحانی محیط جملهٔ عالم   با فعال همه شاهد وجود خلق‌را علت
عقول انبیا حیران در اوصاف کمالاتش   زتعداد صفاتش اولیادر لجهٔ فکرت
ید صنع آلهی محور افلاك ایجاد است   مه‌برج شجاعت آفتاب طارم عصمت
طفیل‌ذات پاك وی نمی کشتند کرا شیاء   نمی‌پوشیدکس هرکز لباس‌وحلیهٔ خلقت
مدار کون‌را قطب و باحکام قضا منشی   باستحقاق‌خودهرکس‌زانعامش‌بردقسمت
علوم عالمان مأخوذ از لفظ درر بارش   زتعلیم بیاناتش مبین شکلهٔ حکمت
محبان‌زنده از آب‌وحیات ذکر اوصافش   عدورا زهره آب ازحملهٔ آنشیر باهیبت
حدیث‌املحش‌شورافکن زخم دل مشتاق   مذاق عقل‌را چون‌شهدتوصیفش‌دهدلذت
معین انبیا حامیّ دین و نفس پیغمبر   زفر زندیش برآدم‌رسیده منصب‌صفوّت
به‌آدم‌سجده‌کردن‌برملایك‌شداز آن‌واجب   که چون‌درصدف‌در صلب‌وی‌می‌بود آن حضرت
شجاع انبیا موسی کلیم الله را هادی   خلیل ازیمن مهرش کرده‌حاصل رتبهٔ‌خلت
ذبیح کوی‌مینا چون بقربانیش‌شد راضی   از آن آمدزجنت‌کوسفندی بهروی فدیت
نمی‌شدجلوه‌کردرچهرهٔ‌یوسف‌اکرحسنش   بمصر اندر نمید ادنداورا مسند عزّت
سلیمان نبی با آنکه شاهنشاه عالم بود   کدایی از کدایان‌درش باشد بدآن‌حشمت
مسیح ازبندکی درکه نشاه چون دم زد   دمش‌برمرده‌کان‌شدباعث‌احیااز آن‌خصلت
بهنکام ولادت برولایت چون نمود اقرار   سپهرش جای‌استقراروی شد ازره رفعت

تصورانمی کنجد نفهم اندرنمی آید   قلم‌راکی‌بودقدرت‌که‌مدهشرادهدصورت
کف‌واحسان‌وجودش‌محوکرده‌شهرت‌حاتم   شرارتیغ‌خونریزش‌فکنده‌رستم‌ازشهرت
بمیدان‌غزا خواهد مقابل کربجو لانش   اکرصدرستمی‌باشد نباشددرکسی جرئت
که‌هیجا چون‌شمشیرشرربار از نیام آرد   هزبرچرخ‌چون روباه‌شل‌کردداز آن‌سطوط
بنص‌حضرت‌پیغمبرازطاعات‌وجن‌وانس   بودافضل بروز خندق‌از حیدریکی‌ضربت
انیس‌اهل‌فقر وهمدم غم‌خوار مسکینان   کفیل جملهٔ ایتام باشد ازره رأفت
باحوال سما اعرف‌زاحوال زمین باشد   امیر المؤمنین برحملهٔ خلق جهان حجت
علی‌ابن ابی طالب‌که سیف‌الله‌مسلول است   هلاك‌از معجزش‌کشته‌درین آوایکی‌بدبخت
دراین‌سالیکه‌تاریخش‌هویدا کردداز فارغب   ظهور معجزش پرشورکرده عالم فطرت
هر آنکس باولّی‌امرخود افندچنین‌افتد   چنانکه قبل‌ازاین‌منشق‌کشته مرّبدطینت
کسیکه کشتهٔ شمشیر قهر حقّ باشد او   سزاواراست‌یادآوردنش هردم‌بصدلعنت
بود منکر عبوس از استماع این حکایتها   خصوصاً یاعلی‌مدّاح توسازد چین‌وصفت
تمنا میکند خاکی‌که خاك در کهت بوسد   مکن مولای‌خیبرکیرمحرومش از ان‌نعمت
اکرچه مجرم‌وعاصی است لیکن‌هر شب‌وروزش   تبرّاکاروی‌ازدشمنت‌ذکرش‌بود مدحت
نبوده‌هیچ‌کس‌اقرب‌از آن‌حضرت‌به‌پیغمبر   بایمان کرداز‌او وقت‌بعثت برهمه سبقت
بود مدلول مافرطت فی‌جنت الله از آنرو   کشد منکرزتفریط مقاماتش بسی‌حسرت
بروز حشرکز خوف جهنم انبیالرزند   شفیع جرم‌وی‌بوده‌دریغ‌ازوی‌مکن‌لطفت

ملا عباس جوانشیر

بو شعرشناس وروشن ضمیر اولان وجود کتم عدمدن (ساریجه‌لو) قریه‌سنده وجوده کلوب معلوماته کوره معظم الیه اکتساب معارف ایتمکدن اوتری بمفاد تغرّب عن الأوطان فی طلب العلی * و سافر ففی الاسفار خمس فوائد * تفرج هم واکتساب معیشة * و علم واداب وصحبة ماجد * بار عزیمت باغلیوب (سینه سقرّ) محاله مسافرت قیلوب او مکانله علم ریاضدن کما ینبغی بهره‌مند اولوب شیشه شهرینه مراجعت ایدر و بو سررمینده تأهل اختیار ایدوب برمدت اقامت ایدندن صوکره شو صفحاتی یاد ایدوب دوباره عودت قیلور و اوز علم و معرفتنك مقتضاسنجه محبوب القلوب خلایق اولوب مفتیلك منصبنه نائل اولور * تا اینکه سنهٔ اسلامیه‌نك بیك ایکی یوز هشتادّ آلتی منجی ایلنده دار فانیدن عالم باقیه ارتحال ایدوب و همان توپراقده مدفون اولوب خلاصه ممتاز شعرالردن محسوبدر و بونچه اشعار آنك طبعینك نتایجنده اله کلوب مرقوم اولندی .

رخنك سطحنده خطّ حسن کیم لوح وقلم یازمش جبینم لوحی اوزره اول زمان عشقی رقم یازمش
قدیکدر بر الف کیم راست چکمش خامهٔ قدرت آیرمش اول الفدن لام زلفیك نچه خم یازمش
قلم سرّ دهانه بندن اعلمدرکه بن دیردیم آنی بر نقطهٔ موحوم کوردیم که کم یازمش
سرور و غم که یازدی کاتب قدرت بو مخلوقه سروری عالمه تنها بنکا طومار غم یازمش
نه غم کر اختصاریله بنی ذکر ایلسه زاهد که عارف دفتر عشاقه نام محترم یازمش

اکر عباس شعرنده رکاکت بولسه شاعرلر
دی کیم مبهوتدیم بن بونلری سرخود قلم یازمش

کل دکل مطلوبمز کلشنده چون دوتدوق وطن بلکه کل رخساریلر یادیله یاد ایتدك چمن
سرو چون اوز قامتك بکزتدی قدیاریمه سرزنشله باشنی یا کوب ایدرز اغ زغن
شعلهٔ نار تنیم کیم یاندورر هر کسوئی ایسترم جلد سمندردن تکم بر پیرهن
کرم بیله حالنی سوردیم قمو احوالدین کیم تنی اوزره توخور اولدقدن اقدم بر کفن
بن کیمی بر کوشه‌ده غم چکمکه تاب ایتمیوب قاچدی مجنون کوه صحرایه جفای یاریدن
کر امید وصل اوله بن بر سرمژکانیله دلمّ اولداغی که فولا دیله دلمش کوه کن
شعلهٔ آهم بکا روشن قیلور هر کلبنی حاجتم یوخ شمعله روشن قیلام کاشانه بن

چون بکا غربت وطندر غربتمدر بو وطن
هر زمان عباسه اولمش اهل غربت هم سخن

میرزا جان بك مدد اوف

بو عیسوی طریقه سند بولنان (وکنراللق) منصبنه دولت محروسهٔ روسیه طرفندن نائل اولان محترم وجود شیشه شهرنده جملهٔ متشخصین ار امنه‌دن

محسوب اولنور صاحب طبع ایمش بو شعرلر آنك خیالاتندندرکه ذیلده مذکور اولندی .

داغیدر هوشمی آلور جانمی — هر باخانده اومستانه کوزلرك
چکوبدر اوستیمه خنجر خونریز — بانه‌جکدر مکر قانه کوزلرك

بیلورم بیلوبدر غمسین عزّتی — قوی چکمه‌سین هیچ شادلقین منّتی
چونکه بیلمش آغلاما قین لذّتی — قوی آغلاسین یانه یانه کوزلرك

بولمز بنم چون بر یخشی همدم — عرضمی یتوره یاره دمادم
برجه باخا بکا کوزدن یاش توکم — بلکه اوله دردیم قانه کوزلرك

ایلرسن آخرده سن بنی صنعان — دونرم دینمدن ویرەسن فرمان
بیلمزسن ایده‌جك جانی قربان — باخسه اکر میرزا جانه کوزلرك

وله ایضا

کرداب محنتده غرق اولان جانم
یارب اوله بر کناره یترمی
بو سیل بلادن طوفان غمدن
خلاص اولوب اودلداره یترمی

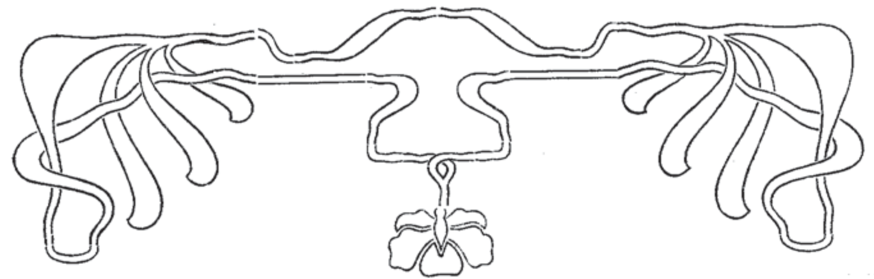
غم لشکری بکا اولوب حواله — ایستیور غربتده جانمی آله
چکدیکم افغانلر ایتدیکم ناله — بو دیاردن او دیاره یترمی

چونکه بیله هجران دوشمش آرایه — کیم وارکه یتشسون بوندا هرایه
امیدّ یوخ قاصده باد صبایه — بر آه چکسم اوده یاره یترمی

نجه دوز سون جانم بو ستملره — بونجه محنتلره بونجه غملره
یارمك کوینده سیز همدملره — برده کوروم بو بی چاره یترمی

فلك بنی بیله سالمش آواره — کوکل مشتاق کوز منتظر دیداره
میرزا جانی مکر اوکل عذاره — سنك کبی بخت قاره یترمی

عاشق پری

بو پری رخسار فرشته خصال صاحب جمال وصاحب طبع بر عورت ایمش نجه‌که معلوم اولور بو غزال غزلخوان وطن اصلی‌سی اولان (مارالیان) قریه‌سنی ترك ایدوب شیشه شهرنده سکنا ایدرمش اعیان ولایت ایسه مشار الیهایه نسبت فرداً بفرد شعر واسطه‌سیله اظهار محبت و ابراز مودت ایدرمشلر واکثر اوقات صحبتنده بولنورمشلر غرض صاحب طبع ایمش بیله‌که میرزا جان جانی وداع ایدك زمان بو تأسف آمیز سوزلری بیانه کتوروبدر .

دنیا سنك اعتبارك یوخ ایمش بر خبر ویر میرزا جانی نیلدك
نجه بکار ایله نجه خان ایله کفتاری خوش اهل جانی نیلدك

نجه جنك ایلیوب شهر اوسته سواش جاری اولوب سیل یرینه قانلو یاش
فلك ایتدی تاج و تختنی تاراج نوکر نایب خانمانی نیلدك
پوچ دنیاسنده یارانان هانی کون بکون آرتردون شوکت شانی
تفلیسك ساق الی سردارك جانی ویران قویوب داغستانی نیلدك
او فلکدرکه کوك یرین داغلیان اوّل شاد ایلیوب صکره آغلیان
سینه‌سندن شعر و کتاب باغلیان صاحب هوش کوهر کانی نیلدك

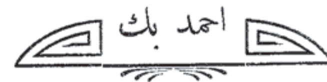
اسد بك

خلف مرحوم قاسم بك وزیر اوف جملهٔ معتبرن ولایتلرندر وصاحب سواد اولوب تمامی عمرینی (قره باغ) ولایتنده صرف ایدوب و تاریخ ۱۲۸۹ منجی ایلده رحمت خدایه واصل اولوب الحاصل صاحب طبع در اشعارندن عاشق پرییه دیدیکی شعرلره اکتفا اولندی .

او کوندن‌که دیدارکی کورمشم حسرتندن یانار جسم و جان پری
دولانوب باشکا سر زلفنده کوکل مرغی دوتوب آشیان پری
اشتیاقك چکر نجه کیمسنه امّا هیچ بریسی بکزمز منه
جاندلدن مبتلایم بن سنه انامور سن ایله امتحان پری

عارضكدر كونش جمالكدر آى هيچ نازنين اوله‌بيلمز سكا تاى
غمزڭ قاتل كپركيك اوخ قاشك ياى قامتكدر سرو خرامان پرى
نقدر واردى جانلره اختيار بر خاطره‌سنده دولاندم كنار
آخر كزلين درديم سالدم آشكار قوى بيلسه‌ده بيلسين ميرزاجان پرى
گل كور فراقكده بن نا توانم افسرده خاطرم شكسته جانم
اسد دير سكا بنده فرمانم سنسن بكا سلطان پرى خان پرى

احمد بك

خلف الصدق جنت مكان (خد اداد) خان بوجلالت مآب آنا طرفندن (شيروان) شاهى (فتحعلى) خان چرخچى باشينك نسلندن و آنا طرفندن كنجه خانلرندندر و اوز عصرنده صاحب املاك وذوالأدراك بروجود ايمش غرض اوايل عمرنده ايرانك (خوى) دلانان شهرنده واواخرده (زنكه زور) اويزدنيك بر كشاد محالنك حال قريه‌سنده نشوونما ايدوبدر تخميناً قرق سننده سنوات مسيحيه‌نك بيك سكز يوز آلتمش ايكنجى سنده وفات ايدوب و (حال) قريه‌سنك قبرستاننده مدفوندر . بهر حال اهل حالدر . وبوفرد آنك نتيجهٔ خيالندندر كه بهار فصلنده انشاد ايدوب

بوفصلده سير باغ خوشدر هم الده مدام اياغ خوشدر

ذاكر

بو حلاوت لسان ور شاقت بيان شرين سوزلرى ورد زبان اولان ذات حميده صفاتك نام ناميسى (قاسم) بك مرحوم وابوى والا مقاميسنك اسم كراميسى (على) بك مغفوردر . معلوماته كوره مرحومك نشوونماسى وتربيه‌سى (شيشه) شهرنده اولوب وحد كاله چاتاندن صكره (خضراستان) قريه‌سنه كه وطن اصلى‌سى وابا عن جدٍ جنابلرينه مخصوص ومتعلق در كسب معيشت ايتمك ايچون تشريف آباروب ملكه‌دارلقه مشغول اولور بروقته كبى كه (بهبود بك) نام كه اقواملرندن بريسيدر . خلاف زا كون ايش دوتما قلقه كوره ناحق يره دولت محروسهٔ روس نظرنده متهم اولوب اهل عياليله بيله (شيشه) قلعه‌سند محبوس اولنور . دولت طرفندن قطع نامه قويولنوركه املاك متحركه وغير متحركه‌سين الندن آلوب روسيه توبراغنه طرديد اتسونلر مرحوم (ذاكر) ايسه (باد كوبه) غوبرناطورى (قلبى) بكيك جنابلريله وغيرى كرجى كنيازلريله كه سابقه‌سى وار ايمش استخلاصى ايچون نظماً التماس كاغدى يازيور مشاراليهم ايسه لازم اولان يرلردن وساطت ايدوب خلاص اولمالرينه حكم آلورلر. بوشرطيله كه (ذاكر) مذكور اوچ آى (باد كوبه) شهرنده قالسون بعداز آن وطن مألوفنه عودت بيورسن معظم اليه ايسه اوچ آى تمام اولدقدنصكره (بادكوبه) شهرندن اوز وطننه مراجعت بيورور . وسنه بيك ايكى يوز يتمش برمنجى هجريده ساقى دوران الندن شربت

مرکی نوش ایدیور . بهر حال اهل حال و ارباب کمالدك بریسیدر . **خلاصه** نتایج خیالینك تعریفندن قلم عطف عنان ایدوب بو مضمونه اکتفا ایتدی .

شرحیکه مستغنی از اظهار وتقریر است چه محتاج به تحریر

توکولمش هرطرف زلف سیاهك مشکبولنمش پریشانلق کوروب باد صبادن تندخولنمش
دکلدی بیله خلق ایچره ازلدن رتبهٔ محر آب قاشك طاقنه اکرام اتمك ایله آبرولنمش
جفای هجردن خارستمدن پاره‌لنمش دل بحمد الله ایمدی تار زلفك له رفولنمش
ایدوب بدمست لیك بزم اهلنه قان یو دوران باده لب لعلك کوروب آخر خجالتدن صبولنمش
نه معجزدر بو کیم بر کس تکلم کورمه‌مش آندان دوشوب دلدن دله وصف دهانك کفتکو ی لنمش

کتور تشریف عزیز احمر تکدن خسته حال اولدم
شکسته ذا کرم کو کلم سکا چوخ آرزولنمش

دمادم بحث ایدر بلبل بمله خورده دانلرتك دیر واردر بو کلشنده سیزنك غنچه‌دهانلر تك
تخوف باد مخالف سندروب نخل تمنامی دولانام واله و حیران جفا کش باغبانلر تك
بولنماز بر اثرده بر رخنده تار زلفندن یاتوب کوندوزکمین کهده کیجه کاروان اورانلرتك
بکا بو ضعف بی حاللق ساقنما پرلك دندر کوزولك فکری بی یورقون سالوب آهو قووانلرتك
آلشمش خسته جانم کوندروبدر غمزه پیکانك دوتر که کهرك جانی طبیب مهربانلر تك
دل دیوانه مدتدر کیدوب اولمشدی باشمدن کنه ظالم بو کون چیخدی بلای نا کهانلر تك

شکسته ذا کرم ای مه رخ زلفك خیالیله
دمادم پیچ پیچ اولم اودا دوشمش یلانلر تك

مشتاق لبك ساغر وصهبا یه باخارمی بر کوزکه سنی کورمیه دنیایه باخارمی
آلودهٔ قدورخ وچیشمك اولان عاشق سروو سمنه نرکس وشهلایه باخارمی
یوز موسم کلزار اوله دلکیر جمالك سوی چمنه جانب صحرایه باخارمی
بر کیمسیه خورشید جمالیك اوله منظور مهر وفلکه میل قیلوب آیه باخارمی
همراه رخکدر ایدرم زلفه تعجب ها بیله ایشی یوزده اولان پایه باخارمی
یادوست دیوب داد ایلسم یار ایشکنده یارب کوره‌سن بر من رسوایه باخارمی
مکتوبنی‌می خسته‌نك ای قاصد همراز ویر سرعتله کوربت زیبایه باقارمی
کردیسه صباح من دخی کلم هله سن کیت عرض ایله اجل ضابط فردایه باخارمی

ذاکر کس امید نظر مرحمت آندان
کیم پادشه حسن اولان ادنایه باخارمی

جور جفای درد و غم یاره قانعم تیغ ستمله کر جکریم یاره قانعم
تقسیم ایدنده ایتلرینه سفره نان هر روز بخش ایده بکا بر پاره قانعم
کونکیمی سیم تن دکلم کویکا دوشم کیندن نظارهٔ در و دیواره قانعم
عشاق یاریدن نظر مرحمت دیلر من نوك چشم مست جکر خواره قانعم
عشق آنك اوله بکا کر موجب سقر زلفی سانجه یاندیره‌لر نار قانعم
از بسکه وار نسبتی کیسوی دلبره قبر ایچره نیش عقرب و شهماره قانعم
روشندی اول نکاره‌که جسم فکاریمی پروانه وار سالسالر اودلاره قانعم
حق بودرکه طعنهٔ اغیاردن سوای هر جور و ظلم یتسه دل زاره قانعم

عشق اهلی دکشرور غرضك دمبدم ولی
من ذاکرم همین ایله دلداره قانعم

کمال حسنکه صانع او سرو نازه ویره   دخی نه حاجت آکا برده زیب غازه ویره
حدیث لعل لبك کورسه هر کتابده دل   کرك که رشتهٔ جاندن آکا شیرازه ویره
تکلمین دیدیلر یار نقد جانه ویرور   اینانمازم بو کرانمایه درّی آزه ویره
نه دلده تاب توان وارکه شرح راز قیله   نه ال قلم دوتار احوال یاری یازه ویره
سرشك آلیله کلك مژه بیاض رخه   بوایکی فردی یازوب اول دنی نوازه ویره
رقیب محرم بزم وصال بن محروم   روادر رمی وغصه بنی کدازه ویره

بو ذاکری ایده هجرك فضای غمده هلاك
حیات لعل لبك غیره تازه تازه ویره

سنکاهر مطلبی مخفی دیدیم ای کل عیان دوتدك   رقیب زشتکارك آشکار عیبین نهان دوتدك
اوغورلار دور رویکده سرزلفك عرق نقدین   نه پاکیزه امین تاپدك نه بخشی پاسبان دوتدك
کلید مخزك حسنی سیاه جنه تا پشوردك   هر ایش کم دوتدك عالمده آنی بی امتحان دوتدك
کچوردك بی تکلم شانه دن کیسوی پرپچی   سنکا انعام لازمدر کیم افسونسیز ثیلان دوتدك
مبادا ایلیه کندن نظاره مردم چشمیم   ایکی هندو کماندری همیشه پاسبان دوتدك
رقیب ایتدی خیانت روبرو کچدك نهان آندان   بنم حقمده هر بهتان دیدیلرسه روان دوتدك

دانشدك قاش کوزیله هریتن نا اهلینه ظالم
شکسته ذاکری کوردیکده اوخ چکدك کمان طوتدك

دل عشاقه کرچه قید زلفکدن فرار اولماز   کوتورمه بند زنجیری اسیره اعتبار اولماز
رخك دوریکده ای کل ناله زاریمدن انجنمه   بو آیین جهاندر هیچ بلبل سیز بهار اولماز

غبار خواطرم افزون اولور کوز یاشی توکدیکجه   سو اویناق اولان برده دیرلر بس غبار اولمار
سراسر جسممی سوراخ سوراخ ایتدی پیکانك   بحمدالله دخی بوندن صکره دل تیره تار اولماز
دیدیم جانا بنی آکاه قیل سر دهانکدن   دیدی معذور دوت علم معما آشکار اولماز
کونش رخسارینه هردم توکر زلف سیه فامی   بو منوالیله کچسه عاشقك لیلی نهار اولماز

قیامت رستخیزنده بوشکیله قیام ایتسك
دوتارلر ذاکری معذور مطلق شرمسار اولماز

رقیبی کورمکه ممکن اولیدی یاریمله   کزیدم اولسر کوده اوز اختیاریمله
کزردیم ایتلری ایچره درینده بی پروا   زیاده بولمشدیم رتبه اعتباریمله
هر آی باشنده براوخ نوك غمزدن اجرت   ورك بکا یتشه شرطدر نکاریمله
قویانده قبره بنی اوزتمیون کلوب دلبر   نه کفتکو ایده جك تا کوروم مزاریمله
وکوب سرشك کوزیندن دیرمی دافسوس   که حسرت اولدی بو بیچاره انتظاریمله
تغافل ایلسه بر دم او سنکدل دیرم   فغانیله دوتو بن دامنك غباریمله
باغشله جرممی ای شوخ کم حیاتمده   چوخ ایتمشم سنی آزرده آه زاریمله
خرام ایله کزین ایندن بیله بویون اوزونی   کل اولمشیدی دریك چشم اشکباریمله
رقیبی محرم بزم وصال ایلمه کیم   جهانه اود سالارم آه پر شراریمله

خدایه شکرکه باسدك مزاریم اوسته قدم
شکسته ذاکرم عهدیم بو ایدی تاریمله

چشم مستك روش نرکس سیراب آپارر   طاق ابرویلریك رونق محراب آپارر

قانلو کوزیاشنی قطع ایتسه یوزیك شوقی نوله برك کل شبنمنی مهر جهانتاب آپارر
بکا دیرلر چکرك کیت سرکوینه آنك هیچ دیمزلرکه سالوب بو نیمافلاب آپارر
مردم دیده‌لریم هجر کونی نوح آسا او قدر اشك توکر عالمی سیلاب آپارر
شاملر تیشهٔ فرهاد سالوب داغه صدا بستر نازده شرینی شکر خواب آپارر
ره میخانه دوت ای زاهد درد آلوده غمی ساغر داغیدر دردی‌می ناب آپارر

یاری دیرلرکه کیدز ذاکرینه چاره ایده
نوش دارونی اولندن صکره سهراب آپارر

قادم اسیر زلف پریشانه کوکلی آیرماسه اوسلسله‌دن شانه کوکلی
خاطر جمع قرا کونه ازبسکه تابی وار یوز آق ایدندی کوندره هریانه کوکلی
دوشمش شکسته دلو کبی ابرویدن سالمز اوشوخ چاه زنخدانه کوکلی
دونه دونه دیدیم کوزه‌کم دیخلن دکل کوزدن ایراقه تویمه بو دیوانه کوکلی
تیر بلایه ایتدی هدف عاقبت بنی یارب کوریم که صیدوتش اوخلانه کوکلی
چخماز ساچی خیالی کوکلدن تکوب مکر معمار صنع افعی‌لره خانه کوکلی
حدّی ندر بنم‌له اوره لاف عشقدك یانماقده‌چوخ کوروب‌اوزی‌پروانه کوکلی

ذاکر بر ایلدیم سرکو ایتلری ارا
یاپشوردم آشنالره بیکانه کوکلی

قصدیك بودی کر خاطر بی‌چاره‌داغلسون بر شانه جك اول طرهٔ طراره داغلسون
ویر زیب رخ آنیکاچیخ خانه‌دن‌ای مه مه‌دالالنوب انجم وسیاره داغلسون
تنها دل محزونه حقیقتده جفادر بر پاره اوخکدن دی تن داغلسون
آچمش بوکون اولسرو سهی تحفهٔ حسین خدّاملری مژدهٔ بیماره داغلسون

برلحظه او بیر حمه نهان شرح غمیم وار اللّهی سورسیز دیون اغیاره داغلسون
وهمم بودی یول‌ویرمیه لرخون جکردن تقسیم ایلیون هر ایته بر پاره داغلسون
کوزمردمی مشق خط حسنین هوس ایلر ای چشم یولو حیکده اولان قاره داغلسون

بی‌رنج نه ممکندر اوله کنج میسر
ذاکر دمی افسون اوخی شهماره داغلسون

زلفکدمی دور رخ زیبایه داغلمش یاچین وخطا لشکری یغمایه داغلمش
اطراف اب لعلده خطیلدیمی یوخسه هند اهلی یمن ملکنه سودایه داغلمش
طعن دهنك مشت ایله ازمش صدف آغزین دندانی سراسرته دریایه داغلمش
رهزنلکی غمزك کوتوروب چخمش ارادن ما باقی ملاحت سرسمایه داغلمش
مضمون معما دهنك چون فقهالر مجموع کتب خانیه معنایه داغلمش
درداکه خریدارغمك ایچره‌بریم یوخ سودای سر زلفده سرمایه داغلمش
سردن کیدلی سایه‌سی اولسرور روانك بیقدر اولوبم همره وهمسایه داغلمش
هر برده قرا کونلو خطادن اوزاق اولماز کور زلف سیه‌نجه دوشوب پایه داغلمش

عیب ایلمسون اهل هنر فکریمه ذاکر
حیران اوله‌لی نرکس شهلایه داغلمش

اودم کیم اتشین لیك عارض جانانه یازمشلر من سرکشته‌نی اول آتشه پروانه یازمشلر
سنم فکری چخماز خاطرمدن برزمان کویا یازان دمده بوویران اولمشی تخانه یازمشلر
اباقیك کسمه مندن سافیا پشمینه پوشم دیب بنی لوح ازلده سرصف مستانه یازمشلر
نه‌وجه ایله دیدیم قاشك دوشوب کج صحف روده دیدی قانون خطدرسهو ایمش عنوانه یازمشلر

سر سیمای جانانی چکوبلر بر بریندن خوش   اوکه چشم سیه مستی بسی شاهانه یازمشلر
ایکی میکون ابك وصفین سنك ای شوخ شرینکار   باتروب کلك خضری چشمهٔ حیوانه یازمشلر
حرام اولسون کوزیم نان ونمك دیرلری کیم باده   دهن سرینی مخفی غنچهٔ خندانه یازمشلر
ندر حدّی اوله همتا بکا کم نام عاشقلر   من ودیوانه نك آدین نجه دیوانه یازمشلر

کوکل جمعیتدن نا امیدم ذاکرا قسمت
آنك هرپاره سیك بر ناوك مژکانه یازمشلر

کورنلر نرکس مستك نکارا ایله مست اولمش   چکوب صف دورچشمکده مژکتك پای بست اولمش
اوکوندن کیم قاشك طاقی اولوب طاعتکه مردم   پوزولمش طاق مسجد رونق منبر شکست اولمش
نه خوش الفت دوتوب زلف سیه رخسار آلیله   تعجب ایلرم افعی کیدوب آتش پرست اولمش
اولو بدرخانه یك ابرولر ایله مردم چشمك   نه مردم لیك دخی اکریلرله هم نشست اولمش
صبا شرح ایلمش کویا بوکون قدو رخی وصفین   که کل پژمرده لنمش قامت شمشاد پست اولمش
صاقنمه کم چیخا سودای عشقك تا ابد سردن   دل وجان واله حیران سنکا روز الست اولمش

نثار مقدمك چون جان کبی نقدر واجم وار
اینانمه کردیسه اغیار ذاکر تنکدست اولمش

کیجه تاصبحه دیك فریاد ایدر کوکلم جرسلرتك   نوله فریاده یتسن سنده بر فریاد رسلر تك
سرکویکده کور سن نعشمی قهر ایتمه ایظالم   آپارور سیل اشکیم هر یر اولسه خارخسلرتك
دولانوب باشیکازلفك اوپر اولطاق ابرودن   سجود ایلر عذار آلیکا آتش پرسلر تك
اوکوندن من دل دیوانه دن ال چکمشم دلبر   سك کویکله همراز اولماق ایستر بوالهوسلرتك
بحمد الله که درد غمدن ایمندر کوکل شهری   دولانور قانلو پیکانیك اونده مشعلدارعسسلرتك
نکار بمروت چکدی تندن اوخلارین بربر   داغلمش خانهٔ دل سربسر پوزقون قفسلرتك
دیدیم بر آن کچه تندن اوخیك بی چاره بنداولدی   جکر پرکاله سنده قانه غرق اولمش مکسلرتك

کوزك مردملری .ژکان اوخون هریانه کوندرسه   دعای خیر ایدر اول مرشد صاحب نفسلر تك
کریبانك طوتوب محشر کونی ذاکر فغان ایله   صاغمه یتمیه غوره خدا بو غیر کسلر تك

دون حکم قیلدی قتلمه اولشه عتابیله   شاد ایلدی کداسنی بو خوش جوابله
اولسون قرا یوزی کوردم قانلو غمزه نین   اولدورمدی بنی نیه قویدی عذابله
زلف سیاهلر غمی شام وتا سحر   عمر درازدر چکرم پیچ و تابله
کوندوز یوزك غمی کیجه زلفك کشاکشی   آسایشم نه خورد ایله حاصل نه خوابله
اول کلعذاریده عرقك خوش صفاسی واز   طرفه بودر که سازش ایدر اتش آبله
اولدورمه سه‌ك نه سود بکا برق تیغدن   ممکن دکل که سیر اوله تشنه سرابله

ذاکر او شوخ نرکس مستك خرابیدر
ها بویله سرخوش اولماق اولورمی شرابله

یوزیکی کورسه اکر کبرلر ایمانه کلور   کفردن ال کتوروب راه مسلمانه کلور
باخماسونمی سکا آینه ایله آب روان   آباروز فیض بدن هر ایکیسی جانه کلور
کون سراسیمه سرکوییکا ایلقار کیجه‌دن   نیجه برقول دوروبان خدمت سلطانه کلور
شمع رخساریکه ایستردوشه زلف سیهك   بختنی قاره لکن کور اوده پروانه کلور
خط بومضمون ایله‌در طوغری لبنده کویا   لشکر هند دوتوب رومی بد خشانه کلور
زندکانلق بکا دشوار ایدی بوندن صوکره   بار الها بکا کلسون نه که جانانه کلور
قورقارم ذاکری هجریك غمی برحاله ساله   کورن آدم دیه وای وای بودی دیوانه کلور

کیوب کلکون قبا سروم طوروب کلزار اراسنده   سناسن ناخساری کولدیر رکلزار اراسنده
کوزمدن ای کمان آبرو سراسر کچدی پیکانك   بر اندك صاقلادم بودیدهٔ خونبار اراسنده
سیه پوش پریشان اولدو غمدن مقصد اولدر کیم   کزوم بورنکله اول طرهٔ طرّار اراسنده
نه وجهله طوتوب خط صفحهٔ رخسارین اول شوخین   اولور قانون خطدر بر الف رخسار اراسند

سحر پروازایدنده زلف مشکین دور رویده   کورن دیر زاغلر در کلشنین اوینار ارانده
کوزو غمزن کلوب جان قصدینه امابودر وهمم   دوشه ناحق یره قانلر ایکی سردار ارانده
سلك کویکله طوتسه م جنك دوت معذور سلطانم   اشیکده قیل وقال اولمازمی خدمتکار ارانده
قاچوبدر طعنه دن فرهاد کوهه قیس صحرایه   بنم تك طاشلانان کیمدر در دیوار ارانده
حریم محرم بزم سر کویك اولان ذاکر   روا درمی کزه بیکانه وار اغیار ارانده

کوزم قالدی ایشیکده یاردو لتخانه دن چیقماز   کسوبدر شفقتن کویا بنی دیوانه دن چیقماز
طلب قیلدم طبیبمدن دوا دوندردی یوز بندن   بوایش کیم آشنادن وردی یوز بیکانه دن چیقماز
مدد قیل ای اجل آل جانی تندن چیقمادین تاجان   یقینمدر انك دردی دل ویرانه دن چیقماز
خطادر زلف پر چین نکارم شست شو ایتمك   اوطورسه صبحدن طشت اوزره تاشب شانه دن چیقماز
نیجه بن اولمه یوم آوارهٔ غربت رقیب ایتدی   دیرلر کیم فلانی در کلن آستانه دن چیقماز
کوزك خونریزدر الحق دکل غمزه ك کیمی موزی   دوکوب قان خلقدن کزمك نهان مردانه دن چیقماز
اینه نما عارضك فکری چیقار ذاکر خیالندن   اولنجه آتشین ذوقی دل پروانه دن چیقماز

اکرچه دونمدی ای دل فلك مدارکله   اوزی هم اولمادی آسوده آه و زارکله
اویاندیدی سنی هجر آتشنه یاندیردك   هزار بار آنی آه پر شرارکله
میسر اولمادی وصالك دونه دونه آلدك   قراریم ای کل تر عهد بی قرارکله
بسان مار کزیده سزلدارم تا صبح   شب فراق غم زلف تابدارکله
اوکون جیاندن امید کسدم ابرولر   که اولدی همسر ایکی نرکس خمارکله
اوزیندن اولدی میه بزمدن کنار اولق   غلطدی بحث لب لعل آبدارکله

دیار یاره یولك دوسسه ای صبا سویله
که اولدی ذاکر بیچاره انتظارکله

صبحدن باد سحر طرهٔ خوبانه دکر   کونوروب نکهتین اندن صکره هر یانه دکر
اودسالور خرمن محصول دله برق آسا   بوتن زارده پیکانی که پیکانه دکر
کاه بی وجه جهت خاطرم ایلر درهم   کاه بی جرم کنه بو دل نالانه دکر
آتشه دوشمش ئلان تك اولورم پیچیده   که نیچون زلف سیه عارض جانانه دکر
عرضین جان ایسه پرتند نکاهك بس در   حیفدر آتمه اوقك هر بری بر جانه دکر
کوکلمی قنده اوروب حبسیکه تاپماز شانه   بو قدر زلفی کزر چاه زنخدانه دکر

ذاکرا صبر ایله کیم وصله دکن آفتدن
آی اوتر ییل دولانور وقت اولی هجرانه دکر

حسن نکار اهل نظر آفتابی در   قویماز نه سود کورمکه کیسو سحابی در
طبخ غذا ایچون مژه می یاندیرك دیدم   طباخ یار توللادی کیم چوب آبی در
باد سحرله نکهت زلف اوسته شانه نین   عمر دراز در آره ده انقلابی در
پامال اولورسه ك ایتمه سر ازیر چوق دیدم   طوتمادی زلف پندیمی چکسون عذابی در
غمزه خدنکنه جکر عشاق باغرنی   کویا حلال مرغ شکاری کبابی در
لب شهد انکبین خط نودر شبیه مور   قد سرو باغ وکا کل مشکین غرابی در
پستان ناردر کورینن چاك سینه دن   یا جنت ایچره چشمهٔ کوثر حبابی در
دون صبح شانه سخت دکوب تار زلفنه   دلده هنوز اول ازین پیچ تابی در
بوی وفا ویرر نیجه بن اندن ال چکم   کلکون سرشك برك محبت کلابی در
کر قتل عام ایسته سه مژکان چشم مست   قوس قزح قاشك اکا تیر شهابی در
کل دفترین دوکوبدی صبا ظاهرا بوکون   بیچاره بلبلن کنه باقی حسابی در
اوراق لعلین آچمغه ایتدم هوس دیدی   بیلمزسه ك انی علم معما کتابی در

ساقی شراب نابکی کیت غیره عرض قیل
ذاکر او شوخ نرکس مستك خرابی‌در

اوروب دین برك‌کل هم رنکیلك لافین دوداغیله   صبا طوپراغه صالمش هر یتن تابدار آیاغیله
قالوب در کیزلنوب البت مسلسل زلف اراسنده   اکر بر حیله ایله کیده بیلسه ایدم طراغیله
نه حاجت هر شب هجران ارا حال دلم صورمق   بیلورسه‌ك روشن اولماز عاشقین بزمی چراغیله
جکر قانندن اوزکه فکر بیلمز دلده پیکانك   دریغا کیم سرکارك دوشوب بدخو قوناغیله
یتشدی باشه عمرم اولمادی مقصود دل حاصل   بوکن فردا دیمکدن جانه یتدم اشتیاقیله
دکل شبنم کوتورمش باشه نقد حاصلین هر نه   نثار مقدمك چون لاله و کللر طباقیله
نه مشکلدرکه آسان اولمیه تدریج ایله ذاکر
مدارا ایتمك اولسیدی اکر مدت فراقیله

وله فی المخمس

بوکون یوز ناز ایله سروم جیقوب سیره هواسیله   مبارك مقدمین باصمش کل اوزره التماسیله
قاچوب بر کنجده نرکس باقوب خوف و هراسیله   اکوب قدك بنفشه سجده‌یه حمد و سپاسیله
دیر کیمدر خداوندا کلن عز اساسیله
نه مدتدر دل شیدا سر کوینده ساکن‌در   الدن غمزهٔ مستك بسی ناشاد غمکین‌در
قاشنده ماسوا هر یرده اکری اولسه بر کین‌در   کوزین مردملری ایله ایلمك رفتار ممکن‌در
اولور آسان دولانمق مردم مردم شناسیله

دمادم بر نکارك زلف روینی یاد ایدر کوکلم   کیجه تا صبح اولنجه نالهٔ فریاد ایدر کوکلم
ییقوب بنیاد صبری آه ایله برباد ایدر کوکلم   جکر قانی ایله هردم چشممه امداد ایدر کوکلم
نیجه کیم طفلی مادر آلداتیر کلکون لباسیله
کوزم تا کورمیه بالینم اوزره چشم شهلانی   الیم تا طوتمیه دست لطیف شوخ رعنانی
اکا تا ایتمیه‌یم تقریر جور ظلم هجرانی   یقین بیل ای اجل نوقدر سکا جان ویرمك امکانی
چکوب طبل علم کلسه‌ك اکر یوز بیك اساسیله
پریشان ایتمش باد سحر زلف سیه‌کاری   پریشان کورمشم هر یرده اولسه قوم طراری
آغارماز کیجه کوندوزلر چالشسه مردم آزاری   احاطه ایلمش زلف سیه اطراف رخساری
تماسی بودر برقی طوته کهنه پلاسیله
بولنماز نور چشمم سندن آیرو خواب چشممده   بوکندی قالمادی بر قطره صو بی تاب چشممده
اولوب‌در غرق عالم لجهٔ سیلاب چشممده   صالوب کوز مردمین هر کیم کوره کرداب چشممده
کچوب بحری ایکی هندو چیقوب رومه کلاسیله
ترحم قیل صبا اوز باشین ایچون سرو آزاده   دیکه بیچاره ذاکر کنج غمده قالمش افتاده
نیچون یاد ایلمزسك کمترینك در ملك زاده   کیمی تنك شکر دیر آغزینه کیم غنجه کیم باده
بیلن بوقدر خلاصه طانیشور هر کس قیاسیله

وله نوحه

بو نه ماهیدرکه حددن کچوب اضطراب زینب　　فلك اوزره ماه مهری ایلدی کباب زینب
یوق امید صبح هرکز اسرای قید شامه　　نه یمان قیران نحسه دوشوب آفتاب زینب
دیدم عندلیب زاره‌که نه آه وناله دربو　　دیدی بو فغانه باعث الم جناب زینب

دخی لاله‌دن صوروشدم نیه‌داغدار اولوب سن　　دیدی یاندیروب دی باغریم اوایوی خراب زینب
کلی سنبلی چمنده بوکون عشق یادکوردم　　اولاری ایدوب پریشان یقین انقلاب زینب

بو بلالو چولده غنجه نیجه برقع دار اولسون　　کیم اسیر شام شومه کیده بی نقاب زینب
یتیشوب دی برمقامه ایشی سر برهنه شامه　　کیدوب یوز طوتوب مکسدن ایدن اجتناب زینب

خبر آلدم اهل بیتن عدد غمین فلکدن　　دیدی کیم شماره کلمز غم بی حساب زینب
اوزین ایتسه غرقهٔ خون نه عجب اوقتلکهده　　بدن حسینی کوز کوره چون حباب زینب

دکل اوزکه غازه حاجت انك اللرین همین دم　　دم قاسم ایله ایلر نیجه کور خضاب زینب
کونور زیوری ارادن که فغان شانه قویماز　　سر زلف نو عروسه ویره پیچتاب زینب

نه حیادی سنده ای کوك نه وفادی سنده‌ای پر　　نیجه کوندی کربلاده نه خور ونه خواب زینب
نه روادی کوچه کوچه کزه رو کشاده‌ای چرخ　　او اوز عکس وقامتندن ایلین حجاب زینب

جمیع شیعه‌نین کناهین سن اوزین باغشلا یارب　　بدل غمین کلثوم برخ پر آب زینب
دخی ذاکری حساب ایت سك کوی کربلادن　　بحق فغان زهرا بحق عذاب زینب

ایضا نوحه

آغلار بو کیجه ناقه اوزره زار سکینه
صحرایه صالوب شور جر سوار سکینه

نیرنك ایله سربان قضا چکدی قطاری　　اهل حرمین قتلکهه دوشدی کذاری
تا کوردی دوشوب قرداشنین جسم فکاری　　خورشید صفت ایندی نکون سار سکینه
نعشیلر آرا تشنهٔ مغموم حسینك　　کل پیکرنی ایلدی معلوم حسینك
باشسز بدنین قوجاغه مظلوم حسینك　　اولمش غم ومحنت نیجه کور یار سکینه
که لم یزل قادر بچونه طوتوب یوز　　که عابد دلخستهٔ محزونه طوتوب یوز
که زینب وکلثوم جکر خونه طوتوب یوز　　بابام هانی دیوب روز شب آغلار سکینه
حرمتده ایکن جمله‌دن اهل حرم ایچره　　عزتده ایکن سلسلهٔ محترم ایچره
بی قیمت اولوب کورنیجه بازار غم ایچره　　یکتا کهر وهم در شهوار سکینه
آتاك هانی اول تشنه جکر هادی ورهبر　　باباك هانی اول تیغ دوسر حیدر صفدر
جدك هانی اول خیر بشر شافی محشر　　ای بیکس وبی یاور وبی یار سکینه
سردار کوچوب خیمه وخرکاهی یوزولمش　　خورشید باتوب اهل جهان روز شب اولمش
طوتمش یوزینی بس که یتیملك توزی قونمش　　اول برك خزان تك کل رخسار سکینه
اکبر کیمی قرداش وفادار کورونمز　　اول قاسم عباس علمدار کورونمز
هر یانه باقار چشمنه بر یار کورونمز　　اول قوم شره یالواری ناچار سکینه
قان آغلا کوزم کلدی ینه ماه محرم　　بو تعزیه‌دن چرخ کییوب جامهٔ ماتم
باغرینه باصار اصغر مظلومی دمادم　　آل قانه باتوب طره طرار سکینه

ای بار خدایا بحق آل پیامبر بحقّ علی ولی و ساقی کوثر
بو ذاکرك عفو ایله اوله جرمنی یکسر بر حرمت دو چشم کهربار سکینه

یوسفی

مرحومك اسم شریفی کربلای قلی‌در. کربلای قلی ایسه پری ناز اوغلی محمدك ارشد اوغلیدر. نیجه‌که کورینور معزی، الیه مدام خراطلغی اوزی ایچون شهر شیشه ایچره پیشه ایدرمش. مکر محرم الحرام آیلرنی‌که ایام تعزیهٔ جناب ابي عبدالله علیه السلام‌در. مصیبت کونلری اولمقلغنه کوره وطن مألوفنده وقفقا سیه‌نك سائر قطعه‌لرنده شبیه کردانلق امری‌ایله مشغول اولورایمش. روایته نظراً خراطلقده وشبیه کردانلقده ید بیضاسی وار ایمش. با این همهٔ قابلیت راه معیشتی نهایت مرتبه‌ده تنك ایمش. بویله‌که بو رباعیه‌سی پریشان حالده بولنمسندن خبر ویرر .

هر ناکسه ویروب دی خدا پولك آقینی
انجق روا کوروب دی بزه غم قالاغنی
کفر اولماسه بو قسمته بن بحث ایلرم
چون بیلمیوب دی خلقنه قسمت سیاقنی

الحاصل آلتمشه سنی یتمش ، رحمت خدایه واصل اولمشدر . وفاتی ایسه تاریخ هجرت نبویه‌نك بیك اوچیوز بر سنه‌سنده واقع اولمش . غرض ، طبع صاحبی‌در بو کوزل غزل ایله آتیده‌کی اسکندر بك رستم بکوف جنابلرینه یازدیغی نیچه فرد انك نتایج خاطرندن درکه ترقیم اولندی .

بازدر مصر چمن یوسف کل پیدا شد عندلیبان چو ذلیخا بسر سوداشد
بر دل لاله عیان کشت چو مجنون داغی نرکس اندر چمن از عشوه کری لیلی‌شد
هم چو فرهاد بر آمد به فغان مرغ چمن غنجه ازباد سحر چون لب شیرین واشد
کشته چون وامق بی دل به کلستان بلبل چون بکلشن کل احمر چورخ عذراشد
صحن کلشن دوکه از شور نوای بلبل راست باالحن هایون براز غوغاشد
مردکان ازچمن نفخهٔ عیسای صباح سر زخاك آرد بیرون زدمش احیاشد

یوسفی درغم آن دلبر مانند ایاز
هم چو محمود زعشقش بجهان رسوا شد

عید فطرده سرکار اسکندر بك رستم بکوف حضرتلرینه بغدای تمناسندن اوتری دیوب .

ایا سکندر نصرت قرین نیك انجام هزار شکر یتشدی تمامه ماه صیام
قوای خمسه طاپوب ضعف روزه ایامی نه عقل وار ایدی بنده نه هوش ونه آرام
خیال قورموت اطفالدن کوکل محزون نه اخذ نان حلال و نه اکتساب حزام
ایدوب دی حالی تغیر کسالت غلیان خیال طبخ سحوره غم تدارك شام
اولان نقود وظروفی صیامه صرف ایتدك ولیك بر تهی قزغان ایله قالوب بر جام
اولوب‌دی هر ایکیسی وجه قطریه مرهون علاوه ظرف یوخومدی میسر اولسه طعام
سالوب دی رهن خیالاتی کندومی قیده مقیدم اولاری کیم نه نوعله آلام
ندای هاتف غیبی یتوب بك انباری غم ایتمه یوسفی ایلر بو فکرکه انجام
همیشه دوستلرك شاد دشمنك غمناك مدام دلده بودر اول خدادن استدعام

مشهدی علی مدد * مرحوم مشارالیه رسماً قاضی اوغلی نامیله مشهور ایمش. اواخر عمرنده درویشلك ایله کذران ایدر ایمش. یتمش سنـنـده وفات ایتمش. وفاتی ایسه تاریخ هجرتك بیك ایکی یوز سکسن التی سنه‌سنده وقوع اولمشدر. بو مصرع اندندرکه بر عزیزنامه دیوب:

حاشه یوسف اوله همتا سکا ای یار عزیز

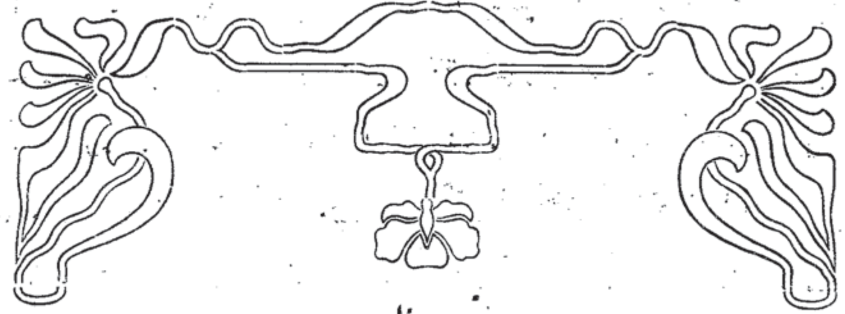

عاشق

بو لایق وجود جنت مکان بهبود بك زنکلانی‌نك خلف ارشـدی مرحوم محمد بك جوانشیر جنابلرندن عبارتدرکه مدعیلری دولت محروسـهٔ روس زنکه زور طوپراغنی تازه تصرفـه کتوردیکی زمان معظم الیهی دولت نظرنده متهم قیلارلر. دولت ایسه صاحب مکنت و صاحب اقتدار اولماسنی نظره آلوب حقنده دینلمش بهتان سوزلره باور ایدوب مادام الحیات اوردباد شهرینه تردید اولماسنه حکم ویرر. بویله‌که همان مکانده ١٨٦١ تاریخ میلادیده وفات ایتمش. خلاصـه، صاحب طبع موزون و ابیات پر مضموندر آثار و افکاری ایسـه بو کتابك تألیفنده حصوله کله‌دی. مکر مرحوم میرزا حسـین سالار تخلصـه کوندردیکی شعرلر ایله حین وفاتـنـده یازدیغی توبه‌نامه‌سی و بی بدل بر غزلیدرکه ذیلاً درج اولندی.

نیجه‌کیم اول صنمك غمزهٔ خونخواره‌سی وار   دل زارمده بنم قانلو جکر پاره‌سی وار
درّ اشکمی بنم صالمه نظردن ای کوز   طوت کران‌مایه‌که انك سبعهٔ سیاره‌سی وار
بار خالینـه باقان کوزه قرادن قالماز   دیمه عاشق اکا کیم کوزلرینك قاره‌سی وار
دام تسخـیره صالور هر یتن آزاده‌لری   قاش وکوز وزلفك عجب غمزهٔ مکاره‌سی وار
صانمه بیکاره بنی شـاه هنر منـدانم   ییغیلوب باشمه دهرك نه‌که آواره‌سی وار
رنك زردم یوق عجب اشك ایله کلکونه‌دونوب   جکرمده آجی مژکان او خونك یاره‌سی وار
کفر زلفك سوه‌لی کامل اولوب ایمـانم   کرچه بو رمزیلرك شرعده کفاره‌سی وار
باغـلامش سلسـلهٔ کاکله کوکلم محکم   بن کبی یوز بیك انك عاشق بیچاره‌سی وار

توبه نامه

بطریق ترجیع بند

ای خدا سکا عیاندر که وفادارم بن   طوتدیغم ایشلری یاد ایلیوب آغلارم بن
لیك بو نفسك الندن دونکون زارم بن   الی بوش یوزی قرا بندهٔ بی عارم بن
هر نه تنبیه ایده سن اکا سزاوارم بن   کلمشم درکهکه لابد ناچارم بن

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

کرچه دنیایه کلوب کزدم و کیتدم بی چیز   ویرمه‌دم خیر و شره زره‌جه تشخیص وتمیز
آرتدی حرصم مرضی ایتمه‌دم اصلا پرهیز   دخی بوندن صکره یوقدر بکا بر راه کریز
نه عمل رشته‌سی وار الده نه بر دستاویز   ایلدم خلق ایله ناحق یره پر خاش وستیز

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی وبد عمل روسیه وخوارم بن

هر نه ایش طوتدمسه جمله بد و بدحرکات   ایتمه‌دم شکر حیات ایله‌مدم فکر ممات
بو دنی دهرده بیهوده کچوردم اوقات   شمدی رحلت دمیدر قالمشم آواره ومات
شرمسار کنهم آه الیم بی سوقات   یتمکم مقصده بو وجه ایله هیهات هیهات

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه وخوارم بن

یارب ایمدی من اوز احوالمه حیرانم چوق   غضب وقهرك ایدوب فکر هراسانم چوق
بیلوب ایتدکلرم افعاله پشیمانم چوق   بیلمه‌یوب سهو وغلط ایشلره کریانم چوق
رم لطفکی چوق عز ایله جویانم چوق   غصه‌دن شام و سحر زار پریشانم چوق

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه وخوارم بن

توبه یارب دخی بد عملمدن توبه   معصیت راهنه هم کیت وکلمدن توبه
هرخلاف اولمش ایسه سنمش الیمدن توبه   دخی بوندن صکره مکر و دغلمدن توبه
ایلرم صدق ایله بن پیش از اولومدن توبه   هرخطا چیقمش ایسه برده دیلمدن توبه

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی وبد عمل روسیه و خوارم بن

بیلمز ایدم که بو عالمده اولور زار اولمق   نه اولوم وار نه قوجالمق نه‌ده بیمار اولمق
عادتم هر خم کیسویه نکون سار اولمق   مایل لعل و لب عاشق رخسار اولمق
واله خال و خط وحیرت دیدار اولمق   یاره اغیار اولوب اغیارم ایله یار اولمق

رحم قیل بار خدایاکه کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه وخوارم بن

بلی مسدود اولوب شیمدی بکا راه خلاص   چونکه لازمدر ذنوب عصیانه شریعتده قصاص
قدرت حکمت حقدن کورینور بویله خواص   کیم کوره روز جزا هر کیشی فعلنه تقاص
سن اوزین داده یت اول کونده که نه عام و نه خاص   نه کرم اهلی یتر داده نه اهل اخلاص

رحم قیل بار خدایا که کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

نفس امارهٔ سرکش کتوروب عقلمه زور   جسم ایله جانی طوتوب مرتبهٔ کبر و غرور
املم لغو ایشم مظلمه شغلم شرشور   کلشم قپوکه با این همهٔ عیب و قصور
دخی یارب درکدن بنی سن ایلمه دور   قویمادی حرص طمع کردی دخی دیده ده نور

رحم قیل بار خدایا که کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

مختصر هر نه عمل ایلدم اولدم نادم   حرص قیلدی بنی هر ناکس دونه خادم
نفس اوجندن نه بلا چکدی دل بربادم   شیمدی نه بر عملم الده نه وار بر زادم
تاپمادم بر کرم اهلی که ایده امدادم   سن اوزك دادمه یت یخشی ایشیت فریادم

رحم قیل بار خدایا که کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

نه دیلم وار سنی جرأت ایدوب یاد قیلوم   نه یوزم وار سکا ساری دوتوبان داد قیلوم
نه سوزم وار اوزیمی اول سوز ایله شاد قیلوم   دل بربادی نه امید ایله آباد قیلوم
نه ایدوم جانمی بو ورطه دن آزاد قیلوم   چاره اولدرکه ینه بو سوزی اوراد قیلوم

رحم قیل بار خدایا که کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

نیچه ییل اوزیمی عشقه مقید قیلدم   کاهی عاشق آدیمی کاه محمد قیلدم

مشق ابروی خط و خال ایله مرتد قیلدم   شیوهٔ مهر محبتده یکه سد قیلدم
روش عشقده مجنونه دخی رد قیلدم   هر نه ایش طوتدم ایسه جمله سنی بد قیلدم

رحم قیل بار خدایا که کنهکارم بن
عاصی و بد عمل روسیه و خوارم بن

مرحوم میرزا حسین بك سالار تخلصه نظماً یازدیغی مکتوبیدر

ینه آسوده ایکن اوغرادم بر شوخ زیبایه   یوزی کل عارضی مل زلفی سنبل چشمی شهلایه
خطی سرکش خالی دلکش رخی مهوش لبی جانبخش   تلی آفت بلی اینجه قدی سرو دلارایه
دیشی کوهر دیلی شکر ترنج غبغبی پربرکونش   جبهه ملك سیرت مژه اوق قاشلری یایه
سوزی ساحر اوزی طاهر کوزی جان آلمغه ماهر   کورن بر باقشین ویرمز آنك دنیا و عقبایه
باقانلر قامتنده رمزیلر آکلار قیامتدن   کورنلر شکل ابروسین دخی باقماز یکی آیه
انك دیدار فیضن بیلمك ایچون کورنجه آدم   چکوب جنتدن ال یوز شوق ایله کلدی بو دنیایه
براوزره طورمادی کیتدی سماواتی مقام ایتدی   بلی اعجاز رسمین کوسترن دمده مسیحایه
ایکی پستانی صدر سینه ده لیمویه تن ایلر   زلال آغزی قیلور تهمت انك شهد مصفایه
دهانن واریوق سرینی بیلمز حزده دانلر هم   عجب ماهردر اول عیار هر علم معمایه
بنی کمتر کدایه قیل نظر ای پادشاه حسن   همیشه التفات ایتمك کلوب اعلادن ادنایه
آلور فیض نظر عاشق کر طوتسه دامانن   تاپار سر رشته سین یتسه الی زلف چلیپایه

سالارك جوابنه جواب

یتوب مكتوبك ای شاعر بن محزون بیماره   دوای درد دل اولدی شفاهم ویردی آزاره
انك فردی بر جاندر سناسن جسمه صارماشمش   ویا بر عنبر اشهب بوكولمش طوی طوماره
نظامی كورسه بو نظمی صالور نظمین نظامندن   ایشیتسه طرح مضمونین كلور سعدی خریداره
نهایت پیرلر شاننده استهزالر ایتمشدك   بو سوز عارف پسند اولماز ایدرلر طعن برنایه
جوانلر سرو قدك قدرینی بر قارقوجه بیلمز   كورنده پیچ زلفی وهم ایدر اوخشادی شهماره
كرك میدان عشقه باش قویانلر پیره مرد اولسون   قضای عشقده سیر ایله ملك دوشمز جوانلره
بكا دیرسه ك كه او خشاتمه كوزلر قاشنی یایه   اوزك اوخشاتمشسك پستان روح افزالری ناره
قچان بن آی ویایه نسبت ایتدم طاق ابرونی   بلی بن قبلهٔ عشاق بیلم آنی هواره
كل ای همدرد بی پروا اوزكی صاقلا كوزلردن   بنه بو عشقی قوی بن كبی پیر تجربه كاره
طانشمه تیر مژكاندن همیشه وهم قیل اندن   انك نظم صنی بر بر یارار كهنه كمانداره
مقید اولمه زلفه اویمه خاله دوشمه تشویشه   كیم آنك هر بری بر دامدر عاشق اولانلاره
اوچشم شوخه اویمه بیقمه بنتك خانهٔ قلبی   صاتاشدیرمه اوزكی غمزهٔ بی رحم خونخواره
خط و خال سیاهه نقد جان صرف ایتمه ای عارف   بو سودالرده سودا اولماز كل ایتمه كونكی قاره
جهان مهوشلری بر كون جفادن ال كوتورمزلر   وفاسز مشتی كویا كلمیوبدر هیچ اونلاره
سنك وصل نكاره وار ایسه كر یتمك امیدك   بنمده واردی بر جزئی امیدم یتمكه یاره

سالار

سالار دین اعنی ابی عبد الله الحسین علیه السلامك اسم مباركیله مسمی اولان و او حضرتك مصیبتنده جكرسوز و جانسوز نوحه‌لر انشاد ایدن میرزا حسین بك و حاجی یوسف بك مرحومك ولد ارشدی در . حاجی یوسف بك

ایسه جملهٔ اعیان ولایتدن محسوب اولور ایمش. اویله كه شهرك محلاتندن بری ده انك اسمی ایله تسمیه اولنور ، بهر حال معظم الیه شاعرلكدن قطع نظر عرب وفرس و روس لسانلرینه دارا ایمش. مدت عمرینی شیشه وكنجه شهرلرنده اعیان واشرافی ایله كچوروب آخر امرده وطن مألوفنده بیك ایكی یوز طقسان بش تاریخنده روح شریفی آشیان قدسه پرواز ایتمش .

خلاصه صاحب طبع نقاد وشعر كولقده استاد ایمش . اویله كه نوحه‌لری و بعض مقاله‌لری صدق مقالاتمزه كواه صدقدر .

مرحوم محمد بك عاشق تخلصك یازدیغی مكتوبك جوابنده

بیوروب :

یتشدی عاشقا اشعار موزونك بو رسوایه   همای بخت صالدی باشمه كویا بنم سایه
بونه ایام پیریدر كنسه نه كشتی كیریدر   براق بو شغلی ای پیران بنم تك باری برنایه
دولاشمه شانه تك سن چوق اوكیسوی پریشانه   ایلشسه پایكه بر توك كیدر باشك بوسودایه
بوكولمش قدایله اول سرو باش چكمز كنارندن   خدنك جانستان مشكل كیرر بویله بوزوق یایه
كرك درد اهلی دردین اهل درده ایلسون حالی   كرفتارم سنك تك بنده بر سرو دلارایه
بر آی یوزلی قره كوزلی شكر سوزلی سوزی طوزلی   بلی اینجه آغز غنچه لب شهد مصفایه
لبی كوثر دیلی شكر یوزی كلبرك تردن تر   خطی هندو كوزی جادو صالوب یوز شور دنیایه
كوتورسه كون جمالندن بولوط كبی قارا زلفك   سراسیمه زلیخانك چیقار یوسف تماشایه
دوداغیله بناغین كفردر بكنزتمك اول یارك   اب اعجاز عیسایه ید بیضای موسایه
قیام ایلر قیامت قامت موزونی باش چكسه   نقاب آشسه ویرر خجلت یوزی جنتده حورایه

نه پستان نار پستان بلکه بکزر قبهٔ نوره   سینای سینه‌ده شویله براقمش عرش اعلایه
بله محبوب بی همتایه جان نقدین نثار ایله   غریبه پر بهایه صرفدر عمر کران مایه
ایشیتمز ناله‌می او سنکدل شوخه کو جم چاقماز   قناعت ایلرم بن ده سنك تك آه ایله وایه
مکر معشوقك عاشق قاشلرك اوقشادی ای عاشق   یکی آیه ویا یایه اکر کوکدن ینه آیه
دوداغندن صوراردم آغزینك بن واریوق سرین   بو نازك نکته‌نی صورمه دوشرقان دیدی اورتانه
بنم واردی کنه اصل وصاله اولمق امیدم   یتر سن‌می سنی‌ده بیلمزم آخر بو تمنایه

وله غزل

بك صورمغه آغزندن کوکل یارك جواب ایستر   عجب آشفته غافلدرکه یوق یردن خطاب ایستر
ال اورمه زلفنه شانه دولاشمه اول پریشانه   بله زنجیر افشانه اسیر اولمغه تاب ایستر
خالك سرّین نی مضطر صورارد م سویله‌دی لبلر   بونی تفسیر قیلسه‌م کربو نکته بیك کتاب ایستر
امیدم واردی اول همدم ایده زخمدله مرهم   نیجه که قاضی‌دن هردم وکیل تیز تیز جواب ایستر

حسینك قانن اول دلبر ایچوب جانه صالوب اخکر
بلی می نوش ایدن کسلر بو عادتدر کباب ایستر

مار سیاه زلفك ایدوب خانه کوکلی   قیلدی محل کنج بو ویرانه کوکلی
تیر بلایه ایتدی هدف عاقبت بنی   یاربکه صید وش کوروم اوخلانه کوکلی
غمزه‌ك چکوب خدنك قاشك تیر ایله کمان   قانلو کبی چکر هره بر یانه کوکلی
قویمه‌که شانه دل اوزاته تار زلفکه   اللهه باق باتورمه کان قانه کوکلی
خالك هواسیله کوکل قوندی زلفکه   آخر اسیر دام ایلدی دانه کوکلی

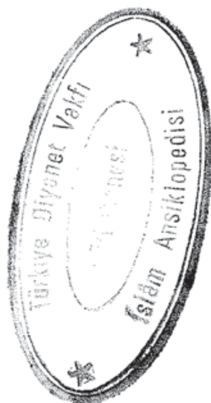
هر صبح دم اسیر دلی خسته ایلیور   کاهی نسیم صبح کهی شانه کوکلی
سالارینی قویوب غم هجرانده مبتلا   رحم ایلمز ایدر کنه ویرانه کوکلی

یار ترك مهربانی کرد یاری را ببین   میل جنکش هست باما دوستداری را ببین
لشکر غم را رقم داده پی تاراج جان   جور شاهی را نظر کن ظلم کاری را ببین
برد دل دلبر زما آخر زما دل بر کرفت   کرد دل را همدم غم غمکساری را ببین
بی سبب ازلوح خاطر شست حرف مهر من   تیره بختی را نکر بو روزکاری را ببین
ازهوای وصل کفتم خنده چون کل میزنم   حالیا کریم چو ابر از هجر یاری را ببین
لحظهٔ بر سوی ما بخرام ای سرو چمن   جوی ها از اشك برروکشته جاری را ببین

سوی سالاری کذرکن ای طبیب سنکدل
بر دلش از تیر هجران زخم کاری را ببین

وله نوحه

اویمه چرخ فلك کردش سیاره‌لره
دولانان چرخده سرکشته بو آواره‌لره

کربلا واقعه سن یادیکه صال ای غافل   چوقده بل باغلامه اول ظالم خونخوارلره
آل سفیانی عجب صاحب تمکین ایلدی   فرشنی مجلسنه اطلس رنکین ایلدی
خوار خاشاك قضا بستر بالین ایلدی   پاره پاره بدنی نازك مه پاره‌لره

ای کوکل آه‌چکوب جرخك اوین‌اوتلره‌یاق   شمره‌کوروبردی‌نه جرعت نیجه‌ایتدی کستاخ
شهدا زخمی کل کور اسرا اشکنه باق   نینواده نظر ایت ثابت سیاره‌لره
بس که خیل شهدا قرب حقه مائلدی   کربلا انلره بر عیش فزا محفلدی
ویردی عباس قولین وجهی بو کیم حائلدی   جسمنه دوست یولنده یتیشن یارلره
تیر پیکان عدو قطرهٔ باران اولمش   قلیجك شعشعه‌سی برق درخشان اولمش
پیکر اکبر عجب تازه کلستان اولمش   زخمدن کللره باق قان ایله فوّاره‌لره
دوشدی آتدن شهیدین کرب و بلادشتنه چون   داغیلوب چوللره اهل حرمی قاچدی بتون
زلف قاسمدی دوشوب کل یوزینه یوقسه که کون   ماتم آل علیده کینوب قاره‌لره
کیتدیلر قاسم و عباس علمدار سپاه   قالمادی دشت بلاده دخی بر پشت پناه
شهیدك سینه‌سنك زخمی صاغالماز باله   مشك کیسوی علی سورتوشوب اول یاره‌لره
پیکر پاکی اکر تیر و سنان ایله طوله   صانمه شاه شهدا ناله و فریاد قیله
شرحه شرحه تنی کر دوست رضاسنده اوله   یاردن ال چکر عاشق یاپیشار چاره‌لره
قانه صالار باته کرب بلا میدانك   بر ایچیم صو ایله یاد ایتمدی اوز مهمانك
چوللره اولدی روان نهر فراتی انك   ویردی صو دام دد وحشیله طیاره‌لره

وله ایضاً

بو روح مجسم که مه اوره بکزر   کیمدر که جمالی ایله پیغمبره بکزر
آثار سجاعت در عیان ناصیه‌سندن   بو شبل اسد شیر حق داوره بکزر

چکمش ایکی باشلی قلیج اول ایکی قاشندن   صفینده دعوی ایله‌ین حیدره بکزر
نور آیه سنك نقطه و هم ضمه و فتحی   اول هاشمی خال وخطی چون عنبره بکزر
غلمان نجی‌در اوله غلامی که بو شاهه   یوسف قولاغی حلقه‌لی بر چاکره بکزر
دفع ایتمك ایچون بد نظرین آفت چشمین   خالّاری سپردانه رخی مجمره بکزر
کل رنکی عطشدن صارارو ب غنچه‌دودانی   پژمرده کلابی چکیان کللره بکزر
کل چهر سنك شعشعه‌سی طور سینایه   موسای کلیمی آباران اخکره بکزر
رحمت علمین قامت موزونی اوجالتمش   کور کرب وبلا معرکه‌سی محشره بکزر
یوق‌یوق قدی طوبا یوزی درروضهٔ رضوان   مختوم رحیق آغزی لب کوثره بکزر
زلف سیهی کوشهٔ ابروی خمنده   حیدر قیلیجنه یاپیشان شهپره بکزر
بو ناله ایله نوحه ایدن صبح ومساده   سالار شکر طبع سخن کستره بکزر

ایضا

ای کروه بی حیای شام خیل کوفیان   نالی آیات قرآن ناسی تأویل آن
آل شیطان رضای خاطرنی کوزله‌یوب   عترت اللهه چکوب سز تیر تیغ خون‌فشان

فکر ایدك ای ناصر اولاد سفیان لعین   شاداولور کوکلی کیمین کیمدر اولان خاطرحزین
قورقك اول کوندن که جدم رحمةً للعالمین   حشرده سزدن ایده شکوی چکه آه و فغان

سویله‌یك ای امت سنکین دل خیرالانام   ایلدم بن سزلره هانی حلال امری حرام
نه سبیدن قتلمه بل باغلایوب سز خاص و عام   طانومورسز کرمنی ویرّم اوزیمی بن نشان

تا اولوب شامل بنم حالمه تکالیف خدا　　اولمیوب هیچ بر نمازم عمداً وسهواً قضا
اول صلاتم من اوزم بلکه حقیقتده بوکا　　آد عمودالدین قویوب پیغمبر آخر زمان

من حسینم خامس آل عبا حبل‌المتین　　کاف ها تفسیرهم مصداق قرآن مبین
بغض حبّم نار نیران باغ فردوس برین　　عرش چتری خرکه جاهمده‌در بر سایبان

من کبی دنیاده وارمی هیچ بر عالی نسب　　کیم انك نسلنه ایتسون فخر احزاب عرب
جدّه وجدم تماماً منتخب‌در منتجب　　ادعامه شاهدم الله اکبردر همان

جدم اول کسدی که‌دوشمزدی یر اوزره سایه‌سی　　کچمش ایدی قابه قوسیندن فلکده پایه‌سی
مشعل قربندن اولمش شعله ورنور آیه‌سی　　مطبخ جاهنده‌در بر دود حم دخان

باعث ایجاد عالم قدرت الله اوغلی‌یم　　برقضا چاکر قدر قدرت شهنشاه اوغلی‌یم
وجه عین وجنب حق یعنی یدالله اوغلی‌یم　　آدی حیدردر قسیم نار کلزار جنان

مادرم بنت نبی زهرای ازهردر بنم　　نسل پاکم رجسدن بالله مطهردر بنم
تیره‌دن کهواره‌می ناموس اکبردر بنم　　شانمه نازل اولوبدر برزخ لایبقیان

دونمه سیدی جبهه‌سندن نورمنیر بی‌ریب‌شك　　آدم خاکی اوله بیلمزدی مسجودملك
نقطهٔ پرکار خاك قطب ادوار فلك　　مصطفانك عترتی درنیجه‌کیم جسم ایچره جان

امرمه تابع قضاکر اولمیه یاکیم قدر　　ایده بلم انلری بر آه ایله زیرو زبر
لیك ای قوم جفا پرور کروه بد سیر　　بونده واربر نکتهٔ پنهان کرك اولسون بیان

یار ایسترکیم کوره قانینه غلطان عاشقین　　پاره پاره پیکر وجسمنی بی جان عاشقین
اسی قوملر اوسته‌دوشمش زارعریان عاشقین　　تا قیله‌لو هیئت ایله خان رصله مهمان

شوق قرب یار ایله‌بن جسم جاندن کچمشم　　قومدن قرداشدن جمله جهاندن کچمشم
اهل بیتمدن علی اکبر جواندن کچمشم　　نوش دارو در مذاقمده بنم زخم سنان

جان ایله بزدن اکر خوشنود ایسه جانانمز　　جانه منت‌در انك قربانی اولسون جانمز
چوق سعادتدر قبول اولسه اکر قربانمز　　بزلره بو فخر بسدر تاکه باقیدر جهان

من بلایه عاشقم کوکلم بلا مشتاقیدر　　خنجرم هم خنجر شمر دعا مشتاقیدر
عهد اولدن کوزم بو کربلا مشتاقیدر　　واصل جانان اولوب ترك ایده‌یم بن جسم جان

شمدی ای قوم ستم پرور کروه پر جفا　　بو حسین بو خنجر وبو شمر بوده کرب بلا
هم سزه حاصل بو نچولده هم بکادر مدعا

هر جراحت یتسه سزدن جسمه راحتدر بکا　　صانمه‌یك زحمتکه بلکه عین لذت‌در بکا
شکرین اظهار ایتمکه‌چونکه بو نعمتدر بکا　　بر آغزدر هر یاره پیکان اکا اولمش زبان

صانمه‌یك من حق قضاسندن شکایت ایلرم　　یاکه قورقوب سزلره اظهار ذلت ایلرم
سزلره رحم کلور اتمام حجت ایلرم　　ایسته‌یوم قیلسون سزی بوچولده کردون امتحان

آتش بیدادکزله ای شقی قوم شریر　　خیمه‌کهم اوتلانوب اولور عیالم دستکیر
قول‌قوله باغلی کرك درشامه کیتسونلر اسیر　　تاکه دکسون لبلرمه اورادە چوب خیزران

یاحسین ویرسم قسم اند اوغلن اکبر جانته　　قرداشین عباس اول شیر دلاور جانته
قاسم داماد ایله مظلوم اصغر جانته　　سایه‌کی سالاریکه محشر کونی قیل سایبان

سانجلسون عی کوزلرمه سانجلان اوقلر　دکسون دکن اول کل بدنه نیزه و خنجر
اول پیکر پاکه　بو سینه‌مه یکسر

یمـلوقی یا آج صوسز قالمی ای جان　هانسی غمی شرح قلوم باشمه کللر
یا ظلم یزیدی　قرداش سکا آخر

عریان‌دوه‌کون‌ایسی آچیق‌باشم‌اوزاق‌یول　بس من نه ایدم کیمه کیدوم داده برادر
فریاده یتن یوق　ای پیکر بی سر

قربان اولوم اول قانه باتان عارض آله　سندن صکره قوی‌شرح قیلوم اولمه مکدر
هم دانهٔ خاله　چکدم نه بلالر

که دیلم اسیری دیدیلر آل رسوله　که خارجی آد قویدی بزه فرقهٔ کافر
اولاد بتوله　بو قوم بد اختر

بر مسجد ویرانه اولوبدی بزه مسکن　نه شمع نه شام نه لحاف ونه بستر
کیم انده طاپلماز　نه فرس نه ساتر

طوپراق دوشکیم یاصدیغم اول‌خشت خرابه　آدکدی دیلمده‌کیجه‌لر صبحه‌دك ازبر
یورغان بکا صاچیم　کورمز یوقی کوزلر

سن‌سك کیجه کوندوزلر ایله فکر خیالم　دوشمز یاده عمّ نه عمه و نه خواهر
بر اوزکه ایشم یوق　کوکلم سنی ایستر

کسمه نظر لطفکی سالار حزیندن　هجرکده سنك چکدیکم افغانه سحرلر
ای معدن رحمت　ویررم قسم اکبر

ایضاً

ای نو کل کلزار علی شبه پیمبر　کلزار جهان ایچره هانی چهره‌که بکزر
قرداش علی اکبر　بربرك کل‌تر

کوندورمی دوغوب شامده بوشام زمانی　باشکدی سنك نیزده یاجلوه‌لر ایلر
جانم سکا قربان　ای ماه منوّر

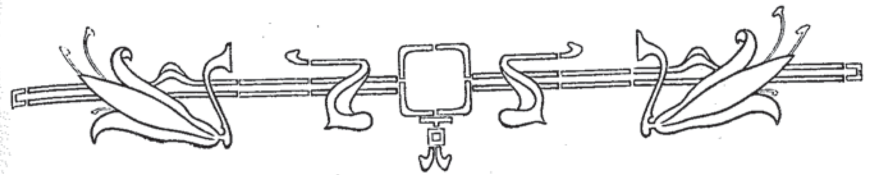
قانی قورومش تللرینك سوکیلو قرداش　البته قورو دورسه اکر مشك ایله‌عنبر
رخساره یاپشمش　خورشیده برابر

شیرین حرکت شهد سوزك طرفه مقالك　اوتلاشدی آلیشدی جکرم یاندی سراسر
دوشدی کنه یاده　ای عازصی اخکر

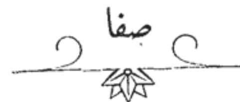
بوینمده‌کی‌زنجیری قوجوب باغریمه جان‌تك　هر حلقه‌سی اول پیچ خم طره‌که بکزر
قوجاغه سبب وار　ای نازلی برادر

سندن‌صکره‌یانسون‌دیلم آغزمده‌قرالسون　رضوان کتوروب الده اکرطوتسه‌ده‌ساغر
دنیاده صو ایچسه‌م　از چشمهٔ کوثر

کرقویسه طویونجه ایده‌یم شمر نظاره　دخی دیمزم عهد ایدرم اکا ستمکر
اکبر او جماله　من بیکس و مضطر

صفا

بو محبّ آل عبا و کلب آستان حضرت علّی اعلی و مجاور روضهٔ مقدسهٔ سلطان اصفیا میرزا حق ویردی جنابلری سابق الذکر مرحوم میرزا علی قاضی‌نك اوغلی و میرزا حق ویردی مبرورك نجلی و میرزا ابوالقاسم مغفورك اخ اجلّی‌در. اوائل عمرنده بو غوّاص دریای فکرت و صدف درّ گران مایهٔ فطنت و زکاوت و صرّاف جواهر علم و معرفت و خریدار اجناس بازار کیاست و فراست نقد عمرین کسب علومده صرف ایتمکیچون نجف الاشرفکه شهر علمك بابی و باب علمك شهری و شحنهٔ النجفك کشوریدر مشرف اولوب همان ولایتده ولایت مطلقه‌ده برقرار اولدیغی کبی اختیار توطن ایدوب ابدی اقامت ایدیور و او آستان ملائك پاسبانده آیهٔ وافی هدایهٔ و اعبد ربّك حتی یاتیك الیقین مضمونِنه عمل ایدوب اوقاتی اطاعات و عبادات و کسب کمالاته صرف ایدیور تا اینکه هجرتك بیك ایکی یوز طقسان دردنجی ییلنده منادیٔ حقیقیدن ندای یا ایتها النفس المطمئنّة ارجعی الی ربّك راضیة مرضیة فادخلی فی عبادی وادخلی جنتی ایشیدوب جهان آفرینك حکمی ایله متاع جانی وداع قیلور وهمان سر زمینده‌که بهشت برین‌دن

بر گوشه‌در مدفون و درّ نجفی تك مکنون و گوهر مکنون کبی دل خاکده مخزون اولور بهر حال صاحب طبع موزون و خداوند اشعار پر مضمون‌در بوبله‌که ذیلده مندرج اولان ابیات گواه حال و شاهد مقال‌در .

مرحوم میرزا ابوالقاسمه نجف الاشرفدن یازدیغی مثنوی‌در

انکه دور افتاد از هندوستان   آن من غم دیده ام ای دوستان
انکه دور افتاد از بستان انس   آن منم ای طائران باغ قدس
باز سیر عالم جان کرد دل   باز یاد عهد جانان کرد دل
بال افکن گشت مرغ روح من   در هوای باغ و راغ انجمن
دارد اندر سر هوای عندلیب   هر گل دارد نواهای غریب
عاشق مهجور یاد وصل کرد   بید مجنون میل سوی اصل کرد
نالهٔ دل هوشم از سر برد باز   یاد از یار و دیار آورد باز
جانب گلشن مگر دارد هوس   رخنه افکن گشته مرغ اندرقفس
موطن اصلی بیاد دل فتاد   کار دل بار دگر مشکل فتاد
ای دریغا شد بهار و گل گذشت   شد چمن افسرده و بلبل گذشت
گر جرس وارم زدل خیزد فغان   نی عجب وامانده ام از کاروان
ای خوش آن بزمی که وجد حال بود   مجمع روحانیان احوال بود
محفل قدسی کلامش مشق یار   مجلس انس حدیثش عشق یار
ای خوش آن درسی که اشراقی بود   وی خوش آن شرحی که مشتاقی بود
رفت خورشید ومه انور کجاست   خشك شد دریا ولی گوهر کجاست
گرچه محجوب است از من روی یار   لیك صورت دارم ازوی یادگار

کر بصورت دورم از آن دل ربا   لیك دارم در دل ازوی کهربا
سوی معنا میکشد جان مرا   می نماید روی جانان مرا
ای ز دریا مانده کوهر یادکار   وی کلاب کلستان وعطر یار
زان کهر بخشا ضیای چون چراغ   زین کلابم عطر پرور کن دماغ
کاهی کاهی یاد این مهجور کن   طور دل را از تجلّی نور کن
کاهی کاهی نافه هایی از تتار   کاهی کاهی نامهٔ هایی مشکبار
سوی این افتاده دور از آن حرم   جان من بفرست از روی کرم
نامهٔ کان از دیار یار ماست   بهجت افزای دل بیمار ماست
هر نسیمی کز دیار یار خاست   جان عاشق رابسی راحت فزاست
بر کرفتاران حدیث یار خوش   پیش بلبل صحبت کلزار خوش
من که دور افتادم از یار واز وطن   بر شما خوش باد یاران وطن
بند بندم چون نی آمد درفغان   الامان از درد هجران الامان

بر واعظك لسانیجه مرحوم جعفرقلیخان نوا تخلصه یازوب:

دیر وقتیست که در شیشه مقامی دارم   نقد سرمایه همین شهرت تامی دارم
کر بپرسی زمتاع من محزون کویم   در نهان خانهٔ دل وعظ عوامی دارم
هیچ کسی نیست برین جنس خریدارشری   کرچه در فضل هنر طرفه کلامی دارم
حالیا شوق بسر منزل دیکر دارد   دل من لیك به پیش تو پیامی دارم
از تو ای معدن حلم و کرم و علم وهنر   خواهش ابرش شیرین روی رامی دارم

کردهی ورنه دهی داعی و مداح توام   در دعا دائم‌الاوقات دوامی دارم
عرض خودرا بطریق غزل آوردم پیش   تا امیدم مکن امید تمامی دارم

ایکنجی جواب

یاران که میبرد بر دلبر سلام ما   و انکه زروی شوق بیکوید پیام ما
دارم بدور لطف توای شهسوار عقل   افند کورنك وحشی دولت بدام ما
بر تهنیت سرود سروش زملك غیب   یك مطلع زحافظ عالی مقام ما
ساقی به نور باده بر افروز جام ما   مطرب بکوکه کار جهان شد بکام ما
دیدیم یك سؤال میان کلام نظم   منظومهٔ شنو بجواب از کلام ما
جای که رد مظلمه شارع کند حرام   حاجت به رد عذر نباشد حرام ما
کر خود غزل سرایٔ ما سر بسربود   کوته شود بقصهٔ ما صبح و شام ما
تعجیل کن بو عده که ما خود کبوتریم   در جنب شاه باز نباشد دوام ما

صبا

باد صبا نفخات جانفزای نسایم افکارندن خجل و منفعل اولان ذات پسندیده صفات مرحوم میرزا ابراهیم ابن حسن اغادرکه حسن خطی وحسن طبعی وار ایمش . حسن خطی ایسه حسن صاحبلرینك خطنه طعنه اورار ایمش حسن طبعی ایسه ذیلاً ترقیم اولنمش مرحوم میرزا حسن بك وزیروفك نظماً یازدیغی کاغذك جوابی ایله بر نیچه سوزلردن مبین اولور . خلاصة‌الکلام شو صاحب احترام وجود ابا عن جد قزاق اهلندن اوله‌رق تولد ایدوب شیشه شهرنده تعلیم وتربیه کوردکدن صکره آخر عمریه‌دك بو ولایتده

مدرسلك ایله امرار حیات ایدر ایمش. شیشهٔ عمری ایسه بیك ایکی یوز سکسان التی هجرتدن کچمش ، شیشه شهرنده طاشه طوقونمش . رحمةالله علیه .

مرحوم میرزا حسن بك وزیروفك مکتوبنك جوابنده

حسنا ماه منا سیم تنا کل بدنا حسن الوجه قمر پیکر و سیمین ذقنا
کل رضا غنچه لبا سرو قد آهو نکها ای به کلزار فصاحت سمنا یا سمنا
بی کل عارضت ای سرو روان آفت جان چه تمتع بدل خسته زسیر چمنا
واشدت همی عن فرقته یاربا و احزنا این حبیبی حسنا
ای نسیم سحر از یوسف کل پیرهنم خبر آورتو بر این ساکن بیت الحزنا
ناکهم سایه بسر ازره الطاف افکند قاصد خوش خبر ازحضرتش آمد بمنا
دستهٔ بسته زکلزار فصاحت در کف از کل غنچه واز سمن واز سمنا
برده الفاظ کهر ریز ملاحت بارش آب ورنك کوهر ولعل وعقیق یمنا
ای نثار قدمت جان همه اهل کمال وی فدای قلمت جملهٔ اهل سخنا
ای لب لعل ترا خاصیت یحیي العظام وی خم زلف توبر کردن دل چون رسنا
کی تسلی شوم ازنامه وقاصد سخنی نکنم کوش اکر زان لب شکر شکنا
شکوه ازمن مکن ای یار تو کفتی بوسه بلبلم از لب همسایهٔ شوخم بزنا
کر رضامی ندهی باز بجایش بنهم بوسه های که کرفتم من از آن سیم تنا
قالمشم هجرك ارا خسته دعالر ایدرم یته سن یا منه سن یا که یتم بن بسنا

ولە تخمیس

کوکل ایتمه دنیایه ذوق وهوس جهاندن طمع جاندن امید کس
کلور کوشمه دمبدم بویله سس جهان ای برادر نماند بکس
دل اندر جهان آفرین بند بس

کوکل هانی جمشید فرخ سرشت اولوب بستری خاك بالینی خشت
وفا ایتمدی آکا کردون زشت مکن تکیه بر ملك دنیا وپشت
که بسیار کس چون تو پرورد وکشت

مرحوم رحیم بك اوغرلو بکوفك حمامنك تاریخنده دیمش :

چون رحیم ابن اوغرلو بك جوان شیر کیر ساخت این حمام تن آسای بی مثل و نظیر
کشت تاریخش زالفاظ اوغرلوبك عیان ایمن از آسیب هاباد این بنای دلپذیر

عباس بك

بو کریم الاساس وجود حسن بك مرحومك خلفیدرکه بین الناس پری اوغلیلر ایله معروف ومشهوردر . پری اوغلیلر ایسه ، معظم الیهه متعلق اولان بر قریه درکه ولادتی ده همان اوراده واقع اولمش . غرض ، مشارالیه شیشه شهرنده وغیری یرلرده تعلیم وتربیه کورمش . اکثر عمرینی روس قوللغنده صرف ایتمش وهجرت نبویه نك بیك یوز آلتی سنه سنده نصف شب ده نا معلوم مدعی طرفدن غفلةً وعداوةً چراغ عمری خاموش ورخت خوابی ایچره اوز قانی ایله همآغوش اولور . آتیده کی غزل ، مشارالیهك در :

ساقی اوطورمه ویر ایچك باده نی ایتمه فراموش من افتاده نی
قاشیکه بکزتمکه ماه فلك آیده اوتوز یول بوزار آماده نی

ویرمه نصیحت بوقدر زاهدا ایستمیورم مسجد سجاده‌نی
کعبه‌دن ال چکمکله حاضر کوزم کورسه قیاقنده بت ساده‌نی

سن پری سن یار حرم خانه که
محرم ایدرسه‌ك می پری زاده‌نی

سعدی

بو جناب فضیلت مآب که اوزی ایچون تخلص انتخاب ایلمیوب مرحوم اوجاق قولی‌نك خلفیدر . اصلاً جنلو قریه‌سندن اولوب ایام شبابلغنده اکتساب علم و آداب ایتمك ایچون عثمانیه طوپراغنده واقع اولان اماسیه بلده‌سنه تشریف آپارمش . او سر زمینده مرحوم حاجی میر حمزه افندینك حضورینه شرفیاب اولوب معظم الیهك قوللغنده تربیه کورمش ودارای فیوضات علم اولدقدن صوکره قره باغ طوپراغنه عودت بیورمش ۱۲۹٤ سنهٔ هجریه‌سنده اوتوز بش سنه چاندیغی زمان بموجب

الموت شربة کل ناس شاربها والکفن ثوب کل ناس لابسها
والجنازة مرکب کل ناس راکبها والقبر بیت کل ناس داخلها

رحمت خدایه واصل وسعادت ابدیه‌یه نائل اولور . الحاصل صاحب طبع‌در ذیلده مرقوم ابیات اوجنابك محصولات افکارندندرکه بطریق یادکار ثبت وضبط اولندی .

کوکل کل بو فنا دنیای دونك دانه‌سندن کچ خلاص اول دامدن اول مرغ نفسك لانه‌سندن کچ
خراب اولمازدن اول ساکن کنج خرابات اول جهانك کنجی ویرانه بیل ویرانه‌سندن کچ

کوکل ویرمه پریلر زلفنه چکمه پریشانلق نشاط اومه انك مشاطه‌سندن شانه‌سندن کچ
باشکچون درد سر درساقیا دهرك سرانجامی انکله عهد و پیمان ایلمه پیمانه‌سندن کچ

قالور دنیاده دنیا مالی سعدی اولمه چوق طالب
کوروب عبرت کوزیله انی عبرت خانه‌سندن کچ

کیم کلسه نقش عالمه حیران کلور کیدر عالم بو نقش حیرته سیران کلور کیدر
کلدك جهانه کیتمکه اولسون تدارکك زیرا بو خان منته مهمان کلور کیدر
مفلس الینه مال کلوب کیتمه‌سی کبی روز اجلده حلقمزه جان کلور کیدر
کوی نکاره کلسه کیدر عاشق اویله کیم عید ضحاده کعبه‌یه قربان کلور کیدر
قرب حبیبه دوشسه رقیبك ترددی کویا که قلب مؤمنه شیطان کلور کیدر
قویماز بهشت کوینه حوری سرشتلو آدم مدام دهره پشیمان کلور کیدر

سعدی هنوز مور کبی دانه جمع ایدر
بیلمزکه کونده نیچه سلیمان کلور کیدر

غمزه‌ك خدنکی سینهٔ صد چاکدن کچر آهم کبی که کنبد افلاکدن کچر
زلفك غمنده حسرت ایله زار اولان کوکل بکزر او زهر نوشه که تریاکدن کچر
پاك ایت درون قلبکی محنتدن اول خلاص زیرا که ضرب جامهٔ ناپاکدن کچر
خاك ایله خاك اولمه‌دن اقدم وجودیکی هر نه مراده کچسه کیشی خاکدن کچر

سعدی مکر که باغلیه صورت کوکلده دوست
حیرت کوزمده حدت ادراکدن کچر

صبا کل برخبر ویر اول کل نتنازدن نازك چمنده بلبل جان ایتدیکی آوازدن نازك
کل ای قاصد کدادن بر نیازایت اول شه نازه صدای دلنواز نغمهٔ شهنازدن نازك
حجازی پرده‌سندن بر ترنم ساز اول ای مطرب سزلداشسون وجودم رشته‌سی اول سازدن نازك

یوکلندی کیتدی بکاعشق عنقای قاف آخر   نه چیقمش اوج استغنایه ایمز نازدن نازك
نه قصد ایتمش بنه جان صیدینه صیاد تك چشمك   نه سوزمش تیر مژکانك پر شهبازدن نازك

کتاب حسنکه شیرازه چکمش رشتهٔ جاندن
نه سویلر سعدیٔ ثانی سعدی شیرازیدن نازك

کوکلم ینه اول زلف شکن درشکن ایچره   برقولی خطا قولدی آصیلمش رسن ایچره
یعقوب غمم دیدهٔ نمدیدهم آغارمش   یوسف کبی دوستاقم اوچاه ذقن ایچره
قاندقده لبك قاعده سن قانه بویاندی   اندن صکره لعل اولدی قراطاش یمن ایچره
زلف سیهکدر دوکیلن کردنه یاخود   بردستهٔ سنبل می طاغلمش سمن ایچره
اول کاکل مشکینه دیسم مشك خطادر   مشکلدر اوله آهو کوزك تك ختن ایچره
بو خلعت نازی سکا کیم ویردی که کورکچ   چاك ایتدی کریبانی کللر تیکن ایچره
بردرجدر آغزك دل انی درج ایده بیلمز   دشوار دیشك تك اوله بردر عدن ایچره
آی آنه سی کون آنه سی یاخود ملك اولسه   طوغماز ینه مثلك فلك پیره زن ایچره
سعدی اوزیکی ایله شکر لبلره همدم   لال ایلمه بو طوطی زاغ زغن ایچره

اول پریوش که کورنمز کوزمه نور کبی   طاشه چالمش دیلمی شیشهٔ بلور کبی
بکنزر اول مهر سلیمانه دهانك صنما   دور لعلکده خط نو بیغیلور مور کبی
حق بودرکیم دیه وحدتده اناالحق عاشق   اوله بر دار کوکل زلفکه منصور کبی
کل کبی کوکلم آچار صبح بهار روییك   دوشمسه زلف ارایه شب دیجور کبی
سعدیا اومه نکاه کرم اول آهودن   کبردن کوز آچماز کمسه یه مخمور کبی

اماسیه دن شیشه یه عزیمت بیوردقلری وقت سرکار حسن
علی خان قراداغی مدحنده انشاد ایدوب :

چند روزیست که بر خدمت خان آمده ام   کوی ازتازکی این دم بجهان آمده ام

شکر کویم که بر ستم زخدنك فرقت   وصلتشرا بقد همچو کمان آمده ام
شکر و شادی زز بانم نرود در هر شب   مرده بودم زغمم امروز بجان آمده ام
اختلاط شکر نطق مرا کویا کرد   همچو طوطی بمقالات لسان آمده ام
بغلامی درش بحث کنم با کلشن   کز برای طلب شوکت و شان مدهام
مورلنکم من ازین کوی سلیمان نروم   که بر این کوی بصد پای دوان آمده ام
بر سراز خاك درش کوهر شاهی دارم   بنده راغره همین است نشان آمده ام
نیست انصاف بر اندم ازین در به دری   جان من نیست جز انجابه امان آمده ام
سعدیا من به کجا میروم ازدر که دوست   ز آتش دوزخی بر باغ جنان آمده ام

طالب بك

علم ومعرفته طالب و راغب اولان شخص مرحوم زینل بك وزیروفك خلف ارشدیدرکه بدایت حالنده شیشه شهرینك روس ومسلمان معلم خانه لرنده تعلیم کورمش وبعده علم ومعرفتی سایه سنده آخر عمرینه دك روس قوللغنده اولوب خلق ارا عزیز ومحترم طولانورایمش وهجرت نبویدن بیك ایکیوز طقسان طقوز سنه کچمش عمری آخره یتشمش خلاصه صاحب طبعدر . نتایج خاطر شریفندن اله دوشن بر فرددرکه ثبت اولندی .

ساقیا دورکتور اول بادهٔ روح افزانی
نوش ایدم بلکه قیله دفع غم پنهانی

کریم بك

سالف‌الذکر طالب بك مرحومك ولد ارشدی‌در . بو ذات پسندیده صفات شماخی شهرنده پادشاهلق دفترخانه‌سنده منشیلك امری ایله مشغول اولور ایمش . تاریخ ۱۲۹۰ نجی ییلده همان سر زمینده مرغ روح پر فتوحی کلزار بهشت برینه طیران ایدوب بو بش فرد او جنابدن‌در :

مسلط ایلدی تاری بکا بو ترسانی　　قیلوب کونمی سیه زلف عنبر افشانی
قدی اولوبدی قیامت تمام عشاقه　　کتوردی جلوه‌یه ناکه او قد رعنانی

خیال‌قاش وکوزی طاق ایدوبدی طاقتلر　　بو در خیالی ییقه مسجد و کلیسانی
نی مقید ایدوبدر او کفر زلفینه　　بو کافر اوغلی نیچون اولدیرر مسلمانی
امید کسمزم آخر خیال وصالندن　　مکر بودرکه چیقه طالب اوغلونك جانی

شهید

نتایج خاطر شریفی طبعنك نهایت درجه‌ده زیبا وعیبدن مبرّا اولماسنه شهادت ایدن میرزا ابوالحسن قاضی جنابلری کربلای کاظم مبرورك خلف ارشدی‌در . تحقیقاتمه کوره ، شو جناب جلالتمآب عالم شبابنده متوطن اولدیغی شیشه شهرینك ارباب کمالندن بقدر مقدور اکتساب علم و آداب قیلور. عاقبة‌الامر استعداد و قابلیتی وذکاوت و معرفتی زیاده اولماسنه کوره کنجه شهرنده اولان کوبراسکی مجلسده عضو اولور بر مدتدن صکره جوانشیر طوپراغنه تشریف فرما اولوب مسند قضاوتده اکلنور وعمرینك آخرینه‌دك همان خدمتده بولنور ومنتهای عمری ایسه هجرت نبویه‌نك ۱۳۰۱ نجی سنه‌سنده اتفاق دوشوب خلاصة الکلام صاحب کلام مالاکلام‌در اکثر اوقات سمند خوش خرام طبعی مثنوی کولق وادیسنده جولانه کلوب از آنجائیکه کلاملری درّ منثور کبی منثور ایدی مهما امکن اله کلنلری بو اوراقده تسطیر اولندی .

هجوم اشك‌ایدر هردم جکردن پارەلر پیدا　　که‌تاراج اولسه کلشن جویبار ایلر اثر پیدا
کوکل بو چاك‌سینه‌مدر یوزك کورکچ فغان ایلر　　که کل کورکچ اولور مرغ قفسدن ناله‌لر پیدا
سنق کوکلی درهم ایلمه ای سنك‌دل وهم ایت　　اوران دم بربره ایلرسنق شیشه شرر پیدا
غم زلفنده مسکین کوکله یتمزمی آسایش　　شب غم ایچره بیماره مکر اولماز سحر پیدا

کوکل ایلر نظاره مه یوزنده حلقهٔ زلفه   حذر قیلمازمی کیم عقربده اولمشدر قمر پیدا
وفور کریه‌دن هجران اراهم چشم یعقوبم   مکر اول یوسف ثانیدن اولماز بر خبر پیدا

ینه کیرمش شهید عشق هاروتیله میزانه
ایدر چاه زنخدان ایچره سحر آیین هنر پیدا

وا حسرتا که ترك وفا قیلدی یارلر   افغان که کچدی حسرتله روزکارلر
دردا که یارسز غم هجر آلدی جانمی   قالدی کوکلده محشره چوق انتظارلر
ارباب عشقدن صوکره عالمده کاش کیم   میل رقیب قیلمیه‌لر کلعزارلر
تاراج اولیدی غنچه وکل اول زمانده کیم   بلبل خموش اولوب آله کلزاری خارلر
سودای زلف و خطکی باشدن چیقارتمازم   کر باشم ایچره مسکن ایده مور مارلر
دردا که کل ایشیتمدی بلبل نوالرین   یتدی خزانه کلشنی صولدی بهارلر
عمری عزیز صاقلا شهید اولسه بخت یار   ایام وصله لازم اولور چوق نثارلر

افغان شهید ناله‌کی جانان ایشیتمه‌دی
طوتدی جهانی ایلدیکك آه زارلر

خوشم دور لبکده کر همیشه زاردر کوکلم   که جام باده نزویجی اولان بیماردر کوکلم
کوکل ملکن ایدوب یغمای زلفك غارت خطك   ایله ویرانه کیم مأوای مور ماردر کوکلم
اوزون اولدقجه شب بیمارلر رنجی اولور افزون   انکچون اول خم کیسوده دائم زاردر کوکلم
صاقین ای راحت جان کیتمه کوکلمدن شب هجران   که بر طغیان ایدن دریای آتش باردر کوکلم
خمار نرکس مستك تمناسین صالوب باشه   اویوب آهولره پیوسته مجنون واردر کوکلم
کوکللر مجمعی زلفه کذر قیلسه‌ك سنی تاری   صبا قیلمه پریشان کیم بنم همواردر کوکلم

خم زلفك خیالیدرکه چیقماز هیچ کوکلمدن   آین ویرانه‌لر تك خانهٔ شهمار در کوکلم
شهیدا کرچه واردر کوهر نظم دلاویزم   زر وسیمیم که یوق امثال ایچنده خاردر کوکلم

مستزاد

اوطورمه دخی اول زلف پریشانکه شانه   عالمه نی قانه
سر حلقهٔ زنجیری بکا ایلمه خانه   قصد ایتمه بوجانه

قویمه چیقه رخساریکه اول زلف سیاهی   تا طوتمیه ماهی
کیم آی طوتیلان دمدوشر آشوب جهانه   ای دُرّ یکانه

قاشنکله ایدر بحث فلك ماه نو ایله   بر قصه‌دی روشن
بحث کله قدینی دوندردی کمانه   اول پیر زمانه

اطراف جبینکده ایکن حلقهٔ کاکل   دوشدم ایشه غافل
اول کونکه قمر ایتمشدی عقربی خانه   دوشدم بو قرانه

محراب قاشك سجده‌سی اولمش بکا عادت   خوشدر بو عبادت
مقصود قاشك سجده‌سی محراب بهانه   کرمیل ایدم آنه

صحن چمنه بر کذر ایت ایله نظاره   اول زادهٔ خاره
کور بلبل مسکینی صالوبدر نه فغانه   سویلر نه ترانه

اول غمزهٔ خونریز شهیدینه نه حاجت   یغماکر هندو اوقه اولسه نشانه
آسایش وراحت   خوشدر دل وجانه

ساقی نامه

الهی دلی ده پر از آتشم   که رخت ازجهان برکناری کشم
رخی هر دم از لطف بنما بمن   دری هردم از غیب بکشا بمن
زجام فنایم چنان مست کن   که درهمتم ماسوا پست کن
چنان مست کن زان می بیغشم   که اندر وجود اوفتد آتشم
مرا آشنا کن بر آن راه راست   که ترك وجودست و عین فناست
رضای تو باشد مراد دلم   اکر رحمت است ازبلا حاصلم
بجانم کوارا ز رحمت بلاست   که.در رحمتت چشم بیکانه هاست
دلم بر غمت میکند صد نیاز   که بر ملك ویران شهان راست ناز
صلا ده سوی نشئهٔ مستیم   که تاکم ستود صورت هستیم
بیا ساقی ای محرم راز دوست   از آن می که از دوست بوئی دراوست
مرا جرعه ده تا جنون آورم   بدنیا و عقبا دکر ننکرم
بیا ساقی آن جام لبریزده   بخاشاك من آتش تیزده
بسوزان بیك جرعه می خرمنم   برون کن زدل مهر جان وتنم

که هر جامم دوست دارد درنك   به بیکانکان منزلی هست تنك
بده ساقی آن آب آتش نهاد   هوای دوکونم همی‌ده بباد
که آمد سرره بمیدان عشق   سری‌دارم ومیل چوکان عشق
بیا پی بده ساغر لاله رنك   که دامان هستی درافتد زچنك
از آن می که رطل کامل بود   بود هرچه جز دوست در دل بود
بمن ده که سازم زدست تونوش   دکر تا قیامت نیایم بهوش
بیا مطرب ای یار دیرین من   فدای لبت جان شیرین من
خدا راکفی بر دف و چنك زن   صلای خوشی بر دل تنك زن
که بیرون کند مهر اغیار را   که منزلکه افتد غم یار را
بیا ساقیا ای دل آرام من   بسوزان بمی این دل خام من
که دارم بدل میل بازار عشق   بخامی نیاید خریدار عشق
کجا ساقی آیینهٔ حق نمای   که دارد عیان عکس روی خدای
بیا ای فقیه معارفشناس   بلطف ازل بین بشکر و سپاس
بساغر ببین آتش طور را   زساغر بخوان آیت نور را
بده ساقی آن نوروش نار را   که برقع فروزند اسرار را
که از کوی وحدت نشانم دهد   وز آن نشئه رطل کرانم دهد
بیا ساقی ای یار مسکین دلم   که خبر باتو ناید به تمکین دلم
از آن می که یاقوت افشرده است   ایاغی که غم دل زمن برده است
بده ساقیا ارغوانی میم   دلی در غم عالمی تاکیم
به مینا بریز آن می لاله کون   که از دور کردون دلم کشته خون
مغنی کجائی یکی بذ لهٔ   که باید بدین مرغ همنالهٔ

ز دور مخالف بسی در غمم   از این شور و غم وارهان یکدمم
نوا برنی و نفخه بر صور زن   بدین قصر و مینا یکی شور زن
که شیر فلك زان صلارم کند   قد چرخدون را حسد خم کند
بیا مطربا کز جهانم به تنك   جهانم درده بیکدم به چنك
نهان راز کو کن دم چنك را   که در پرده میکوید آهنك را
صلائی بر افکن بچرخ بلند   که ناهد چنکی شود پای بند
مغنی کجائی سرودی بزن   بمی خوارکان بانك رودی بزن
دل زار مغلوب شور غم است   نی دم که منصور آن یکدم است
یکی قطرهٔ خون که نامش دل است   غم عالمی بار او مشکل است
بزن مطربا بربط و ارغنون   بر افکن اساسی غم دهر دون
که در شهر سوز وکداز افکنم   صلا بر عراق و حجاز افکنم
که این پنج روزی که عمریست تنك   نباید شدن صرف جزنای چنك
شتابان سوار اجل درقفاست   بجز جام و باده کرفتن خطاست
بده باز ساقی بطی از مهم   که یاد آمد از خسروان کیم
کجا رفت جمشید کاووس و طوس   که هر یك زدی در جهان طبل کوس
چه شد آن همه جیش اسکندری   که در هفت کشور نمودی سری
تهمتن کجا رفت و افراسیاب   که هر یك زدی چتر بر آفتاب
درین بی وفا منزل غصه ناك   همه سر نهادند آخر بخاك
هم آنان چومارند بودند و مست   همه رفت و هم میرود هرچه هست
چنین است پیوسته رسم جهان   که منزل دهد بر کهان و مهان
زفته زمانی بسر می برند   همان بزم بر دیکری بسپرند

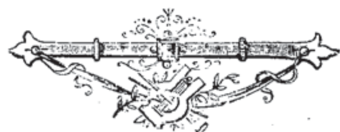
وزان هم دیکر نکذرد اندکی   که هر کز نه بینی نشان یکی
شبی ساقی و شوخ شیرین مقال   مرا داد پیمانهٔ از سفال
که این ساغر ازمن ترانوش باد   همه غیر ساقیت فراموش باد
کرفتم زدستش که بر سرکشم   از اوناکه آمد صدای خوشم
که من یاد کاری زخاك جمم   سر سر فرازان این عالمم
که سرمی نهادی جهان بر درم   مهی بود در هر شبی در برم
مده دل بدین زال مردم فریب   که جز حسرت ازوی نباشد نصیب
مرا داد هم جام یاقوت فام   ترا نیز چون من کند خاك جام
بده ساقیا آتشین باده ام   که من نیز دل بر جهان داده ام
از این آشنا کش رها کن دلم   جدا ساز ازین یار بی حاصلم
که هر کز بیاری وفائی نکرد   بدل دادکانش بقائی نکرد
نه بخشد بکس جرعهٔ رازمی   که آخر خمی خون ننوشد زوی
مپندار کزما دکر غافل است   که درخون ما نیز مستعجل است
بده ساقی زآن آتش تابناك   که از محنت چرخ کشتم هلاك
بده ساقیا لعل کون ساغرم   که از عهد اول بیاد آورم
زجور جهان چند غم نوشیم   ز عهد ازل چند فراموشیم
من آنم که کردون غلام منست   رواق فلك بهرکام منست
بباغ جنان آشیانیم بود   بخوش بلبلان همزبانیم بود
ز ترکیب آب وکلم عار بود   کهی نور در پیش وکه ناربود
کجا ساقیا جام کیتی نما   ز مرآت می پرتو افکن بما

ز افشرده لعلی بیاقوت ریز   بر این مرده یادروح یاقوت ریز
ز آب حیاتم بده ساغری   که دارم بدل خواهش دیگری
بیا مطرب ای مهوش بذله گو   که دارم هوای بهار آرزو
اساس خراباتیان بر کنید   بپای گل و طرف گلشن زنید
که صبح چمن شاهد صادق است   که گلشن زحال جنان ناطق است
هوا صبح و دم گشته گستاخ گل   کنند قطرهٔ ژاله بر شاخ گل
صبا گشته غماز گلهای باغ   بمرغ غزل خوان رساند سراغ
فکنده زرخ شاهد گل نقاب   که خوبان ندارند در پرده تاب
شداز عشوه های گل خود نمای   بشور نوا مرغ دستان سرای
گهی بذله گوی تماشای گل   گهی می نهد چهره برپای گل
به نرگس شده هاله کش یاسمین   که در پردهٔ اولیست شوخ چین
چو عشاق گستاخ باد صبا   زرخسار گل گشته برقع گشا
پریشان شده سنبل از بوی گل   چو زلف عروسان خمد سوی گل
سر لاله بر پای گلها خم است   که گلها دوا بخش داغ غم است
در افتاده نرگس برنج خمار   بنازاست بیمار میخواره وار
شده آب آینهٔ روی   صفای خوشی دارد از بوی گل
باب روان عکس گلهای تر   چو در اشك من پاره های جگر
شده قمری مست شیدای سرو   بحسرت در افتاده در پای سرو
که از ذوق دیداردر سرخوشی   گهی داغ بر دل از آن سرکشی
بر افکنده گل دست بردوش سرو   که گل به که باشد در آغوش سرو

روان چشمه سارست بر پای سرو   که در چشم گریان سزد جای سرو
بیا ساقی ای سرو نو خیز من   فدای تو این چشم خونریز من
قدم بر سر چشم گریان گذار   که خرّم بود سرو در جویبار
بطرف گلستان هوا داده زیب   شده همچو صحن ارم دلفریب
دمادم بر آید زغیب آیتی   که یا والهی واد خلی جنتی
لب غنچه هر دم بصد نوش خند   زند بر جنان طعنهٔ دلپسند
که آنجا همین کام دل آرزوست   از اینجا توان برد ره سوی دوست
بلی گر بهشتی بود دل فریب   حرام است بی گفتگو بی حبیب
الا ایها الصوفی کج نهاد   که گلزار برقع ز وحدت گشاد
بر افروخت آتش موسوی   بیاتا کنایات از او بشنوی
عیان نار نمرود از ارغوان   خلیلی در او مرغ تسبیح خوان
زهر سایه شاخ هر گل ورق   ز انگشت حمد چو مه گشته شق
علمها بر افراخت سرو روان   عنادیل نصر من الله خوان
بهر سو خط سبزه آیت بود   زتوحید صانع حکایت بود
نشانیست از بی نشان هر گلی   سراغیست هر نغمهٔ بلبلی
ولی دیدهٔ راست بین بایدت   که تا جلوهٔ دوست بنمایدت
اگر هر دمی عندلیب سحر   بسودای گل کرده خون در جگر
پس این خون دل خوردن گل چراست   چنین چاکها درتنش از کجاست
دگر نالهٔ قمری نوحه خوان   شود درغم عشق سرو روان
پس این سرورا بیقراری زچیست   چنین خاك ریش از بهر کیست

همه واله حضرت دوستند ز اسرار مستی سخنگوستند
بیا ساقی ای سالك کوی عشق که می آید از هر طرف بوی عشق
می ده که در هر کجا بنگرم شود طلعت دوست در منظرم
مغنی تو ای بلبل باغ من بده خارشی بر کهن داغ من
هم آهنك کن بر دلم تار را که بس طالبم جلوهٔ یار را
بیا ساقی ای ماه پیر مغان پیاپی بده زآن عقیق روان
بساغر بریز آن می ناب را که بستاندم طاقت و تاب را
بیا ساقی ای زلف تو دام دل ربوده سیه چشمت آرام دل
از آن می مرا ساغری ده بدست که بر چشمهٔ خضر داده شکست
بیا مطرب ای چاره بخش دلم غم عشق تو در جهان حاصلم
که دارم تمنای بزم سری که دارد بخیل سران سروری
بیا ساقی زان غمزهٔ نیم مست نهان کن بدین دل خدنگی که هست
وزان لعل نوشین نمك بازدار بزخم دل چاك چاکم سپار
به آیین وتمکین ورسم وادب که یادست از پیر بزم طرب
بصد خاك بوسی بر آن آستان بود پیش شهزاده نوشیروان
که هرگز ندیدست چشم جهان چنولی خلف از کهان ومهان
بساغر بریز آن می تابناك که جم باز کوید هنوزش بخاك
چنانش بیك جرعه مدهوش کن که هر دو جهانش فراموش کن
چو از نشئهٔ باده سر کرم شد دلش بر خراباتیان نرم شد
پس آنکه ز استاد شیرین زبان نهانی بکوشش یکی بیت خوان

دل بی نوایان مسکین بجوی پس آنکاه جام جهان بین بجوی
الهی بمستان پیر مغان بچشمان ساقی و نیرنك آن
بآهنك مطرب بکیسوی تار بانداز محراب ابروی یار
که دائم می بهجت اش نوش باد بمطلوب خواجه هم آغوش باد

ایضا منه فی المثنوی

بمجنون شوریده کفتا کسی که من دیده ام روی لیلی بسی
لب لعلکون دارد وچهر آل سیه چشم وابرو سیه زلف وخال
مرانیز شوری از او در سر است که رخ پر نمك لب پر از شکر است
ولیکن نه مثل تو افسانه ام نه ازخیل و از اهل بیکانه ام
نه سردر بیابان و هامون کنم نه از کریه هامون پر ازخون کنم
بزاری تو در ترك آرام و خواب چوماری بر آتش بصد پیچ تاب
بجز نام لیلی نخوانی همی جهانی بر او بر فشانی همی
چو مجنون از او نام لیلی شنید زمانی بلرزید چون برك بید
رخش زرد کون شد زبان لال ماند برفت از سرش هوش و زحال ماند
چو بکذشت چندی یکی آه داشت که صد شعله بر خرمن ماه داشت
بنالید بس کریه آغاز کرد بزاری زبان بر سخن باز کرد

بگفتا که ای از جهان بی خبر	زاسرار عشق نهان بی خبر
که حالات چندیست در عشق دوست	نمی داند آن کش نه مجنون اوست
تو بر سرّ این خانه بیگانهٔ	نه از حلقهٔ اهل کاشانهٔ
تو آن رو نبینی که بینم منا	نمی تابد این مه زهر روزنا
به لیلی بود جلوه های بسی	که جز چشم مجنون نبیند کسی
تو رخسار بینی درخشان چو ماه	جهانی عیان بر من ازهر نگاه
تو ابرو و من صد اشارات از او	بهر گوشه چندین بشارات از او
تو آن نرگس مست و مخمور را	من از هر نگه راه صد شور را
رموزیست در هر نگاهش بمن	که حرفی نداند کس از انجمن
تو بینی دوگیسوی خم درخمی	من از هر خم او عیان عالمی
تو آن لعل ناب شکر خند را	زهر خنده من عیسی چند را
تو بینی چهی در زنخدان او	من آن تشنگی و بیابان او
تو آن خال مشکین و هندو وشی	چو هندو نشسته است بر آتشی
مرا نقطهٔ باء بسم الله است	که جان بر حقایق ار او آگه است
تو آن حلقه موی گره گیر را	من از زیر هر حلقه زنجیر را
تو آن غمزهٔ مست فتان از او	من آن رام کشته غزالان از او
مرا حالت چند گردد عیان	که یارای شرحش ندارد بیان
چه گویم ندانم چه ها میکنند	که خود هوشم از سر جدا میکنند
مرا جلوه هایی از او حاصل است	که زآن جلوه ها دیگران غافل است
به لیلی تو با چشم مجنون نگر	که آن رو نبینی بچشم دگر

ولَه ایضاً

حقیقت شناسان این رسم راه	ببردند ره برحقیقت زکاه
که خود سنبلی بود در کشت را	همی داشت شادانی و برگ بار
سر پرهوا داشت بر آسمان	زباد بهاری بهر سو چمان
همی پای او بستهٔ آب جوی	دلی داشت باعشق پر آرزوی
که با کهربا آشتی داشتی	بدل تخم از کهربا کاشتی
گهی سر فرا داشت بر آسمان	همی بود ازبار محنت خمان
همی لابه کردی به باد صبا	بگفتی پیامی سوی کهربا
که من تابه کی نالها برزنم	که هرسوی شد ناوکی برتنم
بهر روزشب درخیال توام	که کی میدهدرو وصال توام
صبا چون رسانید پیغام او	بپاسیخ بگفتا دلارام او
که بهر وصالم عبث برمسوز	که تو پای دربند غیری هنوز
ببرگ نواها بنازی همی	از این ره کجا عشقبازی همی
نخست این نواها زسر پاکدار	پس آنکه تن خویش بر خاکدار
تنت کن براه طلب ریز ریز	سراپای خود هرچه داری بریز
برافشان مراین برگ این باررا	کزین ره توان یافتن یار را
چو بشنید بسپرد تن را بداس	بر آورد بر خاک روی سپاس
سرش پرز شور دلش پرزدرد	همی کاست تا گشت باریک زرد
تن خود بپای ستوران فکند	همه دانهها پیش موران فکند

چو از غیر ببرید پیوند خویش　　گذشت از همه غیر دلبند خویش

پس آنکه نه قاصد نه باد صبا　　کشیدش بقرب آنچنان کهربا

چو عاشق بترك تن وجان بود　　محبت فراوان زجانان بود

قطعه

شنیدم که فرهاد شوریده گفت　　به شبها که درشور شیرین نخفت

که خسرو اگرچه رقیب من است　　ولی عشق شیرین نصیب من است

که شب تاسحر سر بخارا زنم　　بیاد رخش کوه رامی کنم

بشیرین عیان است این پیچ وتاب　　که چشمان من می ندیداست خواب

گر اوشهریاریست باتاج و گنج　　ره عشق راهیست پرداغ ورنج

کجا دعوی عشق شیرین کند　　که شب تاسحر خواب نوشین کند

ایضا قطعه

شنیدم که پروانهٔ در چمن　　همی گشت درپیش سرو وسمن

بنالید ومیگفت با آه زار　　که بی روی یارم چه ذوق ازبهار

چه شادی که درهجر اوزندگی　　مراعار بوده است وشرمندگی

خوش آندم که مردانه درپیش جمع　　بسوزم همی جان سپارم بشمع

چو عاشق اگر خلد وگر آتش است　　چو درقرب معشوق باشد خوش است

وله ایضاً قصیده

رسید آندم که گیتی رانسیم آذر آراید　　کنار دشت را ابر بهاری یکسر آراید

ززرناب خزان گش صحن گلشن را براندودی　　بصدزیبش بهار اکنون چنان میناگر آراید

چنان روح القدس بایدنفس بادسحر گاهی　　همی بنکرخریفی رارضیع اندر بر آراید

بسوی لالهٔ حمرا گر آن سرمی خمد نرگس　　چو بیماری که بهروی طبیبی ساغر آراید

کتاب حسن لیلی وحدیث عشق مجنون را　　بصدشورش گل وبلبل بشرح دیگر آراید

بهار خویشتن را چرخ باصدزیور آراید　　نقاب از رخ برافکن تابهار دیگر آراید

بچشم اندر مقامی کن که هنگام بهاراستی　　همیدون سرو زا آب روان خرّمتر آراید

الا ای لعبت شیرین برافشان طرّهٔ پرچین　　که تا مجموعهٔ نسرین به مشك ازفر آراید

زسر سودای خط زلف پرتابت بیرون آید　　اگر موران ماران م مقام اندر سر آراید

دمِ عیش است وفصل گل بکش می کاندرین خرگه　　ثبات عمر نبود تا بهار دیگر آراید

گذاری کن بباغ اندر که ابر آذری هردم　　چو دست زرنثار شه جهان رایکسر آراید

امیر اشرف والا علیّ والیٔ اعلا　　که تاب افسرش مرآت مهرخاور آراید

فلك را پیش درگاهش سر تسلیم در گردش　　قضازان مکرمت فرقش بر زرّین افسر آراید

پی نقش جلالش نقطهٔ این چرخ مینائی　　که صورت بندتقدیرش بافشای زر آراید

خیال مالش قهرش اکر بردل کذر سازد   همی قشر فلك را رنك چون نیلوفر آراید

برعب رمح وبرق تیغ وتاب لمعهٔ پیکان   زرامح سرزمریخ برزکردون پیکر آراید

ز وهم خنجر برّان زسهم ناوك پرّان   سپهر پیررا تاناف بر خاك اندر آراید

بهمیزان شجاعت شیرچرخش کرقرین کردد   چوقوس عقربش تیغ کجش پشت سر آراید

خط نصر من الله نقش کل من علیها فان   یکی برتیغ بنکارد یکی برخنجر آراید

بههنکامی که بزم آرا در آید شحنهٔ عدلش   حمل را ذئب درّان همچو مادر در بر آراید

کنام رنك ضیغم را به برثن درهمی زیبد   مقام صعوه شاهین را بزیر شهپر آراید

ز دیوان مدیحش یك ورق این نیلکون طغرا   که نقاش قضایش هم بزرّ جعفر آراید

خود آن فرّ خداوندی بود بس بهر توصیفش   چه یارا تا ز نعتش نکته سنجان دفتر آراید

با رایش کران حاجت نباشد روی زیبارا   جمال خوب را خود دلبر زیباتر آراید

عنان توسن فکرت شهیدا باز کش کاینجا   یلان ملك دانش سرزخجلت در بر آراید

ثناخوانم چون اومالك رقابی را عجب نبود   کرم لطفش زسرتاپا و از پاتا سر آراید

خداوندا بتاج رفعت آن خسرو اعظم   که تا تخت فلك را پادشاه خاور آراید

بیارانش همیشه پیشرو کن فتح نصرت را   که رمح جان ستان شان عدوراپیکر آراید

قضا سرهای اعدایش بفتراك اجل بندد   قدر سرهای احبابش بثوب احمر آراید

وله غزلیات

باز بطرز عیسوی شد بچمن بهارها   زنده کند به یکنفس مردهٔ شاخسارها

خون سیاوش است آن حوش خروش میکند   باز بهار سرکشد خفتهٔ لاله زارها

قصهٔ حسن یوسفی کل به چمن زسرکرفت   نالهٔ بزم اترجی سرزده از هزارها

شد بحریم بوستان قمری مست بذله کو   سرو چمان بهر طرف درلب جویبارها

ای شده غائب از نظر بی تو مرا کتاب کل   بر دل و دیده می خلد همچو سنان خارها

من بخیال روی تو کوشه کرفته همچنان   بانك طرب بصد نوا میرسد از کنارها

بی تو بکاشن چنان صورت حور درنظر   ما وهمان خیال تو خلوت و آه زارها

قصهٔ اشتیاق تو از حد صبر درکذشت   نیست دکر بجان ودل طاقت انتظارها

باز بر آب چشم من پای بنه که درچمن   خرّم خوب تر بود سرو به جویبارها

باد غبار تربتم کریه چمن پرا کند   مهر تو می چمد همی از همه آن غبارها

سوی شهید زار بین بی خود بیقرار بین
کشته اسیر درد غم داده زدل قرارها

جهان چو جسم تو جانی در آن میان ای دوست   توی مراد دلم زان همه جهان ای دوست

زجان همیشه مرا غایت مراد توی   وکر نه بارکران برتن است جان ای دوست

بمهر روی تو در باختم دو عالم را   که جز تو انس ندارم به این آن ای دوست

حدیث قصهٔ مشتاقیم نه چندانست   که شرح آن نتوانم بصد زبان ای دوست

بیا کز آتش دوری و اشتیاق رخت   بسوخت این همهٔ مغز استخوان ای دوست

زخاك تربت من لاله ها که می روید   زداغ حسرت تومی دهد نشان ای دوست

هزار سال که باشد تنم فسرده بخاك   هنوز مهر تو باقی میان جان ای دوست

عیان بروی زمین نام دوست بنویسد   بهرکجا که کنی خون من روان ای دوست

زخاك من که برد باد بر فضای جهان   به بوی مهر تو پیدا بود نشان ای دوست

شهید تیغ ترا خاك اکر بیفشاری
زحسرت تو چکد خون چو ارغوان ای دوست

کسی که پیش نظر چون تو ماه رو دارد　دکر بعمر نه دانم چه آرزو دارد
انیس خاطر من جز حدیث عشق تو نیست　رفیق اکرچه بصد کونه کفتکو دارد
بریده از همه عالم طریق الفت و انس　دل رمیده ندانم چه جست جو دارد
نماند یکسر مو جایی بر هوای دکر　پس از علاقه که جان باتو موبمو دارد
تو غافل ازمن و از ناله هایی زار منی　ببین بکوشهٔ دل تاچه های وهوی دارد
عجین آب بهشت است با نزاکت لطف　مکر دلی که به سختی مثال رو دارد
چه صنع بود قدت کز قیام محشر خیز　دلالتی بقیامت عجب نیکو دارد
زلال خضر به لعلت کجا روان بخشی　کل بهشت به رویت چه رشك بودارد

شهید چون بسر آید حدیث بوی لبت
حریف هر چه سخن داشت درکلو دارد

روی زیبای تو بر دیدهٔ مشتاق آید　همچنان صبح قیامت که بر آفاق آید
کذرد نالهٔ تسبیح زکردون بلند　سرو بالات چو بر حلقهٔ عشاق آید
شد به یك کوشهٔ ابروت جهان برتو اسیر　تیغ تیزی به چنین فتنه کری طاق آید
یوسفی چون تو نزاید دکر ازمادر دهر　بار دیکر به تناسل اکر استحاق آید
مکر از خاك بهشتی تو بدین خلق لطیف　ورنه کی زاب کل این طینت اخلاق آید
نعمتی درهمه عالم چو تو شیرین تر نیست　نعمت خلدش اکر نیز بالحاق آید
صد حلی بسته صبا بر ورق لاله و کل　تانثار قدمت آن همه اوراق آید
تو درآیینه برآن حسن جهان سوز ببین　تا بدانی که چه ها بر سر عشاق آید
روی پروانه بشمع است نه بر جانب غیر　اکر از دولت قربش همه احراق آید
مژدهٔ تاج شهی کی شنود مسمومی　که بحیرت نیکران است که تریاق آید

جان فدای دم تیغش که علی رغم عدو
باز بر خاك شهید از ره اشفاق آید

زتیغ ابروانت دل چو می بیند چنان لرزد　که صید تیر خورده درکمین بیند کمان لرزد
بهنکام عتابت غمزه درچشم آن چنان لرزد　که در وقت غضب در پنجهٔ قاتل سنان لرزد
بلرزد طرهٔ کج چون کره بکشاید ازتارش　بلی خازن چو خائن کشت وقت امتحان لرزد
سزد کز خوف شق لرزد رخش درسایهٔ مژکان　کز انکشت نبوت قرص ماه آسمان لرزد
بپوشان روی زیبا ومیافکن انقلاب ازنو　که هم چو طور عالم زان تجلی بی کمان لرزد
زلفت چون نلرزد دل که خود یك قطره خون است این　که موسی باید بیضا زثعبان دمان لرزد
زموج اشك لرزد عکس بالای تو در چشمم　بسان سایهٔ سروی که در آب روان لرزد
نیاساید زفریاد دلم دلها بکیسویت　شب تا امن ازبانك جرس هم کاروان لرزد

شهید عشق بنیشیند چه حکم تست نار اندر
چه خلت دارد آن کز آتش نمرودیان لرزد

نرکس مست مدام تو که میخوارانند　عذر دارند در این جرم که بیمارانند
نکنم ناله ز چشمت که دل آزارانند　که در این شیوه مدام اکثر بیمارانند
آن دو چشمت که سیه مست خطاکارانند　هر یکی تکیه به تیغی زاده خونخوارانند
ابروان تو به نیرنك فسونکارانند　هر دو پیوسته خمیده ز پی مارانند
ابروان تو که خونریز کماندارانند　بهر تسخیر دو آهو دو کمین دارانند
آن دو کیسو که بروی تو سیه کارانند　بر در کلشن فردوس نکه دارانند
آن دو زلف تو که زنجیر کرفتارانند　شب طول است اسیران همه بیدارانند

چون شهید ازشکن زلف تو بسیارانند
که همه عمر بدامنـد کرفتارانند

باشتیاق تو ام تا حیات من بسر آید   بآخرین تقسیم درد عشقت از جکر آید
ز حد کذشت صبوری و اشتیاق جمالت   بارزوی تو از دل چه آه پر شرر آید
دو کوش من بصدا ودو چشم مانده براهش   که آن نکار پری چهره ناکهم ز در آید
تو عهد خود بشکستی من هنوز امیدم   که یار عهد شکن بازم از وفا بسر آید
بخلوتم که تو بودی دلم ز دست ربودی   کنونم آن همه بازی بکریه درنظر آید
همیشه سرو بلندت بپیش دل متصور   همیشه نقش جمالت بدیده جلوه‌کر آید
بخواب چون بروم باتوهرچه کفت وشنید   ز خواب خیزم‌دردست پیش دیده تر آید
نه شکل قامت تو یکدمی بدیده نکردد   نه یاد روی تو ام یکدمی ز دل بدر آید
بجای کشت ونشست چو بنکرم بتأسف   چنان به کریه‌درآیم که خونم از جکر آید
هزار صید تو صیاد هر کناره بخستی   کجا که زخم دلم بر دل تو کارکر آید

تو هیچ جرم ندیدی که مهر دل ببریدی
بیا که آه شهید از پی تو شعله‌ور آید

دلم ز حلقهٔ آن زلف تابدار بنالد   چو مرغزار که از جور شاه مار بنالد
بود زبانه دمادم الم بمار کزیده   اکر هزار بکرید اکر هزار بنالد
ز بند سلسله دیوانه‌را نجات نباشد   اکرچه باهمه زاری بهر کنار بنالد
دل حزین بخم اندر خمش بنالد که کوئی   اسیر بر سپه چین زنکبار بنالد

فتاده تابسر زلف تو بچاه زنخدان   بمار درچه اکر بیژن است زار بنالد
بناله مرغ دلم در شکنج آن خم کیسو   بلی بلی چو بدام اوفتد شکار بنالد
اسیر سلسله تاسر نهاد زیر دو ابرو   کشیده تیغ ز هندوی نابکار بنالد
کجا رسد بدل آسایشی ز طرهٔ مشکین   ز مشک قاعده دارد که زخمدار بنالد
کند زلف تو تاعرضه داشت دل‌بعذارت   چنان کسی که معلق بود بنار بنالد
اکر نسیم ز زلف تو نکهتی برساند   بهر دیار زخاکم بود غبار بنالد

بلی چو شام بر آید غم مریض فزاید
از آن به زلف سیاهت شهید زار بنالد

آرام ندارم که دل آرام ندارم   رم خورده دل ازمن دکرش رام ندارم
عمریست که دامی پی شهباز نهادم   جز باد کنون در شکن دام ندارم
نی در سحرم صبر ونه درشام شکیبی   فرقی بمیان سحر وشام ندارم
کام دل من مشکل وطاقت همه برباد   جز مرک علاج دل ناکام ندارم
دستم ز تو کوتاه که خود نخل بلندی   در میل رطب جز طمع خام ندارم
بی روی تو آرام نه کیرد دل شیدا   غیر از تو دکر دردو جهان کام ندارم
صیاد تو ودام تو خوش منزل جانم   میل چمن از کوشهٔ این دام ندارم

در عشق تو خون خورده وجان داده شهیدم
در دفتر عشاق جز این نام ندارم

ساقی به یاد عارضش درده پیاپی جام جم　　تا نرگسم در دور گل ز آن بادهٔ گلفام نم
بر گرد نرگس خارها از عنبر سارا زده　　بر دور نسرین هالهٔ بسته زمشك خام خم
یکدم میان نازکش با کام اگر در بر کشم　　گویم پس از چندین جفا موئی نکشت ازکام کم
درجلوه گاه روی تو شهری چنان بی خود فتاد　　گویا بخیل حاجیان آمد زباد سام سم
تادر نشانم در کنار آن سرو سیم اندام را　　از اشك خونین بسته ام درمدت ایام یم
زان آهوی شیر آزما جان در تنم لرزد همی　　من خود که هرگز نبودم از برسن ضرغام غم
از بیش مردم بگذری با حسن چندان برتری　　کافتاده درحیرت عقول ازکنه اواوهام هم
از بیم تیغ غمزه ات رم خورده و آرامی　　مرغی که هرگز نبودش از ناوك بهرام رم

از فتنهٔ چشمت شهید افتاده بر کوه بدشت
با آهوان بگرفته خو بادد زده بادام دم

فغانکه کام دل ازدوست گشته حاصل دشمن　　بحالتی که بسوزد بحال من دل دشمن
امید ها که بدل داشتم ز وصل جوانی　　دریغ ودردکه گشت آن امید حاصل دشمن
مگر که نیست دگر طاقتم بخندهٔ شیرین　　که بهر کشتن من میکند به محفل دشمن
بقصد کشتن من گر شوی خوشست بجانم　　بشرط آنکه پس ازمن مباش مائل دشمن
فدای تیغ کجش جان گراز وفا به وفاتم　　بیاد من کشد آهی که خون شوددل دشمن
مکن که مهر بریدن ز روی دوست نشاید　　خصوص بی همه جرمی بقول باطل دشمن

شهید عشق ترا دودی از کفن بدر آید
اگر ز خاك ببیند ترا مقابل دشمن

یار ما یك نیمه برقع از جمال انداخته　　بر جهان هرسو هزاران قیل وقال انداخته
دیدهٔ اوهام را تاخیره از ادراك داشته　　فیلسوفان جهان را بر ملال انداخته
کی کنند طی اوج وصفش راپر سیمرغ وهم　　کاندران وادی دوصد جبریل بال انداخته
دور باشی نه بر ردّ اصحاب طلب　　بر ترین سدّی که بر راه خیال انداخته
تاکه در صحرای وصفش زد قدم اول قدم　　حرف بطلان بر سر لوح کمال انداخته
طاقت یك جلوه نار وکوه موسی رابین　　کاتش دل بر چه سودای محال انداخته
قرعهٔ هرگز بفهم کنه او پیدا نگشت　　بس حکیمان بهر اوچندان که فال انداخته
تا نشانی از سر گویش بمشتاقان دهد　　این اشارت ها به ابروی هلال انداخته
مرحبا ای نار نمرودی که بر راه خلیل　　بر سر بازار کالای ضلال انداخته
صدهزاران جان ومال همچو من قربان آنکه　　شرط یاری را بترك جان و مال انداخته

شد شهیداز تو به حیرت تاچه میگوید کلام
کاندرین صحرا کلیم الله نعال انداخته

نه هر چه دیده ودل دیده وشنیده چنانی　　که هر چه کلك قضا نقش بسته بهتر از آنی
پس ازطلوع تو یوسف بچاه چون مه نخشب　　پس از حضور تو حورا بغیب عالم ثانی
ز صورت تو همه در تعجب اند و تحیر　　ز طلعت تو همه در تصور اند وکمانی
بحکم آنکه دگر پیر گشته مادر گیتی　　نیاورد پس ازاین چون تو ماه پاره جوانی
ز سحر چشم تو درچاه مانده ساحر بابل　　زرنگ لعل تو در سنگ خفته لعل یمانی
بصورتی که توی صبر رانبوده ثباتی　　بطلعتی که توی عقل را نمانده توانی
حدیث خلد ز حسنت حکایتی و اشارت　　جمال حور ز رویت کنایتی و بیانی

چنان خوشست که شکر کر از تو حنظلم آید   چنان رواست که تریاق کر تو زهر چشانی
چو خاك باشم وهر ذرّه اوفتاده بجائی   به بوی مهر تو بازم طلب کنند نشانی
هنوز عشق تو ثابت وجود ماهمه زائل   هنوز مهر تو باقی وجسم ماهمه فانی

فرشته کان سؤال از شهید عشق چه جویند
که غافلند بذکرت ز شورش دو جهانی

روی بنمای بر آنان که دهندم زتو پندی   تا بدانند که ممکن نشود بلکه به بندی
از خم پیچ من وطولئ شبها چه غم او را   که زماران دوکیسوت نخورداست کزندی
بعد تصویر تو تقدیر به تحسین وتفاخر   ریخت بر مجمر رویت زسیه دانه سپندی
صورت روی تو بینند ولیکن نه بچشمم   که همه چشم تو سحر وهمه کیسوت کمندی
ماه آن عشوه ندارد که تو داری وصباحت   سرو آن شیوه ندارد که تو داری وبلندی
هوس طلعت حورا و سر خلد ندارم   که توام دل زهوای دو جهان باز بکندی
بنشان قامت بالا و بپوشان رخ زیبا   که تو صد شور قیامت بقیامی بفکندی
بود دردل که کنم شکوه چندی ز جفایت   دیکرم نطق نماند که تو یکباره بخندی

من شهید توام ای دوست ندارم سر تقصیر
زیر تیغ تو خوشم کر تو بخونم نپسندی

بشرح عشق ندارم دکر بسوی تو راهی   مکر تو راز بدانی همین بشعلهٔ آهی
دلم ز آتش پنهان بسوخت باتو نکفتم   ببین که سر کشد ازدل چه دودهای سیاهی

خوش آنکه بردل من بکذری نهان زرقیبان   که تا بسوز دلم میکنی نظاره کاهی
تو مائل من ومن مائل تولیك زهر سو   نهان بحال من تو کنند خلق نکاهی
دلم پر از هوس قدرت نظاره ندارم   زلال درچه ونشنه بمرد درلب چاهی
ز حسرت رخ تو قطره های خون بتراود   زخاك من چو بجنبند هر کلی وکیاهی
دکر میان من تو نمانده راه سفارت   منم کنون بغمت بر سراوفتاده بجاهی
اکر اسیر تو صیاد را ز حلقهٔ دامت   علاج نیست بجز قتل بی وقوع کناهی

بهر وسیله وتدبیر راه چاره بجستم
شهید را بوصالت دکر نماند پناهی

توی کنون که بخوبی بلند مرتبه شاهی   قتیل تیغ توشهری نه لشکری نه سپاهی
به طلعتی که تو داری مرا نماند قراری   ندانمت بچه مانی نه آفتاب نه ماهی
تو در مقابل چشمی ولی مرا ز تحیّر   نه قدرتی بتکلم نه جرأتی بنکاهی
چه خوانمت که توشیرین تری زهر چه بکویی   چه کویمت که توزیبا تری زهر چه بخواهی
مرا ز پادشهی به نظر بروی تو کردن   بغیر قرب نخواهم نه منصبی ونه جاهی
هزار بار به تیغ ارزنند ازتو نکردم   زمیل که ربا اختیار نیست بکاهی
بشوق آنکه سمم از تو دیده باز نپوشم   که منع نحل کجا ازعسل توان بسپاهی

باضطرار که دارد زدیدن مه رویت
شهید عشق ندارد روز حشر کناهی

خلاف چون منی تا کی روی ای چرخ تغییری   بنا کامی بسر شد روزکار ای اشك تأثیری
بریدی مهر خلت آخر ای نامهربان رحمی   شکستی عهدو پیمان آخر ای بدعهد تقصیری

ندارم نطق بر تقریر عشق ای حال تبیینی　　نیارم شرح بر راز درون ای اشك تحریری
مسخر بر تو شد ملك دلم ای غمزه یغمائی　　مسلم بر تو گشت اقلیم جان ای حسن تسخیری
خلیل آسا بنارم گر زنی ای عشق فرمانی　　ذبیح آسا به تیغم گر کشی ای شوق تدبیری
ز آشوب تو پندم میدهند ای رخ تجلائی　　ز سودای تو بندم میکنند ای جعد زنجیری
ز شب های زلیخا ای سواد زلف تبیانی　　ز حسن روی یوسف ای بیاض وجه تفسیری
خوش است امشب مرا با رویش ای مرغ سحر صبری　　بکام دل یك امشب بوده ام ای صبح تأخیری
بقالم کشور چین داده اند ای زلف تأویلی　　بخو ابم خاتم جم داده اند ای لعل تعبیری

به یغما خدمتی دارد شهید ای طبع تبلیغی
بسوی او ندارم قاصدی ای باد شبگیری

میرزا محمد قلی حکیم

بو مرد فاضل و حکیم کامل مرحوم ملا حسینك خلف ارشدیدر و ملا غائب مغفورك نوادهسی و میرزا محمد علی مبرورك نتیجهسیدر . غفران پناه میرزا محمد علی ایسه جنت مکان نادر زمان نادر شاهك حضورنده خاص دبیری و منشیلردن بری ایمش که بواسطهٔ تغیر زمان و انقلاب دوران ایران طوپراغندن قطع علاقه ایدوب

قره باغه تشریف کتوروب ویسللو نام قریه‌ده تأهل ایتمش بعده شیشه شهری بنا اولندقدن صکره مرحوم ملاّ غائب مذکور ولایتی اوزی ایچون وطن اتخاذ ایتمش . عرض ، معظم الیه ایام شبابنده ترك وطن مأنوس ایدوب اصفهان خلد بنیانه عزیمت و مسافرت قیلوب اومکان فردوس نشانده بقدر مقسـوم اکتساب علوم ایتمش و بعد از اکمال تحصیل وطنه عودت بیوروب علم طبده کما ینبغی سر رشتهٔ تمامی اولدیغنـه نظراً مرجوع خاص و عام اولمش خصوصاً بهمن میرزای مرحومه تقرب ایتمش وسنه ١٢٩٦ نجی هجریده بمفاد کل نفس ذائقة الموت شربت مرکی حکیم علی الاطلاقك فرمانی ایله دست اجلدن نوش ودوستان دنیو یسنی فراموش قیلمش.

بلی جهان جام فلك ساقی اجل می
خلایق باده نوش مجلس وی
خلاصی نیست اصلا هیچ کس را
از این ساقی از این جام از این می

خلاصه صاحب طبع‌درو گاه گاه اقتضای وقته کوره اشعار انشاد ایدر ایمش بویله که آتیده‌کی غزلی فردوس مکان مهدی قلی خان مرحومك صبیه‌سی خورشید بانو بکمك خواهشنه کوره یازمشدر .

پریشان زلفی ماه اوزره جانان سایبان ایلر — جهان اهلی اودر کیم آی دوتولجاق بیك فغان ایلر
کورنده زلف پرتابی مه اوزره مرغ دل هردم — صانور کیم مار افعی‌در انکچون الامان ایلر
قاشك تیغ مژه‌ك پیکان طوروبلر قصد جان اوزره — لبك بر آب حیوان‌در حیات جاودان ایلر
رقیبی محرم کوییك کورنده عاشق زاری — حسد بر دفعه‌ده یا اولدیرر یانیمه جان ایلر
عذارك آتشندن قورقارم یاندیرسه عشاقی — اوبر اود در اکادوشکج خلیله کلستان ایلر

طبیب الوقت خوش بخت‌در بله شعر کز افندن
که مقبول حضور حضرت اول ناتوان ایلر

مخفی

درسخن مخفی شدم مانند بو در برك كل — هرکه دارد میل دیدن درسخن بیند مرا

شاهد معانئ اشعار متقدمین جنابندن مخفی اولمیان محترم‌وجود رضوان جایگاه و غفران پناه مشهدی اسدالله بك مرحومك خلف ارشدی محمد علی بك میر. وردن عبارتدرکه سلسلهٔ نسبی علی روایةٍ مرحوم ملا ولی ودادی تخلصه منتهی اولور . بهر حال بدایت حالندن سال ارتحالنه قدرکه اتفاق دوشوب ۱۳۰۵ سنهٔ هجریه‌ده روس قوللغنده اولوبان اکثر اوقات ارباب حال‌واصحاب کمال ایله روزکار بچورر ایمش . معروف‌درکه علم تسخیر ارواح‌که علوم غریبه‌دن بریدر وقوف و اطلاعی وار ایمش .!! خلاصه صاحب دیوان‌در . منتخبات لآلی دریای فکرتی بو نیچه اشعار آبدار‌درکه درجه درّ و کوهر مندرج اولدیغی کبی بو صحیفه‌لرده درج اولندی .

پریشان طرّهٔ طرار کاهی راست کاهی کج　　دوکلش قامته اوینار کاهی راست کاهی کج
دوشرکه راست زلفك قامته کج بو عادتدر　　چیقار سرو اوستنه شهمار کاهی راست کاهی کج
وصالك که قیلور قسمت بکا که هجریکی دوران　　دولانور چرخ کجرفتار کاهی راست کاهی کج
باخور چشمك رقیبه دوز بکا کج برمثلدر بو　　کیدر یول مردم خمار کاهی راست کاهی کج
نه قان ایتمك ایسترمی یاخود چوق خشم ایله چشمك　　مثال مردم خونخوار کاهی راست کاهی کج
قاشك طاقنه سجده ایتمکیچون روز و شب ای مه　　اولور هر زاهد دیندار کاهی راست کاهی کج

قالوب سودای زلفك ایچره مخفی زار سرکردان
دولانور هر طرف ناچار کاهی راست کاهی کج

حسنی آرتار یوزده زلفی عنبرافشان ایله جك　　شمع روشن راق اولور تارین پریشان ایله جك
مردم چشمك دوکوب قانم اولوب کوزدن نهان　　مردم آیین‌در اولور پنهان کوزم قان ایله جك
نقد عشقك جانده قوی جك ایلدك جان نقدینی　　اولدیرر خازنی سلطان کنجی پنهان ایله جك

بر قیامت در عجب سرو روانم قامتی　　محشری برپا ایدر ناز ایله جولان ایله جك
بر کوزم یاشی کوکل ملکنده نه دریا ایمش　　غرق ایدر بو عالمی سیلابه طوفان ایله جك
بیلمزم وجهی نه‌در بو خوبرولر عاشقه　　جورین افزون راق ایدر حسننه حیران ایله جك
مخفی غمزه اوقلری کوکلمی مجروح ایتمیوب　　بس نه‌دن درقان کلور آغزکدن افغان ایله جك

مطلبم کوییکده دیدار جمالکدر سنك　　زنده کانلقدن غرض انجق وصالکدر سنك
چشمهٔ حیواندن سونمز بو کوکلم یانفوسی　　آرزوی خاطرم آب زلالکدر سنك
اهل عشاقین سلامت اولماقی ممکن میدر　　هر قیا باقدقده جان آلمق خیالکدر سنك
قاشلرین طاقین قویوب محرابه میل ایتمز کوکل　　سجده کاهم عشق ارا اول کج هلالکدر سنك
صحبت خلق جهان یانمده بر افسانه‌در　　مطلبم شکر شکن شیرین مقالکدر سنك
دانهٔ انکوردر دوشمش می کلفام را　　لبلرکده یوقسه اول هندوی خالکدر سنك
اورموسه‌ئه ای مه‌دیورلردم کمال حسننده　　بو مشخص اولدی نقصان وزوالکدر سنك
کل مزارم اوسته سرویم بر قدم باص سینه‌مه　　بو سر و تن خاکپایك پایمالکدر سنك

کل کل ای شوخ روان جان ویرمکی اولدی عیان
مخفیٔ دلخسته مشتاق جمالکدر سنك

الا ای دلده ساکن دیده‌دن مستور اولان یارم　　خیالی مونس جان وصلی نامقدور اولان یارم
اینانمه چیقمایجه جان چیقادلدن سنك مهرك　　حدیث عشقی لوح سینه‌ده مسطور اولان یارم
دوکوب عشاق قانین ایچمکه چوق تشنه‌در مردم　　شراب نابدن دائم کوزی مخمور اولان یارم
بزمله متصل کین وکدورتلر ایدر پیدا　　رقیبك محفلنده هرزمان مسرور اولان یارم
وفا وعهد پیماننده اصلا اولمادی محکم　　وفا وعهدده ثابت قدم مذکور اولان یارم

تفاخر قیلمه حسنك ایله که بر باقی اولان شی در　کوزلر ایچره ای اوز حسننه مغرور اولان یارم
ایدوب بزم وصالندن بزی محروم ظلمین کور　چکوب آغوشنه اغیاری بزدن دور اولان یارم

جفادن ال چکوب بر دم وفا کوسترمدی آخر
وفا و مهر یده مخفی غلط مشهور اولان یارم

کوزم یاشنه تاب ایتمز بدن بی تاب اولان یرده　دایا نماز کوچه لرده خار خس سیلاب اولان یرده
سرشکم جاری اولدقجه ایدر نشو نما سرویم　آثار بوی سرو آیین دربتن ده آب اولان یرده
سرشك چشممه بو ضعف جسمم غرق اولوب یکسر　خلاصی خیلی مشکلدر بله کرداب اولان یرده
یریدر غرق اوله کوز یاشنه بو مردم چشمم　یاپار هشیار مردم خانه سن سیلاب اولان یرده
خیال زلفك ایله خوابه کیتمز کیجه لر چشمم　پریشان حال اولور مردم بیلك بدخواب اولان یرده
جفا و جور اغیاره دخی تاب توانم یوق　چکرمی بو قدر جوری بدن بی تاب اولان یرده
جمالك شعله سین کورکچ کوزلر دربدر دوشمش　کواکب شعله ور اولماز بلی مهتاب اولان یرده
لبکدن دیشله دم کستاخ دوکدك قانم عادتدر　اولار خونخوار یلك دائم شراب ناب اولان یرده

کرفتار کمند حلقهٔ زلفك درر مخفی
نه ممکن در خلاص اولمق بله قلاب اولان یرده

کلسه کر ناز ایله اول سرو روان اورتایه　چکر عشاق نثار ایتمکه جان اورتایه
تاری شاهددی قیامتده قیامت ایلر　کلسه بو قامت ایله سرو روان اورتایه
اوردی همتالق ایله لاف میان ایله کمر　کلدی مو قدری هیچ میان اورتایه

اولدی دل قاش و کوز و زلفك اراسنده اسیر　دوشدی بیچاره یمان یرده یمان اورتایه
هر خم زلفکه یوز خاطر درهم دولاشوب　شانه ال اورسه دوشر زلفکه قان اورتایه
کیم مه نو دیور ابرولرکه کیم محراب　صالدی بو بحث کجی قاشی کمان اورتایه

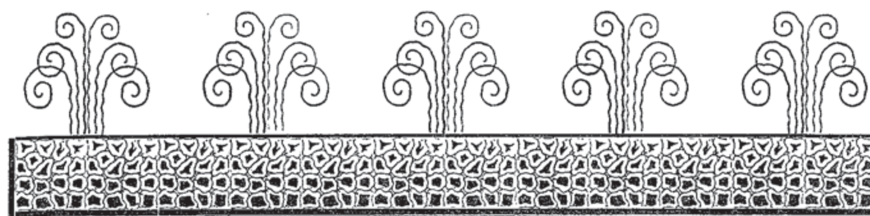
چشم جلاد نکارم ینه جان قصدین ایدوب
کیرمه مخفی کورنیور قان امان اورتایه

دل مرغی دوشوب دامه اول حلقهٔ کیسوده　اولمازمی خطا پیدا هر شام قرانقوده
کوکلمده اولان زخمی کورکیچ دیدی افلاطون　یوق چاره سی بو دردین لقمان ارسطوده
بجدم ره عشقکده جانا یوق وارمدن　صد شکر بو کون اولدم هر قیدیدن آسوده
قیل بر حذر ای همدم بو نالهٔ زارمدن　عشاقلرین آهی صانمه اوله بیهوده
آییردی بنی سندن قویدی ینه سرکردان　یوق رحم اثری هرکز بو چرخ جفاجوده
کم مغزلر ارخشاتمش پستانکی لیمویه　صوردم بو لطافتده یوق طعم اولیموده
اکمش قدینی مانی ایستر چکه تصویرین　مدتدی کشا کشدی عاجز قالوب ابروده
آیینه یه چوق باقمه قورقوم بودی طوطی وش　حیران اوله سك کورکج رخساریکی کوزکوده

یارین کوزینه مخفی باق کور نیجه سرخوشدر
حاشا اوله بو کوزلر وحشی کزن آهوده

أيضاً

وله غزليات فارسی

دوری دوست بلا دوستی دوست بلا   دل بی چاره بهر جاشده با اوست بلا
دل نهادم به بلا جان بسپردم به بلا   تاشنیدم که مرآن نرکس جادوست بلا
نه همین کاکل زلفین ودو چشمند بلا   خط بلا خال بلا کوشهٔ ابروست بلا
بر بلا تن ننهد عاشق اکر بس چه کند   خاصه آنجاکه خرامان قددلجوست بلا
بسر ننك وسر نام منه نام بلا   که مرا پند همین ناصح بدکوست بلا
عاقل ار کفته همین عشق بلا باشد وبس   کاش می بود مرا مغز بلا پوست بلا
مخفیا کر ز بلا بر حذری پند شنو   دل مده بر بت بد خو بت بدخوست بلا

کرمیل کل‌چیدن کند آنسرو درکلزارها   ازشرم‌اوکل افکند خودرا میان‌خارها
دائم به‌عشاق حزین کارتوباشد خشم‌وکین   ای سنك دل کویا همین دانستهٔ ازکارها
کفتی جفا کمتر کنم لوح وفا از بر کنم   من‌ازتوچون‌باورکنم‌چون آزمودم‌بارها

مصر ملاحت جای‌تودرچارسو غوغای‌تو   تو یوسفی سودای تو شور همه بازارها
کویند ترك او بکو وزبت به محراب آررو   چون دل‌بود دردست اومن‌چون‌کنم‌این‌کارها
دی‌خوب بودی‌در نظرامروز زان‌هم خوب‌تر   خوبند خوبان دکر امانه این مقدارها
کربعد مردن رویدازخاك رقیبان خارها   یابد دل مجروح من زان خارها آزارها

درکلشن مهر وفا مخفی بنه دل بر جفا
زین‌سارکه‌ازهرکل‌ترا بنشسته‌در دل‌خارها

این چه‌منزل‌چه‌بهشت این‌چه‌مقامست اینجا   عیش باقی لب ساقی می و جامست اینج
مطرب شمع شب وساقی و جامست اینجا   چنك مضمار ودف و عیش مدامست اینجا
چون در آیی بطرب خانهٔ ما با غم دل   همه کویند مخور غم که حرامست اینجا
ماه من چهره بر افروز که خورشید فلك   به تماشای رخت بر لب بامست اینجا
صحن بستان وکل و لاله و نسرین چمن   می معشوقه به از هر دو مقامست اینجا
عابد وزاهد و مطرب همه از باده خراب   ساقی مغبچه هشیار کدامست اینجا

کیست مخفی که زند لاف غلامی بدرت
نام شاه حبش و مصر غلامست اینجا

جلوه‌کر بکذرد آن‌مهر لقااز چپ‌وراست   میکند واله حیران همه‌را از چپ‌وراست
حجر الاسود خالش به رخ کعبهٔ اوست   برطرف سعی‌کنان اهل‌صفا ازچپ وراست
مرغ دل طالب آن دانهٔ خالست ولی   چه کند چیده برو دام بلا ازچپ وراست
میرود آن شه خوبان بروند از پی او   به‌تماشای رخش شاه وکدا از چپ‌وراست

مکر آن شوخ زده شانه بزلفش که چنان   بوی مشك آورد این باد صبا از چپ و راست
دوش با جلوه قرار از دل بی تاب کرفت   باز کردیده چه خوش جلوه نما از چپ و راست

شـاه اقلیم جنون کشتهٔ مخفی زپی ات
سنك پر کرده به دامان بچه ها از چپ و راست

آن زلف بر عذار دل آرا کجست و راست   یا هندوئی بر آتش موسی کجست و راست
تا کفر زلف دوست کج اندر کج اوفتد   کارم چو کار مؤمن و ترسا کجست و راست
صبح از نسیم کاکل و زلفش کره کره   بنکر بر آن عذار چه زیبا کجست و راست
محراب ابروی تو بود سـجده‌کاه دل   باشیخ شهر بهر مدارا کجست و راست
درطاق حسنت ابروی کج راست خوش نماست   زاهد بیا که قبله در اینجا کجست و راست
مخمور ترك مست دو چشمت که واله است   دز دیست از پی یغما کجست و راست
از راستی نمی کند ذم کار دل کجـست   تا بر رخ آن دو زلف سمن سا کجست و راست
این نظم را چو زیور رخ زلف کاکل است   زان روست این غزل که سراپا کجست و راست

از بیم غیر در پس دیوان روز شـب
بیچـاره مخفی بهر تماشـا کجـسـت و راست

ای آرزوی دیده و دل در هوای تست   جانم اسیر سلسلهٔ مشـك سـای تست
که خشم که کرشـمه کهی ناز که عتاب   مسکین کسی که شـیفته و مبتلای تست
تا جان فدای خنجر تسـلیم کرده ام   خواهی بخش و خواه بکش رای رای تست

تنها نه دل به مهر تو سرکشته است و بس   هر ذرهٔ ز آب و کلم در هوای تسـت
آزاد کشـت از همه آن کو غلام تست   بیکانه شد ز خویش کسی که آشنای تست
آن خسته دل که دعوی عشق تو میکند   سـوکند راسـتش بقد دلربای تسـت
کفتی که چیست حال دل تو چه کویمت   من مبتلای اویم و او مبتـلای تسـت
تا توتیـای دیده نخـواهیم از کسی   زان رو که چشم ما همه بر خاکپای تست

مخفی چو رفت در سر جـور جفـای تو
جانش هنوز در سر مهر وفای تسـت

ترا تا زلف مشك آساست کاهی راست کاهی کج   دلم را رشتهٔ بر پاست کاهی راست کاهی کج
نبود از طاق ابرویت غرض در سجدهٔ زاهد   به محراب از چه رو شبهاست کاهی راست کاهی کج
بریز اندر عذارت بر سر هم زلف کاکل را   یکی را کج یکی را راست کاهی راست کاهی کج
کلاهش کج بسر دیدم از آن کج راست فهمیدم   که آن شیرین پسر باماست کاهی راست کاهی کج
به قتلم میدهد فرمان کهی ابرو کهی مژکان   به خونریزی چه بی پرواست کاهی راست کاهی کج
دلا اندر وفاداری مکن جز راستی کاری   کرت آن دلبر زیباست کاهی راست کاهی کج

چو دست غم کلو کیرست از اینم آه دل مخفی
بسوی آسمان بر خواست کاهی راست کاهی کج

ميرزا كريم خان

بو جنت مكان وخلد آشيان مشهدى اسد بك مرحومك خلف ارشدى‌دركه بحبوحهٔ جوانلغنده‌كه ايام عيش و زنده‌كانلغى ايمش بو مكان فردوس نشانده بقدر امكان اتخاذ علم ومعرفته صرف اوقات ايتمش . مدت مديده بو ديار بهشت آثارده عمر كچوردكدن صكره دولت محروسهٔ روس طرفندن مشهد مقدسه قونسول تعيين اولنديغنه مبنى ترك وطن مألوف ايدوب ارض اقدسه مشرف اولور. بعده بعض مفسدلرك افسادينه كوره معزول اولوب عشق آباد شهرينه عودت بيورر

وهمان ولايتده هجرتك ١٣٠٨نجى سنه‌سنده داعئ حقه لبيك ديوب خلاصه‌صاحب طبع‌در. محصولات فكريه‌سندن بر فرد اله كچمكله زيرده تزبير اولندى.

در آن فصلى كه خندد كل بنالد بلبل بى دل   خلاف مرغ دلكه اوناله در فعل خزان دارد

شاكى ابدالى

بو پاك طينت و بلند رتبه‌كه ابدال اوتادك صفتلرى ايله متصف ايمش اسم شريفى ملا خليل و والد ماجدى ملا حسين و مولد و منشائى قريهٔ ابدال‌در . اطلاعاتمه كوره شو ذات حميده صفات التمش سنه يتمش رخت سفر آخرتى اكننه آلمش. ارتحالى ايسه هجرت نبويه‌دن ١٣١٢ سنه كچه‌رك واقع اولمش. كوزل طبع صاحبى‌در. بو ايكى نوحه‌كه برى امام همام جناب ابى عبدالله عليه السلامك لسانجه وبرى جناب عليا مكرمه زينب خاتون عليها السلامك ديلنجه‌در او جنابك نتايج خاطر شريفندن‌دركه ثبت اولندى .

ايله مشتاق وصالم بيلمنم دنيا نه‌در   غم نه‌در محنت نه‌در باشمده بو غوغا نه‌در
عالم تجريدى‌ده صهباى غم نوش ايتمشم   بو علائقدن اوزم بالمرّه مدهوش ايتمشم
ملك مال خانمانى هم فراموش ايتمشم   بيلمنم بو نشئه‌ده دنيا و مافيها نه‌در
كرچه خلقه علت غائى وجودم در بنم   ترك قيلماق بو وجودى اصل جودم‌در بنم

عين طاعت قبلهٔ عشقه سجودم در بنم   مسجد محراب منبر كوشهٔ صحرا نه‌در
ماسوى الله شوقنى قلبمدن اخراج ايلرم   عالم ناسوتيدن لاهوته معراج ايلرم
حق يولنده ملك جسم جانى تاراج ايلرم   عاشق معشوق بيلمز سر نه‌در سودا نه‌در
كربلا طورينده من ادراك انوار ايسترم   لمعهٔ نور تجلاى رخ يار ايسترم
لن ترانى عالمنده وصل ديدار ايسترم   مخفى عشق اولماز محبتده لن نه‌در ثمّا نه‌در
درك انوار ايچره مدهوش اولمازم موسى كبى   ظلم النّدن آسمانه چيقمازم عيسى كبى
ترك قيلام جسم جانى حضرت يحيى كبى   قاب قوسين عالمى درعيسى نه‌در موسى نه‌در
طور سيناى شهادت كربلا دشتنده‌در   بو شهادتده سعادت كربلا دشتنده‌در
عهد ميثاق امانت كربلا دشتنده‌در   عالم انواردر موسى يد بيضا نه در
بو جفالردن يتشمز قلبمه كرد ملال   صبح عاشورادى حالا يتميوب وقت زوال
اول سببدن انتظارم تا كورم بزم وصال   بيلمنم خنجر نه‌در خنجر نه‌در اعدا نه‌در
كرچكم يوز محنت غم عين راحتدر بكا   كربلا درد ملالى عيش و عشرتدر بكا
چكديكم درد مصيبت ذوق ولذتدر بكا   لذّت جاويد خوشدر لذّت يجا نه‌در
حالت كرب بلا غوغاسى شور انكيزدر   قصهٔ پر غصه احوال ملال آميزدر
مختصر قيل شا كيا طوفان محشر خيزدر   كيم كوره بو حشرى بيلمز محشر كبرى نه‌در

ايضاً

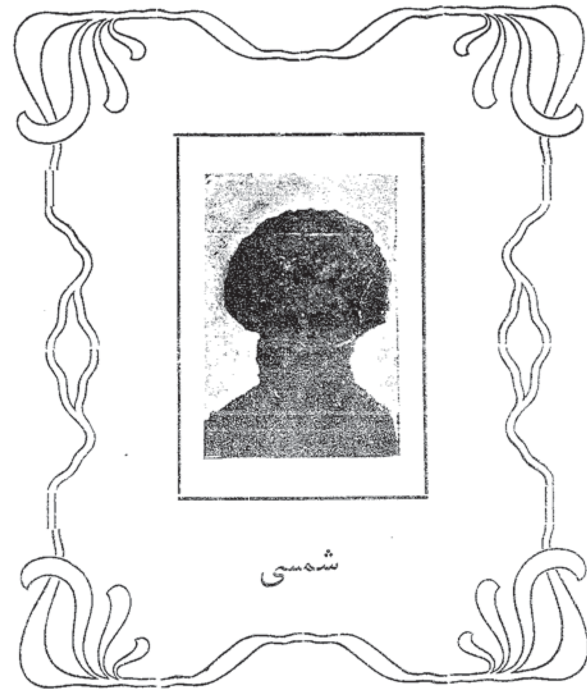
اى برادر جان حسين بوشيون غوغا نه‌در   دميدم بو آه بو فرياد واويلا نه در

بو كلام غم فزا هردم كه ايلرسن بيان   آرتيرور درد غمم ايلر بنى چوق ناتوان
چون بله معلوم اولوريوقدر حياتكدن نشان   زينبه سندن صورا دنيا ومافيها نه‌در
كرچه زينبدر آديم بنت بتول ازهرم   خواهر غمديده‌ك ام اما كنيز كمترم
بنده قارداش سن كبى مشتاق امر داورم   جلوه‌كاه عشقده ادنا نه‌در اعلا نه‌در
فرقهٔ اشرارده يوق اعتبار واعتقاد   كوز ديكوبدر قتلكه ظلم ايله بو قوم عناد
حيف كيم واجب دكل عورتلره جنك وجهاد   تا اولام قربان سكا هردم بو استغنا نه‌در
چون مقرردر كرك چكسون جفا آل رسول   اولمازم هركز جفاى اشقيادن دل ملول
كرچه چوق مشكلدى هجرانك ولى قيلام قبول   عاشق بيچاره‌يه راحت نه‌در ايذا نه‌در

ناره اورمقده اوزين اولمازحذر پروانه‌ده
سر برهنه من دولانام مجلس بيكانه‌ده

التى آى قالاّم يولنده كوشهٔ ويرانه‌ده   بيلمنم منزل نه‌در مسكن نه‌در مأوى نه‌در
چون بو صحراده يتوبدر قتلكه فرمان سكا   حيف كيم ممكن دكل قربان ايده‌م بو جان سكا
بنده ويرّم بو ايكى طفلى بو كون قربان سكا   حقه قربان اولمغه صغرى نه‌در كبرى نه‌در
كرچكم بو دشتده يوز بيك غم ودرد وبلا   بى محابا صبر قيلاّم تادم روز جزا
قانلو عمّامه‌ك اليمده حشره كلمّ يا اخا   بيلمنم محشر نه‌در كوثر نه‌در طوبى نه‌در
عرض قيلاّم بار آلها كو حسين كو كربلا   كو يزيد بى حيا كو خولى وشمر دغا
محشره برشور صالاّم تتره‌سون عرش خدا   بيلمه‌سونلر شيعه حول محشر كبرى نه‌در
چون اولوب بوماتمه ذرّات عالم دل حزين   شاكئ دلخسته ام اولاّم عزادار غمين
ايله دوشمش باشمه شوقيله بو شور حسين   بيلمنم طبعمده بو املا نه‌در انشا نه‌در

شمس برج امامت وکلکون قبای عرصهٔ شهادت حضرت ابی عبدالله علیه السلامه اوزنی نوکر حساب ایدن جنابك اسم سامیسی مرحوم حاجی ملا نجف قلی قره باغی‌درکه بدایت سننده پدری کربلایی آقا کشیٔ مغفورك حضورنده وطن اصلیسندن قطع علاقه ایدوب غربت اختیار ایلدی دارالسلطنهٔ تبریزده‌ساکن اولدقدن صکره عتبات عالی درجاته شرف یاب اولور و بعده مراجعت ایدوب همان شهرده روضه خوانلق ایله مشغول اولور بر مدتدن صکره بمضمون

حدیث کلستان مرغ چمن‌را در فغان آورد
غریبم از وطن حرفی مکوئیدم مکوئیدم

وطن مألوفه رجوع ایدوب بر آز مکث ایتدکدن صکره کرزنه شهرینه عازم اولوب بعد دو بارهٔ تبریزه عودت بیوروب همان مکانده هجرت نبوینك ۱۳۲۱ سنه‌سنده شمس عمری زوال ایدوب مغرب فنایه باش چکیور . خلاصه صاحب کلامدر . برج خاطرندن طلوع ایدن بو بر غزل‌درکه ازبار اولندی .

حسرت لعل لبك کوکلم ایدوب قان‌سن‌سز — غم واندوهله کچدی بکا دوران سن سز
ای کوزم نوری ایراق‌اولمه کوزمدن بر دم — اشك چشمله دوتار عالمی طوفان‌سن‌سز
لاله‌زار وچمن وباغه کوکل میل ایتمز — دفع قیلماز غم دل سیر کلستان سن سز
اولدی دیوانه کوکل سرو قدکدن آیرو — دوتمشم قیس صفت راه بیابان سن سز
جنتم کلشن رویکدی لبك آب حیات — نیلرم قصر جنان ای شه خوبان‌سن سز
کوکلی ایتدی مسخر سپه درد فراق — پایمال غم اولوب بو دل ویران سن سز
رخساریکه مشتاقدی بوشمسی زار — نه روا حسرت‌رویکده‌ویره جان‌سن‌سز

کمینه

پردهٔ (عفت) و (عصمت‌ده) (مستوره) اولان بو (ملك)سیما که (هلال) آسا شعرانی شیشه ایچره انکشت نمایدی مرحوم (آقا) میرزا بك بابای فنا تخلصك (غرة العینی) فاطمه خانمدن عبارتدر که بو سر زمینده کثرت استعماله کوره فاطی خانم آدلانوردی حقیرك اعتقادینه کوره شومعدن (عفاف) که سپهر فکرتین (قمری) و پر (ضیا) (مهری) ایدی . اکر غیری بر مملکتده اولسیدی هر آیینه (زیور) طبعی انس مجالسنك (مطربه) سی‌اولوردی و (شهباز) بلند پرواز خیالی (تاج‌الدوله) کبی (سلطان) الشعرانك باشلرنده دولا-

نورایدی وخودجناب معرفتی‌سایه‌سنده (مهستی)و(نکارخانم) و(نورجهان بکم) و (عایشه) و (طیبهٔ) کبی زنان ایچره (فخریه‌سی) اولوبان چون کل ولاله (خاتونلرك) سرنده کزر ایدی . خلاصه صاحب دیوان‌در . دیوانی ایسه حال (حیاتنده) که جام اجلی هنـوز (نوش) قیلمامش ایدی نظر حقیره چارپمشدی ولی فی‌الحال ذاتی کبی کوزدن (مخفی) در (رشحهٔ) قلمندن کوز قباقنده اولان ایکی کوزل غزلدرکه بوراده نقش اولندی.

جانا بونه جادو در قاش وکوز اراسنده　　نطقم دوتیلور کورکچ هردم‌سوز اراسنده
کر کورسه زلیخا ویوسف سنی بزمنده　　مبهوت قالار یوز بکر قیز اراسـنده
عنّاب لبك جانا تشـبیه ایدوب عاشـقلر　　نار دانه‌سیدر کویا دوشمش بوز اراسنده
ای دل ایلمـه ناله‌ك یرینـه یتدی　　صالدك اوزیك اودلاره یاندك کوزاراسنده
عهدکده‌وفاارسه مبهوت نه‌طورمشسه‌ك　　وار کویه‌یوکور یورت‌جانك‌اوز اراسنده
خون‌جکرم‌کوزدن‌اول‌قدر روان‌اولمش　　لاف ایتمه کمینه چوق کل کیر اوز اراسنده

ره عشق ایچره‌منظورم‌نم‌اول تاجدارم‌در　　کوکل ملکینه سلطانم خجسته شهریارم‌در
اکرچه کوشهٔ غمده شکسته خاطرم لکن　　سر کوییکده دور ایدن خیال بیقرارم‌در
کمندعشقکه باغلوکیدوب کوکلم ایناغازسك　　بوامره‌کوز دیکن‌شاهددوچشم‌اشکبارم‌در
شکنج زلفده کوکلم مطوّل ارزو ایلر　　سر زلفك کبی برهم پریشان روزکارم‌در
سنك‌اغیارایله کوکلك اکرچه‌شادخرّم‌در　　همیشه ناله و افغان بنمده شغل کارم‌در
سنك‌کروارایسه‌بوقامت‌موزون‌رخ‌کلکون　　بنمده دولت جاهم بو عشق پایدارم‌در
کمینه بی وفا کورسه سنی والله اینجنمز　　ایراقایدن‌سنی بندن‌بو بخت‌کج مدارم‌در

آذر

بو علیین‌رتبت وفردوس منزلت مرحوم ابراهیم‌بك ابن علی بکدر مغفورعلی‌بك ایسـه رضوان مکان مرحوم مهدی قلیخـان جوانیشر حضرتلرینـه مقرب بر شـخص ایمش که خان مرحوم اکثر ایشـلرنی معظم الیه رجوع بیورارمش مختصر بو نکته شـناس که اواخر عمرنده دولت امرلرنده وکالت ایتمکلکـده بین النـاس مشهوردر بو ولایتـده تاریخ مین ایکی یوز اللی برده کتم عدمدن وجوده کلوب و سـنه مین اوچ یوز ایکیـده عالم فانی‌دن دار بقایه رحلت ایدوب بهر حال اهل حال وصاحب کمال بروجود ذیجود ایمش هانسیکه‌افکار ابکاری‌کمالاتین اظهارواشکارایدر

ندانم‌ای سرزلف بتان چه‌دام بلایی　　نه‌ممکن‌است‌تصور زتوامیدرهایی
ندانم‌ای مرض‌عشق درجهان‌توچه‌دردی　　که‌نیست‌ازتودر عالم‌بغیرمرك‌دوایی

اگر بزلف توکشددلم چه‌جای تعجب | غریب ره‌نه برددرشب سیاه بجایی
قسم به‌جان توای پادشاه ملك ملاحت | برندرشك بکوی توخسروان بگدایی
به آن خدای که‌چون تونیافریده‌دگرکس | ازان‌زمان که‌نهاده به‌خویش نام خدایی
قسم بجان توایسنکدلکه ازدگران مهر | چنان‌مطاع نباشدکه‌ازتوجوروجفایی
مقابل شب هجرت جهیم راچه‌عذابی | بیادروضهٔ کویت‌بهشت راچه‌صفایی
توزاهدابدر کعبه من مقیم بکویش | گرفته ایم‌زما هریکی امید بجایی

وله ایضاً

حدیث زلف توچون درمیان جمع در آید | چه‌بحث‌های پریشان زاهل حلقه‌درآید
نه پیچ‌تاب شب هجرمیرسدبه نهایت | نه‌فکرزلف‌سیاهت‌بعمرها بسرآید
نه‌ممکن است زشیرین بکوهکن شکرآبی | برای خاطرخسروهزارکرشکرآید
بزخم خورده‌دلم برده‌پی زقطرهٔ اشکم | چوطفل‌گمشده‌صیدی که ازپی اثرآید
بظلمت‌شب زلفت مریض چشم توگوید | برای راحت بیمارکی خداسحرآید

رباعی

دلم زبوالهوسی طاقت وقرارندارد | بلی قرارندارد کسی که یارندارد
بدورعارض‌ماه‌توچندخال ضروراست | چراکه حجت بی‌مهر اعتبارندارد

رباعی

خدا وندا هرانکو سینه دارد | فلك پیوسته با او کینه دارد
خدا یا با فلك کارم میندازد | که بامن کینهٔ دیرینه دارد

ایضاً رباعی

خدا وندا مرا تاکی قراری | نمانده بعد ازانیم اختیاری
زمحرومی خویشم شد یقینم | دماغ بنده پروردن نداری

عاصی

بومعرفت دریاسنك غواصی مرحوم ابراهیم بك وآذر تخلصلك کهتر براداری عبدالله بك جناب‌لریدر که اوایل سننده بقدر کفایت بو ولایتده روسی وفارسی دیللرینه آشنا اولوب حدکماله یتشمدن بادهٔ اجلی نوش قیلانه کبی که اتفاق دوشوب هجرتك مین ایکی یوز طقسان برنجی ایلده معرفتی سایه‌سنده قفقاز تپراغنده اولان ذوالعز والاحترام عرفالرك عندنده شهرت تام اخذ ایدر

خصوصاً شماخی شهرینك ارباب کماللرینك مابیننده شو عصرده سرآمد شعرای شیشه اولدقه کوره مشارالیهم ایله نظماً ونثراً ارسال ومرسوللری اولارمش بیله‌که آتی‌ده مندرج اولان بی خود تخلص یازدیغی نامه ایله عاصی معاصی سندن نادم وپشیمان اولان زمانکان تشکر نامه شاهدحال وگواه مقالدر مختصرکلام معظم الیه شو عصرده‌شیشه شهرینك اهل ذوق وارباب شوقندن اول‌منجی حساب اولنورمش بیله که پریشان خاطرندن شعر دلداره نسبت طلوع ایدن مطول اشعارجنابلرینك موشکاف ونکته‌دان اولمسنی اشعار وبیان

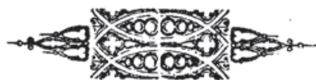
غرض اشعار عاشقانه وابيات عارفانه سندن ذيلاً درج اولنمش سوزلره
نا اولنور .

بی خود تخلصك يازديغی نامه نك صورتيدر

خوابدن چون سحر اولدم بيدار ياده دوشدی صنم لاله عذار
چشم پرخونمه يول تاپدی سرشك دل محزونمه اكلشدی غبار
حسرت زلف رخندن او مهين روز روشن بكا اولمشيدی تار
ياد ايدندم لب شكر بارك قانياشم خاكی ايدردی كلنار
زلف پرتابی دوشنده ياده قيوورولاردم نيجه كيم قيورلی مار
هرزمان صوت ايله يادوست ديوب خاكی اشكمله ايدردم كلزار
كه پراوزره دوكولوردی اشكم كه چخاردی كوكه آهمله شرار
كه ايدردم غم ابرو سنده سينه‌می ناخن حسرتله فكار
كه بكا خنده ايدردی قمری كه كوروب حالمی اغلاردی هزار
نه مغنی كه ايده رفع ملال ونه ساقی كه ويره جام عقار
الغرض بو زغم واندوه ايله كچوروردم من غم ديده مدار
ناكهان باصدی قدم منزليمه اول بت سرو قد كل رخسار
ونه بت قامتی سرو كشمير ونه بت غيرت ماه فرخار
كورسه ترسنبلی زاهد خشك آتوبن سبحه‌نی باغلار زنار
طاق ابروسنه كردوشسه كوزی دخی مهربه اكلمز زنهار

ايلدی منزلی اول حور لقا عكس رخساری ايله رشك بهار
نافه نافه داغدوب هر طرفه زلف پرپيچ خمی مشك تتار
سندروب شهد شكرر ونقلی آچدی كفتاره لب شكر بار
مجلسه دوكدی لب جانبخشی لؤلؤ كوهر در شهوار
ديدی يوز ناز ايله اولغنچه‌دهن مژده اولسون سكا ای بيخودزار
كه كلوب نامه‌سی برشخصك كيم آرزوسيدی سكا رسم شعار
ياد ايدردك آنی هر صبح مسا ذكر ايدردك سوزينی ليل نهار
ديده ايمه هانی بس اول نامه تا ايدم جانمی مهرينه نثار
تا كه اعزاز ايله اول ماه لقا چيقاروب نامه‌نی قيلدی اظهار
الوبن شوقيله سوروتدم كوزيمه اوقويوب ذوقيله دل تاپدی قرار
ساقيا دورمنه وير جام شراب مطربا ساز ايله آهنكله تار
يوزويروب بسكه بكا وجد سرور كرقيلم رقص دكلدر بكا عار
چرخ اوروب چرخه آتام كركلهی قيلمسون عيب بكا خورد وكبار
قيلوب اول نامه‌ده يوز لطف عيان ايليوب حال دلم استفسار
آرتوروب رتبه‌می بر پايه‌ده كم قالوب ادراكنه عاجز پندار
ايليوب قطره‌نی بو بحر حساب هم قيلوب ذره‌نی خورشيدشمار
لطفدن صعوهٔ بی‌بال وپری سويليوب نامه‌ده شاهين شكار
بو كراماتی كوكل صانمه عجب كلمسون هيچ سكا بو سوزدشوار
بوهان شخص فلك رتبه‌دی كيم نجم بخشيدی اكا خدمت كار
كيميای نظری دوشسه مسه ايدر البته زركامل عيار
تا اولا قدر زر عالمده فزون تا كه اكسيره تاپلمز آثار
اولا احباب لرك زرتك عزيز دشمنك شاعر دربندكبی خار

جواب عاصی

شکر کیم تربیت باد بهار　　　ایتدی صحن چمنی رشك نکار
چاك پیراهن ایدوب یوسف کل　　　کرم اولوب مصر چمنده بازار
طرهٔ سنبلی مشاطه مثال　　　ایلیوب باد صبا غالیه بار
لاله جانته توکوب می ژاله　　　نوش ایدوب نرکس اولوب مست خمار
دونوب آتشکدهٔ زردشته　　　اتشین کل قدمندن کلزار
باشلیوب شوریله مرغان چمن　　　نالهٔ زیر وبم و موسیقار
دل عشاقه سالوب سوز کداز　　　نالهٔ دلکش قمری و هزار
ماه هوراتمش عیان عارض کل　　　داغلوب کلشنه آندان انوار
هردم انکله بزرك و کوچك　　　عشق قانونین ایدرلر تکرار
بیله نوروزده دل نیریزین　　　ایدوب آباد اوبت کل رخسار
ویرمیوب کوش مخالف سوزینه　　　عاشق خسته دله اولمش یار
اول بت ساده که نور رخنه　　　ایلیور سجده بتان فرخار
زلفنی کورسه شریف مکه　　　شیخ صنعان کبی باغلار زنار
ظلمت زلفی نشان شب قدر　　　شمس رخساری ضیا بخشنهار
چشمی صیاد غزالان ختن　　　کاکلی کاسد مشك تاتار
وادی وحدته رخساری دلیل　　　عالم کثرته زلفی آثار
دهنی سر عدمدن بررمز　　　وارلق امرینه ایلر اظهار
الغرض اول بت مه پیکر ایلن　　　باغده دوتمشیدم عز وقرار
سایهٔ بید وکنار جوده　　　کرم ایدوب مشغلهٔ بوس کنار
برطرف نسترن وسوسن وکل　　　بر طرف جام شراب سرشار
برطرف نغمهٔ مرغ خوشخوان　　　برطرف چنك ونی وبربط وتار
یار سرمست شراب کلکون　　　من خراب نکه چشم خمار
دولایوب دستمه زلف سیهی　　　آختارودم دلمی تاربه تار
ناکهان بربره دکدی درباغ　　　یتدی برقاصد فرخنده شعار

چخاروب عزتله بر نامه　　　دیدی ای عاصی بی صبر وقرار
آل که بونامه ایله یاد قیلوب　　　سنی شمس العرفا الاخیار
براقوب حلقهٔ زلف سیهی　　　ال اوزاتدم آلیم آن طومار
بونی کورکج اومه اولدیغضبان　　　دیدی ای شاعر بی صبر وقرار
بو همان زلفدی کیم هجرنده　　　روزروشن سکا اولمشیدی تار
سکا رام ایتمشیدم بو زلفی　　　که مقیددر اکا بیك دل زار
شانیه کاه ایدر ایدیك لابه　　　یتمسك کوکلکا اندان آزار
یالواروب کاه صبایه دردك　　　که بو دل مجمعنه ایله کذار
شیمدی نولدی آنی الدن قویدك　　　چالسون اوزسائی سنی بو شهمار
بو نجه نامه واشعاردی کیم　　　شعر زلفمدن اوله خوش کردار
دیدم ای قبلهٔ ارباب وفا　　　ایله بو جرئتندن استغفار
بونی برشخص یازوبدر که ایدر　　　فضلینه کل خلایق اقرار
نامه سی ناسخ نظم قدما　　　خامه سی معدن در شهوار
دیمکه وصفنی دل قاصر در　　　بلکه یول بولمز اکا هیچ پندار
چاره اولدرکه وفا شیوه سنی　　　ایلیوم صبح ومساده تکرار
تا که وار باغ جهانك اثری　　　تا که کل وصلنه محرمدر خار
کل کبی دوستی اولسون خرم　　　دشمنی خار کبی بی مقدار

عاصی معاصی سندن توبه ایدن زمان شیروان شعرالری یازدیغی تشکرنامه‌نك صورتیدر

الهی مسجده میخانه دونسون — دوکلسون باده‌سی پیمانه دونسون
اوله می خانه بایقوشلر یطاقی — اوچوب برمنزل ویرانه دونسون
نه کلدن اوتری بلبل ناله ایتسون — نه دور شمعه بر پروانه دونسون
چمن صحننده اولسون داغ لاله — یانوب بر آتش سوزانه دونسون
یوزولسون رونق ارد بهشتی — کلستان جهان نیرانه دونسون
صفای کاینات اولسون کدورت — بوعالم خلق ایچون زندانه دونسون
سنك من بعد ای پیر خرابات — شراب لعل فامك قانه دونسون

نیچون کیم عاصی زار فتاده
ایدوبدر شیشه ایچره ترك باده

ایدوب تأثیرا کازاهد کلامی — سالوب کوزدن شراب لعل فامی
چکوب ال خوبلر زلف رخندن — عبادتله کچورور صبح شامی
دل عاشق تك اولسن کین دل ایتمش — شکسته ساغر میناو جامی
نه خمده فلاطون کبی باده — قالوب ذلتده یوخدور احترامی
یوزلدی کعبهٔ ارباب حاجت — صفادن دوشدی میکشلر مقامی
شراب ناب باغرپ قانه دوندی — اولوب میکشلرین ساغر حرامی
اولا خاکیله یکسان بار الها — نه کیم میخانه وار سقف ایله بامی

نیچون کیم عاصی زار فتاده
ایدوبدر دشیشه ایچره ترك باده

شکست اولسون خم صهبای خلر — تابه میخانه لرده زیب منبر
مغنی ترك اولوب میخانه لردن — او جالسون ناله الله اکبر

توکلسون خاکه اشکم تك اومی کیم — جمال یار ایچون اولمشدی مظهر
نه بنك اولسون جهان ایچره نه باده — نه جام اولسون نه میناونه ساغر
مزاجی برهم اولسون سلسبیلك — دونه ذقومه یارب آب کوثر
اساس عشرتم تك برهم اولسون — فلکدن عقد پروین قطب محور
جهان ملکنده اولسون باده نایاب — بسان کام نایاب سکندر

نیچون کیم عاصی زار فتاده
ایدوبدر شیشه ایچره ترك باده

خراب اولسون فضای کلستانلر — خزان جوریله یودسون غنچه قانلر
قوروسون شاخ برك تاك انکور — الی قوینده قالسون باغبانلر
وصال دختر زیبای رزدن — اولا محروم یارب نوجوانلر
ایدوب ساقیلرین زلفك پریشان — دوته می ماتمین پیر مغانلر
سرود شعر ایله می ماتمندن — جهان ملکنده قالسون داستانلر
اولا میخانه‌لر ویرانه یعنی — یوزولنسون رونق دارالامانلر
الهی کورمسون من بعد می‌دن — صفا وذوق آسایش روانلر

نیچون کم عاصی زار فتاده
ایدوبدر شیشه ایچره ترك باده

اکر می اولسه کوثردن عبارت — دخی سید یوقدی هیچ رغبت
می کلفامدن استغفرالله — من وسجاده وکنج عبادت
شکست ایت یخودا جام شرابی — درست ایت ضوئیا اسباب طاعت
اویان غافل کتور ال جامیدن — سنی مست ایتمسون بوخواب غفلت
کوزك یوم دیده روی دلستاندن — شراب نابه راغب ایتمه رغبت

صفا دوشسون صفادن طبع پاکك … ظهور ایتسون ظهوریدن کدورت
یوزون ای دوستان دیوان شعری … می محبوبدن ایتمیك روایت
نچون کیم عاصی زار فتاده
ایدوبدر شیشه ایچره ترك باده

ولهٔ غزلیات

مشك در ماه اوزره بلمم یوخسه زلفك روی ارا … یا که سحر ایله چکوبسن داره مهری موی ارا
شانه خوفندن سیه پوش پریشاندر کوکل … کیم بورنکیله دولانسون زلف عنبر بوی ارا
خم قد ایله قالمشم کویکده حیران ایعجب … کوی چوکان ایچره عاجزدرنه چوکان کوی ارا
زاهد کج بحسه باخمه ای کوکل دوت راه راست … فرق وار مهراب الله اول قبلهٔ ابروی ارا

عاصینی خار ایلیوب اول شوخه بکزتمش کلی
بحث آنك ایچون وار انکله بلبل خوشکوی ارا

رسوا قیمه کردش پیمانه‌دی باعث … می ایچمکه اول نرکس مستانه‌دی باعث
جمعیت زلف ایچره کوکل اولدی پریشان … شان شان اولا بوظلمه کنه شانه‌دی باعث
عشقمدن اولوب حسن رخك عالمه مشهور … کل شهرتنه بلبل دیوانه دی باعث
افغان ایدرم مونجه کنه بختم اویانمز … ایل اویقوسنه رسم ایمش افسانه‌دی باعث
دون توبه ویروبسن بکا قهر ایلمه کورسك … میخانه‌ده زاهد دیمه پیمانه‌دی باعث
تسبیح وردا خانهٔ خمارده‌در رهن … وار سم اکا کر سبحهٔ صد دانه دی باعث

دل مرغی کوروب زلف ارا عاصی ینه خالین
کردامه دوشه قتلنه بردانه دی باعث

عارضده کوزم اول زلف سمن سایه باخار … نور خورشیده مقابل شب یلدایه باخار
وصل ایامی قاشك طاقنه دل کوز تکمش … عید اولانده کشی عادتدی یکی آیه باخار

غنچه سر دهنك رمزنی بیلمك ایستر … لیك لب بسته‌دی سان شرح معمایه باخار
مو بمو کزدی ضیا تاپمادی کوکلمدن اثر … نقدر پیچ خم زلف مطرایه باخار
نرکسین کلشن ارا خیره لنوبدر چشمی … سارالوب رشکیله اول نرکس شهلایه باقار
آدم ایستردی تاپا قدیکا همتا بر سرو … اوسبیدندی کیدوب روضه‌ده طوبایه باخار

عاصیا عمریکی صرف ایله‌ره عشقنده
بو امیدیله که برکون من رسوایه باقار

ایدوب سرو روانم باغ ارا برپا قیامتلر
چکوب قامت ویروب شمشاد سروه یوز خجالتلر
قاچوب برکنجدن خوفیله دورمش نرکس شهلا
که نور واحدی درك ایلمز هر بی بصارتلر
اوروب حسن رخندن دم مه کنعان دوشوب چاهه
بودر اجری ایده سلطانه هر قول خیانتلر
شب هجران یتشسه صبح وصله زلف جورندن
ایدردم اول مه بی مهره طولانی شکایتلر
پریشان ایتمه کوکلم جمع ایکن زلف سیاه ایچره
سن اول تاری صبا اول ناتوانه قیل عنایتلر
شب هجران ارا آهم ستون بی ستون اولمش
نچون کم باش چکر مندن وفاسز سرو قامتلر
ترنجه فرق قویمازسه‌ك الندن کورسه‌ك اول ماهی
کوتور عاصی دن ای ناصح عبثدر بو ملامتلر

دائما من زاردن اول دلبر بدخو قاچار … کویا صیاد کورمش رم قیلوب آهو قاچار
یوقسه کیم بلمش دکلدر سازیاره مشکیله … رحم ایدوب زخم درونه یار مشکین مو قاچار
بلمزم آیا نچه زلفیله خو طوتمش کوکل … [illegible] چون نرده برشاهین وره طیهو قاچار

شعلهٔ روینه مهوشلر دم اورماز حسندن   کویا کیم معجز موسی کوروب جادو قاچار
کزلنوب کوکلم هجوم دردغمدن زلف ارا   خوفدن دیوانه نرده کورسه هایهو قاچار
سرو قدلر ایچره کویا کورمیوبدر سروری   قمریوش دل اختاروره سودیوب کوکوقاچار

عاصیا کورمش که کل اول کلرخه همتاد کل
بحث ایتمکدن سنکله بلبل خوش کوقاچار

الا ای شوخ شیرین کار بیهمتا خدا حافظ   غم عشقنده بسدر اولدیغم رسوا خدا حافظ
نقدری نقدصبر و ردی صرف اولدی عشقنده   توکندی مایه بر سود ایتدی سودا خدا حافظ
نه ذره تاب وارکیم صبر ایدیم بوداغ هجرانه   نه جور ظلمدن وارسنده پروا خدا حافظ
رقیب دون صورت قویمادی فردوس کوینده   دورم بر لحظه وصلکدن کل حمرا خدا حافظ
حریم کوینه محرم ایدوب اغیاری من محروم   قبول ایلمز بوظلمی غیرتم حاشا خدا حافظ
سك کویك انیسی اولمقه اولدی کوکل قانع   اوهم رام اولمادی من بیکسه اصلا خدا حافظ

سر کوینده مسکن طوتماغه عاصی دکل لائق
بوکوندن بیله اغیار ایلسون مأوا خداحافظ

ای کنج حسن اوسته یاتان شاهمار زلف   بر لحظه تاری خاطرینه اول کنار زلف
آشفته حالدر ستمندن خطا وشام   ماچین وچین هند حبش زنکبار زلف
ایشانه مویمو کزوبن ایله جستجو   کورهانده ایلیوب دل مسکین قرار زلف
مردملك ایلیوز ینه فی الجمله کوزلرك   لکن یوزی قرالق ایدوبدر شعار زلف
یوز ویرمه سال ایاغکا آل انتقامی   کیم کوکلی بلالره قیلمش دوچار زلف
لشکر چکوبدی خال خط چشم غمزه دن   دل کشورك یقین ایده جك تارمار زلف

وسوانه نوعی اولماسون عاصی جهان ارا
راز نهانی ایلمش اشکار زلف

اولمش مقامی زلف پریشانی کوکلمك   بردم کسلمز آه ایله افغانی کوکلمك
رحم ایله سخت دکمه صبا تار زلفنه   اول پیچ تابه تابی کورم هانی کوکلمك
زنار زلفنه اویون کفره اوغرادی   سالم قالیر نه نوعیله ایمانی کوکلمك
معتاد اولوب قرا کونه زلفنده خوشکچر   بیك ظلم یتسه شام غریبانی کوکلمك

کوینده عاصیا بوقدر ناله ایلرم
تأثیر ایدرمی اول مهه افغانی کوکلمك

یتورسه باغبان صنع اکر بیك نخل طوباتك   اینانمام راست سوزرعنا اوله اول سرو بالاتك
کوروب لعل روان بخشك حدیث معجزی کویا   اایاق چکمش جهاندن چشمهٔ حیوان مسیحانك
قدك فکریله ایکی کوزدن ایدو خوناب غم جاری   شکاف ایتمش بودریانی عصا حکمیله موسی نك
اولور مجنون نم تك جمله عاقللر طلوع ایتسه   یوزك والشمس لیل زلفدن ای ماه لیلاتك
قد سرو عبث زینت ویریر مشاطهٔ قدرت   الف هر کز اولورمی زیب ایله اولقد زیباتك
صنملر همدمدر کلسه یوسف صورتم ناکه   نجه پنهان ایدم اول بتلری آیا زلیخاتك

کوز آچمز مهریدن ای مه یوزك مشتاقیدر عاصی
ایده بیك مهوش عرض حسن مهر عالم آراتك

اولدك اسیر حلقهٔ زلف دوتا کوکل   ایتدك قرا کونم یوزك اولسون قرا کوکل
مونجه دیدمکه خال سیه فامه ایتمه میل   پندم ایشتمدك بنم ای بیحیا کوکل
سودای دانه سالدی سنی دام زلفنه   بو ظلمی جانکه نجه کوردك روا کوکل
اجرکدی چك قیامته تك شانه جورنی   دوش پیچ تابه هر دم اسنده صبا کوکل
حلقه اوروبدی جمعیت زلف قتلکا   آماده اول هلاککا ای بینوا کوکل
سودای خالدن دکل آسوده هند شام   آشفته حال زلفدی چین خطا کوکل

موئجه صیادن عاصی آنی ایله سراغ
بر یرده‌در اسیر کیم اولمز رها کوکل

کوکل منصورینه قورمش حبیبم دار زلفندن   کمند خم بخم بوینه سالمش تار زلفندن
مکر دون صبح شانه سخت دکمش ایلش درهم   کاور کوشه هنوز آه دل بیمار زلفندن
ندیم یوخ چاره دورکج رویك سربسودوتمش   نه افسون ایلیوم کیم قورتاروم شهمار زلفندن
منی ایمانی بو خلار منع ایدرلر کفر زلفندن   دیمز الچکمزم صنعان صفت زنار زلفندن

اولوب دیوانه عاصی بر پرینك اشتیاقنده
اوزون ایللردی برسودا باشنده وار زلفندن

رحم قیل دکمه صبا زلف کج دلداره   نه روا کیم دوشه وسعتده ایکن دلداره
عشق رویکده اوروب لاف انا الحق کویا   چکلوب زلفده منصور صفت دلداره
هر خدنکیك صف مژکانده کرکم بولسه   کمسیه ایتمه کمان زلفنك ارا دلده اره
قویء کیم شانه دکه زلفه اوزك محرمسن   شرحه شرحه اول انك تك انی ای دلداره

عاصیا چین سر زلفده کم بولدی کوکل
ظلمت شب طانیمق قدرتی یوخ دلداره

کوکل هر دم باخانده اول پرینك لعل نابینه
اولور میلی فزون تر ساقنك جام شرابینه
کنار جوده باغ ایچره وطن دوت کیم کورن کسلو
دیسون تحویل ایدوب خورشید چرخین برج آبینه
صبا تنها جفای شانه بسدر بودل زاره
ترحم ایله سن هم باعث اولمه اضطرابینه

سکا یوزکز دیدم کیم مایل اولمه زلف پرچینه
نصیحت دوتمدك صبر ایله کاش ای دل عذابینه
یوزك تفصیر صافی‌در اکا سبحان رحمانك
نقدری آیهٔ رحمت یازیلمش درت کتابینه
اولوب شهمار زلفك آتشین رخسارکا معتاد
نچون بس قیورلور باعت نه اولمش اضطرابینه
خیال عارضك چخمزسه کوکلمدن نوله ای کل
اورار شه خیمه که تعمیر ایچون ملك خرابینه
نقدری کیم صورار عاصی لب لعلکدن آلمز سوز
یاپشمشدر حلاوتدن آچلمز سوز جوابینه

قرا کوزلو قرا اولدی کونم زلفك کمی قاره   پریشان حالیم انداندی بولنمز دردیمه چاره
آلوب زلف مسلسل دور ماه عارضك یکسر   حرم راهین وبا سدود ایدوب اعراب زواره
عجب اولمز اکر لال اولسه طوطی غنچه‌ تك غمدن   آچاندم امل شکر بازیکی هر لحظه کفتاره
کوکل لاف انا الحق عشق رویکده اوراردائم   نوله منصور تك چکسه قرا زلفك آنی داره
کوکل مایلدی نوش ایتسون لبلعك شرابندن   صداع هجر رفع اولسون که دوشمش رنج خماره
توکوب زهر هلاهل کام جانه افعی زلفك   نوله تریاق لعلك ایلیه بو دردده بر چاره

یتوب حد نصابه حسن رویك مستحقکدر
زکات حسنکی ای شوخ لطف ایت عاصی زاره

وله بحر طويل

اى ظلمت زلف ايچره يوزى مهر منور   وى باغ رشاقتده قدى سرو صنوبر
مقبول ياراتمش سنى اول خالق اكبر

(ويرمش سكا زينت) (مشاطهٔ قدرت) (يوخ سن كبى لعبت)
(بو ناز ونزاكت) (بولطف لطافت) (بو قد و بو قامت)
(هم حسن ملاحت) (اى آيهٔ رحمت) (يوخ كمسه‌ده اصلا)
(اى دلبر زيبا) (اولمز سكا همتا) (شيرين و زليخا)

لايقدى كه يوسف اوله سن سرورهٔ چاكر   اى قامتى عرعر دوداقى قند مكرر
رويك چمن حسنده تاقالديدى بيدق   كل اوردى مقابلده مكر لاف اناالحق
كلبن قوروبن دار اوزينى آسدى معلق

(كيم باتمه وباله) (دوشمه بو خياله) (اولمز كل ولاله) (همتا اوجماله)
(خورشيد مثاله) (اول عارض آله) (بوچشم غزاله) (بوخط وبوخاله)
(بلمم بونه كيسو) (نه سلسله مو) (نه نركس جادو) (كيم جانم آلوب بو)
ابرو نجه ابرو كيم اولوب بربره ملحق   قان دوكمكه آماده ايدوب تيغ دوپيكر
سن سيم بدن زلفى رسن غنچه دهن سن   آشوب زمن سرو چمن باب فتن سن

سن سيب ذقن روى سمن وجهى حسن سن

اى روح روانم   غارتكر جانم   اى غنچه دهانم   ابروى كمانم
وى موى ميانم   غلمان وجنانم   طوطى زبانم   محمود زمانم
شمس قمر اوزلوم شيرين سوزى دوزلوم طوطى كبى سوزلوم سوزكن آله كوزلوم
آهوى ختن سرو چمن درعدن سن   چاتماز لبكا آب بقا چشمهٔ كوثر
قان ياشم آخار نركس جادونى كورنده   كيم طفل تك بوايدر آهونى كورنده
ديوانه كوكل سلسلهٔ مويى كورنده

دردم اولى پابند   يوز مرد خرد مند   تا اورميه‌لر بند   مشكل ايشدر پند
اى دلبر دلبند   هجران غمى تاچند   ويرم سكا سوكند   برايت منى خرسند
ويرِ بوسهٔ پنهان   جانم سكا قربان   كيم محنت هجران   باغرم ايليوب قان

كافرده ياناردى حالى ديكر كونى كورنده
سن هم بكا بررحم قيل اى شوخ ستمكر

سن سك كل باغ ولقد كرم الانسان   ماذاغ بصر چشم خمارنده نمايان
والشمس ضحى زلف رخك وصفنه تبيان
(اى دلبر زيبا) (صنعشه يكتا) (رويكده هويدا) (كر ايتسه تجلا)
(اول عارض حمرا) (مدهوش اولوموسى) (اولمز يد بيضا) (اول نور ايله همتا)
(اى سوكلو يارم) (وى چشم خمارم) (كور حالت زارم) (يوخ صبرو قرارم)
زنار سر زلفه اويوب عاصى نالان
آزقالدى ره عشقده اى بت اوله كافر

وله ايضا

ساقيا اى بت زرين كمر سرو سمن بر   صنم غنچه دهن سيم بدن ماه منور

يوزى لاله كوزى آله دوداغى قند مكرر

دولانوم باشكا بسدر بوتغافل بوتكاهل   يتشوب فصل بهار آچدى بوكون لاله وسنبل
اوجالوب چه چه بلبل يتشوب كوكاره غلغل   آچلوب نسترن وكل سمن مورد قرنفل

غم الندن دوتولوب دل دوتوبان بزمده منزل

توك اياغ ايچره بوكون مل نجه مل وه وه   روح روان راحت جان لعل بدخشان

(نچیدر آب بقا شهد مصفا) (انك عکسنده هویدا) (اولوب اعجاز مسیحا)
(ایلیور مرده‌لر احیا) (چاتا بلمز اکا اصلا)
غم زدالقده یقین ایله کلن چشمهٔ کوثر

بله موسمده روا کورمه دونوم باشکا ساقی که قالوب کوشهٔ محنتده چکم رنج فراقی
منی کل سالمه ایاقه اله آل بردم ایاغی

نه روا محنت کردون ایده من بیکسی دلخون نوله کریار اولا بختم آچیله طالع واژون
قالام آوارهٔ محزون اولا غم کونبکون افزون دولانه حالده کر کون کرم ایت ای بت موزون

ایدوبن کوکلی ممنون توك ایاقه می کللون

(نچه می وه وه) (بادهٔ دل کش) (می بی غش) (اوله هر کمسه مشوش)
(اودی بیشك آکا درمان) (یارادوب قادر سبحان) (آنی سر چشمهٔ حیوان)
(نچیدر لعل بدخشان) (نچیدر ای دل غافل) (نظر ایت بردم اول عاقل)
(آکا زمزم دیمه ایدل) (هانی آنده بو فضایل)
آکا تای اولمز عقیق یمن و بادهٔ احمر
برنچه جام بیاپی یتور ای ساقی ایدم نوش ایله بر لحظه منی بادهٔ کلکونله مدهوش
ایلیوب کوکلمی قان هجر لب ولعل بنا کوش
نچه مدتدی که من حسرتم اول چشم غزاله سر زلف وخط وخاله اولوبم درده حواله
(چکرم هر کجه ناله) (توکلوب ماه جماله) (اوسیه زلف چوحاله)

بردین یوخدی ندم من دیه ول لبلری باله

(نوله ای کوزلری آله) (یتشوب قرب وصاله) (باخام اول عارض آله)
(نچه یوز وه‌وه) (شعلهٔ موسی ید بیضا) (نچیدر لالهٔ حمرا)
بو سوزم اولدی خطا مهر منور نچیدر

(خسرو خاور نچیدر) (مهر درخشان)
(اوله بلمز بیله تابان) (کتومز هیچ کلستان) (بیله برنو کل خندان)
چون اودر شعشهٔ نور خدا نیر اکبر
(کل رویه اولوب افشان) (نه کوزل زلف پریشان)
یوخسه کلشنده کل اطرافین آلوب سنبل ریحان
نه عجب چاه زنخدان نه کوزل نرکس مستان

باری ای باد صبا سن من زاره نظر ایله اوبت ماهوشك کوینه بردم کذر ایله
دوتوبن دامنی عرض ایله کیم
(رحم قیل ای تازه نکارم) (یوزی کل برك بهارم) (کل و کور حالت زارم)
(کسلوب صبر وقرارم) (کوزی سرمست وخمارم) (نچه کوز)
(وه‌وه دو نرکس شهلا) (نچیدر جان ایده یغما)
نچیدر نرکس مستك بیله مستانمی وار
(ناوك مژکانمی وار) (آفت دورانمی وار) (غمزهٔ پنهانمی وار)
شیوهٔ مستانمی وار خنجر برانمی وار
نچیدر ناوك مژکان کمی خونریز اوله خنجر
شکر قیل قدرینی بل عالم اراقادر بیچون سکا لطف ایلیوب ای سرو روان قامت موزون
شرح حم دوخاندر سر زلفك دهنك نون

اولوب اغیار ایله یار اول بت کل پیرهنم

(کل بدنم) (سیم تنم) (قامتی سرو چمنم) (کوزلری باب فتنم) (قان ایچنم)
عزم سیاحت قیلوبن رشك اودینه یاخمه تنم آخری بدنام اولوسن عرضمه کوش ایله بنم
(ای صنم ماه وشم) (موی سیاه حبشم) (یوخ نچه مو وه‌وه) (مشك معطر)
(نچیدر غالیه تر) (نچیدر سنبل وریحان) (اوله بلمز بیله افشان) (اکا پابسته دی یوز جان)

ايده گرشانه پريشان — آنى بيڭ دل اوْلو نالان

نه مناسبدر آكا تحفهٔ چين تحفهٔ عنبر

رحم قيل عاصئ دلخسته يه اى سرو دل آرا — صبر ارامنى هجران سپهى ايلدى يغما

سنك عشقكده اولوب قيس كبى منزلى صحرا — ويرەلى كوكلى سن سروره بى مهر مهم

(كج كلهم) (كج نكهم) (پادشهم) (قبله كهم)

(زلف دراز سهم) (طره چينى زرهم)

(خاكدرى سجده كهم) (درده كرفتاراولوبم) (هجرايله بيماراولوبم) خاراولوبم (زاراولوبم) (حسرت ديداراولوبم) (سندن ايراقه دوشوبم) (بار فراقه) منى غم سالمش ياقه نجه غم وەوه — آتش سوزان نچيدر زحمت نيران نچيدر

نعمت وصلك نقدر لذتى واردر — آنك اى شوخ يوز آنجه غميله محنتى واردر

بيله جان سوز غمه دهرده توش اولميه كافر

بر محمودنامك

حقنده

مستانه كوزك كورنجه جلاد دى محمود — عشاق قانين توكمكه معتاد دى محمود

جمله فتنه باعث ايجاد دى محمود — سحرندن آنك هر كوكل آزاد دى محمود

يوخ بر غمى دنياده يقين شاد دى محمود

دوندردى كوزيم ياشنى ايكل كوزك آله — بيك حيله ايله كوكليمى سالدى كوزك آله

قورقوم بودر ايمانمى الدن كوزك آله — بركافر بدمستدى سوز كون كوزك آله

دايم روشى ظلم ايشى بيداد دى محمود

محرابه ايدر طعنه سنك طاق هلالك — جفت اولمش ايدر طاقتمى طاق هلالك

كج رودر آكا راست ديمك شاق هلالك — چكمش يوزيكه تيغ اولوب آق هلالك

بى شك كنه زلفك آكا اوستاد دى محمود

ای قامتی عرعر دوداغی قند مکرر یوز نور ایدر کسب یوزکدن مه انور
چون پادشه عشقه کوکل اولدی مسخر هجران اودینه یاخمه منی مثل سمندر

چون باغ رخك جنت شداد دی محمود

نه نوع اولوم دام من اول وحشی غزاله کیم وحشتین افزون ایلیور آه ایله ناله
دل مرغی طمع ایلیه‌لی دانهٔ خاله دام سر زلفکده اولوب درده حواله

بلمم بو نجه دام و نه صیاد دی محمود

ایجاد ایدوب آدم و هوانی خداوند منظور بودر دور زمان کردش ایده چند
نسلندن آنك ظاهر اوله سن کبی فرزند بو حسنی کوروب فهم قیله مرد خردمند

کیم صانع صورت نجه استاد دی محمود

ناصح منی منع ایتمکه صرف ایله اوقات عاصی ایده اول ماه وشین ترکی هیهات
دل باخته اولماقلقمی ایلیوم اثبات بر خالی منی ششدر حیرتده قویوب مات

یوخ چاره خلاص اولمقه نراد دی محمود

وله ایضاً

ایدل نظر ایت کورنجه دلداردی محمود مجموعهٔ مهوشلره سردار دی محمود
رخسارك اوزه زلف سیه کاردی محمود کنج اوسته یاتوب یوخسه که شهماردی محمود

رعنا قدیکه سرو دیمك عاردی محمود

ای لعل لب مبطل اعجاز مسیحا وی نور رخی مقتبس شعلهٔ موسا
انکشت پیمبر کبی بین الف آسا ابرودن ایدوب معجز شق القمر افشا

یا جادوی چشمکده‌کی اسحاردی محمود

تا دوشدی کوزم سن کبی بر مایهٔ نازه صبرم تو کنوت تاب و توان کیتدی کدازه
محمود حقیقی سن سك باخمه مجازه محمود اکر عاشقیدی حسن ایازه

محمود یوز اول قدر سکا واردی محمود

کر جمع اوله‌لر بر یره بو عالم مشهود حور و ملك و انس و پری جملهٔ موجود
حسن رخك ایلر آنی بر لحظه‌ده نابود کوکلم سانور ایدی یوزیکی آتش نمرود

آخرده یقین ایتدی که کلزاردی محمود

زلفکدیمی هر سو داغلوب ماه جماله یا ابر سیه‌دن دوشوب آی دورینه هاله
ای قاشی کمان کبریکی اوخ کوزلری آله عشقك من بیچاره‌نی کورسالدی نه حاله

مدتدی کوکل هجر ایله بیماردی محمود

حدی نه‌دی کیم سرو اوله قدیکه همتا شمشاد و صنوبر نه‌دی یا عرعر طوبا
حق نمك لعلك ایچون ای بت زیبا کورسیدی سنی مصر ملاحتده زلیخا

حاشا مه کنعانه خریداردی محمود

کیمدر که سنك حسنکا همتا اوله یوسف شیرین و زلیخا یغیله یا اوله یوسف

چانماز سکا کر جملهٔ دنیا اوله یوسف   قارشوکده‌اکرایسته مه‌زیبااوله یوسف

صال چاه زنخدانه کمه‌کار دی محمود

ترك هوس کلشن وباغ ایلدی کوکلم   زلف سیهك ایچره یطاق ایلدی کوکلم
افغانی ایله طاقتی طاق ایلدی کوکلم   شانه کزوبن زلفی سراغ ایلدی کوکلم

کوردی چه غبغبده کرفتار دی محمود

بوی سر زلفك دلرم باد صبادن   کوکلم ایدرم شام وسحر شاد صبادن
یعقوب کبی ایسترم امداد صبادن   چون پیرهنك بویین ایدر باد صبادن

عاصی آکا هر صبح طابکار دی محمود

ولە نوحه

آباد اولا ایویك غمخانه کر بلا   چوخ حرمت ایلدك مهمانه کر بلا

میراب کوثرین اوغلی چکوب فغان   قرب فراتده لب‌تشنه ویردی جان
عادتدی دهرده باشن کسن زمان   مردم سو کوسترر قربانه کر بلا

افلاکه جولقانوب فریاد العطش   اطفال اهلبیت چون دختران نعش
سوسودیوب ایدر آخر تمامی غش   غمدن کلوبدیلر کور جانه کر بلا

بانوی طاهره خاتون بی نظیر   زینب جفاسنه نه اولموسك دلیر
قوللاری باغلانوب شامه کیدر اسیر   راکبدی ناقهٔ عریانه کر بلا

بو میزبانلقك ایلر سنی ملول   ایتسه سؤال اکر محشر کونی قبول
دوشمش قوم اوستنه کلدستهٔ رسول   درت مین یرا ایله میدانه کر بلا

ای آب روی سز آبك بودشت ارا   بر قطره ایچمدی اولاد مصطفا
دونسون کورم سنك ای دشت پر جفا   آب فراتی آلقانه کر بلا

خون جکر اولوب بیمار شربتی   آیا دکلمی بس بو تب حرارتی
عباس اکبرك اندوه و فرقتی   کتدی او بیکسی کور جانه کر بلا

ایتم سکا شبیه کعبه دیارینی   فردوس هشتمین باغ ثمارنی
آغوشه چکمسه‌ك اکبر مزارنی   یار اولمسك عجب جانانه کر بلا

مدفونی سنده چون اول سرور غریب   کرد رهك ویرر عرش خدایه زیب
آخر نفس آکا تااوله‌سك نصیب   حسرتدی عاصیٔ دیوانه کر بلا

ولە غزلیات فارسی

مکر که دیده مؤذن خرام آن قدوقامت   که ورداو قدوقامت شده‌است تابقیامت
بحسن بیت نه فزاید دکر بزینت زیور   که خود نمانده بدین حسن جایکاه زیادت
همین قدر مپراکن دوزلف خویش که لرا   وداع سازم وکویم دلا برو بسلامت
شنیده بودمکر وصف کوی دوست که آدم   زکف بهشت بهشت دراو نکرد اقامت
حکایت ایست بکوش من امر بادشه عقل   نشست عشق چوبر ملك دل به تخت خلافت

اکر بعشق دهی عاصیا هر آنچه که داری
بحق حق نکشی عاقبت ز کرده ندامت

فاش کویم که خدای من ترسااین است   که دم عیسویش دردولب شیرین است
بیندار حسن تورضوان زخجالت راند   هرچه درروضه زغلمان زحورالعین است
همه روحست سراپا تن صافت جانا   نتوان کفت که این جسم زماء طین است
دور ازماه رخت تابسحر شب همه شب   ازسرشك مژه بردامنم ازپروین است

هان دلا بر سفر زلف کجش رخت مبند آن نه چین است نه ماچین که در او صد چین است
مرد کوته نظر است آنکه بوصفت کوید کر کسی سرو شنیده است برفتار این است

دل ودین را زپی کفر دو زلفش دادم
تا بکویند که عاصی بجهان بیدین است

باز چمن کشت از نمو شقایق — چون رخ عذرا واشك دیدهٔ وامق
از پی مدحت سرائی کل سوری — بلبل خوشکو بصد زبان شده ناطق
دفتر حکمت کشوده از ورق کل — میکند از راز دهر کشف دقایق
موسم عیش است ونوش ساقی کلرخ — خیز بده می به می کشان موافق
بیخودم ازباده کن دمی که رهد دل — از غم مالخولیایی قید وعلایق
من نجنان نا مجربم که نمایم — بی روئی قول زاهدان منافق
نیست صراط انکه از صراط پرستی — بلکه رسیدن بود به کنه حقایق
باده بیاور که فکر و دینی و عقبا — عاشق آزاده را نباشد لایق

حام شفقکون بده بعاصی مسکین
تاکه و جودش بحق نمای ولاحق

ندانمت که چه حوری نژاد زهره جبینی — بدین صفت نتوانکفت کز سلالهٔ طینی
پری زنار به امکان بر آمده بشر از کل — باین آن تونمانی زنور محض عجینی
اکر مثال بزنندت بماه خور بلطافت — خطا بود تو نه آنی جفا بود تو نه اینی
بهر چه هست دلا کر نظر کنی بحقیقت — بغیر سایهٔ خورشید روی دوست نه بینی
غلام روی تو مه بندهٔ قدت شده شمشاد — بحسن قامت ورخ رشك آسمان وزمینی
علاج کن دمی ای پادشاه ملك ملاحت — جراحت دلمارا بخندهٔ نمکینی

بغیر انکه دل ودین بدادت عاصی مسکین
چه کرده است که باوی مدام بر سر کینی

سؤال وجواب

بده مژده ابجان چرا آمد از در — که یارم نه قاصد از آن ماه پیکر
چه آورده نامه بخط که جانان — در او ثبت کشته است نامم مکرر
چه پرسید از ماجرای شب هجر — دکر از چه از حالت دیدهٔ تر
زدل هیچ چیزی نوشته است آری — چه سانست اسیر است چون زار مظطر
چه دارد به پا حلقهٔ غل وزنجیر — کجا کشته ساکن بزلف معنبر
چه نوعست حالش پریشان و درهم — چرا از جفاهای ان کبرو کافر
لباسش چه سانست پوشیده نیلی — چرا در عزای تو الله اکبر
در آن حلقه تنهاست نی هست انیس اش — قلیلند نه از هزاران فزون تر
نوشته دکر چه سلامت رسانده — چه وقت حاضر الوقت در بزم دلبر
مهم بزم کرده است بی من نعم آه — چه در بزم او بود ساقی وساغر
دکر چه می ونقل دیکر چه مطرب — که بد حاضر انجا رقیب ستمکر
رقیب از برای چه کرده سلامم — که افزود از رشك برجانت اخکر

دکر برکش عاصی چه دست از که ازیار
چرا چونکه غیرش کشیده است در بر

——

خداداد بك

بو كل كلشن معرفت وسرو نو نهال جويبار ملاحت و عندليب هزار آواى بوستان فصاحت وغنچهٔ كلستان صباحت مرحوم ابراهيم بك آذر تخلصك كهتر برادريدركه دهرك بى مروت باغبانى اوتوز سنه يتمه‌مش كلشن عمرين اوراخ وبادسموم اجل معجلاً كل دفترى تك دفتر عمرينى اوراق ايدوب مختصر بهار كلشن عمرى تز خزان اولماقنه كوره قره باغك غزلخوان اولان بلبللرى هر بريسى بر دليله منظم اليى نوحه ايدرمشلر ازآنجمله تأسف ايدنلردن بريده ميرزا كريم بك جنابلريدر هانسيكه آنك تأسف نامه‌سين اوز اشعارندن قباق بو اوراق اوزره نكارش ايتدك

صد حيف ازحوادث اين چرخ بد سكال ببريده‌شد بصحن چمن نوكل از نهال
غنچه‌دريد جامه بنفشه بخود خميد فرياد كرد قمرى بر آن سرو بى مثال
اعنى قرار قلب دل دوستان خود محبوب جمله خلق خداداد مه جمال

افسرده گشت كل بچمن ريخت خود بخود سوسن زبان بريده عنادل شدند لال
افسوس آن جوان سمن بوى مه عذار ناكام خسته دل زجهان كرد ارتحال

كردم سؤال وقت رحيلش صبا بكفت
بر اوج كاه قصر ارم مى كشوده بال

اسكندر بك رستم بك اوف جنابلرينك

غزلينه نظيره

بچين زلف توصد كاروان است جرس آسا دلم اندر ميان است
بقربانت قدم بر تربتم نه جفا مپسند كه مشتى استخوان است
نرويد درچمن سروى زغيرت در آن كلشن كه قدت درچمان است
حكايت مى كنند زخم درون را سرشك آل كز چشمم روان است
نيارم كفت حرفى بى رضايت كه اول شرط با عشقت همان است
سرى را كر هواى دوست دارد بنا صح كوكجا پرواى جان است

بكوش جان شنو نغز سكندر
دمى بادوست عمر جاودان است

بجز خش می توانم داد زجهان　　که آنیك نور دارد این هزاران
فرو آویخته ناقوس ازطاق　　چو زابروی بتان دلهای عشاق
باین نوا و صوت اهنك　　که ازآینهٔ دلها برد زنك
کشیشانش بصورت چون عزازیل　　فتاده پیش شان تورته وانجیل
پری رویان زهر سوصف کشیده　　زهاله دورمه بردف کشیده
سمن مویان کشیده صف زهرسو　　کشاده مهر آسا عارض ومو
زهر جانب پریشان جعدمشکین　　زهی نسرین رو چون لاله رنکین
بیا ای زاهد محروم ابتر　　دماغت تازه کن ازبادهٔ تر
ندارد کنج مسجد نشئهٔ خیر　　بیانامرد سیر دیرکن دیر
بیا اینجا که صنع الله اینجاست　　چه صنع الله که خود الله اینجاست
بهشتی را که میخواهی درعقبا　　بیا اینجا ببین حب التمنا
بهشت این حور این غلمان ندارد　　اکر دارد بدین سامان ندارد
بیا اینجا زانوار صفا بین　　بکش جامی بسر صنع خدا بین
مکو آثار مسجد غیر این است　　که خاك هردواز یك سرزمین است
جوبر خیزد حجاب جهل وابرام　　یکی باشد چراغ کفر واسلام
اکر مسجد اکر بتخانه کردیر　　مراد ازجمله چون حق است لاغیر
همه کر مؤمن وکر بت پرستیم　　زجام شوق یك معشوقه مستیم
کرسطوس وخدا و مرت معبود　　ازاین الفاظ یك معنی ایست مقصود
بکو باحق پرستان هر که هستند　　بتان این ولایت حق پرستاند

که می کوید بدین آیین این کفر
الهی دین من قربان این کفر

—

❋ میرزا صادق ❋

بوصادق القول رضوان مکان ایمان خان قرهباغی نك خلف الصدقیدرکه خوش صوت وشرین صحبت اولماقنه کوره اعیان واشراف ولایت ایله مجالست وموانست ایدرمش مشهوردرکه فردوسی طوسی علیه الرحمه نك شاه نامه سی سپهر سینه سنده متنقش ایمش کوزل وشور انکیز لحن ایله مجالس ومحافل انسده اوقویارمش خلاصه کویجك طبع صاحبی در بیله که تفلیس شهرینك وکوزللرینك تعریفی حسن طبعنی تعریف ایدر ·

سحر پیش از طلوع مهر انور　　که خواب آلوده باشد چشم اختر
زهرسو ماهرویان همچو خورشید　　برون آیند در کف جام جمشید
چه رعنا ابروان ماه پیکر　　چه زیبا دختران حور منظر
فروزان چهره ها از بادهٔ ناب　　خمارین چشمها ازخواب درتاب
فشانده زلف کاکل بر سردوش　　بمرك عاشقان اکثر سیه پوش
فکنده دستها در کردن هم　　چو شاخ کل بهم کردیده توأم
زچاك بندهای صبح سینه　　نمایان چون فروع از آبکینه
کلاه ناز بر سر کج نهاده　　بسان مهر ومه عارض کشاده
بدین صورت چو جرك حورغلمان　　روان سوی کلیسا مرت کویان
چه کویم از کلیسا وصفایش　　هزاران مسجد ومنبر فدایش
کشیده کنبداش زآن سان به بالا　　به پیش اش پست باشد چرخ اعلا
حضیض پایه اش ازاوج پایه　　بفرق فرقدان افکنده سایه
شده خاچ ازسر کنبد نمایان　　چومد نور ازخور شید تابان
نمی خواهد دلیل عقل اینجا　　ازاین کنبد بکردون رفته عیسی
بطاق در کهش صنع الهی　　نموده نقش رفعت دستکاهی
مکر خاکش زفردوس برین است　　که دایم جلوه کاه حور عین است
به تعظیم درش ازاوج افلاك　　فتد هر صبح دم خورشید برخاك

ذاکر ثانی

بوذاکر تخلص ذاکر مذکورک نوه‌سی ومرحوم آقابک نور دیده‌سی وسرور سینه‌سی قاسم بک جنابلرندن عبارتدر که آتا باباسنک آدیله آدلانمش ایمش. شاعرلق بر نحویله شونسله ارث ارثقه کوره گاه گاه جنابندن شیرین شعرلر ونمکین سوزلر ظاهر اولورمش . الحاصل تاریخ بیک اوچیوز اون درت نجی هجریده قاسم الارزاق حقیقی‌دن قسمت دنیوی‌سی منقطع اولوب نعمت ابدیه نائل اولمش صاحب طبعدر ذیلده درج اولنمش اوچ غزل او جنابندندر که شو صحیفه‌لرده مندرجدر.

خوشدر نقدر ایلسه یارم جفا بکا　　تا کیم رقیب سویلمه‌سین بی‌وفا بکا
سن سز دیار هجرده سر کشته قالمشم　　وصلک امیدی بلم اولور رهنما بکا
ویرم نثار جان ودلی خاک پاینه　　ای گل کتوره نکهت زلفک صبا بکا
ضعف تنم قالوبدی ایله خورد خوابدن　　خون دلم اولوبدی عزیزم غذا بکا
غم بسترنده قویمه منی زار ناتوان　　ویر شربت وصالدن ای گل شفا بکا
چوخ سعی ایلدم سک کویک‌له خود وتام　　آنلر هم اولمادی کوزلم آشنا بکا
ذاکر یازانده کاتب قدرت طریق عشق
درد غم وفراقی یازبدر سکا بکا

بنم اولماه رخسارم سالوب یوزدن نقاب اوینار
سناسن چرخده رقصه گلوبدر آفتاب اوینار
دولانور حلقهٔ زلفی اوماهک دور رویند‌ه
کون اطرافین آلوب گویا که بر مشکین غراب اوینار
شب هجران حرارتدن کوکل ای قبلهٔ عشاق
دل بیمار تک هردم ایدر چوخ اضطراب اوینار
دوشوبدر آتشین رخساره هردم قیوریلور زلفک
دوشنده آتشه افعی ایدر چوخ اضطراب اوینار

امید وصلیله ذاکر عزیزان ایله خرمدر
کوروب گویا بیابان ایچره بر تشنه سراب اوینار

کتمز کوکلدن اول بت خونخوار قیقوسی　　باشدان کیدر نه زلف سیه کار قیقوسی
خال خطیک خیالی بنی درهم ایلمز　　کر اولماسه او طره طرار قیقوسی
جان ودلیله بن چکرم یار جورینی　　حقی بودرکه اولمیه اغیار قیقوسی
بلبل گلک جفاسنی چکمکدن انجمز　　آشفته ایتمسه آنی گر خار قیقوسی
سن کمی ذاکرین کوزلم گلعذاری وار
داخی چکرمی دهرده بر کار قیقوسی

حاجی میرزا عبدالعلی

شو رضوان مکان مرحوم میرزا عباس ترابی تخلیصک ارشد اولان اوغلیدرکه تولد ایدوب شیشه شهرنده تحصیل علمه مشغول اولوب اوز وطننده اولان علمالردن خصوصاً مرحوم عمومیسی حاجی میرزا علی اکبرک حضورنده علوم وفنون غربیه‌دن استفاده ایدوب مدت عمرنی مدرسلک ایله باشه یتوروب وبر مدتده شیشه شهرنده اولان دولتی اعدادی معلم خانه‌سنده معلم علم الهی اولنوب سنهٔ اسلامیه‌نک ۱۳۰۹ نجی ایلنده مکهٔ معظمیه مشرف اولوب اعمال حجی اتمامه یتورندنصکره مکه شهرنده داعی‌حقه لبیک دیوب حق تعالی حضرتلرینه مهمان قالوب بنی هاشم قبرستاننده مدفون اولوب ومدت عمری قرق بش ایل اولوب رحمه‌الله مرحومک اشعارندن اله کتورمک ممکن اولمادی انجق نواب مستطاب شهزاده رضاقلی میرزای مرحومک اوغلی نواب رکن‌الدین میرزانک مادهٔ تاریخنده دیدیکی سوزلرک بر فردنه بوراده اکتفا اولندی .

هزار شکوه ازین دهر واژگون بنیاد　　که باغم والم درد محنت است بنیاد

محزون

بومرد دیندار ونیکو اطوارکه مرحوم ملا اسماعیل جنابلرندن عبارتدر مرحمت پناه ورضوان جایکاه کربلای قاسمك خلفیدر . معظم الیهك منشأ ولادتی ومحل اقامتی شیشه شهریدر خوشخط وصاحب سواد اولماقه کوره آخر عمرینه تك مکتب دارلقه مشغول ایدی منتهای عمری ایسه هجرت نبویه دن بیك اوچ یوز اون برایل کچمش اتفاق دوشوب بواشعار آبدار آنك آثار افکارندندرکه یادکار طریقیله نکارش اولندی .

درد عشقك راحت روح روانمدر بنم　　راحت روح ورانم مهربانمدر بنم
چاك قیلمش کوکسمی غمزه‌ك خدنکی تازه‌دن　　قانه‌دونمش کوزیاشم کوکسم نشانمدر بنم
شور عشق نالهٔ دل آه ایام فراق　　بربساط آچمش بکاعیش نهانمدر بنم
عشق سوداسندن ای ناصح منی منع ایله　　کیم منافیدر بوعقل ایله زیانمدر بنم
وارث فرهاد ومجنون وامق شیدا بنم　　عشق صحراسی جنون ملکی مکانمدر بنم
حسرتندن کلرخك بن نجه فریاد ایتمیم　　بلبل شوریده ام غم کلستانمدر بنم
طرهٔ شبرنکی صالمش عارض کلکونه　　مه‌قرین عقرب اولمشدر قرانمدر بنم
بحر غم طغیان ایدوب دوشدم بلا کردابنه　　غرق ایدر آخر بنی بوبحر عیانمدر بنم

حسن کلزاری ارا لال ایلین بلبلری
بلبل نالان بنم محزون فغانمدر بنم

سرکشته‌لکده زلف پریشانه یتمشم　　زلفك هواسی ایله پری شأنه یتمشم
بی قرب بر اسیر محقر کدا یکن　　قرب دریکده شأن سلیمانه یتمشم
طوف درك صفاسنی سعیله تاپمشم　　کویا حریم کعبهٔ عرفانه یتمشم
ظلمات کفر زلفده کورکج جمالنی　　کفار ایچنده کفردن ایمانه یتمشم
درردیشك صدف دهنون لعل لبلرك　　کوهر هواسیله کزوب کانه یتمشم

بیت الحزنده مسکن ایدن درد غم چکن　　یعقوب وار یوسف کنعانه یتمشم
کلزار حسینك اوزره کل عارضك کوروب　　روشن دلیله روضهٔ رضوانه یتمشم
طعن رقیب وجور فلك محنت فراق　　طاق ایلیوبدی طاقتی جانانه یتمشم

محزون خوار صانمه منی کنج فقره‌ده
عیش ونشاط وکنج فراوانه یتمشم

دکمه شانه زلفنه پوزمه کوکل جمعیتین　　کیم فزون ایلر پریشانلق کوکللر محنتین
تار زلفندن کوکل ال چکمه ایسترسه‌ك نجات　　چاه محنتدن قوتارسه قورتارار حبل المتین
عشق هواسك باشه‌صالدم درد هجرك جانمه　　بن خلاص اولدم بحمدالله که چکمم زحمتین
ای کوکل کل ایده‌لم شام سحر عیش وطرب　　بختیار اولدی که غیرین چکمدك بیز متین
جانده شوق وصل یارم سرده شور عشق یار　　دلده ذوق اختلاط دلبر مه طلعتین
آه حسرت چکمك ایله قانه‌دوندی کوکلمز　　ای کوزمقان اغلاکیم بز بولمادق برلذتین
جوری افروندر بزه آغیاره هم کم التفات　　دائمق اولمز دلبرك الحق که حق نعمتین

اولدی محزون عشقیله دیوانه مجنوندن فزون
شور شهر آشو بیله سندیردی مجنون شهرتین

سالك

بو سالك راه حقیقت وعامل احکام شریعتك نام نامی‌سی مرحوم میرزا حسن بك وابوی والا مقامیسنك اسم کرامی‌سی مرحوم میرزا علی بك‌در . . ومیرزا علی بك مبرور ایسه صاحب سفرهٔ جود ومهمان نواز بروجود ایمش که او سببه آنك اولاد امجادی مهماندار اوف مشهوردرلر غرض معظم الیه ایام جوانلغنده حسن علم ومعرفته متوجه اولماقه کوره شهرك علمالرینك حضورنده

خصوصاً مرحوم میرزا ابوالقاسم قاضینك وحقیرك جدی آقا عبدالرحیم مجتهد طاب ثراهك خدمتلرنده اكتساب علم وآدابه مشغول اولور آخر الأمر اواخر عمرنده ولد ارشدی مرحوم قاسم بك جنابلری كنجه شهرینه روس طرفندن ناتاریوس تعیین اولمغه كوره همان ولایته مسافرت قیلوب بر مدت او ولایتده قالدقدنصكره مریض اولوب وطن مألوفنه مراجعتبیوروب تاریخ ۱۳۱۲ نجی سنهٔ هجریده داعی مهمان سرای حقه لبیك دیوب میزبان حقیقیه مهمان اولورخلاصه صاحب كلامدر كلامندن فقطبداهتاً انشاد ایتدیكی بر فرده قانع اولوب ثبت دفتر ایتدیك .

فرد

به ابروی عرق آلودهٔ دوچار شدم   فغان كه كشتهٔ شمشیر آبدار شدم

سائل

بو مرحومك كه اسم مباركی مشهدی حسیندر سكنا ایتدیكمز دیار جنت آثارده میر سیاب اوغلی مشهور ومعروفدر . معزی الیه صاحب دولت وصاحب معرفت بر شخصیایدی حال حیاتنده ایكن علیهنه مخصوص اولان مایملكین جناب ابی عبدالله الحسین علیه‌السلامه وقف ایتدی . الحاصل سنه بیك اوچ یوز اون التی نجی هجریده رحمت خدایه واصل اولوب صاحب طبع ایدی آتیده‌كی برنوحه آنك افكارندندركه مندرج اولمش .

غمه میدانده بوكون شورش فردا كورنور
باش آچیق محشر ارا زهرهٔ زهرا كورنور

آلوب اورتایه عدو اكبر كلكون كفنی
نجه كیم خار دوتار دور كل وپا سمنی
كیم كوررسه دیر اول یوسف كل پیرهنی
صحن كلزار جهانده كل رعنا كورنو

اود دوتوب سوز عطشدن جكرم اولدی كباب
كوك یوزك دود دلم چولقادی مانند سحاب
بوهواده كل اولوب آب دو چشممله تراب
هم دل سوخته چون ماهیٔ دریا كورنور

بارالها بونجه طویدی كیوب قاره عروس
زانوی غمده قویوب باشنی بیچاره عروس
كاهی سرخاب توكر عارض كل نارهعروس
قاسمك اللری قان ایله محنا كورنور

قوت دست اخ وارث موسی نی جنود
كوروبن بربره سویلر دیلر اول قوم یهود
بازوی بنت یدالله اوله بلمز مسدود
باشلر اوستنده نقدر اول یدبیضا كورنور

سائلا ناله وفریاد ایله صبح ومسا
جاری قیل كوز یاشنی شوریله هر بزم عزا
قالمز عقباده ندامتده یقین اهل وفا
مشتری كوز یاشنه وارث یحیا كورنور

خزانی

بهار عمر شریفی یتمش بشده خزان اولمش سید جلیل القدر وعالی نژاد وعالم وعامل خوش اعتقادك نام نامیسی آقا میرمهدی وابوی والامقامیسی‌نك اسم کرامیسی اقا میر هاشمدر متولد اولوب زنکه زور اویزدینك بر کشاد محالنده واقع اولان (ممرلو) قریه‌سنده وبعده هجرت ایتمش طوغ نام قریه‌یه هانسیکه همان مأواده تاریخ بیك اوچیوز اون برنجی هجریده روح پرفتوحی جنت المأوایه انتقال ایتمش معروفدر جناب جلالت مآب قره باغ تاریخین من اوله الی آخره مفصلاً ترتیب بیوروب که الآن بر پاره یرلرده موجوددر خلاصه صاحب دیواندر دیوانی ایسه حین تألیف کتابده اله دوشمدی ولکن نتایج خاطر شریفندن وصوله کلن انجق بو ایکی غزل ایله مرحوم محمد بك عاشق تخلص یازدیغی اشعارینك جوابی‌درکه رقم اولندی .

جواب مرحوم محمد بك عاشق تخلص

یتشدی نامهٔ نامی بن مهجور رسوایه سناسن عورمفلس یتدی نا که کنج عظمایه
ملاذا حبذا بردرمکنون بیله خوش مضمون تاپولمز کیرسه یوز کز فکرلر غواصی دریایه
چکوب برعقد مروار یدی الحق رشته نظمه اوروب کوهر فشان طبعی خلل لؤلؤ لالایه
بولطف ایله غزل مونجه کوزل اولمز حقیقتده صانار اهل نظر بکزر بو اعجاز مسیحایه
کوروب آدم صفی بو صفحه‌نی الدن صالوب صحفین دیدی منسوخ قیلدی بو محمددن کلن آیه
اوتوز مرشدیم دمی غافل مثال بلبل بی‌دل که‌نا که قاصدو نامهٔ ورود اولدی بو مأوایه
دیدم یارب نه ساعتدر بو منزل آیتدر عجب عز فخارتدر یتشدم عرش اعلایه
بوحالده یادیمه دوشدی وصالیله کچن کونلر تعرض ایلدم چرخه دوروب بختم ایله دعوایه

کتوردم خاطره ایام وصلی سویله‌دم ای دل دریغا قویمدی کردون اولام دلداره همسایه
آلشدم چون سمو وار آتش نار فراقیله ایدوب یادلب لعلك دیدم عزم ایلیوم چایه
صاغنمه ساکن غربت دوتار اغیار ایله الفت وطنده برقوری صحبت دکر یوز مال دنیایه
نهایت مرغ دل افسرده‌در پروازقیلماقدن که کلشن خالیدر کلدن زمستان دوشمش اورتایه
اوله محرم ایکی همدم اکر بی غم همان دم دهر ایدر برشعبه‌ده نا که صالور هجرانی اورتایه

وله

جهانده هر کوکل آشفته‌در بر یار شوقده کمی ایمان خیالنده کمی زنار شوقده
کمی صنعان اولوبدل باغلامش زلف چلیپایه کمی مجنون اولوب بر لیلی وش دلدار شوقده
بساط عشقدر عالم حقیقت باخسه‌ك اوضاعه عنادك کل هواسنده سمندر نار شوقده
ایکی دلداره عاشقدر خمیده قمری وبلبل بری سروك هواسنده بری کلزار شوقده
زمانه اهلی عادت‌در کمی کسب حلال ایلر کمی کر کس صفت دایم اولور مردار شوقده
جوانلر خوش سعادتدر که غافل کزمیوب اولسون کمی تحصیل علم ایله کهی اشعار شوقده
سعادت ملکنین سرمایه‌سی تحصیل اولان بزمین خزانی خسته و مسکین همیشه وار شوقده

اول عارض کلناری کورن آیه باخارمی نطقین کورن اعجاز مسیحایه باخارمی
بر کوز کوره اول زلف سیه چشم خماری ریحان ترو نرکس شهلایه باخارمی
مست لبك ای کل دخی میخانه‌نی نیلر لعلکدن اوپن ساغر صهبایه باخارمی
خال سیهی عارض آلکده کورن کس کلزاره واروب لالهٔ حمرایه باخارمی
سرکشتهٔ سودای سر زلفك اولانلر سرمایهٔ دنیا ایله عقبایه باخارمی
خم قامت ایله قاشلرکا سجده قیلانلر مهرابه اولور میلی یکی آیه باخارمی

بر کس که اوله پادشه حق حقیقت
آخر بو خزانی کبی رسوایه باخارمی

هادي

بو هادي تخلص که محل مادر زادی اولان شیشه ارا حسن قرا معروف درآدی مرحوم حسن بك واب امجدینك اسمی رضا قلی بك‌در . معلوماته کوره معزی‌الیه بوبلده‌ده بقدر مقدور علم ومعرفته بلدیت یترور صوکره آخر عمرینه تك خره‌زی فروش لیلق ایله کسب معیشت ایدرمش . لاجرم سنه بیك اوچ یوز اون سکزنجی هجریده ماللاقان آدیله آدلانان یرده داعیٔ حقه لبیك دیوب روحی رحمت خدایه مقرون وامام زاده ابه‌نك جوار رحمتنده مدفون اولور بواوچ کوزل غزل آندندرکه رقم اولندی .

شب ظلمات زلفك‌ده فغان آه زارم وار   وصال صبح رویك فیضنه چوخ انتظارم وار
کسلمش طاقت تاب وتوانیم تاری شاهدر   نه یول بولم وصال هجره نه صبر وقرارم وار
نکارامه جبینا سر وقدك اشتیاقنده   ایدن هر لحظه چشمه جاری چشم اشکبارم وار
سکا بی رحملك بونجه ندندر بلزم ظالم   کتورمز سن خیاله کیم منم بر دلفکارم وار
حضوریکده عزیزم ذره جه هر چند قدرم یوخ   ولی غملریانده شاخصم چوخ اعتبارم وار
سنك عقد ثریاتك جبینده عرق منظوم   بمده خواب کورمز دیدهٔ انجم شمارم وار

آچار مژکان اوخی هادی خیالدن نجه روزن
خیالی کورمکه وه‌وه‌نه بخت هوشیارم وار

دولانور قاتلم مخفی کوزیله قاش آراسنده   اولورقان شبهه‌سز یکسر بولارون قاش آراسنده
اشاره ایلیور غمزه‌ك صف مژ کانیله دایم   توکون قانین ایدك پنهان ایکی سرداش آراسنده
اوزرلر زخم زخم اوستن بکا ناوکلرین هریان   بیله کافرلرك قالدیم من کلباش آراسنده
کلم کلرخلریله عزم سیر کلستان ایتمش   من بیچاره آنلرك اولیدم کاش آراسنده
خیال خالیله رخساره نرداوینویان کوکلم   اودوزدي مایهٔ صبرین عجب قلاش آراسنده

حساب ایتدی مقام امن کوکلم کویکه کیردی   چخابلمز اوکسلرتك که قالدی داش آراسنده

ضیاء مهر رویك تابنه تاب ایتمه‌ین هادی
قالوب ویرانه‌لر کنجده‌کی خفاش آراسنده

کوکل نه زلفیکه بیل باغلیایدی خرم اولیدی   نه جور شانه چکیدی نه زار درهم اولیدی
نه مرکز علم معما اولیدی عالمده   نه نقطهٔ دهنك سری بیله مبهم اولیدی
نه تیر غمزه که طالب اولایدی سوزان دل   نه آه شعله چکیدی نه دیده پرنم اولیدی
نه عارضك عرق بوس ایدیدی محرم تك   نه حشر اولنجه کوزم کل یوزنده شبنم اولیدی
نه امر نهیدن اعراض ایدیدی بر عاشق   نه روضه ایچره او بی اعتبار آدم اولیدی
نه خوب رولر آدی بی وفالقه مشهور   نه اهل عشق مجازی حریمه محرم اولیدی
اولیدی خلق جهان جمله غصه‌دن آزاد   تمام درد زمانه بکا مسلم اولیدی

نه هادی وصلی سنکا یوز ویریدی عالمده
نه‌ده رقیب سیه دل حریف عالم اولیدی

مصری

بو مرحومك آدی مشهدی یوسف ابن مغفور حاجی قرباندر محل ما ر زادی شیشه شهرندن عبارتدر مشارالیه خوش خُلق ونیکواطوار برجوان ایدی که تجارت امری ایله مشغول ایدی تاریخ بیك اوچ یوز ایکرمی اوچنجی ایلده ترك دنیای فانی ایدوبدر بو بر فرد آنك قوهٔ متخیله‌سندن ظهور کلن درکه استدراج اولندی .

خوب رولر جمع اولون زلفی یوز افشان ایلیون   سنبلی درهم ایدوب کوکلی پریشان ایلیون

شاهین

شاهین فکرتی صیدکاه بیانده معانی بدیع ومضامین رفیع شکار ایدن ذات عالی‌مقدار مرحوم مشهدی عبدالحسینك ولد ارشدی مشهدی عبدل قرباغیدن عبارتدرکه نشو ونماسی وتربیه‌سی اولوب شیشه شهرنده وسنی اللی بشه قریب غربت فکرینه دوشوب قصد توطن ایله بطورووایسکی شهرینه برادرلری ایله معاً بعزم تجارت مسافرت ایتدیلر او ولایتده داد وستاده مشغول اولوب ومبالغ کثیره محصول ایتدیلر .

آخرالأمر تاریخ بیك اوچیوز اون‌درت‌نجی ایلده طایر روح‌روانی کلزار بهشت برینه طیران ایتدی علی ای حال معظم الیه صاحب ابیات بی قصور وبداهتاً سوز انشاد ایتمکده مشهور ایدی بیله‌که مرحوم ناصرالدین شاهك وفاتندن صوکره مرحوم مظفرالدین شاه‌تخت سلطنته اکلشن زمان اوزعموسی نواب مستطاب عباس میرزانی پادشاه روسیه‌نك جلوس میمنت مأنوس وتاج کذارلقینك تهنیتندن اوتری مأمور بیورمشلردر او جناب بو امرك تقدیمنه مواظبت ایدوب بطوروسقی یولیله بطربورغ شهرینه عبور ومرور ایدن وقت مرحوم شاهین تخلص نواب عباس میرزا حضورنده بورباعنی بداهتاً انشاد ایدوب لایق انعام وخلعت اولور .

رباعی

ای شاه شهیدرا برادر عباس وی کوکب مسعود منور عباس
بخرام بخرام‌که کامرانی باتست در ظل شهنشاه مظفر عباس

خلاصه تخیلاتندن حصوله کلن بر دوسته یازدیغی مکتوبدن صوکره مندرج اولان غزلیات‌درکه زینت کتاب اولوبلر

صورت نامه

فدای جان توجانم بدم روزی غریق لجهٔ فکرت حریق بوطهٔ حسرت غمین‌زار ازفرقت بصد محنت مذمت کاه بر چشم کهی بردل همی کردم چریدی جمالشرا که حالا اشك میریزی چرامنزل کرفتی زلف درهم راچنین ازتارش آویزی شد احوالم پریشان ازغم هجران همه‌دم ناله وافغان کنان بودم که‌بوی مشك ازسوی بیابان برمشام آمدبخود کفتم‌چه بوی‌است این بشیر ازمصر سوی پیرکنعان‌است یاپیر اهن یوسف ویاباد صبا ازکوی آن‌مهرو کذر کرده است بوی‌موی جانان یادر آتش عودسوزان است بی‌تابانه ایستادم. بدیدم یك سواری بردر ایستاده سلام داد کفتا کیست اینجا عاشق بی‌دل جدا کشته زکل بلبل غریبی نام‌او عبدل که‌ازسوی دیاریار اویم قاصدم ملفوفهٔ دارم چونکه نام قاصدی بشنید کوشم‌رفت هوش نطق خاموش خروش بیخودی کرده‌دمی بیهوش کشته چون ستادم بوسه برپایش نهادم زانکه ازکویت کذر کرده زچشمانش تسلی برکرفتم چونکه بررویت نظر کرده بزاری کفتم آری آنکه کاری نیست خرشب زنده داری آن‌مسنم‌بهر خدا کر نامه میداری بدستم‌ده کرفته استین برپایش افتادم چودست ازجیب برون کرد کوبا چون‌کف موسی هویداشد یدبیضا بدستم داد نامه چون‌دم عیسا بجسم مرده روح افزا کرفته نامه ازدستش بسر بنهاده وبچشم مالیده بربیت‌الحزن رفتم‌که شاید مونس شبهای هجران غریب بیکس نالان شود آنروز تاشب بادو صد تشویق بودم نامه یعنی چه الهی ازره لطف کرم پیوسته یاآز قهر چون‌شب شدهوای روز وصلت برسر آمد کشت جان بیتاب اشك‌دیده چون خوناب‌شد ازنامه دلداری بدل دادم به‌پابر خواسته الحمدکویان خواشم چون نامه بکشایم زشادی دستهالرزیده به‌بریدم سرنامه کشادم سورهٔ تبت‌یدا برخود کشادم سردر آن واللیل هجران کوییا والشمس شدنازل زفرد والضحایش تابفجر صبح روشن خوانانم شد بمضمونش نظر کرده چنین مفهوم شدمارا چرا کر عاشقی من‌باخیال شعلهٔ دلبرنمی سوزی چوپروانه فدا درکوی مینای محبت جان نمیسازی باین

دیوانکی لاف محبت میزنی کُفتم مخوان بهر خدایم بیوفا کرزنده بینی تادراین مدت زهجران ازبرای آنکه باامید وصلت ازبلای مرك آزادم دیکر خود خواستم حال‌دل خودر ابیان سازم خیالم کفت بُرکن چون نوایی مردم دیده ازاوبنویس شاید مردم چشمم تماشای رخ‌دلبر کنددل کفت حاشا من نباشم چون فضولی کوهکن کزسنك شکل خود به‌خود اغیار کرده سوی شیرین‌می فرستم این چه مجنونیت ای شاهین اکرسازی جدا مردم زدیده مردم اغیار است چون باشد چه‌شاید مردم بیکانه باشد محرم جانان اکر باد صبا ارزلف مشکینش بر آردبوی برمن بس‌بود حاجت بوصلش نیست حق‌شاهد. عناصرنیست درجسمم همه عشق است خود عشقم .

نه ازآب نه ازآتش نه ازخاك نه ازبادم

ولەغزلیات

کوکل صیاد ایمش چشم غزالینه یاقین دورمه
باخانده زخمدار آهو کبی چوق بویکی بورمه
کروب زلفنده دل احرامه شوت ایلر دلیلم سن
دولانیم باشکا قربان کسلر چوخ دولاندیرمه
حجاب ایتمه الیك رخساریکه جسمم دوتار آتش
بلوری کون قبا قینه دوتوب خاشاکی یاندیرمه
قاچار شاه وکدا قارورهٔ آهم شرارندن
اماندر پادشاهم قورخورام غیرتله اوتورمه
اوزیکه آشیان دوتمه سر زلف پریشانی
مثال کرم بیله باشکا بیچاره تورقورمه
دیدم اغیار قانین ایچمکه قصد ایتمه ای شاهین
چین قانی حرام اولماز ناحق کوکلك بولاندرمه

دریلدیم بزم کلزار نکاریمدن آلاخلر تك
ساردیم جویبار اشك چشممدن جالاخلر تك
خدنك غمزه‌سی دلمش دل زاری میانندن
دولاندقجه اولور پیچیده زلفه تاغالاقلر تك
مقابل مهر رویکدن سکا ممکن دکل طورمق
دولان شام صبا زلفنده ای دل یاپالاقلر تك
رقیبك تیشهٔ ظلمیله درکاهندن اول یارك
آتلدی تختهٔ جسم ضعیفم قامقالاقلر تك
هوای وصلنه بر ساده طفلین پیرکن دوشدم
غم هجری دوکولدی اوستمه قالاق قالاقلر تك
لب لعلی ایچر اغیار ایله جام می کلکون
بو محنتدن دونر قانه کوکل هر دم دالاقلر تك
سالوب جاه زنخدانه کویا قانلودر کوکلم
آیاغنه اوروب زنجیر زلفك قاندالاقلر تك
اوزولسه جان قویوب اغیار دستور العمل شاهین
ایاق باسماز طبیبم باشیم اوسته یاتالاقلار تك

عیسی صفت چکوبدی بنی داره تللرك — باعث کوکلدی بکزه‌سه زناره تللرك
دل‌شرحه‌لندی شانه‌صفت دوشدی‌پایکه — آل دسکا آنیله کوزل داره تللرك
ویردم عنان کوکلی بر نقطه خالیکا — سالدی شکنج حلقه‌ده پرکاره تللرك
چین اهلیدر خطاسی‌وار ایمانی یاندیرر — ایلر سجود آتش رخساره تللرك
کلزار حسنکا داغلوبدر بنفشه وار — افتاده کوکلی قویوب آواره تللرك
دور رخنده شعشعهٔ مهر تك بولور — کردود آهیم ایلمسه قاره تللرك
نار فراقی شاهینه کوردك روا ولی
قاره یوزینی قاره‌قویوب قاره تللرك

وزیر شاهی قیلور عشق خسته محنتدن   نه عقلدن بوکا بر چاره وار نه دولتدن
قضاخد نکنه سینم دوشوب بر یان   نه اولدی باعثی بلمم که کچدی قسمتدن
صنملر عشقی ایله عمر کچدی سندن ازل   کچرمی حق کوره سه‌ك عالم جهالتدن
هر آی باشنده مه‌نوقاشکله بحثه چیخار   ولیك قاش قرالانده باتار خجالتدن
اینانمه قصهٔ مجنونه کیم منم مجنون   . . . .
جفایه تاب قیلوب دوشمدم بیابانه   سفیه اولمسه بر کس قاچارمی قسمتدن

کوزندن اشك روان چویبار اولوب شاهین
نه حاصل اولدی سکا یار سرو قامتدن

عشق دیوانه سیم زلفك اولوب زنجیرم   یوخدر عالمده بر عاقل کیم ایده تدبیرم
دیدیك اولدورم اگر کویمه کلسن کلورم   نه‌سنك دوغری سوزك وار نه‌منم تذویرم
جمله عشاقکا دشنام ویروب شاد ایتدك   سالمادك یاده من زاری ندر تقصیرم
غنچه‌نی آچدی لبك حالنی سوردم دیدی کیم   دوندروب باغرمی قانه کسلوب تقریرم

جمع ایدوب طعنه داشندان اوزیمه ایوتیکدم
آه شاهین که سرشکم پوزاجق تعمیرم

سالوب منی غم عشقك براوزکه حاله بالام   کوزکله کورمیه‌سن کلمزم خیاله بالام
شکایت غم هجرانی بربه‌بر ایدرم   یتشسه برده الیم دامن وصاله بالام
قاشك شباهتی تیغ علی عمرانه   یوزك محمده بکزر خالك بلاله بالام
سیاه بوش کوکل کیزلنوبدی زلفکده   یقین کمینه یاتوب عارضکد خاله بالام
تمام خلق ایدر کعبهٔ خدایه سجود   اکوبدی قبلهٔ قاشك بنی شماله بالام
کنه خمار کوزك اوخ چکوب کمان دوتمش   یقین ویروبدر آکا لبلرك پیاله بالام
اولور کناره ایدن امر داوره شاهین   سکا محالدر عصیان کله خیاله بالام

کچن کیجه بکا بر ماه پاره همدم ایدی
که شمع عارضی خورشید ظلمت غم ایدی

کیرنده مغرب زلف ایچره شمس رخساری
دیدم قیامت اولور چونکه اوزکه عالم ایدی

من فقر ایله کلمشدی ساخلاسون احیا
نچون که ماه مبارك شب معظم ایدی

اوقوردم آیهٔ لیس کمثله شئی
ایناندم آندا که انظارده مجسم ایدی

نزول وسورهٔ قرآن او کیجه اولماقنه
نظرده خال ، خطی بر دلیل محکم ایدی

خلاصه اول کیجه جوشن کبیر زلفندن
آچلدی عقدهٔ دل چونکه اسم اعظم ایدی

آلور مرادینی احیا ایدن شب قدری
بکا او ماه شب قدردن مکرم ایدی

ال وایاغین اوپردم آقاردی شوقدن اشك
لطیف پیکری کل برکی کبی شبنم یدی

روا دکلدی که شاهین ذلیل هجر اولسون
بهشت وصلده آخر اوده بر آدم ایدی

یارب نه‌اولدی بلبله کلزاره کلمدی
شاخ کل اوسته کلمکه کفتاره کلمدی

یامکن اولمادی کیجه سیل سرشکمی
یااوز یوزنده دوشدی کوزی قاره کلمدی

مژکان اوخین او قاشی کمان اوردی سینمه
صیاده باخ‌که صیده اوروب یاره کلمدی

جان رشته‌سی المده بهاتار زلفنه
کوزلر کوزم اویوسفی بازاره کلمدی

قدیم کمان اولوب قاشی‌تك انتظاردن
بختم کبی اوطره‌لری قاره کلمدی

هرقدر دکدی سنك ملامت بوجسممه
بردم حدیث عشقی انکاره کلمدی

واعظ کوروب قباقده اول سرو قامتی
طولانی ایتدی قصهٔ روز قیامتی

فاش ایتدی سرعشقمی بو اه دمبدم
معلومدرکه دود اولور آتش علامتی

سوردم دوداغی آچدی سردهانی
بیلدم که دیلده‌در هامو کشف کرامتی

ایچدم امید عفویله‌می واعظ ایتدی طعن
بیلدم بو ایشلرك اوله‌جق بر ندامتی

دوشمزدی قیس چوللره لیلادن ال‌چکوب
اولسیدی بن تك عشقده کر استقامتی

واخجلتا که جانی نچون یاره ویرمدم
روز وداع ایستدی مندن سلامتی

شاهین بلورکه مفتی آنی سنك سار ایدر
سنکر قیلوب وجودینه سنك ملامتی

وله نوحه

عمه هر یاره علی اکبر عطشانه دکر
بابامك رنکی قاچوب رخنه‌لر ایمانه دکر
اوخ‌دوتوب هرطرفك مه‌طرفك هاله کبی
سپلوب قان یوزینه کل یوزینه ژاله کبی
سینه‌دن چکسه نفس زخم آچلور لاله کبی
دیه‌سن باد صبا صحن کلستانه دکر
عمه آماده دوروب قتلنه یوز بیك لشکر
جمله‌سی الده طوتوب تیر سنان خنجر
اکبرم یاره‌لنور یاره‌لنور جن وبشر
جانه البته دکن یاره که جانانه دکر
ایتدی‌بوغصه کوکل مرغنی ای‌عمه کباب
نه روادرکه شکار ایلیه شهبازی غراب

رسمدر قوم شیاطینه دکر تیر شهاب
نه سبب تیر شیاطین مه تابانه دکر

سرو قدا کبریمی دوغرادیلر شمر سنان
اوله‌جق محشره‌تك کو لریمك اشکی روان

جسم پاکینه اوروبلر او قدر تیر سنان
دخی هر یاره دکن نیزه وپیکانه دکر

بیلمزم آخر اولور هانسی شریعتده روا
بر نفر قتلینه اقدام ایده یوز بیك عدا

یاره دکدکجه آخار قانلو سرشکم کویا
دکن اوخ اکبره بو دیدهٔ کریانه دکر

کوستروب تیغ عدو باشده سماء الشقت
تنده اوخ یاره‌سی کویا که نجوم کدرت

حشر اولور کردوشه میدانه اوسرو قامت
شورش اهل حرم عرشده سکانه دکر

دشمن ایچره قالوب ای عمه بابام فرد ووحید
بر کلور اکبر شهزاده‌یه بو چولده امید

آنیده ایلسه بو طایفه ظلمیله شهید
تا زیانه من مظلومهٔ نالانه دکر

شاهین ایستر اوله زوار حسین ابن علی
چونکه حق بزمنه یوخ الده سزاوار عملی
روضهٔ شاه شهیدانه اکر دکسه الی
هیچ شك یوخدیکه خود روضهٔ رضوانه دکر

وله ایضاً

کل اوغول شانه چکوم زلف عبیر افشانه
ایتمه‌مش لیلنی زنجیر عدو دیوانه
دولانوم باشکا کل قویمه منی محنت ایله
دکل انصاف که سرکشته قالم ذلت ایله

اورسه‌لر نیزه‌یه باشك باخارم حسرت ایله
نجه کیم شمعه باخار سوخته هر پروانه
دلیم آغزمده سوسوزدن قارالوب یانسه اکر
دیمزم سو دخی اولسه‌مده من تشته‌جکر

نور دیده عطش قلبیمه کوز یاشی یتر
سو ایچون کیتمه فرات اوسته دوشرسن قانه
کل بی‌خارسن عالمده سن ای لاله عذار
اولماسون تیر عدو کل بدنك اوزره چوخار

کلی کلشنده کوروب ناله ایدن بلبل زار
کل یوزك کورمسه دل مرغی کلور افغانه
دل جان زلف رخك فکرین ایدر شام
حال دل درهم اولوب شیمدی دوشر جانه شرر

کوز کتوردکجه خیاله لبکی اشك دوکر
میزبان صو ویرور البته صوصوز مهمانه
جان اوغل قانیله رویك کل حمرایه دونر
مادرین ناله چکوب بلبل شیدایه دونر

کیتمه میدانه فراقده قدیم یایه دونر
حیف در کیم اوله بو سینه هدف پیکانه

راضیم هر نقدر یتسه بکا جور جفا
عاشقه قسمت اولوب روز ازل درد بلا
اویمشام زلف پریشانیکه من بخت قرا
بلورم مسکنم آخرده اولور ویرانه
کوزلرم کرچه توکر قلبیمی غم یاخسه سرشك
آرترور شعله‌سنی هر نقدر آخسه سرشك
کوسترور مردم چشمم یوزیکا باخسه سرشك
که کرك مردم اولان کوستره سو قربانه
صف چکوب قتلك ایچون لشکر کین کورنه‌وا
کلشن حسنکی پایمال ایده بو قوم دغا
قمری وش شوریله کوکودیرم صبح ومسا
دوغرانوب سرو قدین دوشسه اکر میدانه
چنك اوروب دامن الطافیکه کیم روز شمار
لطف ایدوب قویمیه‌سن باندیره نیرانه‌ده نار
وصف رخسار خطین دایم ایدر شاهین زار
چون مثلدر یراشور چوق دانوشوق قرآنه

وله ایضاً

سفر اولدی شام شومه یت اوزون هر آیه قرداش
باش آچیق ساچ اولدی معجر بوکونی قرایه قرداش
غم دردی تابشرو بدی بکا مادر زمانه   ایلیوبدی طفل درده منی طفل دایه قرداش
سالورام خیاله قدك نظره کلور قیامت   اوجالور فغان آهم یتشور سمایه قرداش
کوچ اولور چخاندا باشك سر نیزهٔ سنانه   کوچر اهل کاروان کون چخا بر جدایه قرداش
بکه‌لر دوشنده یاده تن زخمدار رویك   سانارم فلکده انجم باخارم هم آیه قرداش
نجه بر کوکلده دیرلر کیم ایکی محبت اولماز   باخارام کهی جدایه کهی کربلایه قرداش

یخولوبدی سرو قدك اورولوب جدایه باشك   باشیم اوسته قانلو باشك سالورایمدی سایه قرداش
یوزیکه باخانده کل کل توکلور سرشك آلیم   کلور عندلیب کوکلم او سبب نوایه قرداش
یتشونجه شامه اولم بو خرابه‌لرده بی‌شك   نجه تاب ایدر سکینه بو قدر جفایه قرداش
قولی باغلی رو کشاده کوزی یاشی سینه‌سوزان   نه روا بو قدر ذلت من بی‌نوایه قرداش
وار امید عفو سندن او سبب همیشه شاهین   سکا نوحه‌خوان اولوبدر کلوب التجایه قرداش

وله ایضاً

تیره روز اولدم علی مهر جمالکدر سبب   لشکر شامك جفاسنه زوالکدر سبب
ظلمیله شمردنی پامال ایدوب کلزاریکی   سولدیروب سوز عطشندن لعل شکرباریکی
کورمزم طوطی صفت آیینهٔ رخساریکی   لال اولوب نطقم لب شیرین مقالکدر سبب
قول قوله باغلاندی آل مصطفی جوردکبار   که پیاده که اولولر ناقهٔ عریان سوار
لیلی مجنون ایدوب زنجیره سالمش روزکار   کزدیرور صحرالری چشم غزالکدر سبب
شرح حالیم قیلمغه هر کپریکندر برقلم   صفحهٔ رخسارمه قانیله ایلرلر رقم
مردم چشمم دوتوب قان کوکلی کردالم   خاك وخون باسمش او مشکین خط خالکدر سبب
کوفه‌دن چون ابن سعده یتدی حکم قتل عام   لشکر کین ایتدیلر بدر حنینه انتقام
آغلارام هر دمده راحتلق بکا اولدی حرام   مفتلر فتوی ویرن خون حلالکدر سبب

بی‌نوا کلزاریمی هر دمده کیم یاد ایلرم   تا نفس وار تنده بلبل کبی فریاد ایلرم
حشره تك قمری صفت کوکودیوب داد ایلرم   دوغرانان شمشاد قد واعتدالکدر سبب
متصل خوناب ایدر جاری بوچشم پرنمم   آغلارم پیدا وپنها صبرم آز چوخدر غمم
آیریلوب کل پیکرندن باشك اولمش همدمم   بلمزم افغانه هجرك یا وصالکدر سبب
یوزویرور لیلایه کون کوندن فزون درد بلا   راه شامی ذکر ایدم یا شرح حال کربلا
خم قدیله شهردن شهره دوشوب صبح ومسا   آغلارام پیوسته شق اولمش هلالکدر سبب

نوحه قیل‌شاهین علی‌اکبره‌شام وسحر   آشکارا ونهان‌قان آغلاسین جن وبشر
اغلاسك سوز جهنم‌دن سکا یتمز خطر   حوض کوثرقبرینه‌بواشك آلکدرسبب

میرزا جعفر

بومرد پیرودانا وظریف بذله‌کوی باتوانا که دفاتر عرفادن باخبر ومضامین کلاملرندن‌مستحضردر غفران پناه‌حاجی قاسمك اوغلیدرکه او ایل عمرندن‌لباس سفر آخرت ایله ملبس اولنه کبی کهنه لباس فروشلق ایتمك ایله کسب معیشت ایدرمش . خلاصه کیفیت وفاتی ایسه تاریخ بیك اوچ‌یوز ایکرمی‌برنجی هجریده اوز اوزرینه سوءقصد ایتمك‌لك ایله‌ترك‌دنیای فانی ایتدی . علی‌ای حال‌صاحب طبع ومقالدر وبو بر غزل انداندر .

بده ساقی بمن پیمانه چند   بیاد مطرب دردانهٔ چند
ز طفلان طریقت یاد کیرم   ز پیران کهن فرزانهٔ چند
بپای خم مراجائی نشان‌ده   که‌تا یابم دراو مستانهٔ چند
زمسجدزاهدان کردنددورم   سپردندم مرامی خانهٔ چند
بحمدالله فتادم بر سر کار   که‌تا برپا کنم ویرانهٔ چند
من آن‌مرغ‌ضعیف‌وخال‌چینم   فراخی یابدم ازدانهٔ چند
منم جعفر به مجنونی حریصم
شود عاقل زمن دیوانهٔ چند

کاتب

بو صاحب کلامین نام نامیسی میرزا محمد ابن مشهدی بیرام‌درتولدایدوبدر شیشه‌شهرنده. روایته کوره متلبس ایمش لباس فقرایله. آخر عمرینه‌تك‌معیشت ایدرمش دعانویسلق ایله ومنتهای عمری ایسه اتفاق دوشوب هجرت نبویه‌نك ۱۳۰۶ نجی ایلنده غرض صاحب طبع شیرین ومضامین نمکین‌در بوبرغزل‌ایله ایکی فرد مشارالیه‌دن من باب یادکار شو صحیفه‌لرده مرقوم اولندی .

وجودك‌اولمسه‌هیچ‌اولماسین.بهارایدوست   یوزندن آیری ندر سیر لاله‌زار ایدوست
مقـام عشـقده دوت بر ایاغیله المیی   بنی آیاقه سـالوبدی بو روزکار ایدوست
بو شور عشقده دور مخالف کردون   نه‌ایده‌جك بکا زلفك اوله‌حصار ایدوست
کوروم بودم‌سنی تحریك ظلم ایدن‌کیمسه   بنم کبی چکه هر لحظه آه وزار ایدوست
اکر غبـار خط آینـهٔ جماله دوشـه   بو شیشهٔ دل زاره دوشر غبار ایدوست
اوتار زلفه امان اورمه شانه تاریه باخ   که‌کوکلم اولوراوتار ایچره‌تارمار ایدوست
بو قـدر وقامتیله باغـه کیر خرام ایله   که‌پای بندك اوله سرو جویبار ایدوست
بنی چویر باشکا اولدیروب خلاص ایله   بو حسرتیله کنه قویمه انتظـار ایدوست
شـب فراقـده کاتب نقـدر آه چکر
هاچانه‌تك اوله بو چشم اشکبار ایدوست

کون‌سنی کورملك‌ایله‌چرخده آواره‌دوشوب   سربرهنه اوسبیدن در دیواره دوشوب
یردن اولشوخی کوروب‌چرخده باقدم قمره   دیه‌سن پاره‌لنوب‌مه‌یره برپاره دوشوب

روسیاه

بوغفران پناه ورضوان جایکاه‌مشهدی مرتضی نام مرحوم کربلای عسکر بکك اوغلی ومبرور ابراهیم خلیلك نوه‌سی‌در متولد اولوبدر وطن اصلی‌سی شیشه شهرینده ووفات ایدوبدر . یکرمی بش سننده ووفاتی ایسه بیك اوچ یوز درت هجرتدن کچمش اتفاق دوشوب طبع صـاحبیدر . بوفرد آنداندر .

ورد ایلیوب بو مصرعی پیوسته روسیاه   قیلدك قرا کونم بنم ای روسیاه زلف

آقا حسن مرحوم علی یوز باشی زاده

بوشاعر بلند پایه‌که حقیر ایله خویش وهم وطندر واوزی ایچون تخلص قبول ایتمیوب ومستحسن سوزلرینك تماءین حسن آدیله اتمامه یتوروب‌صاحب مایه برتاجر ایمش‌که اوایل سنندن رحمت خدایه واصل اولنه کبی‌که اتفاق دوشوب هجرت نبویه‌نك بیك اوچیوز یکرمی اوچنجی ایلنده نقد عمرین بازار معرفتده صرف قیلوب اعنی اغلب اوقات اهل معرفت ایله مجالست وموانست ایدوب وشعر سرالقه مشغول اولورمش . ونهایت درجه‌ده ملیح وشیرین سوزلر دیرمش. هانسیکه فارسی وترکی دیوانندن منتخب اولان اشعار آبدارکه ذیلاً مندرجدر معرفتی اظهار وآشکار ایدر .

یوزکده زلف سیه ایله تابدار یاتوب　　کنار کلشنه کویا دوشوبدی مار یاتوب
امید وصل‌ایله صبر ایت بلای هجره کوکل　　که هرخزانه یقین ایله بر بهار یاتوب
صبا ال اورمه‌اوزلفه داغتمه‌قوی‌دورسون　　که هرخمنده آنك بر دل فکار یاتوب
یوزکده‌خالك آنك‌دیك‌دوشوب‌که‌زاغ‌سیه　　اوزینه مسکن‌ایدوب طرفه‌لاله‌زاریاتوب
رقیبی یاریله کوردکجه ناله قیلمه کوکل　　بو رسمدرکه همیشه کل ایله خار یاتوب
قاشك‌خیالنه‌دوشکجا کیلدی کوکده‌هلال　　لبك خیالی ایله لاله داغدار یاتوب

صبا نولور دیه‌سك یاره کیم نه مدتدر
حسن قاپوکده دل افکار خاکسار یاتوب

بولورخم‌قامتم هرقانده برابروکمان کورکج　　اولورآشفته کوکلم طرهٔعنبر فشان‌کورکج

کل‌رویك‌کورن‌دم‌ناله‌ایلر زاراولان کورکج　　آنك‌تك کیم‌کاورافغانه‌بلبل‌کلستان‌کورکج
دکل بیهوده بیتاب اولماقیم لعلك شرابندن　　نه‌ممکندرکه‌تشنه‌صبرایده‌آب‌روان‌کورکج
کناراولمزکوکل‌بردم‌سرزلف‌سیاهکدن‌بلی　　قوش‌مسکن‌ایلرزده‌برخوش‌آشیان‌کورکج

دیلر دایم حسن دردین سکا ای مه بیان قیلسین
ندیم کیم لال اولور نطقی جمالك هرزمان کورکج

دمادم یاد وصلك لذت روح روانمدر　　خیال قامتك سرمایهٔ آه وفغانمدر
نه‌مدتدر کوکلده ناوك‌غمزك مکان دوتمش　　آیرمه تندن ای‌جان‌سن‌آنی آرام‌جانمدر
توکر هجرکده دایم خون‌دل‌چشم رمددیدم　　بنای صبریمی ویران ایدن اشك‌روانمدر
دکل انجم فلکده‌کیم اوجالمش چاك‌سینمدن　　شرار آتش دل شعلهٔ آه نهانمدر
نه‌لازمدر بکا کیم سیر سر وکلستان ایتمك　　جمالك کلشن عیشم قدك سرو روانمدر
خیالك کاکلکدن‌خالی‌اولمزبرزمان کوکلم　　آنك‌هرتاری‌برجان‌رشته‌سی‌هرمویی‌جانمدر
دکل خم قامتم هرکز فلك جور جفاسندن　　قیلان قدم دوتاپیوسته اول ابرو کمانمدر

کوکلدن‌قویمه‌چقسین‌ای‌حسن‌مژکان‌اوخین‌هرکز
شب هجران ارا آنلر انیس مهربانمدر

سبب ایدل بکا اوز طالع اقبال دونمدر　　که‌دایم مونسم غم همدمم آه درونمدر
یقینمدر بو مطلب کیم وصاله یتمزم هرکز　　بویولده تیره‌بختم بسکه ایدل ره‌نمونمدر
لبك‌شوقیله‌دایم‌قان اولوب کوکلم آقارکوزدن　　یوزمده شاهدحالم سرشك لاله کونمدر
داغتمه زلفی تاشوریده کوکلم اولماسین درهم　　صبا ال‌اورمه‌اول‌زلفه‌که‌زنجیرجنونمدر
نه‌ندرسوردم‌اول‌مهدن‌که‌زلفك‌پیچ‌خم‌اولمش　　دیدی کیم دلربالقده بنم آنلرفنونمدر
کنار ایتجك کوزمدن عارضین اولمه کنار ایلر　　کوکلده‌هرنه‌کیم‌وارطاقت‌صبرسکونمدر

شکایت ایتمزم هرکز حسن چرخن جفاسندن
قیلان رسوا بنی مردم ارا بخت زبونمدر

پریشانلق اوزلفه دائما باد صبادندر بکا آشفته‌لك هر دم او زلف مشك سادندر
دکل بیکانه‌لردن خسته کوکلم ناله‌سی هرکز غم هجریله فریاد ایتدیکم بر آشنادندر
حذر قیل آتش آه‌دلمدن کیم یانار جسمك بو آه ناله بس کیم ای فلك بر بینوادندر
جفار سمین اونوت اهل وفا اول نازنین یارم که حسن اهلینه بالله بیوفا اولمق جفادندر
دهانك نطقه کله جك مرده جسمم جان بولور حاصل مکر نطقك مسیحادن لبك آب بقادندر
غبار توتیانی کوز ایچون مردم شفا سویلر ضیاء چشم بیمارم بنم بر خاکپادندر

بولوبدر قامتم خم ای حسن بروجهی وار بالله
آکا بار ملامت دائما زلف دوتا دندر

لب لعلك مذاقین شربت شهد شکر ویرمز کل رویك پرتو مهر قمر ویرمز

کوکل ایستر که چخسن خاکپایکده نثار اولسون
دوتوب مهرك سراسر جسمی بر رهکذر ویرمز

خراب نرکس لعلك آیلمز هوشیار اولمز
لبك تك باده اولمز کوزلرك تك می اثر ویرمز

یانار عشق آتشینه دائما کوکلم سمندر تك
ندیم کیم آتش دلدن سکا بر کس خبر ویرمز

تاپار ذوق صفا کوکلم مه رخساریکی کورجك
کلستان ایچره بو ذوقی بکا کلبرك تر ویرمز

خیالك مونسم‌در هم نشینم آه وناله‌مدر
بو بر بزم صفادر بر کسه مطلق کدر ویرمز

شرار آه سینه‌مدن نچون خلق احتراز ایلر
یانار آنجق بنم جانم بو اود خلقه ضرر ویرمز

بنمله اولماسن کارك که بن عشقیله خوشنودم
صفای عشقی هرکز زاهدا ورد سحر ویرمز

بنی کیم کورسه سویلر اول نکارین جور ظلمندن
وفاسندن آنك اصلا حسن بر کس خبر ویرمز

کوکل تا بزم آرا جام اولماسه عیشم تمام اولماز
کدورت خانه‌در مطلق اویر کیم آنده جام اولماز

قدح دوت ساقیا رسوالقم تاخلقه فاش اولسون
کیم اهل عشقدر هرکز خیال ننك نام اولماز

یوزیکده تار زلفك کورسه کر زاهد یقین ایلر
اوباطل سوزدی دیرلر جنت ایچره صبح شام اولماز

خیال سنبل ایلرمی کورن زلف پریشانك
سیه زلفك کبی کلشنده سنبل مشك فام اولماز

اوشاقلردر دالجه کیم دوشوب داشلار بنی هریان
عجب اجلاله یتدم بوندن آرتق احترام اولماز

قدم باص راه عشقه کور نه بر ملك فراغتدر
غلطدر کیم دیمشلر عشق ملکنده نظام اولماز

خیال وصل قیلدم خشمناك اولدك قانم دوكدك
میسر اولمامش مطلوب ای مه انتقام اولماز

حسن کر آتش نیرانه یانسه تابی وار بالله
فراقك دردینه ای مه لقا هرکز دوام اولماز

خیال ایتکج لبك قان اولدی ای مه ناتوان کوکلم
جفا وظلمیله پامال اولوب ویران اولان کوکلم

کلن سرمست کوزلردن اومژکان اوخلرك جان تك
باسوبدر باغرینه دایم ایدر ایلدن نهان کوکلم

سرشکم قطره‌سی کیم لاله کوندر وجهی وار بالله
جکر پرکاله‌سین بربر ویریر خلقه نشان کوکلم

دیلر وصلك دمادم شاد اولور یاد وصالك له
شرار آتش هجرانیله دایم یانان کوکلم

اولوبدر غم یطاقی بر زمان غمدن خلاص اولماز
اولان هر درده همدم هر بلایه پاسبان کوکلم

آقان کوزدن عزیزم اشك کلکونم دکل هرکز
دونوبدر قانه هجرکله اولر کوزدن روان کوکلم

آلوب کلزار وصلك عندلیب زار ومحزون تك
خزان فرقتکده دایما ایلر فغان کوکلم

سر زلفك هواسیله حسن آشفته حال اولمش
ایراغ اولماز بلاو درد وغمدن بر زمان کوکلم

صبادن کلشن ایچره زلف رویکدن سؤال ایتدم
کلی افسرده قیلدم سنبلی آشفته حال ایتدم

دیدم یتجك وصاله عرض ایدم حال دلم یکسر
یوزك کوردم عزیزم لال اولوب ترك مقال ایتدم

لبکدن بر تمنا ایلدم یوز بیك بلا چکدم
خطاکار اولدم ای مه قانه دوشدم بر خیال ایتدم

قاشك طاقك کوروب محرابه یوز دوندرمدم اصلا
سارلدم ضعف بولدم قامتم نی چون هلال ایتدم

قدم باسدم دیار عشقه ترك خانمان قیلدم
ملامت داشلرك چورمده آثار جلال ایتدم

ال اوردم مهر رخسارکله چرخن آفتابندن
لبك شوقیله کوز یاشین جکر قانیله آل ایتدم

کوکل مرغین بلا دامینه سالدم ایلدم پابند
حبیبم هر زمان کیم یاد زلف خط خال ایتدم

ندر جرمم عزیزم نازنینم سودیکم آخر
کنه کار اولمادم سندن تمنای وصال ایتدم

سراسر یاندی جسمم اوددوتوب آهم شرارندن
کیمه کیم دردیمی اظهار قیلدم کشف حال ایتدم

ره عشق ایچره جان نقدین حسن صدق ارادتله
نثار دلبر رعنا قد صاحب جمال ایتدم

کوکل تاوار الکده اختیارین ترك جام ایتمه
ایچوب می سرخوش اول دایم خیالنك نام ایتمه

اوزاق کز هر کدا خصلتلی لردن تا که عمرك وار
یتن نا اهله سر ویرمه آنیله صبح شام ایتمه

پریشان خاطر اولمه کردشندن چرخ بدمهرك
جهان قیدیله هرکز عمریکی ایدل تمام ایتمه

دونوب میخانه کنجین فارغ اول آزاده لق کسب ایت
ریابزمین اونوت ای دل آنی هرکز مقام ایتمه

وفا اوماق خطادر ای کوزم هر بیوفالردن
یتن ناکسلره دنیادن اوتری احترام ایتمه

حذر قیل ناله سندن ای فلك هر بینوا کورکج
آنی زهر حوادثله دمادم تلخ کام ایتمه

حسن چوخ دادفریادایله چرخن جفاسندن
بوفریادیله هر درد اهلنك عیشین حرام ایتمه

کوتور زلفك یوزکدن دور مقابل آفتابیله
فلك کورسین یوزك تاکزله سین مهرین شتابیله

شرار عشقیله یاندقجه دل کریان اولور چشمم
بلی نمناك اولر کوز دایما دود کباب ایله

کوزك کورکج کوکل سرمست اولور بروجهی واربالله
ازبدر سرمه سین بس کیم ید قدرت شرابیله

هواده برق صانمك کاه پیدا کاه پنهاندر
شرار آتش کوکلم چخوب اوینار سحابیله

کوکل آرام بولماز سندن اوزکه ماهرولرده
اولرمی تشنه سیراب ایکوزم هر بر سر آبیله

مژك زخمینه مرهم جسمم ایچره تار زلفکدر
غلطدر کیم برا بتمز دیرلر مشك نابیله

مکر باد صبا افشان ایدوب زلف پریشانك
کنه آشفته در کوکلم قالوبدر اضطرابیله

یوزیکده خال وخطك همدم اولمش کفر زلفکله
عجبدر کیم بهشت اهلی اولور اهل عذابیله

سر زلفکدن ایمه بر زمان کوکلم کنار اولماز
زبس کیم باغلانوب چوقدن آکا یوزپیچ وتابیله

اویان برخواب غفلتدن حسن هشیارلقی کسب ایت
کیچیرمه غفلتیله عمریکی بیهوده خوابیله

تا عکس رخ یار به پیمانه درافتاد مستانه دلم بردر می خانه درافتاد
افکنده صبا یك کره ناز بزلفش صد عقده ازاو بردل دیوانه درافتاد
بلبل زمن این شعلهٔ جانسوز بیاموخت ازسوز دلم شعله به پروانه درافتاد
شدرشتهٔ جانم بخم وپیچ درآندم کان زلف سیه بر دهن شانه درافتاد
هرجا که غم ومحنت واندوه المبود رو داد براین کلبهٔ غم خانه درافتاد
تنها نه اسیرش دل دیوانهٔ من شد بر طرهٔ او بس دل فرزانه درافتاد

فریاد از آنروز حسن بر لب میکون
دل داد چنین بیخود مستانه درافتاد

کرمن ازخواب عدم روز جزا برخیزم با خیال تو هم آغوش زجا برخیزم
آب حیوان من ازشربت صهبای فناست من نه خضرم که پی آب بقا برخیزم
من که شادم زغم خویش به غمخوانهٔ دل دکرایدوست ازاین در بکجا برخیزم
کر بود دامن دلبر بکفم روز جزا دامن افشان زثرا تا به سما برخیزم
بستهٔ قید علایق شده ام در همه جا همتی خواهم ازاین قید بلا برخیزم
بسر کوی خرابات زپا افتادم حاشالله من ازاین کوی بپا برخیزم

ای حسن آنچه مرا دوست پسندید رواست
سر نهم بر سر تسلیم رضا برخیزم

گدای پیر مغان شو بدهر سلطان باش　　بکوی عشق قدم نه عزیز دوران باش
زدیو نفس رها کن نکین عز وشرف　　به تخت سلطنت قدس چون سلیمان باش
هزار بار اکر لنترانیت کوید　　تو باز درپی دید جمال جانان باش
بدست پیره زن دهر دون مده دامن　　به مصر عزت عصمت چوماه کنعان باش
تراچه سود زکعبه چه بهره ازمسجد　　بیا بمیکده زاهد ازاهل ایمان باش
بقید ماو منی همچو من مجرد شو　　بقرب آن شه عاشق نواز شایان باش
تو زاهدا به ارادت طریق عشق سپر　　نه راه کفر به پیش آرنی مسلمان باش
چوخورده می شادی زجام وصل کنون　　به فکر زحمت رنج خمار هجران باش

حسن اکر سر آزاده کی بسر داری
مقید سر آن زلف عنبر افشان باش

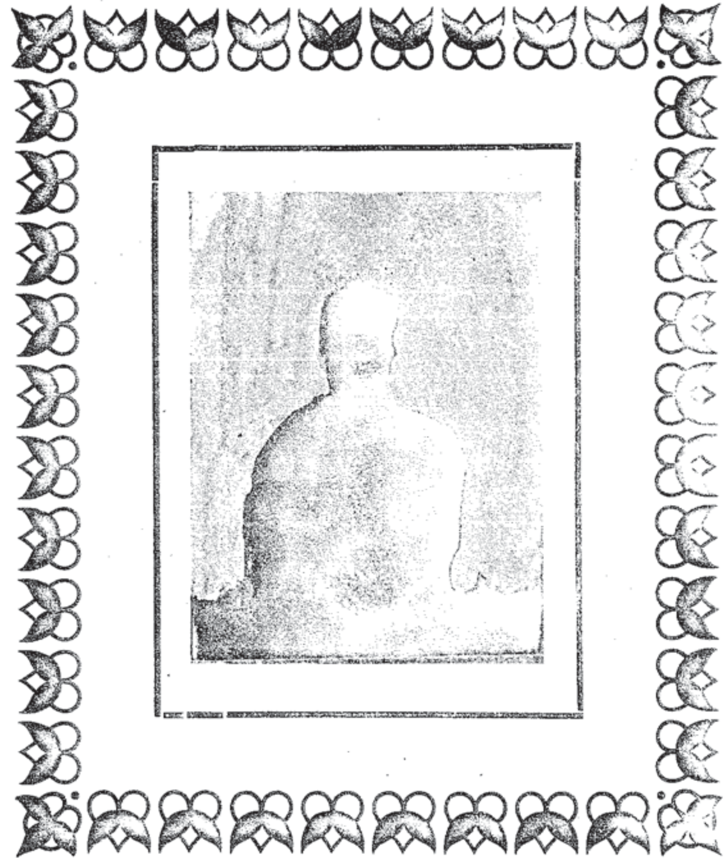
باخبر باش دلا تانبری رنج خطر　　زاد راهی که نداری منما عزم سفر
شیوهٔ رهروی این نیست که آموخته　　رنج بیهوده مکش زحمت بیهوده مبر
بایداول روش راه بیاموزی ازآنکه　　بس خطرهاست دراین مرحلهٔ راه کذر
خویشتن رانچنان بستهٔ برقید جهان　　که شوی لحظهٔ فارغ زغم رنج وکدر
کاه درمحنت جاهی کهی درفکر جلال　　کاه درغصهٔ حشمت کهی درعقدهٔ زر
طمع خام مبر رخت سفر نیست ترا　　باچنین قید چه سان میبری این راه بسر
تابکی درهوس نفس شوی جلوه نما　　چند آلوده به نقشی نکرانی به صور
دیده بردار اکرعاقلی زین نقش ونکار　　چشم تکشا بسوی نقشکر خویش نکر
قانع قسمت خودباش غنی شوزهمه　　بندهٔ نفس مشو تابنهی تاج بسر
بهردنیای دنی چندکنی رازق حویش　　آن کسیرا که بود همچو تو محتاج دکر
پیش ابنای جهان دست تمنا چه بری　　آنکه جان دادترا رازق تو نیست مکر
مالك نفس دنی باش خداوندی کن　　بهر یك لقمه مشو بندهٔ مملوك دکر
سیرت نیك محالست زهردون ودنی　　سفله عالی بود آنکه که دهد بید ثمر

کربخواهی که شوی ای حسن آسوده بدهر
به کسی رنج مده تا نرسد برتو ضرر

آقا محمد

بو مرحوم ومغفور که صاحب خلق حسن وخلق احسن ایدی آغا حسن مذکورك فرزند ارجمندی در . یکرمی بش سنده یوزینی تیرهٔ ترابه قویوب روح شریفنی ارواح آل ابو ترابه ملحق ایتمش. زیرده محرر بر بیت مشار الیهك جملهٔ خیالاتندن دره

میرزا صادق

بو حکیم حاذق وهمدم موافق که مرحوم میرزا لطیف شیشه‌ئی‌نك خلف الصدق وولد ارشدی‌در ایام شبابنده علم ومعرفته خصوصاً طبابته شایق اولدیغنه کوره مسقط الرأسندن آیاق چکوب دار السلطنهٔ تبریزه عزیمت ومسافرت قیلور

واو ولایتده بقدر کفایه ارسطوی زمان وجالینوس دوران مرحوم جناب میرزا ابوالحسن حکیم باشی وحکیم لمسه حضورلرنده تحصیل ایتمش بعد از تکمیل وطن اصلیسنه تشریف فرما اولوب طبابت امری ایله مشغول اولور . طبابتدن قطع نظر ادیب بی عدیل ایدی واوسببه مبنی بو شهرده واقع اولان اعدادی معلم خانه سنده علم آلهی معلملکنه دولت طرفندن نصب وتعیین اولنمش .

اطفال دبستان ایچون بر جلد کتاب نافع تصنیف بیورمشلر . سلّ مرضنه مبتلا اولوب ۱۳۱۹ سنهٔ هجریه‌سنده حکیم مطلق حکمی ایله شربت مرگی نوش قیلمش. خلاصة الکلام صاحب کلامدر .

شو ترجیع بند مشارالیهك نتایج خاطرندندرکه زیرده درج اولندی .

خوش اول زمان که سنکله همیشه همدم ایدم   بساط بزم جمالکله شاد وخرّم ایدم
هوای عشقکله خوش کچوردی ایّامم   صفای روییکله بی ملال وبی غم ایدم
شراب لعل لبکله مدام سرخوش ایدم   قبول بزمك ایدم دائما مکرم ایدم
رقیب بولماز ایدی یول حریم عیش مزه   دیار کوییکه بر من همیشه محرم ایدم

یمان کونه قالوب ایمدی بو بی نوا نیجه کور
بلا ومحنت هجرانه مبتلا نیجه کور

خیالك ایله شب روز کفتکو ایدرم   صبور اولوب غم درد وبلایه خو ایدرم
بلا ودرده رضایم که خسته جانم ایچون   در دیاری کزوب درد جستجو ایدرم
شهید عشقك اولوب خاك کوییك اولمق ایچون   قان ایله چهرهٔ امیدی شست شو ایدرم
ویرنده جان غم اونده فراق حسرت ایله   جمالکی کوزلیم کورمك آرزو ایدرم

يمان كونه قالوب ايمدى بو بى نوا نيجه كور
بلا ومحنت هجرانه مبتلا نيجه كور

خوش اول كوزل كيجه‌لركيم هواى روييكده — صباحه دك دولانوردم فضاى كوييكده
وجودمه كذر ايتمزدى غم كچردى خوش — اوزون عمرهوس زلف مشك بوييكده
وفا يولنده يورووردم دالنجه سايه كبى — دريغ اولمدم اول كونده جستجوييكده
مروت ايت كرم ايت كلبه حزنيمه بر — قدم قوى ايله نظر كيم فراق روييكده

يمان كونه قالوب ايمدى بوبى نوا نيجه كور
بلا ومحنت هجرانه مبتلا نيجه كور

مشهدى اسد

بو پاك طينت و ستوده خصلت آتى الذكر ميرزا كريم بك جنابلرينك كهتر برادرلرى دركه بدايت حالنده قره‌باغده مسلمانجه بقدر الامكان تعليم و تربيه كوركدن صكره تجارت امورنده صرف اوقات ايتمش بعده ترك وطن مألوف ايدوب عاقبة الامر خراسانده (١٣٢٦) نجى سنهٔ هجريه‌ده ارتحال دارنعيم ايلمشدر. كاه كاه حجلهٔ خاطرندن نهايت درجه‌ده كوزل سوزلر ظاهر اولور ايدى كلامى ايسه فى الحال كندى ذاتى كبى كوزدن غائبدر . مكر بر فرد كه نيچه غزلره بدلدر .

چشم دنبالنه زاهد او دوشن خال دكل — دانهٔ سبحه‌دى كيم كوشهٔ محرابه دوشوب

ملا على خليفه

بومرد باتقوى وزاهد بى ريب وريا عليين آرامكاه ملا كلبعلى‌نك خلفيدركه ايام صباوتندن حد كماله يتشنجه‌يه‌دك مرحوم پدر بزركوارينك حضورنده و خد

احمد بك

متنده تربیه‌ده بولنوب جماعتك هپسنك اعتماد واعتباری جهتنه او بزرکواره کمال مهر ومحبتلری وارایمش. امرتدریسده مهارت تام وتمام کوستروب واملا وانشاده بهرۀ وافی ونصیب کافی اخذ ایتمش. معروف اولان انشاء میرزا کاظم آنك انشا آتند ندرکه میرزا کاظم نامنده بر شاکردی جمع ایتمشدر. کذلك حسن خطك اقسامنه دارا ایمش. بوندن ماعدا عتبات عالیاته شرفیاب اولوب ومراجعت ایدوب دیکر هیچ شیشه شهرندن کناره چیقمامش. تخمیناً یتمش بش سنه عمر سورمش هجرتك ١٣١٠ نجی سنه‌سنده رحمت حقه ملحق اولمش. الحاصل صاحب طبع‌در. محصولات فکریه‌سندن المزه کچن بر رباعی زیرده تحریر اولندی.

آن سرو که سر بلندی عالم از اوست   فخریۀ مجموع بنی آدم از اوست
پشت وفلك پیر همی قد هلال   پیوسته مثال ابرو انش خم از اوست

ملا محمد قاضی

بوجنت مکان که ملا سعید مرحومك ولد ارشدی‌در (علی خانلو) قریه‌سنده ضای عدمدن عالم شهوده قدم قویمش وحد رشده واصل اولدقدن صکره شیشه شهرینه تشریف فرما اولوب تدریسه مشغول اولمش بعده کمالاتی سایه‌سنده جبرائیل اویزدینه قاضی تعیین اولنوب دست قضاوتده اکلشمش. برمدت اوراده عمر کچوردکدن صکره زنکه زور اویزدینه امر قضاوت ایچون مأمور اولمش. اوسر زمینده هجرتك ١٣٢٤ سنه‌سنده بهشت برینه ارتحال ایتمش. بهر حال صاحب طبع ایمش. قوۀ خیالاتندن برفرد اله کچمکله زیرده مسطوردر.

چه سان ز زندگی خویش می‌نشویم دست   بجان رسیدم و جانا نیامدی بعیادت

شومرحوم جعفر قلی بك مغفورك ارشداوغلی ومحمد بك مبرورك نوه‌سیدر .
مرحوم محمد بك ایسه رضوان مکان ابراهیم خان جوانشیرك قرداشی مهر علی بكك خلفیدركه آقا محمد شاه شیشه قلعه‌سنده مقتول اولوب و ابراهیم خلیل خان جابلکانه فرار ایتدکدن صکره مرحوم رشادتی جهتنه قره‌باغك پراکنده اولمش اهالیسنی باشنه جمع ایدوب بر مدت حکمرانلق ایله مشغول اولمش . صکره شکی حاکمی محمد حسن خانك حیله‌سنه فریفته اولوب قره‌باغدن شکی شهرینه عازم اولمش و اورایه یتشدیکی وقت محمد حسن خان انی طوتوب حبس ایتمش وحاکم شیروان مصطفی خانه تسلیم ایله‌مش. مصطفی خان ایسه مشارالیهی عداوت سابقه‌سنه کوره قتله یتورمش. بهر حال احمد بك مرحوم قره‌باغك کهریزلو قریه‌سنده تولدایدوب اون بش سنه واصل اولدقدن صکره روس تربیه‌سی اوزره تحصیل علوم ایتمك آرزوسیله پترسبورغ شهرینه عزیمت ایدوب و(پاولووسقی) نامیله موسوم اولان مکتبده تحصیل فنون و معارف ایله مشغول اولمش . بعده صاحب منصب اولوب روس و عثمانلی محاربه‌سنده بیوك شجاعتلر کوستره‌رك دولت طرفندن لایقانه نشانلره نائل اولمش . ۱۸۵۰ نجی سنهٔ میلادیده علی بك سلطانوف ایله دوئللویه چیقوب صاغ الندن معیوب اولدیغنه مبنی خدمتدن استعفا ایتمش و اوز املاکنی اداره ایتمکله مشغول اولمش . میلادی ۱۹۰۳ سنه‌سنده وفات ایتمش . خلاصه صاحب اثار و افکار بر وجود ایمش . نتایج طبعندن بر وجه آتی بر فرد ایله اکتفا اولندی .

او باغده که بتوردی همیشه لاله و کل   سبب نه اولدی بله خارزار اولدی کوکل

شعر

جزدر آینه‌و آبش نتوان‌دیدنظیر   جزدر اندیشه و خوابش نتوان یافت‌بدل

هر بر اوصافندن قطع نظر دائما اوخیالده ایدی‌که مباداکه برنفرك قلبی کندی حقنده رنجیده ویااینکه برناملایم سخن دهانه کنجیده اوله. معظم‌الیهك سوزلری شو حقیقته برهان قاطعدرکه بیورر :

بفرش چمن   پای   آهسته   نه   مبادا   بر نجد ز تو خار و خس

الحاصل کندی اوائل عمر کران مایه‌سی‌علوم ادبیه‌یه وعروضه صرف ایتمش ایدی وبر مدت لسانی منطقه آچمش‌ایدی بر نحو ایله‌که امثال واقرانی ارەسنده فضل وکمالاتده ممتاز ونجابت و لیاقتنه نظراً دولت محروسهٔ روس طرفندن تفلیس سردار اکرمی حضـورنده آطوداندیلق منصـبی ایله سر افراز اولمش ایدی . ایمپراطور اعظم دولتین ارەسنده اتفاق حاصل اولدیغی اثناده بعض اموره مشار الیهی مأمور بیوررمش خلاصه ، صاحب طبع خوش ومضامین دلکشدر دیوان مخصوصی یوقدر . وقتاکه ١٣١٠ سنهٔ هجریه‌ده شرف ملاقاتلری ایله مشرف اوله‌رق محصولات فکریه‌سی اولان اشعارینی طلب ایتـدیکمده اوراق پریشـا

اوزرنده اولدیغنی بیان بیوردی . اشبو کتابك حین تألیف و تحریرنده المزه لکن اشعار آبداری ایله تزیین صحائف قلندی .

مناجات

یارب توی که نیست مرا جز تو ملتجا — سلطان ملك عدل و خداوند کبریا
چشم امید عالمیان سوی در کهت — محتاج آستان تو درویش پادشا
جمشید باجلال جم و فرّ خسروی — درآستان خدمت تو کمترین گدا
هرجاکه هست خسته دلی مرهم از تو یافت — کم کرده راهرا کرم تست رهنما
ستار هر عیوب وغفار هر گناه — دارم امید عفو تو با خوف با رجا
درطینت گداست گنه کاری و خطا — شایستهٔ خداست گنه بخشی و عطا
خواهم که عمر من همه درتوبه بگذرد — در گریه وندامت ودرماتم و عزا
از کردههای خویش پشیمان وعذرخواه — که رو بخاك عجز و گهی دست بردعا
شاید رسد نوید نجاتی و رحمتی — شاید که در کشی قلم عفو بر خطا
یارب چه گونه باهمه جرم وگناه خویش — عزم سفر کنیم سوی عالم جزا
فریاد از آن دمی که زاعمال زشت ما — در قبر تنك تیره بپرسند ماجرا
بی یار وبی رفیق فتاده بزیر خاك — خوار وذلیل وخسته وپامال وبی نوا

نه طاقتی که دست ندامت بسر زنیم — نه جامهٔ که جامهٔ خودرا کنم قبا
باصد گناه باز امیدم بعفو تست — آخر کجا رود زدر شاه خود گدا
نومید نیست از کرمت بندهٔ که او — کرده قبول پیروی دین مصطفی
دینش طریق راست زبانش زبان حق — گفتارش از درون دل الهامش ازخدا
از روی باطن آمده شاه پیمبران — از روی ظاهر آمده گر ختم انبیا
یاران او اگرچه بزرگان دین بدند — اما علیست نائب بر حق مصطفا
ایشان ستارگان وعلی آفتاب دین — ایشان پیادگان وعلی شاه لافتی
اقرار بر شرافت او پیش دیگران — کردیم ازدرون دل پاك وبی ریا
کی باشد آنکه بخت سیه یار من شود — تا توتیای دیده کنم خاك کربلا
یارب مباد آنکه جدا گردد عاقبت — دست وفا ز دامن اولاد مرتضی

وله ایضاً

ای نام تو زیور بیانها — آسایش دل سرور جانها
هر نغمه که مطربان سرایند — افسانهٔ تست درمیانها
از تست طراوت ریاحین — آرایش باغ بوستانها
گر جذبهٔ مهر تو نبودی — گردش نه نمودی آسمانها
چون نی به ترنّم و فغانند — از سوز تو بند استخوانها
خون در دل غنچهها زداغت — در سینهٔ لاله صد نهانها

با آنکه تو خارج از مکانی　　خالی نه زهستیت مکان ها

بالاتر از آنچه عقل داند　　بیرون ز تصور گمان ها

کی حمد وثنای تو توان گفت　　گر هر سرمو شود زبان ها

در راه محبت تو خاشاك　　بهتر زهزار پرنیان ها

در ماندهٔ محنت وبلایم　　ای از تو علاج ناتوان ها

بر کار زمانه دل نه‌بستند　　آیند وروند کاروان ها

بر حال وفا عنایتی بخش

ای نام تو زیور بیان ها

ترا عیش شادی دمی کم مبادا　　زغم های من بر دلت غم مبادا

نشاید ترا بار محنت کشیدن　　جوانی تو آن قامتت خم مبادا

نداریم با کس بغیر از تو انس　　تراهم زیاران خود رم مبادا

شنیدم که با ناکسی عهد بستی　　چو عهد من آن عهد محکم مبادا

چونی آتش افتاد اندر دل من　　دلم را بجز ناله محرم مبادا

چودر ها بریزد وفا ازدو دیده

از این جنس در دامنش کم مبادا

عکس روی یار در جام شراب　　جلوه ها دارد چودر آب آفتاب

مظهر انوار الطاف خداست　　حیف باشد روی نیکورا نقاب

باخیال روی او مژکان چشم　　مینگارد نقشها بر روی آب

کاش یکشب همچو من بیدار بود　　بخت من تا یار را دیدم بخواب

یار بی مهر است وصبرم اندکی　　آرزو دور است عمرم در شتاب

از من مسکین نیاید جز دعا　　گرچه از خوبان ندیدم جز عتاب

ماکه از نا محرمات نیستیم　　ماه رویا روی خوب از ما متاب

جز وفاداری وفارا جرم نیست

بی‌خطا کشتن چه می بینی صواب

چو شمع بزم غم گریانم امشب　　بسوزد رشته های جانم امشب

نخسبم تا سحر از گریه و سوز　　گهی گریان گهی سوزانم امشب

من از مستی شکستم ساغر خود　　تو مشکن ساقیا پیمانم امشب

زجا رفته است پای عقل وتدبیر　　زسودای تو سر گردانم امشب

دل از قید جهان آسوده دارم　　بملك عافیت سلطانم امشب

وطن هرگز فراموشم نکردد　　درین محنت سرا مهمانم امشب

وفا شمع شبستان فراق است

زسیل اشك او ویرانم امشب

میـنالم ازغم میسوزم از تب　　یارب نیـاید دیگر چین شب
دور ازلب تو در بزم عشرت　　پیمـانه دارم باخون لبـالب
از حالم امشب دیگر چه پرسی　　پیر آهنم سـوخت از آتش تب
تا دور کشتی ازچشمم ای ماه　　از دیده ریزم صد دانه کوکب
با بی وفایان تو آشـنائی　　با آشـنایان بیگانه مشرب

حرف وفایت در یاد دارم
تا آخر عمر از درس مکتب

بی تو ای دوست مرا طاقت وتنهائی نیست　　جز وصـالم تو خیـالی وتمنائی نیست
حور در خلد بدین حسن نباشدکه تراست　　سرودر باغ بدین خوبی ورعنائی نیست
با چنین حسن لطافت که تو داری چه عجب　　عاشـقان را زوصال تو شـکیبائی نیست
چون صبا گرچه در اقصای جهان گردیدم　　باز جز کوی توام منزل مأوائی نیست
من زتفلیس بیرون کی روم ای یار عزیز　　خوشتر ازکوی تودرهردوجهان جائی نیست

گر تنم خاك شود خاك سر کوی توباد
تا بدانی که وفا عاشق هرجائی نیست

شهر تفلیس که دروی وطن یار من است　　خاك او مرهم زخم دل بیمار من است
من ز غربت نکنم شکوه در آن شهر عزیز　　که سـك کوچهٔ اویار وفادار من است

خاك آن بادیه کوبی همه مشك ختن است　　خس وخاشاك در آن مرحله گلذار من است
گر درآن شهر بسی لاله رخ وسرو قدند　　آنکه محبوب تراست از دگران یار من است
گرچه اورا بجزا زجور وجفا کاری نیست　　سجده برخاك درش شام سحرکار من است
با خیـال سر زلفش همه شب بیدارم　　شاهد حال درین قصه شب تار من است
بخت من بودکه بیدار نشـد درهمه عمر　　وآنکه درخواب نشد دیدهٔ بیدار من است
من که پابستهٔ صیاد شـدم نیست عجب　　عجب آنست که اونیز گرفتار من است

باهمه جرم وخطا باز وفا بندهٔ اوست
باهمه جور وجفا باز وفادار من است

حاصل من بره مهر وفا ناکامیست　　ذلت ومحنت بی‌حاصـلی وبدنامیست
تا خیال سر زلف تو هم آغوش من است　　هر شبم کار پریشانی وبی آرامیست
ناله از سـوختن گریه زغمهای فراق　　پیش ارباب وفا بی ادبی و خامیست
لب شیرین بگشـا تا بگشـاید دل من　　قانعم گر سخن لطف وگر دشنامیست
عقدهٔ کار مرا دسـت کسی نگشـاید　　ز آنکه دیوانه دلم بستهٔ مشکل دامیست
زاهدا بامن دیوانه خدارا منشـین　　انس ما بهر من تو سـبب بدنامیست

هرکسی در طلب نام وجاهیست وفا
مثل عنقا دل تو در طلب گمنامیست

شراب نوش چه پرسی حدیث باقی وحادث   که طی نمی شود این ره بکفتکوی مباحث
بغیر نشئهٔ روحانی از شراب ندیدم   زروی شرع چرا نام اوست امّ خبائث
اکر بفطرت پاکی چه غم زخوردن باده   که آب تاك نباشد بفعل زشت تو باعث
زمحتسب نکنم باك واز کرامت می   کنم زشیشه حصاری به پیش سنك حوادث

بکار ارث داود خان وفا مبند دلت
که ملك ومال نماند بهارث خواه وبه وارث

ای عقل ودل اهل نظر داده بتاراج   شاید که ستانی تو زخوبان جهان باج
با این همه خوبی ولطافت که تو داری   حیف است دل تیره در آن سینهٔ چون عاج
بیرون نرود مهر وطن ازدل تنکم   تقدیر قضا کر کندم از وطن اخراج
ره در حرم دوست نداریم کثیرا   جز عجز وتحیر نبود حاصل معراج
معراج چه حاجت بود ار اهل عیانی   این قصهٔ نیکو شنو از کفتهٔ حلاّج
یك نور وجود است بصد جلوهٔ ذرّات   یك بحر محیط است بصد کثرت امواج
هر مرغ حدیثی زتو خواند به نوائی   کر نالهٔ بوم است اکر نغمهٔ درّاج

خاك درتو مایهٔ فخراست وفارا
درویش ترا عار بود از کله تاج

ابکه نقد دل جان در سر بازار تو شد   میل یوسف نکند هرکه خریدار تو شد

تانسیم سحر از زلف تو بکشود کره   هرکجا اهل دلی بود کرفتار تو شد
روی تو آینهٔ حسن خدا بود خدا   تا در او کرد نظر عاشق دیدار تو شد
میل بردیدن حوران بهشتی نکند   هرکه را روز پسین دیده به رخسار تو شد

باهمه مهر وفا از تو چرا دور شدم
انکه بی مهر وفا بود چرا یار تو شد

کاش صیاد ز دل تنکی من یاد کند   رحمش آید بمن و از قفس آزاد کند
آنکه یادش نرود از دل من درهمه عمر   وقت آنست که اونیز زمن یاد کند
شادی من همه درشادی وخوشحالی اوست   چه شود کر به پیامی دل من شاد کند
باغبان چون درکلزار به کلچین بکشود   خانهٔ بلبل دل سوخته برباد کند
کل بناکامی بلبل همه جا خنده زند   بلبل از خندهٔ او ناله وفریاد کند
کوه دشت ارشنود ناله اش از سینهٔ تنك   بیستون بار دکر یاد زفرهاد کند

کر وفا میل بتدریس کند در تفلیس
قیس را عشق بیاموزد واستاد کند

چمن بی رخ تو صفائی ندارد   کل کلستان دلکشائی ندار
چو دوری ز چشم من ای روشنائی   چراغ دلم روشنائی ندار

ندانم چه دردیست درد جدائی که جز مرگ دیگر دوائی ندارد
خدارا مران از در خود سگی را که جز آستان تو جائی ندارد

در این شهر هرکس گرفتند یاری
وفا جز غمت آشنائی ندارد

چون حلقه های زلف گره گیر وا کنند دیوانگان سلسلهٔ را رها کنند
آن زلف خم به خم بدل بیقرار ما ازتیره شب بپرس که هرشب چه‌ها کنند
دیوانه وار بر سر کویش همی رویم شاید که یار نیز تماشای ما کنند
بی‌مهری‌از نگار من آموخت دورچرخ که اول وفانماید آخر جفا کنند
گر سرو من قیام نماید به راستی در هر قدم هزار قیامت به پا کنند
گویند یار باتو وفا در سر وفاست خوش گفتگوست کار چنین‌اش خدا کنند

گر عمر امان دهد بسر دوستی وفا
چندان وفا کنیم که آخر وفا کنند

مرا ساقی چومی در جام زر کرد حدیث زهد و تقوی مختصر کرد
بیاران داد جام عشرت اما مرا پیمانه پرخون جگر کرد

نسیم صبح بوی زلف او داشت دل دیوانه را آشفته
رسوم عاشقی پروانه دانست که جان داد و حکایت

ندانم باچه تاب وباچه طاقت
وفا شبهای هجران را سحر کرد

شهر تفلیس که خوش آب هوائی دارد صوت ناقوس سحرگاه
هوش دل بازکن وناله ناقوس شنو این نوائیست که او
عیب منعمان چه‌کنی‌ای که ندانی حالش گرچه زنار به بست است
گرکند سجده‌به ترسا بچهٔ عیب مکن نور حق درهمه جا جلو
هرکجا می نگرد نور خدا می بیند در مقامات عیان رتب
قبرآن‌شیخ مرا قبلهٔ جان‌است‌ودل‌است تربت اش خاصیهٔ رو
به تمنای مداوا نرود سوی طبیب آنکه در سینهٔ خود دا

شهر‌شهر شده یار به بی‌مهری خود
لیك با اهل وفا مهر وفائی دارد

درویش حق که مسند اوبور یابود گر سوی خانهٔ می
عیب اش همین‌که خرقهٔ ژولیده در براست در کسوت فقیر ر
اسکندری کجاست که در راه پر خطر مارا بسوی چشمهٔ

کل کر انیس خارشود عیب او مکن　بلبل که بی وفاست کلش بی وفا بود

بر من چه کونه میکذرد بی تو روزکار　داند کسی که باغم من آشنا بود

رحمی نکرد یار بحال دل وفا

یارب بدرد عشق چو من مبتلا بود

بهار عمر کرامی چو میرود برباد　بنوش بادهٔ کلکون هر آن چه باد آباد

زمانه کلبن عیش مرا فکند بخاك　مثال بلبل آواره میکنم فریاد

کجاست دست رسی تا بمن رساند دست　کجاست داد رسی تا بمن دهاند داد

کدام عیش که باقیست تا بآخر عمر　کدام غصه که او هم نمی رود از یاد

کدام سرو که باد خزان بدو نوزید　کدام ناله که آخر نمی رود بر باد

چو شادیٔ غم عالم همیشه در کذرند　بعیش باش به مستی در این خراب آباد

خوشا دمی که چنان مست کردم از می ناب　جهان هرچه در او هست میرود از یاد

مصوری که کشیده است نقش هستی من　بدست داد صراحی بکف پیاله نهاد

چو نقش بند ازل نقش زد بدین ترکیب　همیشه در کف من ساغر صراحی باد

مکو که عاقبت کار چیست یا چه شود　که پرده از رخ این کر هیچ کس نکشاد

تملك مال در این دهر دل مبند وفا

همین بس است که با نیکوئی کنندت یاد

دل یاری که مهربان باشد　جورش از روی امتحان باشد

کرچه از غیر عشوه ساز کند　لیك دل پیش دوستان باشد

دل او پای بند مهر وفاست　کرچه بارای دشمنان باشد

روی زردی و آه جانسوزی　شاهد حال دوستان باشد

کر کنند دشمنی و بی مهری　دوستی ها در او نهان باشد

نفسی با حریف روحانی　بهتر از عمر جاودان باشد

همه قربان خاکپای تو باد

کر وفارا هزار جان باشد

پس از وصل عزیزان زندکی دشوار میاید　پس از دیدار ایشان کل بچشمم خار م

دماغم آشنای نکهت پیراهن یار است　مرا بوییدن کل های بستان عار

زروی مهربانی سوی بالینم نمی آید　ولی از انتظارش جان بلب صدبار

وفا در بستر محنت صبوری کن مده جان را

شود روزی مسیحا بر سر بیمار میاید

ساقیا عمر عزیز است ز خوابت بر خیز　موسم عیش نشاط است و نه وقت

هر کجا مینکری لاله بر آورده رخ　هر کجا میکذری باد صبا عن

با حریفان جفا پیشه و با بادهٔ صاف　خوش بکنجی بنشین و زهمه عالم

ساقی لاله رخ ومطرب خوش صوت ونوا　راح آن روح فزا نغمهٔ آن عیش انگیز
فرصت از دست مده ساقی مجلس بخدا　خیز بر جام بلورین می گلفام بریز
پرده از روی بر انداز بسویم بگذر　که گناه است درین فصل زخوبان پرهیز
حاصل عمردراین دهرهمین یکنفس است　حیف باشد که بغفلت گذرد عمر عزیز
با حریفان گدا طبع مخور بادهٔ صاف　تاتوانی چو من از صحبت ایشان بگریز
غالبا کوزهٔ می خاکسر سلطانی است　باده با شرط ادب نوش کن ای اهل تمیز

نکتهٔ خوش زوفا بشنو و ازیاد مده
بزم می بزم صفا آمده نه جای ستیز

میازار از خود دل هیچ کس　طریق سعادت همین است بس
بسوزد شی خانهٔ عنکبوت　دلش گر بسوزد بحال مگس
قضا دست صیاد را بشکند　گرش رحم ناید به مرغ قفس
بفرش چمن پای آهسته نه　مبادا برنجد زتو خار و خس
توبا هرکسی مهربان باش وخود　تمنا مکن مهربانی زکس
نیکویی کن ای دوست تازندهٔ　دگر بار بازت نگردد نفس
خوشا آنکه آسوده گردد دمی　ز تحریك نفس و زکید هوس

وفا راه انصاف راپیش گیر
طریق سعادت همین است بس

دلی از قید عالم رسته دارم　بزنجیر محبت بسته دارم
دو ابروی تو محراب دل ماست　بسویش سجده ها پیوسته دارم
زمی در شیشه تا یك قطره باقیست　دل از آلایش غم شسته دارم
مرا در خانهٔ دل مهمانیست　بروی دیگران در بسته دارم

وفا سد شکوه دارم از غم دوست
ولی افغان خود آهسته دارم

بنگر برخ زرد من و اشك روانم　سوزد زغمت شمع صفت رشتهٔ جانم
شب‌ها من وغم‌های تو درگوشهٔ محنت　چون شمع عزا تا بسحر اشك فشانم
ای آنکه خیالت نرود از نظر من　داری خبر از حالت چشم نگرانم
آن به که ز تفلیس بیرون میروم آخر　در شهر تو مشهور شده راز نهانم
اسرار محبت نتوان گفت بهرکس　با مهر وفای تو ببستند دهانم
من لاف محبت زنم وصدق ارادت　هرگز سخن شکوه نیاید بزبانم
هرگونه جفا ازتو توان دید ولاکن　دوری وجدایی ز حضورت نتوانم
سودای تو بیرون نرود از دل تنگم　گر درطلب وصل تو سوزد تن وجانم
نه در هوس خلدم و نه درغم دنیا　با یاد تو آسوده دل ازهر دو جهانم
دور از قدم تو سر من بارگران است　قربان غبار رهت این بارگرانم
روزی که تنم خاك شود درطلب دوست　از خاك در دوست بجویید نشانم

ب جرم وخطا ترك وفا كرد دريغا
ز آن يار وفادار نه اين بود كمانم

ی بی تو تیره روز من وروزکار من   هر شب غم تو یار من وغمکسار من
از نکهت بنفشه وسنبل چه حاصل است   با بند زلف تست دل بیقرار من
آواره بلبلم که پریده ز کلشنت   ویرانه آشیانه بود یادکار من
با بی وفایی کل وبا جور باغبان   خوشتر که در قفس کذرد روزکار من
خونین سرشك من که روان شد بهر طرف   کلها ولالهاست بدور کنار من
من جان سپردم از غم دوری ولی دلت   هرکز نه سوخت برمن وبر روزکار من
بود عجب ز خاکم اکر لاله سر زند   صد کونه غم نهفته دل داغدار من
ای دوست کر بخاك من افتد کذار تو   از دامن تو دست ندارد غبار من

نقاش روزکار که هرنقش کار اوست
نام وفا نوشت بسنك مزار من

افتاده جدایی به میان من وتو   آخر نه چنین بود کمان من وتو
کویند سخن ها ز زبان من تو   ویرانه کنند خانمان ومن وتو
برکار محبت نتوان پرده کشیدن   شد شهرهٔ شهر داستان من وتو
تا آخر عمر من زیادم نرود   آنها که کذشت درمیان من وتو

ترسم که وفا زنالهٔ جانسوزش
آتش فکند بر آشیان من وتو

آمد بسرم سرو روانم بسحرکاه   با زلف پراکنده بر آن عارض چون ماه
هوش از سر من رفت چو آمد بسر من   تاب از دل من رفت از آن دولت ناکاه
تا بند زکیسوی کره کیر رها کرد   پرمشك شد از نکهت آن خانه وخرکاه
کفتا که در خانه بر اغیار ببندیم   تا ازمن تو دور شود دیدهٔ بد خواه
خواهم که من وتو به یکی پیرهن آییم   کر پیك خیالیست نیابد سوی ما راه
که لب به لب من نه وکه بر لب ساغر   زآن پیش که دوران شود از بخت تو کاه
شب های فراق آمده چون زلف درازم   ایام فراق آمده چون عمر تو کوتاه
این کفت برافکند ز سر چادر عصمت   چون غنچه که بیرون شود از پرده سحرکاه
با حالت مستانه به بالین من آمد   در بسترم افتاد تو کویی که یکی ماه
بکذشت میان من او آنچه ببایست   شد قصه میان من آن دل شده کوتاه
افسوس کنون آن همه بکذشت نماند است   در دل بجز از حسرت در سینه بجز آه

جام وطرب عیش شد از باده لبالب
کام دل خود یافت وفا زآن لب دلخواه

دیدار یارمن بشب ماهتاب به   مانند ماه عارض او بی نقاب به
برقع چه لازم است برخسار یارمن   نور خداست نور خدا بی حجاب به

در تاب می نشسته عرق بر عذار یار   رویش زگل خوشتست عرق ازگلاب به
تا عکس روی یار فتاده بساغرم   امشب پیاله درکفم از آفتاب به
می ریز ساقیا مکن اندیشه از حساب   در بزم دوستان کنه از صد ثواب به
چون رحمت عطای خدا بی‌نهایت است   هم بنده را خطا وکنه بی حساب به
آن مدعی که شاد به محرومی تو بود   امشب دلش درآتش حسرت کباب به

یارت چو یار تست وفا بخت سازکار
دردست تو صراحی وجام شراب به

ای که بر بستر نازی وبخواب سحری   آه صد آه زبی خوابیٔ من بی خبری
ناله ها دارم جانسوز جهانسوز ولی   بدل سخت تو این ناله ندارد اثری
این‌چنین روزکه من دارم این کونه‌شبی   کاش روز دکری آید وشام دکری
ای‌خوش آن روزکه ازاین‌دام‌رهایی یابم   به امید سر کوی تو زنم بال پری
خون‌پروانه‌که درکردن شمع‌است‌امشب   تاسحرکاه از او نیز نماند اثری
کشته‌کان ره اخلاص مقامی دارند   با ادب باش که بر تربت ایشان کذری

نعمت هر دو جهان کرچه عزیز است وفا
همت آن است که از هر دو جهان در کذری

کرچه بیرون شدم ازشهر تواز کمراهی   لیك جز یاد تو ام نیست دکر همراهی

میروم وزغم تنهایی خود میسوزم   نیست در ملك قره باغ مرا دلخواهی
چه کنم شرح غم دوری تنهایی خود   تو که همدرد منی ازغم من آکاهی
عاقبت خاك ره باد صبا خواهم شد   تا مرا باز بکوی تو نماید راهی
عمر خود را بسر زلف تو پیوند کنم   تا مبدل بدرازی شود آن کوتاهی
یادکن ازمن واز حال‌من سوخته دل   ای‌که دوری زمن وازغم من آکاهی
یك فروغیست‌که در جلوه‌که کون افتاد   که سوی کعبه کشد کاه به آتشکاهی

کر وفا رفت‌زکوی تو فراموش‌مکن
به زبان داشت دعایی وبه سینه آهی

قطعه

مرا میکفت میرزا صادق امروز   که یارم کشته با بند غم وسوز
کزیده از رفیقان کنج عزلت   مساوی کشته اورا شام با روز
اکر آهی کشد از سینهٔ تنك   بسوزد عالمی زآن آه جانسوز
الا ای پای بند دام عزلت   الا ای روز شب درناله وسوز
رسیده برسرت صد درد محنت   نشسته بردلت صدتیر دلدوز
بیا باهم دکر سوزیم امشب   چراغ دیدهٔ جان‌را بر افروز
زتنها سوختن آخر چه حاصل   دو هیزم را بهم خوشتر بودسوز

وله ایضاً

بوی جان آید از هوای وطن　　دل جان وفا فدای وطن
کر بریزیم خون برای وطن　　لاله روید زدشت های وطن
در دلم نیست جز محبت او　　این چنین بوده اقتضای وطن
دولت ملك جاودانی یافت　　هرکه دل داد در وفای وطن

رباعیات

تا دل بامید رحمتت بربستم　　پیوند علایق از جهان بکسستم
یا رب در توبه‌را برویم بکشا　　زنار بریدم وصنم بشکستم

پنهان زتو عمریستکه دردی داریم　　وز تاب غمت چهرهٔ زر دیداریم
با این دل آتشین که در سینهٔ ماست　　کریان چشمی و آه سردی داریم

کربار دکر وصل تو حاصل کردد　　مشکل که مرا دل بتو مائل کردد
بر آینهٔ شکسته کر چاره کنند　　پیوند دل شکسته مشکل کردد

غمخانهٔ دل ز دوریت ویران است　　در سینه چو لاله داغها پنهان است
شمعیست وفا کز غم رویت همه‌شب　　با سوز وکداز تا سحر نالان است

دل درغم عشق یار کریان بهتر　　این خانه ز سیل اشك ویران بهتر
روزم چو شب هجر سیاه اولی تر　　حالم چه سر زلف پریشان بهتر

یارب بشب هجر را سحرکی باشد　　این ناله وزاررا اثرکی باشد
ترسم‌که در انتظار او جان سپرم　　ز آن یار سفر کرده خبرکی باشد

آن دشت‌که مقتل شه دین بوده　　از خون شهیدان همه رنکین بو
هر لاله‌که سر زده زخاك پایش　　شاهد به هزار زخم خونین بو
در واقعهٔ تو دیده ها خون کریند　　ارباب وفا ز ابر افزون کری
تو در دل ودیده وخودمی بینی کز غصهٔ تو دیده ودل چون کری

ای کاش‌که رو به کربلا میکردیم　　خاك قدم تو توتیا میکرد
باتیغ برهنه وبا سینهٔ چاك　　جان در ره دین تو فدا میکرد

آن تیر بلاکه جسم پاکت خستی　　ای کاش‌که او سینهٔ مابشک
آن خارکه برپای عزیزت بخلید　　ای کاش‌که بر چشم وفا بنش

فرد

صد کنج نهان بود مرا دردل یارلن　　تا دیده کذشتندکه این خانه خراب ا

وله غزلیات ترکی

کل کلدی کلمدی خبر اول کلعذاردن　　یوق حاصلم بو فصلده باغ و بها
عیشم سنکله عیشدی کوکلم سنکله شاد　　سن سیز نه حاصلم چمن ولاله زا
یارب اولیدی من کبی بیك درده مبتلا　　بو دهرده جدا ایلین یاری یا
آخر روا دکل اوله کل خار ایله انیس　　بیکانه‌لر کبی باقه بلبل کن

اغياره شرح حال قيلوب شكوه ايلمز يوز بيك جفا يتشسه اكر ياره ياردن
پيغـام ياره منتظرم تا كه جان ويرم يارب خـلاص قيل بنى بو انتظاردن
مشكلدى كاغد ايله قيلام ياره عرض حال چوقدر شكايتم اكا بوروزكاردن
پامال قيـلدى ده. اميـدم نهـالى دهقان كسر نهالى اكر دوشسه باردن

محمور نشئهٔ مى غفلت اولان وفا
بيدار اوليدى كاش بو خواب خماردن

قره باغ ايچره بو تنهالغه صبر وقرارم يوق غمكدن بشقه بو ويرانه ده بر غمكسارم يوق
حضور ركده غمم عرض ايتمكه بردم مجالم يوق يولكده ذلتم چوق خدمتكده اعتبارم يوق
كوچن بلبل كبى كيم ترك قيلمش صحن كلزارى خرابه مسكنمدن بشقه اى كل يادكارم يوق
حوادث صرصرى كورمش منم ناكام اولان بلبل كلم يوق كلشنم يوق آشيانم نوبهارم يوق
يولكده خاكسار اولدم ترحم قيلمادك بردم بوهم خوش دركه بندن دامنكده بر غبارم يوق

وجودم نقش ايدن نقاش الده جام مى چكمش
وفا ترك مى وجام ايتمكه بر اختيارم يوق

اول دكل شاعر كه شعرك احترامين بيلميه دعوى شـعر ايليه اما مقـامين بيلميه
پول تمناسيله شعرين عرض ايده هرناكسه كوچه لرده خار اولوب اوزنك نامين

شعر حكمتدر بسى عالى دى قدرى شاعرك حيف اوله شاعر اكر قدرين كلامك بيلم
شرطدر نا اهله اظهار ايتميه حال دلك روزكارى تار اوله ياصبح وشامين بيلم
روز شب ورد زبان ايتمش وفا بو مصرعى لعنت اولسون شاعره كراوزمقامين بيلم

شعرالق فلكند مهر درخشان كبى رخشان اولان خورشيد بانو بكم
عليين آشيان مهدى قلى خان مرحومك كريمه سى وصبيهٔ عصمت وسمبه سى دركه آو
مراتب جاهى كوش زهره ومشترينى كر قيلمشيدى و صيت سخاسى حسودان ار
كرمى جاه مذلته صالمشيدى . سخا كسترلك كه انك ايچون ارث پدريدر حضر
منتقل وذره پرورلك كه لازمهٔ نام همايونى ايدى ذاتى اكا عامل . دليل بوكه
تك اوجا اولان طاغك باشنده واقع اولمش . شيشه شهرينه عى طريق سبيل
چشمهٔ تسنيم و سلسبيل بر چشمه ظاهر ايتمش كه اكر آب حيات ظلمانده
اولمسيدى هر آينه اكا اسكندر جويا اولديى چشمهٔ حيوان ديولردى واكر
سلسال بهشت برينده اولماسنه معتقد اولنماسه ايدى بى شبهه اكا كوثر سلسال سو
ايدى موصوفه ايچـون تا حيات باقى ايدى آب همان سرچشمه دخى باقى ايدى
چنين ايام تعزيه دارالفندهكه واقع اولوب ١٣١٥ نجى سـنه ده ماتم زده لرك

...شملری کبی جاری اولور ایدی. عاقبت کور وسرا چشمه‌دن ناياب وغور اولدی.
...ؤلف رياض العاشقين بو اشعاری اومرحومه‌نك تعزيتنده ومادۀ تاريخنده انشاد
...دوب بو مطلبك ذيلنده مناسبتله درج ايتدم .

...بيح چون خورشيد رخشار رخ نمودار كوهسار   شد نهان خورشيدبانو از نظر خورشيدوار
...للهاين چه خورشيد است پنهان شد زچشم   شد جهان تاريك در چشمم چو يك مشت غبار
...ورش اندر خلق پيدا شد چو شد خور از ميان   زين علامت ره ببردم شد قيامت آشكار
...سم خور انيست پنهان كشت ظاهر كردد او   اين چه خورشيد است يارب كرد غيبت اختيار
...ست اين خورشيد ماعكس نقيض آفتاب   اين يكى بر روى خاك و آن دكر در استتار
...رۀ از وصف آن خورشيد نتوان كفتمى   بشمرم اوصافش ار تا حشر نايد در شمار
...ست بر كفتار من نام و نشان او كواه   هر دورا اى دل اكر خواهى نمايم انتشار
...ام آن بانو بود خورشيد بانى و آن دكر   چشمۀ باشد عزيزان همچو كوثر خوشكوار
...آب حيوانش اكر خوانم نكفتم كذب زآنكه   هست از وى زندكانى همه خورد كبار
...كر كسى كويد حيات شهرما بر دست اوست   پس چه شد دست از حيات خود بشست آن شهريار
...من همى كويم كه او دانست اين معنى كه هست   آب كوثر در خور اين چشمه بخشد كردكار
...ز آن سبب تعجيل كرد سوى بهشت جاودان   تا كه كيرد ساغر از ساقئ كوثر بى شمار

خلاصه صاحب طبعدر . اشعار آبدارى ايسه چشمۀ موصوف تك روان
...بلكه شيرين تر از آن در بويله كه سر چشمۀ طبعندن نبعان ايدن آب جواهر كفتارك
...شير ينلكندن معلوم و آشكار اولور .

...شور عشقك باشمه آخرى سودا كتورير   بو مشخصدى كه عشق عاشقه غوغا كتورير

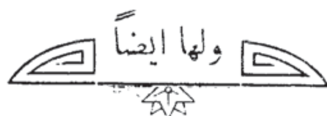
تار زلفكدى بنى بويله كرفتار ايليوب   نه كله باشمه اول زلف مطرا كتورير...
كل يوزى كورمكا كر ممكن اوليدى بردم   هر زمان كورمك انى نور تجلا كتورير...
قاش وكوز نوك مژه فتنه ايچون جمع اولمش   اوق آتوب تيغ چكوب هر برى دوا كتورير...
كوكلى غارت ايدر اويله كنار زلفك   كوروم اول كل يوزيكى كيم يد بيضا كتورير...
ناقه‌نك وارمى شعورى بوله عاشق كوييك   آنى مجنونه طرف جذبۀ ليلا كتورير...
يوسفى صانمه دوباره كوره يعقوب يوزينى   مهر بازارينه ايله كركيتسه زليخا كتورير...
يوسفى مصرده كر آلدى زليخا نقده   نقد جان الده اولان عاشقه سودا كتورير...

صدق قلب ايله نثار ايتمشيدك جان نقدين
ناتوان مژده بو كون قتلكه فرما كتورير

واريمدى سينه‌ده درد غم نهان اولورم   فدا اولوم سكا كل ايله امتحان اولو...
فراقدن كيجه‌لر ياتمازم صباحه كبى   خيال زلفكه باغلو كيدوبدى جان اولو...
بهار حسنك ارا كور نجه خزانم بن   بهار لاله‌سى تك باغرم اولدى قان اولو...
ورق ورق دل جان هجرك ايچره اودلاشدى   مثال كنجفه صد پاره اولدى جان اولو...
اوخاك پايكى بن آشيانه ايتمشيدم   وطندن آيرى دوشوب ايمدى لامكان او...
ديدك كه چك الكى دامنمدن ال چكدم   ترحم ايلمدك آخر اى جوان او...
چكردم حسرتكى كورمدم خدا حافظ   نظاره ايلمدك آه الامان او...
فدا او قامتكه كيم قضا نه خوش چكمش   قدر بوكوب بليمى ايليوب كمان او...

فراقدن توكنوب تاب طاقتم بالله
وصاله يتمز اليم زار و ناتوان اولورم

اسیر دانه اولوب دام زلفه دوشدی کوکل　　او نوع سلسله‌دن کیم ایدر رها کـ
مریض عشق اولانه نیله‌سون طبیب زمان　　سـوای شهد لبك یوقدی بر دوا کـ
کمال شوقیله قوی ایلیوم خلیل آسـا　　او خاك مقدمڪه جانمی فدا کـ
اکر فراقکی کورسه‌کورن کوزم چیقسون　　کوزمده خاك رهی عین طوطیـا کـ
طواف کوییده سعیم نجه اولور حاصـل　　اکاکه ذکر لبك ورمسـه صفا کـ
خزینه‌کوهری تك اولموسه‌ك نهان‌کوزدن　　وجودیکی ایلیوب محض کیمیا کـ
رقیب طعنه‌سی هجران غمی‌اولور مشکل　　بو ناتوانه کوروب انلری روا کـ

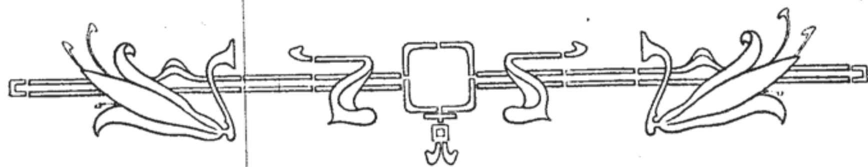

ولها ایضاً

زمانه صالدی عجب محنت وملاله بنی　　اوماه رودن ایراق ویردی غم زواله
توکندی تاب وتوان ای خدای لم یزلی　　یا تیز بوجانمی آل یا یتور وصاله
سـکا نه قدر دیدم رحم قیل بکا کیتمه　　کل ایندی کورکه‌فراقك‌صالوب نه حاله
نه وقته‌دك غم هجرکده آه زار چکوم　　ترحم ایله کتور سـنده بر خیـاله
کسـیلدی صبر وقرارم فراقه تابم یوق　　روادی سنکه کتورسون بو آه ناله
تعجبم نه نیچون رحمـه کلمدك ظـالم　　فراق اودینه یاقوب صالمسه‌ك نه حاله
نه یخشی کونلر ایدی کیم سنکله مونس‌ایدم　　زمانه ایندی ایدوب سینه داغ لاله

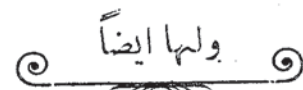
وصـاله یتمیوبن زار ناتوان قالدم
ایدوب فلك بنه حسرت اومه جماله بنی

فرزند ارجمندی میر عباس اغانك وفاتنده سویله‌دیکی نوحه

نه اولدی بلبله کیم قیلدی کلستان ترکین　　اونوتدی کللرنی ایتدی آشیان ترکین
کیم ایله‌مونس اولوبدر کیمه‌صالوب‌مهرین　　روامیدی ایلمك یار مهربان ترکین
کوکل که خار جفادن همیشـه نالان‌در　　یرالیدر ایلمز ناله وفغـان وترکین
چراغ روشن بزم امیـد کن یاربّ　　سبب نه‌اولدی او مه ایتدی آشیان ترکین
باقارمی غیریلره چشم پیر کنعانك　　ایدرمی عاشق اولان یوسف زمان ترکین
سنك فراقکه جانمده تاب و طاقتم یوقدی　　تن فسرده عزیزا ایدرمی جان ترکین
جهانی ترك ایلمز کیم که عاشـق جاندر　　حیاتدن اوزوب ال ایلمز جهان ترکین
قرار جانمدی کسدی جان توانا سن　　اوزولدی قوت جان ایتدی نا توان ترکین

ولها ایضاً

فرشته طلعت ومه روی خوش لقا کیتمه　　جمال ضوئی ایدن قلبمی ضـیا کـیتمه
مسـیح تك نفسـنی مردنی ایدن احیـا　　دهانی ایچره اولان چشمهٔ بقا کـیتمه

عاشق

بو همدم موافق سابقده حقایق حالاتنه متذکر اولدیغمز مرحوم ملا زین العابدین ساغری تخلصك خلفی میرزا علی جنابلرندن عبارتدرکه ایام شبابتندن باش تیرهٔ ترابه چکنجه‌یه‌دك معلملك ایله مشغول اولمش . وفاتی ایسه هجرت نبویدن ۱۳۱۲ سنه کچه‌رك واقع اولمش . ذیلده محرر بش فرد مشار الیهك محصول خیالاتندندر .

ینه ای مهربان نولدی جدالق اختیار ایتدك ... نی سرکشته‌نی هر لحظه کوییکدن کنار ایتدك
نکارا قیل ترحم فرقته تاب توانم یوق ... فلکدن بدنمله بی مروت کج مدار ایتدك
نجه معشوقسك معشوقه‌رسمین بیلمدك اصلا ... عجب هرجایی‌سن سرّیمی خلقه شکار ایتدك
کورنده کل یوزك بلبل کرك شوقین زیاد ایتسون ... نجه کل‌سن که بلبل کو کلکی‌سن تارمار ایتدك
سکا یوز یول دیدم عاشق چك ال‌سن بی وفالردن ... سوزمه باقمایوب‌سن اوزا اوزیکی شرمسار ایتدك

ناصر

بو جوان خوش سیما وناکام که اسم پدری حاجی قاسمدر اصلاً ایران ...
...سندن اولوب شیشه شهرنده تولد ایتمشدر . عمرینك اکثر اوقاتی دیار غربـ...
...ورمش . ۱۳۲٤ سنهٔ هجریه‌ده اوتوز سننه بالغ اوله‌رق (قافقا)ده مرغ ر...
...ر فتوحی کلزار جنانه طیران ایتمشدر . طبع صاحیدر قوهٔ فکریه‌سندن حصـ...
...کلن بر غزلی بروجه آتی تزبیر اولندی .

...غربت ایللرده کوکل همدم دلدار اولمش ... وطن ایچره نیه بس درده کرفتار ا...
...دیمه زلف سیهمدر دو یلوب رویمه کیم ... علم بخت سیا همدی نکون سار ا...
...کوهکن صورت شیرینمی کورمش کویا ... که تحیرله واروب صورت دیوار ا...
...غم خورشید جمال ایله دل پردردم ... نرکس مست کبی خسته و بیمار ا...
...کوشهٔ چشم نکارك سکا بس در ناصر ... که قناعتله کدا کاشف اسرار ا...

بو شخص شاخص اکثر عمرینی بوسر زمینیده عیش و عشرتله کچورر ایمش .

وقتاکه برادر جان برابرلری واخ روحانیلری ترك دنیای فانی قیلمشلر ، مجرد اولدیغنه کوره پای تخت علی ابن موسی الرضا علیه التحیه والثنایه مشرف اولوب نیچه ییللر او ارض اقدسده اشراف واعیان ایله عمر کچوردکدن صکره وطن مألوفنه عودت بیورر وهجرتك ١٣١٨ نجی سنه‌سنده بمفاد کل من علیها فان وداع جان ایدوب برادران روحانیلرینك ارواحنه روح شریفنی ملحق ایتمشدر . خلاصه صاحب طبع لطیف وکلام شریفدر . وبو اوچ غزل نغز اوجنابدن درکه تزیین صحائف کتاب قیلندی .

ز کفر زلف تودل درهم وپریشان است　　بداد وی نرسد کس چه کافرستان است
دلم ز زلف توچون موی برخیال آورد　　از آن چومویه بسوز کداز نالان است
شبان تیره شب آهنك وش بزلفت دل　　بیاد صبح رخت تاسحر نواخوان است
دل ار مقید آن خال زلف شد چه عجب　　که خال عقدهٔ دل زلف رشتهٔ جان است
محبت رخ وزلفت نه کفر ایمان است　　که هردو ناسخ اعجاز پور عمران است
بکلشنی که در او شوخ کلعذار توی　　چه‌جاست روضهٔ رضوان چه‌جای غلمان است
اسیر هر که چو محمود شد بزلف ایاز　　غلام حلقه بکوش است کرچه سلطان است

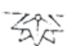
بردور عارض مهمن سبزه چون دمید　　خورشید انورش بخط استوا رسید
کلها همه زسبزه سرآرند دائما　　ای بوالعجب که سبزه ز کل میشود پدید
بررویش آن خطاست ویاعکس زلف او　　یا مشك تر ز نافهٔ چین برسمن چکید
زلفش که بود خازن رو کاتب قضا　　خط را رقم نمود قراول ورا مزید

چون صبح روی یار ز خط تیره‌کی کرفت　　چشم امید من شد از آن تیره‌کی س…
هرموئی کز رخ چو کلش سربدر نمود　　خاری شد بسینهٔ مرغ دلم ح…
محمود شکوه کم ز خط کلعذار کن　　ایذای خار بهر کلش بایدت ک…

ای بر شعاع عارض تو مظهر آفتاب　　وی ز اقتباس نور رخت انور آفتا…
کی داشتی فروغ بدین پایه بردرت　　هر بامداد کر نه نهادی سر آ…
رویت بماه خلق دهد نسبت غلط　　پیش رخت ز ذره بود کمتر آفت…
از تار زلف تست شب قدر در خفا　　وزپرتو جمال توشد اظهر آفت…
درچین زلف روی ترا هرکه دید کفت　　صیاد کیست کرده بدام اندر آفت…
روشن نمی شود دل محمود بی ایاز　　دائم چو بنده کر بودش بردر آف…

شاکر

بو مرحوم که مشهدی علی اکبر نامیله معروفدر مشهدی عبدالحسین مغ… خلفی وغفران پناه میرزا ابوالحسن شهید تخلصلی برادر زاده‌سیدر ١٣٢٤ … هجریه‌سنده دار دنیادن عالم بقایه ارتحال ایتمشدر زیرده محرر غزل مشار… ثمرهٔ افکارندندر.

عشقك ايدوب عجب بنى ديوانه اى صنم مجنون كبى سالوبدى بيابانه اى صنم

يوسف سكا مقابل اولوب ايتسه بحث حسن صال سن انى اوچاه زنخدانه اى صنم

وصلك اكر ميسر اوله خسته جانمه يوق احتياجى روضۀ رضوانه اى صنم

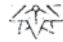
خلقى تمام واله ايدر سرو قامتك هردم ايدنده جلوۀ مستانه اى صنم

قويمه يانه فراق اودينه يوقدى طاقتى

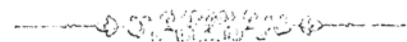
كل رحم قيل شاكر نالانى اى صنم

نكارى

شو سيد عالى نسب كه داراى علم وادب ايمش اسم شريفى حاجى مير حمزه افنديدر قره‌باغك زنكه زور اويزدينك جيجمنو نام قريه‌سنده تولد ايتمش . صفحات مسرت آيات قره‌باغده تحصيل كمالات ايتدكدن صكره اماسيه بلده‌سنه مهاجرت ايلمش و اوراده علم و معرفتى سايه‌سنده شهرت تامه‌يه مظهر اولمش . اهل طريقت اولمق حسبيله حقيقت اهلنك حسن نظرلرينى قازانمش . خلاصه صاحب طبعدر . مظهر حسن توجهلرى اولان (نكارى) نامنده‌كى بر عفت‌پناهك اسميله مسمى اولان بر ديوانى وار ايسه‌ده اشبو كتابك حين طبعنده اله كچوريله‌مديكى جهتله منتخباتى ايله تزين صحيفه ميسر اوله‌مدى .

باکی

بو جوان بی باك وشاعر ذی‌الادراك مرحوم حاجی اوجاق قلی اوغلی حاجی صادق قره‌باغی‌نك نطفهٔ پاکی‌درکه بلند و موزون طبعی و عمری تك کوتاه قامتی

وار ایدی دفتر عمری ایسه بواوراقك حین‌ترتیبنده کل دفتری نك اوراق اولد
حقیر ایسه شیشهٔ عمری ناکهان بلا طاشنه طوقونان کونده بوبش فرد ایله اظه
تأسف و ابراز غمکینلك ایتمشم .

توی باکی بخاك تیره مستور   و یا خوابیده در چشم سیه نور
الا ای نور عینم از چه کشتی   سرشك آسا ز چشم مردمان دور
چه سان ایوب مارا صبر باشد   تنت کشته است اکنون طعمهٔ مور
ترا بادا همیشه رحمت حق   شوی هواره توهم خوابهٔ حور
خوشا بر تو که سال رحلت را   چو پرسیدم منادی کفت مغفور

خلاصه صاحب دیوان در . دیواننده منتخب اولان اشعار آبدار بونلرد
کوز یاشی ایله ترقیم اولندی .

افسوس حیف بندن او جانام آیریلور   جان ملکنی خرابه قویوب جانم آیریل
مشتاق غم کوروبده بنی کوهکن کبی   شیرین دل و شکرلب و خندانم آیریل
باغ محبت ایچره بکا غصه طاپشیروب   بر الا کوزلی سرو خرامانم آیریل
کیسوی یاره طاپشو صبا شانه دکسون   تل تل دوشنده‌کل‌یوزه یوز جانم آیریل

قان آغلاسون همیشه کرك قان اولان کوکل
باکی بلا اسیر یدی سلطانم آیریلور

دیون او یاره ایدر عاشقك سفرکلسون   شکنج عقرب آرا کیزلدوب قمر کلس
اونوم یتوبدی صبا آز قالوب فداسی اولام   سوله که بشلك اوسته او دیده تر کل

کل یوزلیلر نه‌کوار دوریمه اوروب ژاله   کوزلار ایچره او یاری کوزم کیزر کلسون
نه کعبه قبله بیلوب دوندروبدی‌لر یوزینی   او طاق قاشنه بالله یوزم دونر کلسون
شهادتین یرینه آدك ازبر ایلمشم   تغافل ایلمسون وقت کیم کچر کلسون
بو حسرت اولمکمه اولماسون دیون راضی   کوردم یوزنی ویروم جان ینه کیدر کلسون
کرك بنی اوز الیله بو کوین مزاره قویه   شکسته باکی اولور ایدیون خبر کلسون

ینه ویرانه کوکلم طرهٔ طرار ایلن اوینار   یقین اول قانه دونمش جانه طویمش مار ایلن اوینار
نکارا تاری حق نالهٔ زارم کیروب تاره   که هر برپرده ده هر لحظه بر پرکار ایلن اوینار
بلا در همدمم بالله بلادن اوزکه یارم یوق   تاپوب همکارنی پیوسته هم کار ایلن اوینار
صبا افسوس دائم کل غمنده جان ویرر بلبل   ولاکن کلشن ایچره بی وفا کل خار ایلن اوینار

دیوب منصور تك الحق انا الحق دردنی باکی
اولان دیوانهٔ کیسو کور ایندی دار ایلن اوینار

جلد اولك صوکی

ÖNSÖZ

Azerbaycan'da Kür ve Aras ırmakları ile Gökçe-Göl arasındaki tarihî Arrân'ın dağlık bölgesi bu bölgeye bağlı ovalardan ibaret bir Türk eyâletinin adı olan Karabağ, ikliminin yumuşaklığı, sularının bolluğu ve toprağının verimliliği ile büyük hayvan sürülerinin kolayca barınabildiği bir yer olarak dikkat çekmiştir.

Bu nedenle, Karabağ güney ve kuzeyden gelen göçebe Türklere tarih boyunca bir kışlak vazifesi görmüş ve oradan geçen Türk hükümdarlarına bir karargah yeri olmuştur.

Böyle bir coğrafi konuma sahip olan Karabağ, yetiştirdiği bir çok âlim, şâir, edip, mütefekkir ve devlet adamlarıyla da haklı bir şöhret kazanmıştır.

Tıpkı basım olarak neşre hazırladığımız "Riyazu'l-Aşikîn" isimli tezkire Karabağ'da yetişen şairlerden bahsetmektedir. Eser, Müctehidzade Mehmed Aka tarafından iki cilt olarak hazırlanmış, ancak yalnızca birinci cildi İstanbulda Karabet Matbaasında 1328/1912 yılında basılmıştır.

Gerek İbnülemin Mahmud Kemal İnal'ın "Son Asır Türk Şairleri" isimli eserinde, gerek Agah Sırrı Levend'in "Türk Edebiyatı Tarihi I.cilt giriş" adlı kitabında ve gerekse Prof.Dr.Halûk İpekten tarafından hazırlanan "Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şuara Tezkireleri" isimli eserde bu önemli tezkireden her nedense hiç bahsedilmemiştir.

Matbu olmasına rağmen nüshaları nadir bulunan bu tezkireyi ilim alemine sunmakla Karabağ'ın ilim ve kültür hazinesine bir nebze katkıda bulunabilirsek kendimizi bahtiyar sayacağız.

Hazırlayanlar

Baskı :
debiyat Fakültesi Ofset Tesisleri
um - 1992

Tezkiretü'ş-şuara

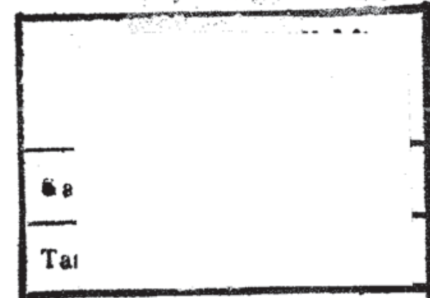
RİYAZU'L-ÂŞİKÎN

Yazan

Karabağlı
Müctehidzâde Mehmed Aka

Hazırlayanlar

Doç.Dr.M.Sadi ÇÖGENLİ Doç.Dr.Recep TOPARLI

ERZURUM-1992